

Kravspesifikasjon med løsning	Ansvar	Kommentar
Elektriske installasjoner		
– Kabler som utgjør mindre enn 50 MJ/løpemeter kan føres ubeskyttet gjennom rømningsvei (over himling). Der- som hulrom for føring er sprinklet kan mengden overskri- des. – Installasjoner som skal ha en funksjon under brann, må ha tilfredsstillende og sikker strømtilførsel i 30/60 minutter. Dette omfatter blant annet strømforsyningen fra tavlerom til heissjakt, motordrevne røykluker, alarmgivere, nødlysan- legg, ventilasjonsanlegg, dørautomatikk mv. – Installasjoner som skal fungere under slukking må sikres strømtilførsel i nødvendig tid. – Strømforsyning til installasjoner som skal ha en funksjon under brann og slukking kan sikres enten ved beskyttelse med et automatisk slokkeanlegg eller ved at det brukes kabler som beholder sin funksjon og driftsspenning i minst 60 minutter.	RIE/ ARK	30 minutter skole (Bkl 1) og 60 mi- nutter idrettsanlegg (Bkl 2)

§ 11-11 Generelle krav om rømning og redning

Kravspesifikasjon	Ansvar	Kommentar
Byggverk skal prosjekteres og utføres for rask og sikker rømning og redning. Det skal tas hensyn til personer med funksjonsnedsettelse.	ARK	
Det kan være behov for spesielt utstyr for å ivareta kravet om rask og sikker rømning og redning av personer med funksjonsnedsettelse. Behovet for utstyr vil være avhengig av type byggverk, og av den interne beredskapen byggver- ket har i bruksfasen.	ARK/ Alle	
Den tiden som er tilgjengelig for rømning, skal være større enn den tiden som er nødvendig for rømning fra byggver- ket. Det skal legges inn en tilfredsstillende sikkerhetsmar- gin.	Alle	
Forbindelsen fra ethvert arbeids- eller oppholdssted til rømningsvei må være oversiktlig, uten hindringer og ha færrest mulige retningsforandringer.	ARK	
Forsamlingslokaler, klasserom og lignende kan deles opp i mindre rom med uklassifiserte foldevegger. For å sikre rask rømning fra de enkelte rom når foldeveggen er trukket ut, må hvert rom ha rømningsveier som angitt for en brann- celle. Ingen av rømningsveiene kan gå via åpninger i folde- veggene.	ARK	
Skilt, symbol og tekst som viser rømningsveier og sikker- hetsutstyr skal kunne leses og oppfattes under rømning når det er brann- eller røykutvikling.	Alle	

§ 11-12 Sprinkleranlegg

Kravspesifikasjon	Ansvar	Kommentar
Det er valgt å installere heldekkende automatisk sprinkleranlegg selv om dette ikke er påkrevd, som kompenserende når samlet bruttoareal for åpen forbindelse over flere plan er større enn 800 m ² .	RIV	
Følgende må ivaretas: - Sprinkleranlegget skal prosjekteres etter NS-EN 12845:2015 [20]. - Anlegget må prosjekteres, installeres og kontrolleres av foretak med FG-godkjenning etter gjeldende regler. Det kreves uavhengig kontroll av både prosjekteringen og utførelsen av sprinkleranlegget. - Sprinklerventil må overvåkes slik at avstengt ventil medfører feilmelding. - Sprinkleranlegget må forrigles til brannalarmanlegget slik at det gis alarm ved utløst sprinkler.	RIV	

§ 11-12 Brannalarmanlegg/varsling/strømforsyning

Kravspesifikasjon		Ansvar	Kommentar
Det skal etableres heldekkende brannalarmanlegg kategori 2 for byggverket. Brannalarmanlegg må ha alarmoverføring til nødalarmsentral eller vaktelskap. Anlegget skal prosjekteres i samsvar med NS 3960:2019 [21] og NS-EN 54-serien [22]. Følgende ytelser skal ivaretas: I byggverk for publikum og arbeidsbygninger må akustiske signalgivere suppleres med optiske i: • Byggverk med krav om universell utforming som har mange rom med samme funksjon, må rom som er universelt utformet, jfr. §12-7 sjuende ledd, ha optiske alarmorganer i tillegg til akustiske. Unntak gjelder i rom som hovedsakelig benyttes av én person om gangen, for eksempel kontorer hvor det kan benyttes mobile optiske alarmorganer • I bad og toalettrom universelt utformet jf. §12-9, må akustiske alarmorganer suppleres med optiske. • Rømningsveier trenger ikke optiske alarmorganer i tillegg til akustiske.		RIE	Alarmoverføring skal gå direkte til brannvesenets alarmsentral.
Brannalarmanlegget skal ha batteriback-up for 30 minutter for skole og 60 minutter for idrettsanlegget		RIE	
Alarmorganisering			
Alarmorganiseringen skal være i samsvar med NS 3960:2019 [21], og alarmorganiseringen skal utarbeides som et resultat av en risikovurdering basert på brukers behov, risiko og sårbarhet. Det er ikke tillatt å erstatte et teknisk tiltak med et organisatorisk tiltak.		RIE/bruker	
Definisjonen av alarmorganiseringen er beskrevet her:			
Deteksjon	Når, hvor, og hvorfor aktiveres detektor. Tekniske tiltak for å unngå unødige alarmer. Alarmnivåer – forvarsel, stille alarm, liten alarm, stor alarm.	RIE/bruker	
Melding	Hvem får melding, hvordan mottas den, hvordan verifiseres melding (Organisatorisk prosess med bruk av tekniske hjelpemidler)		
Oppkobling	Hva er koblet opp mot brannalarm på de forskjellige alarmnivåer (Integrasjon/forrigling)		

Kravspesifikasjon		Ansvar	Kommentar
Tiltak	Hvilke tiltak iverksettes, aktivering, eller deaktivering av prosesser (Eks. aktivering av prosesser i evakuerings/beredskapsplan som gjennom søking, vakthold, assistert evakuering, deaktivering av nød-åpner, regulering av røykmaskin på scener osv.)		

§ 11-12 Evakueringsplan

Kravspesifikasjon		Ansvar	Kommentar
Evakueringsplan skal foreligge for før bygget tas i bruk. Evakueringsplanen må være tilpasset det enkelte byggverk ut fra bruk, virksomhet og enkeltpersoner som har behov for assistanse. En evakueringsplan må blant annet omfatte: - Prosedyrer for rapportering av brann og andre situasjoner som krever evakuering. - Beskrivelse av hvilke omstendigheter eller situasjoner som krever evakuering. - Beskrivelse av kommandolinjer for intern organisasjon. - Oppgavebeskrivelser for personer som har en rolle under evakueringen, inklusiv de som skal assistere personer som har behov for hjelp til å komme ut av byggverket. Oppgavebeskrivelsen må være definert med hensyn til personer med ulike typer funksjonsnedsettelse. Det kan være behov for spesielt utstyr som vil gjøre evakuering av personer med funksjonsnedsettelser lettere og raskere. - Plan for øvelser. Øvelsene må være realistiske med hensyn til assistert rømning. - Rømningsplaner. Dette er tegninger som viser planlagte fluktveier og rømningsveier og utganger, og plassering av slukkeutstyr og manuelle brannmeldere. Rømningsplaner er beregnet for personer som oppholder seg i bygget og inneholder ofte også en kort branninstruks, forklaring av symboler og en markering for "Her står du".		Søker/ Bygg- Herre/ Bruker	Sweco kan bidra med oppsett og innhold av denne type planer.

§ 11-12 Nødllys/ledelys

Kravspesifikasjon	Ansvar	Kommentar
Byggverk i risikoklasse 3 og 5 skal ha ledesystem. Ledesystem i fluktveier og rømningsveier må omfatte ledelinjer som oppfattes kontinuerlig, i form av komponenter på gulv eller lavt plasserte på vegg. Rømningsmerking må være synlig og lesbar fra alle steder i fluktveien og rømningsveien. Alle byggverk må ha markeringsskilt plassert over alle utganger til og i rømningsvei. Bygningsmassen må utføres med tilfredsstillende: - Selvlysende ledesystem iht. NS-EN 3926 [23] - og/eller elektrisk ledesystem iht. NS-EN 1838 [24]. Et ledesystem omfatter markeringsskilt, retningsskilt, ledelinjer og nødllys som skal bidra til å lede personer raskt til et sikkert sted. Det må være markeringsskilt plassert over alle utganger til og i rømningsvei. Forskrift om utforming og innretning av arbeidsplasser og arbeidsplasser (arbeidsplassforskriften), stiller krav om nødbelysning der arbeidstakere kan bli utsatt for fare ved svikt i den kunstige belysningen. Denne forskriften stiller også krav om at rømningsveier og nødutganger skal være utstyrt med nødllys som er tilstrekkelig til å dekke behovet i tilfeller med svikt i den ordinære belysningen. For prosjektering og utførelse av nødbelysning vises til NS-EN 1838:2013.	RIE	Lavtsittende ledesystem kan fravikes da det er kort avstander fra undervisningsrommene ut til det fri. Avstandene fra amfiet ut til det fri er også akseptable. For idrettsanlegget kan også lavtsittende ledesystem fravikes, grunnet korte avstander og antall utganger til det fri, samt kompensierende tiltak.
Ledesystem i byggverk i brannklasse 1 må fungere i den tiden som er nødvendig for rømning og redning, og i minst 30 minutter etter utløst brannalarm eller bortfall av kunstig belysning (strømbrudd). Ledesystem i byggverk i brannklasse 2 og 3 må fungere i den tiden som er nødvendig for rømning og redning, og i minst 60 minutter etter utløst brannalarm eller bortfall av kunstig belysning (strømbrudd).	RIE	

§ 11-12 Funksjonstid

Kravspesifikasjon	Ansvar	Kommentar
Installasjoner som skal ha en funksjon under brann er sikret funksjonstid 30/60 minutter med bakgrunn i fullsprinklet bygg. Det påpekes imidlertid at det for enkelte installasjoner stilles særskilt krav til batteribackup/UPS ved utløst brannalarmanlegg og/eller strømbrudd: - markeringslys/ledelys, - dørautomatikk	RIE	

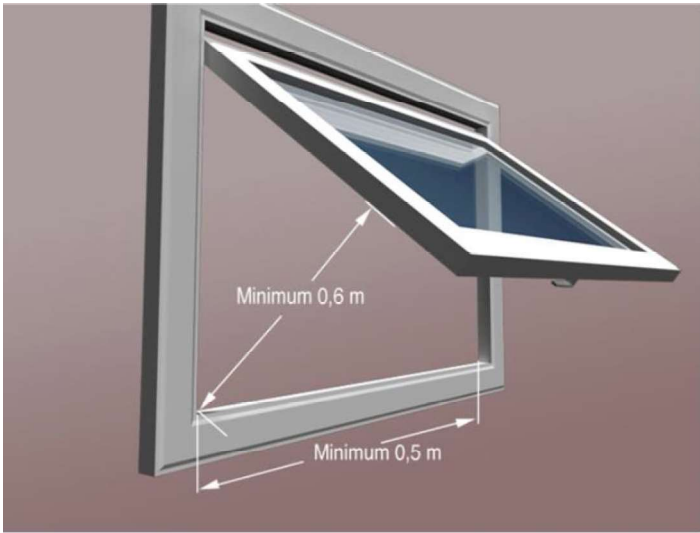
§ 11-13 Utgang fra branncelle / § 11-14 Tilrettelegging for rømning og redning

Kravspesifikasjon	Ansvar	Kommentar
Utgang fra branncelle		
Fra branncelle skal det minst være én utgang til sikkert sted, eller utganger til to uavhengige rømningsveier eller én utgang til rømningsvei som har to alternative rømningsretninger som fører videre til uavhengige rømningsveier eller sikre steder. – Maksimal lengde på fluktvei (fra et hvilket som helst sted i en branncelle til nærmeste utgang) kan være 30 meter for risikoklasse 6. – Fra administrasjon som er i risikoklasse 2 kan den være 50 meter.	ARK	
Brannceller over flere plan, må ha to utganger fra hver etasje. Internttrapp anses likeverdig med en utgang.	ARK	
Fra brannceller som bare er beregnet for sporadisk personopphold kan utgang gå gjennom annen branncelle.	ARK	
Dører til rømningsvei		
Dør til rømningsvei i byggverk i risikoklasse 2 og 3 må ha fri bredde minimum 0,86 meter. Dør til rømningsvei i byggverk i risikoklasse 5 må ha fri bredde minimum 1,16 meter. Dør til rømningsvei må ha fri høyde på minimum 2,0 meter.	ARK	
Dør til rømningsvei må lett kunne åpnes slik at den er enkel å bruke for alle personer. Selvlukkende dør, benevnt C [S], kan settes i åpen stilling ved hjelp av elektromagnetiske holdere som utløses og lukker døren ved brannalarm. Døren må kunne åpnes igjen med dørautomatikk eller manuelt med åpningskraft i samsvar med § 12-13. Dør til rømningsvei må ha et låsesystem som gjør det mulig å vende tilbake dersom rømningsveien skulle være blokkert, med mindre andre tiltak gir tilsvarende sikkerhet. Dør til rømningsvei kan være låst når byggverket har brannalarmanlegg og låsesystemet åpnes automatisk ved alarm. I tillegg må det være tydelig merket knapp for manuell åpning av døren. Det kan aksepteres inntil 10 sekunder tidsforsinkelse på den manuelle åpningsmekanismen.		
Dør til rømningsvei fra branncelle beregnet for et lite antall personer kan slå mot rømningsretning. Med et lite antall personer menes inntil 10		

Kravspesifikasjon	Ansvar	Kommentar
Utadslående dør i yttervegg som er utgang eller rømningsvei, må ikke kunne blokkeres av snø eller is. Takoverbygg, snøfangere på tak og lignende vil kunne forhindre dette.	ARK	
Rømningsvei		
Oppholdsrom inntil 50 m ² kan være del av rømningsvei når arealet har automatisk sprinkleranlegg og er skilt fra rømningsvei med konstruksjoner med brannmotstand minst E 30.	ARK	
Avstand fra dør i branncelle til nærmeste trapp eller utgang til sikkert sted (terreng eller annen brannseksjon) må være: - Maksimum 15 meter der det er tilstrekkelig med en trapp, jf. figur 2. - Maksimum 15 meter der det er utgang til korridor med sammenfallende rømningsretning - Maksimum 30 meter der det finnes flere trapper eller utganger, jf. figur 3.	ARK	
Samlet fri bredde i rømningsvei må minimum være 1 cm per person, men uansett minst som angitt i nr. 4 a og b. For dimensjonerende persontall vises til § 11-13 Tabell 3. - I byggverk i risikoklasse 2 må fri bredde i rømningsvei være minimum 0,86 meter. - I byggverk i risikoklasse 3 og 5 må fri bredde i rømningsvei være minimum 1,16 meter. - Fri bredde i trapp må være som for rømningsvei generelt, men minimum som angitt i § 12-14. - Rømningsvei må ikke ha innsnevring. Rekkverk, håndløper mv. i rømningsvei kan stikke inntil 10 cm ut fra vegg uten at den frie bredden må økes.	ARK	
I byggverk med flere etasjer må rømningsveiene dimensjoneres for samtidig rømning fra to etasjer. Det må dimensjoneres for de to etasjene som ligger over hverandre og til sammen har det største persontallet. Persontallet settes lik det største antallet personer som branncellen er beregnet for.	ARK	
Korridor som er lengre enn 30 meter må deles med bygningsdel og dør minst klasse E 30-CSa [F 30S] med innbyrdes avstand på høyst 30 meter.	ARK	

Dører i rømningsvei		
Dør i rømningsvei må ha fri bredde som minst tilsvarer den nødvendige frie bredden i rømningsveien, jf. første ledd (1.16 m) Automatisk skyvedør, rotasjonsgrind, dør med dørautomatikk eller dør med annet elektromagnetisk åpne- og lukkesystem som ikke har brann- eller røykskillende funksjon, for eksempel dør til det fri, kan benyttes som dør i rømningsvei dersom døren har sikker funksjon ved bortfall av strøm, og - byggverket har brannalarmanlegg og døren ved alarm eller strømbrytning åpnes automatisk til den bredde som er nødvendig, eller - døren manuelt kan føres til åpen stilling.	ARK	
Dør i rømningsvei i byggverk i risikoklasse 5 må være utført for sikker rømning ved at døren må kunne åpnes manuelt med ett grep og uten bruk av nøkkel	ARK	

Rømningsstrategi		
<u>Rømning fra plan 1, skole</u>		
- Rømning fra hver undervisningsfløy 1 skal foregå via dør direkte til det fri. - Fra SFO skal rømning foregå via dør direkte til det fri eller via dør i korridor. - Fra lærerrom/administrasjon skal rømning foregå via dør i korridor. - Fra håndtverksfløyen er det rømning via dører direkte ut til det fri. - Fra amfi er det rømning ut via hovedinngang eller via dør ut mot varemottaket. - Rømning fra gymsal skal foregå direkte ut fra gymsal eller ut via dør utenfor garderobekorridor.		
Alle undervisningsrom og kontorer tilrettelegges for muligheten til alternativ rømning via vinduer.		
<u>Rømning fra plan 2, skole</u>		
- Rømning fra bibliotek og tilhørende rom er ikke prosjektert, da løsning pr i dag ikke er ok.		
<u>Rømning fra plan 1, idrettsanlegg</u>		
- Rømning fra idrettshall skal foregå via dører direkte til det fri - Rømning fra garderober skal foregå via dører i idrettshall eller hovedinngang. - Rømning fra buldre- og klatreområde skal foregå direkte ut via dør til det fri. - Rømning fra turnhall skal foregå via dører direkte ut til det fri - Rømning via garderober skal foregå via dører i turnhall eller hovedinngang. - Rømning fra admin/kiosk skal foregå ut via hovedinngang.		
<u>Rømning fra plan 2, idrettsanlegg</u>		
- Rømning fra tribune idrettshall skal foregå via utvendig trapp/trapperom, eller via internt trapp ned til plan 1 - Rømning fra tribune turnhall skal foregå via trappe-rom ned til plan 1 eller via internt trapp		
		Se branntegninger for foreslått rømningsmuligheter.

Rømningsvindu skole		
I byggverk i risikoklasse 3 kan utgangen være rømningsvindu som har underkant til og med 2,0 meter over terreng. I risikoklasse 2 og 3 må etasjer som er beregnet for 15 personer eller mindre, ha minst ett rømningsvindu. Etasjer som er beregnet for mer enn 15 personer, må ha ett ekstra rømningsvindu per 15 personer. Vinduene må være hensiktsmessig fordelt i etasjen. Rømningsvindu må ha høyde minimum 0,6 meter og bredde minimum 0,5 meter. Summen av høyde og bredde må være minimum 1,5 meter. Svingvinduer med dreieakse, må ha tilsvarende effektiv åpning.		Avstand fra underkant vindu til terreng skal ikke være mer enn 5 meter. Dersom høyde fra gulv til underkant vindu er over 1 meter, må det tilrettelegges med trinn. Vindu anbefales å være sidehengslet for å ivareta brukervennligheten på disse.
		
Tilkomst og låsing		
Dører må lett kunne åpnes slik at de er enkle å bruke for alle personer. Kraften som kreves for å åpne en rømningsdør, dvs. dør til og i definerte rømningsveier, skal ikke overstige 30 N for dør til og i hovedadkomst og i hovedrømningsvei. 67 N for øvrige dører Dette vil vanligvis innebære at selvluukkende dører (med dørpumpe) må ha automatisk døråpner. Dørautomatikk må utstyres med 30 minutters batteri-backup (skole) og 60 min (idrettsanlegg).	ARK/RIE	
Assistert evakuering		
Virksomheten (skole) må til enhver tid vurdere behov for spesiell tilrettelegging for evakuering av personer med nedsatt funksjonsevne. Aktuelle tiltak kan være båretoler, evakueringslaken etc.	Bruker	

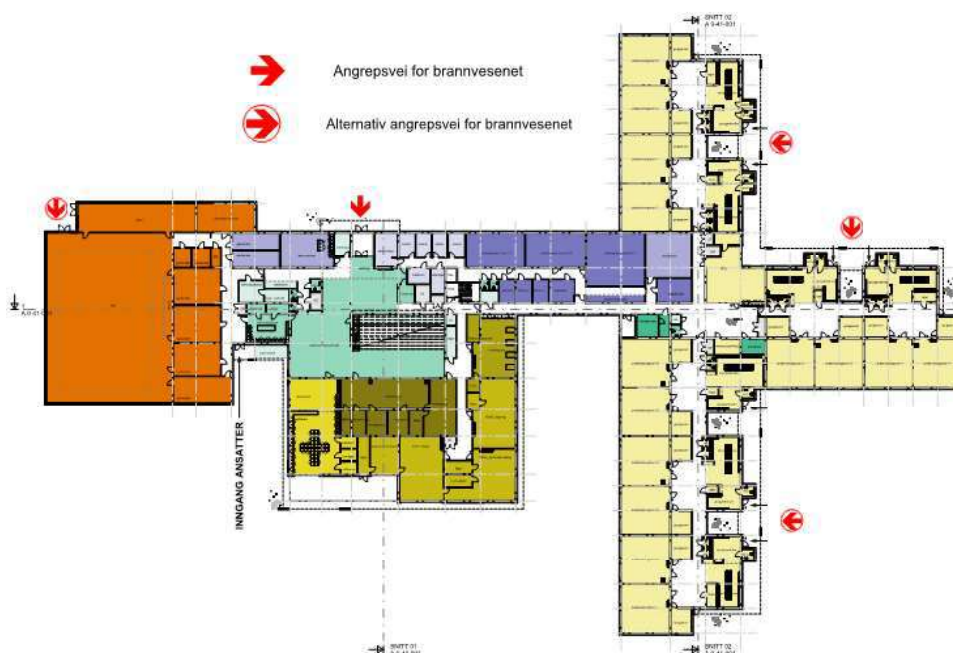
§ 11-16 Tilrettelegging for manuell slokking

Kravspesifikasjon	Ansvar	Kommentar
Byggverk må ha brannslanger eller håndslukkeapparater. Følgende ytelser må minst være oppfylt: Byggverk i risikoklasse 3 og 5 der det er trykkvann, må ha brannslange/brannskap. Installerer i henhold til NS-EN 671-2:2009 [25]. Byggverk i risikoklasse 2 må ha enten håndslukkeapparat eller egnet brannslange som rekker inn i alle rom. Disse må minst tilfredsstille effektivitetsklasse 21A etter NS-EN 3-7 [26]. Innfelte brannskap i branncellebegrensende vegger skal ikke svekke veggens brannmotstand.	RIV	Brannslanger skal ikke plasseres i trapperom.
Håndslukkeapparater kan være pulverapparater på minimum 6 kg med ABC-pulver, eller skum- og vannapparater på minimum 9 liter eller på minimum 6 liter og med effektivitetsklasse minst 21A etter NS-EN 3-7 Brannmateriell - Håndslukkere Del 7: Egenskaper, ytelseskrav og prøvingsmetoder [26].	RIV	
Antall og dekningsområde av brannslanger og håndslukkeapparater må være slik at alle rom i hele byggverket dekkes. Brannslangeskap må ikke plasseres i trapperom. Dører som blir stående i åpen stilling på grunn av at brannslanger trekkes gjennom, kan føre til at røyk og branngasser sprer seg til resten av byggverket.	RIV	Slukkeutstyr skal plasseres slik at man rekker inn i alle rom med maksimalt 30 meter avstand fra plassering [5].
Stedene hvor manuelt slukkeutstyr er plassert, må være tydelig markert med skilt. Alt slukkeutstyr i felles arealer må merkes på tvers av ferd-selsretningen	ARK / RIE	Stedene hvor manuelt slukkeutstyr er plassert, må være tydelig markert med skilt. Skiltene må være etterlysende (fotoluminiserende)

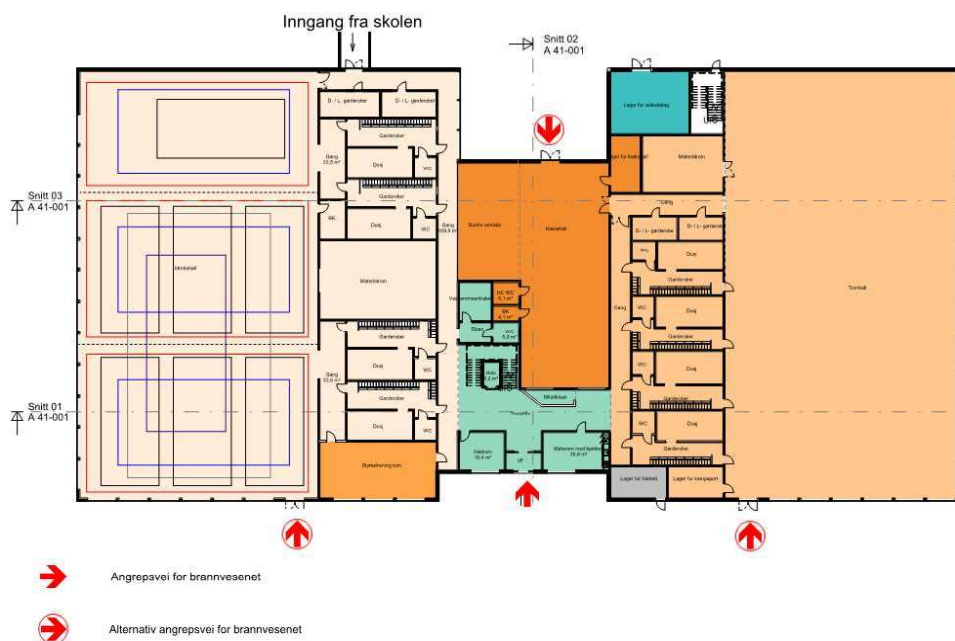
§ 11-17 Tilrettelegging for rednings- og slokkemannskap

Kravspesifikasjon		Ansvar	Kommentar
Tilgjengelighet			
Det må være tilrettelagt for kjørbare atkomst helt fram til hovedinngangen og brannvesenets angrepsvei i byggverket.		ARK	
Atkomstveier for innsats fra brannvesen skal tilfredsstille følgende krav:		LARK	Iht. Brann Midt IKS sin veiledning.
Kjørebredde, (minst)	3 + 0,5 + 0,5		
Oppstillingsplass (lengde)	14 m.		
Stigning, (maks)	1:8 (12.5%)		
Stigning oppstillingsplass	3,5%		
Fri kjørehøyde, (minst)	4 m		
Terskelhøyde, (fortauskant)	15 cm		
Svingradius (ytterkant vei)	13 m		
Akseltrykk (foraksel-/boggitrykk)	8 / 21 tonn		
Totalvekt	29 tonn		
Punktbelastning	21 tonn		
- Avstand fra fasade på bygningen til oppstillingsplassens nærmeste kant skal være minst 3 m og maks 10m. - Oppstillingsplass anlegges slik at slangeutlegg fra brannbil ikke overstiger 50 m til noen av bygningens fasader. Ved store bygninger bør det være adkomstvei rundt hele bygningen for alle brannvesenets kjøretøy.			
Adkomst inne i bygget			
- Alle atkomstveier inn i bygget må lett kunne åpnes av brannvesenet. - Nøkkelsafe med universalnøkkel plasseres på utsiden av bygget ved hovedangrepsvei. - Brannsentral plasseres ved hovedangrepsvei. - Hovedangrepsvei vil være via hovedinngang på plan 1 for skole og idrettsanlegg - Mulige innsatsveier er vist på figur 2-1 og 2-2		ARK	Nøkkelsafe plasseres ved hovedinngang (skole og idrettsanlegg). Særskilt krav fra Brann Midt IKS når brannalarmanlegget er koblet direkte til brannvesenets alarmsentral.

Innsatsmuligheter		
- Evt. loft må være tilgjengelig for slokkemannskapene via utvendig eller innvendig atkomst. - Oppforede tak må være tilgjengelige for brannvesenet via utvendig eller innvendig atkomst. Takflater større enn 400 m² må ha flere atkomster og ikke mindre enn én atkomst for hver 400 m². For oppforede tak med takflate inntil 23 meter over oppstillingsplass kan brannvesenets høyderedskap være slik tilkomst. - Tilgjengelighet til sjakter sikres med luker i topp og bunn av sjakten. Inspeksjonsluker i topp og bunn av sjakten må ikke svekke sjaktveggenes brannmotstand. - Hulrom skal tilrettelegges for tilkomst til brannvesenet. For faste himlinger skal det etableres inspeksjonsluker for hver 10 meter.		
Vannforsyning		
Brannkum/hydrant må plasseres innenfor 25-50 m fra inngangen til hovedangrepsvei. Det må være tilstrekkelig antall brannkummer/hydranter slik at alle deler av bygningen dekkes.	RIVA	Slokkevannsforsyning, mht. utførelse, plassering av uttak forøvrig og kapasitet, må utføres i tråd med kommunens retningslinjer. Slokkevannsforsyning, mht. utførelse, plassering av uttak forøvrig og kapasitet, må utføres i tråd med kommunens retningslinjer.
Slokkevannskapasiteten skal iht. VTEK være min 50 l/s (3000 liter per minutt), fordelt på minst to uttak, og ha kapasitet for minst 1 times forbruk.	RIVA	
RIV/RIVA må verifiseres for at det er tilstrekkelig vannforsyning til å dekke sprinkleranleggets behov.	RIV/ RIVA/	
Alle deler av en etasje må kunne nås med maksimalt 50 meter slangeutlegg. Vannuttakene plasseres der det er mest hensiktsmessig, vanligvis i trapperom.	RIV	

Figur 2-1: Situasjonsplan med angrepsveier, skole

Figur 2-2: Situasjonsplan med angrepsveier, idrettshall

Orienteringsplan / merking

Det skal finnes oversiktsplan ved hovedangrepsvei. Denne skal vise branntekniske installasjoner (alarm-, og sløkkeanlegg, med mer), informasjon om evt. områder med høyspent og opplysning om brannvernleder.

Branntekniske installasjoner som har betydning for rednings- og sløkkemannskaper skal være tydelig merket.

Byg-
eier/
RIE

RIE/
RIV

Merking oppdateres ved endring.

3 Detaljprosjektering, bygge- og bruksfase

3.1 Detaljprosjektering

De enkelte prosjekterende (arkitekt, RIB, RIV, RIE, LARK, evt. med flere) må utarbeide oversiktlig og lett tilgjengelig dokumentasjon som viser at angitte ytelsesnivå i brannstrategien er oppfylt. Detaljprosjektering (tegninger og beskrivelser) må gi godt nok underlag for det arbeid som skal utføres på byggeplass, slik at de branntekniske kravene tilfredsstilles.

Det må legges særlig vekt på funksjoner og bygningsdeler/detaljer hvor svikt kan gi større konsekvenser enn nødvendig. Eksempler på slike deler og detaljer er:

- lås, beslag og dørautomatikk (skallsikring sett mot rømningsfunksjoner)
- sprinkleranlegg; dimensjonering, vanntrykk/-mengde, plassering av sprinklerhoder
- røykventilering
- himling med overliggende kanal- og kabelføringer
- gjennomføringer i brannskillende konstruksjoner

De forhold som er relevante i prosjektet må tas inn i kontrollplaner/sjekklistor for detaljprosjekteringen. Videre er det viktig at grenseområder mellom ulike fag avklares, f.eks.

- gjennomføringer i brannskillende bygningsdeler
- ansvar for tilslutninger mellom bygningsdeler
- brannisolering av bærende konstruksjoner
- brannslangeskap i branncellebegrensende vegger

Forslag til kontrollpunkter/sjekklistor og frekvenser finnes bl.a. i NBI blad 321.027 [13].

Dokumentasjon på detaljprosjektering vil typisk omfatte tegninger og beskrivelser, beregninger og/eller sertifikat og godkjenningssdokument for bygnings- og installasjonsdeler. Dokumentasjon på at ytelsesnivåer er tilfredsstilt kan gjøres ved å følge:

- Sertifiserte eller godkjente løsninger, eksempelvis:
 - Byggforskserien – aksepteres normalt uten ytterligere dokumentasjon
 - Sertifiserte løsninger. Godkjenning og dokumentasjon fins bl.a. hos:
 - Norges byggforskningsinstitutt: NBI Teknisk Godkjenning og NBI Produktsertifisering
 - NEMKO Certification Service AS: Produktsertifisering
 - SINTEF, Norges branntekniske laboratorium: Produktdokumentasjon
- Standardiserte eller godkjente prøve- og beregningsmetoder:

Norske standarder (NS), europeiske standarder (EN), FG-regelverk, osv.
- Andre prøve- og beregningsmetoder:

Metoder som ikke er sertifisert eller godkjent og ikke er basert på standardiserte eller anerkjente prøve- og beregningsmetoder kan benyttes, men da med et vesentlig større dokumentasjonsbehov (bør være restriktiv).

- Dokumentasjon av kvalitative ytelsesnivåer:
For områder hvor ytelsesnivåer er gitt med kvalitative utsagn må fagkyndig vurdering fra prosjekterende legges til grunn for valg av løsning (eksempel - utforming av rømningsveier).

3.2 Byggefase

Kontroll av kritiske områder må tas inn i kontrollplaner/sjekklistor for utførelsen. Forslag til kontrollpunkter/sjekklistor og frekvenser finnes bl.a. i NBI blad 321.028 [14].

Entreprenører/utførende (UTF) skal utføre kontroll på egne fagområder (KUT). I dette inngår kontroll og dokumentasjon av branntekniske krav sett opp mot branntegninger og beskrivelser. Alle forhold som berører branntekniske krav skal for ettertiden fremstå som sporbar dokumentasjon. Type sporbar dokumentasjon kan være sjekklistor, bilder, henvisninger til godkjenninger etc. Eksempel på forhold som må dokumenteres:

- Oppbygging og utførelse av branntekniske konstruksjoner, f.eks. bærekonstruksjoner og branncellevegger.
- Dører i brannskiller ref. godkjenning / monteringsanvisning.
- Sikring av gjennomføringer eller arbeider på/i forbindelse med brannskiller.
- Funksjonstest av brannalarmanlegg og andre branntekniske installasjoner.

Eksempel branntetting

Merking av gjennomføringer skal utføres med tanke på krav til sporbarhet fra leverandør. Med sporbarhet inngår mulighet å kontrollere:

- At benyttet produkt samsvarer med de branntekniske forutsetningene (EI 60 / EI 90 osv).
- Når gjennomføringen er tettet
- Hvilket firma og montør som har utført arbeidet.
- At det via tegninger eller arbeidsrapporter skal være mulig å finne den bestemte gjennomføringen.

Tverrfaglig kontroll av brannverntiltak

Dette innebærer kontroll av utførelse mht. overordnede branntekniske funksjoner på tvers av de enkelte ansvarsområdene, og er en egen funksjon som kommunen *kan kreve* ivarettatt for byggverket.

En tverrfaglig uavhengig kontroll av utførelse utover den KUT det enkelte fag skal ivareta vil ikke erstatte entreprenørens egenkontroll.

Kontrollen innbefatter gjennomgang av konstruksjonsmåter, utførelseskontroll og eventuelt etterkontroll med hensyn på at passive og aktive brannverntiltak blir utført som forutsatt, funksjonskontroll av aktive brannverntiltak og kontroll av at gjennomføringer gjennom skillekonstruksjoner blir systematisk tettet etter klassifisert tetningsmetode og dokumentert som bygget.

3.3 Branntekniske forhold i bruksfasen

Dersom bygget defineres som særskilte brannobjekt medfører det at krav om kontroll og vedlikehold av forutsatte brannverntiltak skal tilfredsstilles. Dette iht. Internkontrollforskriften [27] og Brann og eksplosjonsvernloven [3] med tilhørende Forebyggendeforskriften [28]. I det følgende informeres det om krav til brannteknisk dokumentasjon i driftsfasen.

Krav til branndokumentasjon:

Branndokumentasjonen som skal utarbeides for driftsfasen skal i tillegg ivareta de organisatoriske og driftskravene som fremkommer forskriftene nevnt ovenfor. Denne rapporten legges inn som dokumentasjon på kravspesifikasjonene til selve bygningen, og benyttes som ett av flere grunnlag i branndokumentasjonen.

Følgende forhold skal ivaretas i branndokumentasjonen:

- Beskrivelse av tekniske installasjoner og bygningsmessige konstruksjoner.
- Nødvendige instruksjoner og planer.
- Rutiner for å ivareta forskriftens krav til drift og vedlikehold av branntekniske tiltak.
- Rutiner for service av teknisk brannsikringsutstyr og egenkontroller.
- Rutiner for unormal eller varierende risiko
- Brannøvelser og opplæring

Krav til Evakueringsplan

For byggverk i risikoklasse 5 og 6, øvrige byggverk for publikum og for arbeidsbygninger, skal det foreligge evakueringsplaner før byggverket tas i bruk. Evakueringsplanen må være tilpasset det enkelte byggverk ut fra bruk, virksomhet og enkeltpersoner som har behov for assistanse.

En evakueringsplan må blant annet omfatte:

- Prosedyrer for rapportering av brann og andre situasjoner som krever evakuering.
- Beskrivelse av hvilke omstendigheter eller situasjoner som krever evakuering.
- Beskrivelse av kommandolinjer for intern organisasjon.
- Oppgavebeskrivelser for personer som har en rolle under evakueringen, inklusiv de som skal assistere personer som har behov for hjelp til å komme ut av byggverket. Oppgavebeskrivelsen må være definert med hensyn til personer med ulike typer funksjonsnedsettelse. Det kan være behov for spesielt utstyr som vil gjøre evakuering av personer med funksjonsnedsettelser lettere og raskere.
- Plan for øvelser. Øvelsene må være realistiske med hensyn til assistert rømning.
- Rømningsplaner. Dette er tegninger som viser planlagte fluktvæier og rømningsveier og utganger, og plassering av slukkeutstyr og manuelle brannmeldere. Rømningsplaner er beregnet for personer som oppholder seg i bygget og inneholder ofte også en kort branninstruks, forklaring av symboler og en markering for "Her står du".

Krav til branntegninger:

- Det skal finnes oppdaterte brannplaner og snittegning som viser "som bygget" brannceller, rømningsveier, brannslanger, håndslukkere m.m.
- Områdeplan som viser kjøreveier og oppstillingsplasser for brannvesenet, samt angrepsveier til bygningen.

4 Referanser

- [1] RIF (2005, rev. 2013), *Ansvar for planlegging av brannsikkerhet*, Rådgivende ingeniørers forening
- [2] Kommunal- og moderniseringsdepartementet, «Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven),» 2008.
- [3] Justis- og beredskapsdepartementet, «Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven),» 2002.
- [4] TEK17 / Byggteknisk forskrift (2017), *Forskrift om tekniske krav til byggverk*, Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Sist endret 15.09.2017
- [5] VTEK10 (2017-), *Veiledning til forskrift om tekniske krav til byggverk*, Direktoratet for byggkvalitet, Sist endret 15.09.2017.
- [6] Direktoratet For Byggkvalitet, «Byggteknisk forskrift (TEK10),» 2010
- [7] Direktoratet For Byggkvalitet, «Byggesaksforskriften (SAK10),» 2010
- [8] SINTEF Byggforsk, «321.027 Brannsikkerhet. Dokumentasjon av detaljprosjektering,» 2013.
- [9] Byggforskserien 321.051 Brannenergi i bygninger. Beregninger og statistiske verdier. Desember 2013
- [10] NS-EN 1991-1-2 Laster på konstruksjoner - Del 1-2: Allmenne laster - Laster på konstruksjoner ved brann
- [11] Byggforskserien 321.025 Brannsikkerhet. Dokumentasjon av prosjektering, utførelse og kontroll – oversikt
- [12] Byggforskserien 321.026 Brannsikkerhet. Dokumentasjon av brannsikkerhetsstrategi, September 2013
- [13] Byggforskserien 321.027 Brannsikkerhet. Dokumentasjon av detaljprosjektering, September 2013
- [14] Byggforskserien 321.028 Brannsikkerhet. Dokumentasjon av utførelse, September 2013
- [15] NS 3919 Brannteknisk klassifisering av materialer, bygningsdeler, kledninger og overflater, 1997
- [16] NS-EN 1634-3:2004 Prøving av brannmotstand og røyktetthet til dører, porter og luker, åpningsbare vinduer og deler av bygningsbeslag - Del 3: Prøving av røyktetthet av dører, porter og luker - (innbefattet rettelsesblad AC:2006)
- [17] SINTEF Byggforsk, «520.339 Bruk av brennbar isolasjon i bygninger,» 2018.
- [18] SINTEF Byggforsk, «520.352 Brannsikring og røyksikring av balanserte ventilasjonsanlegg,» 2018.
- [19] SINTEF Byggforsk, «520.342 Branntetting av gjennomføringer,» 2014.
- [20] NS-EN 12845:2015 Faste brannslukkesystemer — Automatiske sprinklersystemer — Dimensjonering, installering og vedlikehold
- [21] Standard Norge, «NS 3960:2019 Brannalarmanlegg - Prosjektering, installasjon, drift og vedlikehold,» 2019.
- [22] Standard Norge, «NS-EN 54-1:2011 Brannalarmanlegg - Del 1: Innledning,» 2011.
- [23] NS-EN 3926-1:2017 Visuelle ledesystemer for rømning i byggverk - Del 1: Planlegging, utforming og kontroll
- [24] NS-EN 1838:2013 Anvendt belysning – Nødbelysning

-
- [25] NS-EN 671-2:2012 Faste brannslukkesystemer - Slangesystemer - Del 2: Slangesystemer med flatslange
 - [26] NS-EN 3-7:2004 + A1:2007 Brannmateriell - Håndslukkere - Del 7: Egenskaper, ytelseskrav og prøvingsmetoder
 - [27] Internkontrollforskriften (1996). *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter*. Arbeids- og sosialdepartementet.
 - [28] Forebyggendeforskriften (2015). *Forskrift om brannforebygging*. Justis- og beredskapsdepartementet.
 - [29] NBFL Studierapport. «Effekt av sprinkleranlegg i Scottsdale», Opplysningskontoret for sprinkleranlegg, februar 2006
 - [30] Protecta. «Fire stopping of service penetrations in timber constructions», 1. Edition januar 2020.

Skogselskapet i Trøndelag

Deres ref:

Vår ref: JOLA 2019/1029

Dato: 04.05.2021

Intensjonsavtale om kjøp av eiendom 36/59 av Skogselskapet i Trøndelag

Denne avtalen er inngått mellom

Verdal kommune, org.nr. 938 587 418 som mulig kjøper (heretter benevnt kommunen)

Og

Skogselskapet i Trøndelag, org.nr.: 990 095 159 som mulig selger av gnr. 36/59 i Verdal kommune.

Bakgrunnen for avtalen:

Kommunestyret i Verdal fattet den 20/4-21 i PS 38/2021 følgende vedtak:

VEDTAK:

1. Kommunestyret konstatere at tomt B og C gir tilstrekkelig areal til skole med ute anlegg og idrettsformål.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å inngå en intensjonsavtale med Skogselskapet Trøndelag om kjøp av tomt A (Gr.nr. 36/59) til en pris av 7,5 millioner kroner. Dette for å sikre arealer til nye stiklestad skole med uteanlegg og eventuelle idrettsanlegg i og omkring skolen, samt sikre tilstrekkelig areal for fremtidig utvikling av området.

Avtalens innhold:

Partene i avtalen er enige om at Verdal kommune gis opsjon på kjøp av tomt gnr/bnr 36/59 i Verdal kommune. Kjøpesum er avtalt til kr. 7 500 000,- (Syv millioner femhundretusen kroner) forutsatt at eiendommen kan overdras fri for alle typer bruks- og pengeheftelser.

Verdal Kommune er kjent med miljøforurensninger på det aktuelle arealet som omtalt i rapport «Utredning plassering Stiklestad skole» utarbeidet av SWECO, Prosjektnummer: 10206885, Dokumentnummer: RIM-01. Det er gjort fratrekk for fjerning av forurensede masser i kjøpesummen. Det gjøres ikke ytterligere fratrekk om det skulle bli påkrevd med flere grunn- og miljøtiltak på eiendommen tilhørende Skogselskapet.

Opsjonen er gjeldende 2 år fra signering.

Opsjonen er vederlagsfri.

Opsjonen kan tinglyses, og kommunen bærer alle kostnader ved eventuell tinglysning

Verdal 12.05.21 (Dato).

For Verdal kommune:

Geir Olav Jensen, Kommunedirektør

For Skogselskapet i Trøndelag:

Anders Børstad, Styreleder.

Deres ref:

Vår ref: INGMOE 2019/1029

Dato: 22.09.2020

Intensjonsavtale om kjøp av eiendom

Denne avtalen er inngått mellom

Verdal kommune org nr. 938 587 418 som mulig kjøper (heretter benevnt kommunen)

og

Kålen eiendom AS org nr. 913 502 906 som mulig selger av gnr/bnr. 36/80, og
Teglverket Verdal AS org nr. 914 407 990 som mulig selger av gnr/bnr. 36/75. (heretter benevnt selgerne)

Bakgrunnen for avtalen

Kommunestyret i Verdal kommune fattet i PS 57/20 følgende vedtak:

1. «Verdal kommune inngår en intensjonsavtale om å kjøpe areal, tomt B og C, fra Kålen eiendom AS og Teglverket AS, som tomt for ny skole for Stiklestad og Leksdal skolekrets med arealer for skoleformål og fremtidig areal til idretts- og aktivitetsformål. Rådmann får fullmakt til å fullføre kjøpet når reguleringsplan for området er godkjent.
2. Rådmannen bes om å utarbeide forprosjekt for bygging av skole på nødvendig areal av tomtene B og C, og å utarbeide reguleringsplan for området.»

Avtalens innhold

Partene i avtalen er enige om at Verdal kommune gis opsjon på kjøp av tomt gnr/bnr. 36/80 og 36/75 i Verdal kommune. Kjøpesum er avtalt til kr 15 000 000,-, og dette fordeler seg på følgende måte:

Kr 10 000 000,- for tomt 36/80 (Kålen Eiendom AS)
Kr 5 000 000,- for tomt 36/75 (Teglverket Verdal AS)

Prisen på tomtene forutsetter kjøp av begge tomter sammen.

Opsjonen er gjeldende i 2 år fra signering.

Det er en forutsetning for eventuelt kjøp at eiendommene overføres heftelsesfritt til kjøper.

Selgerne skal imidlertid, dersom dette ikke er til hinder for god utnyttelse av arealet på eiendommene, gis veirett i utkanten av gnr/bnr 36/75 til gnr/bnr 36/29.

Opsjonen er vederlagsfri.

Opsjonen kan tinglyses. Kommunen bærer i sin helhet kostnaden med dette.

Verdal 16/10-20

For Verdal kommune:

Frøde Kvittum

For Kålen eiendom AS

Per Jørgen Kålen

For Tegleverket Verdal AS

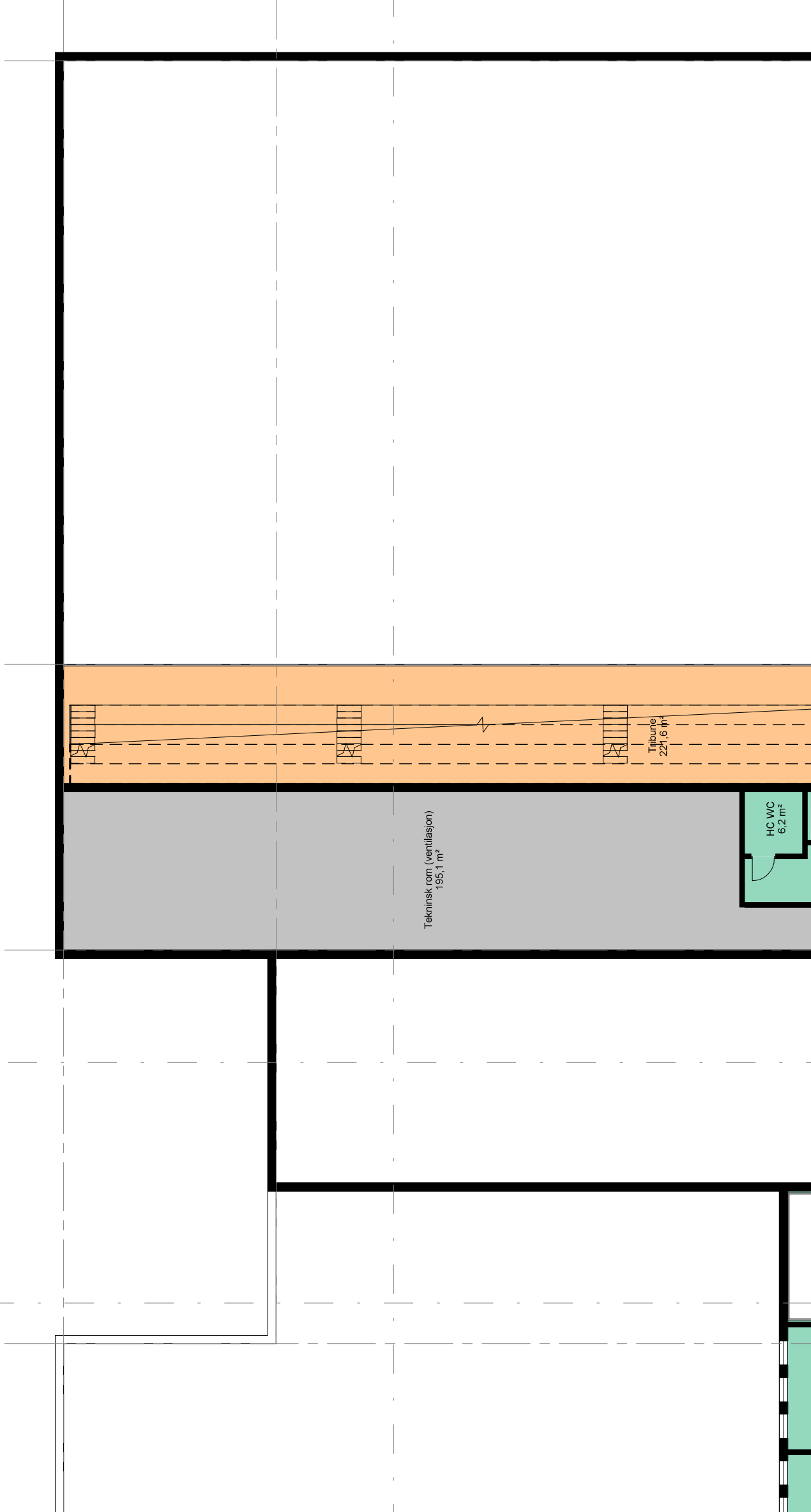
Per Arne Sunde

Snitt 02
A 41-001

Snitt 04
A 41-001

Snitt 03
A 41-001

FLATT TAK
238,2

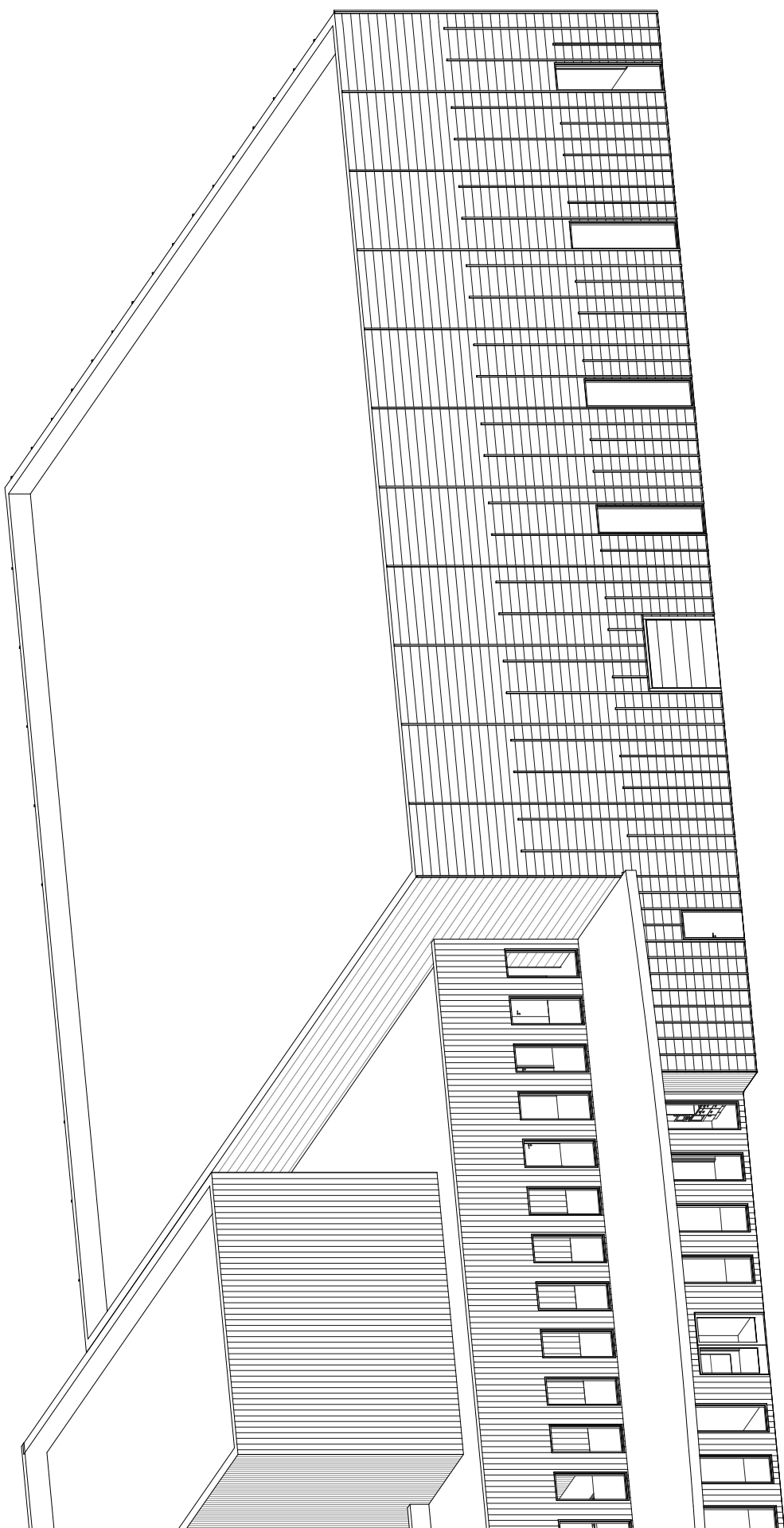
69

39063,8

9285,86

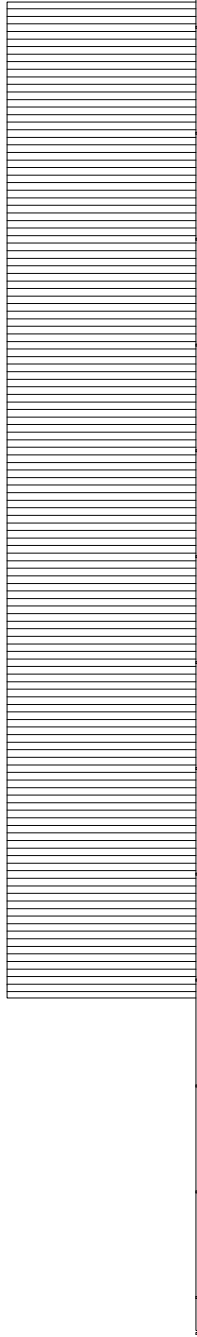
6550

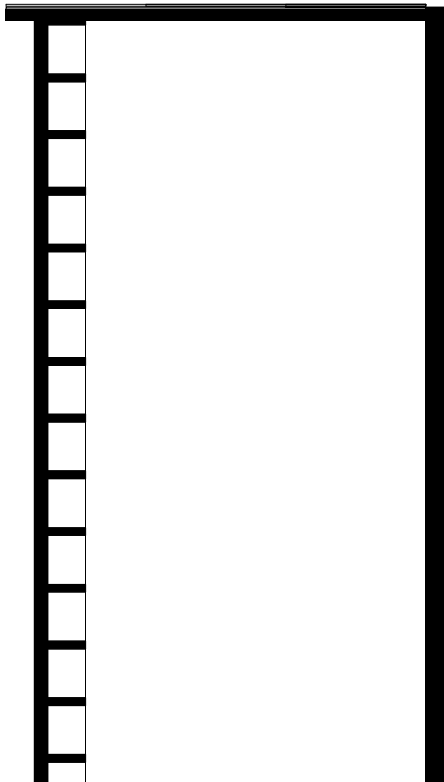
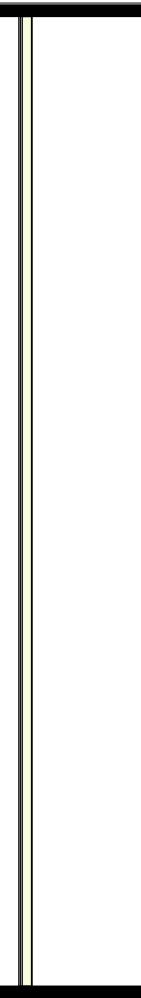
29925

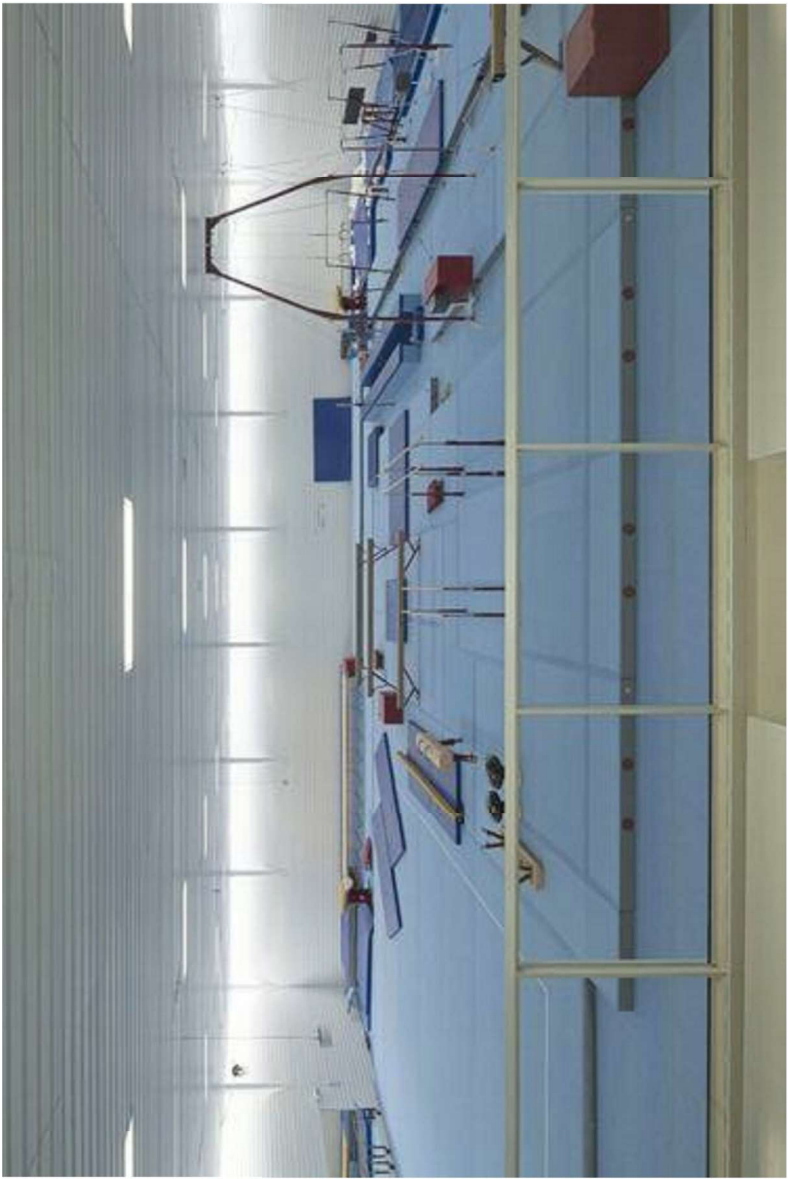
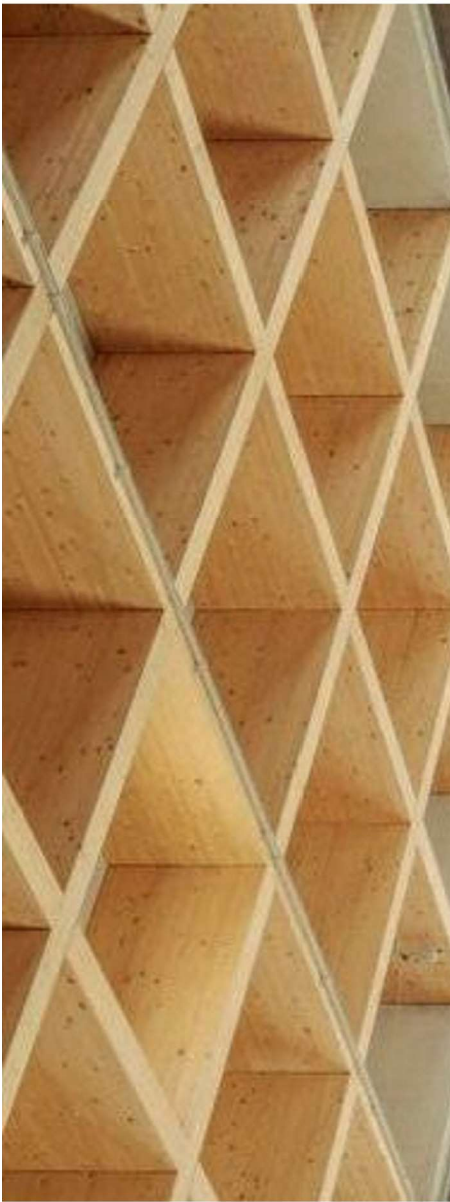

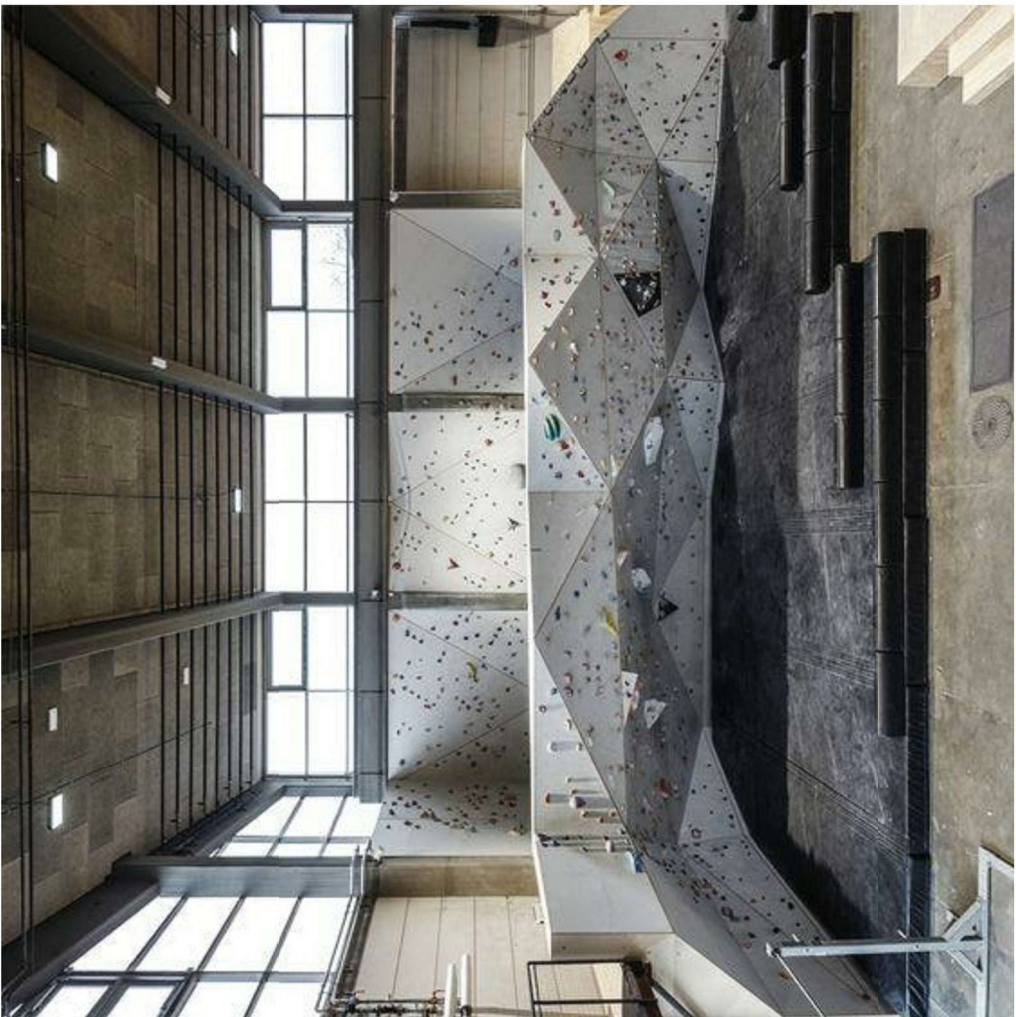
Perspektiv 3D

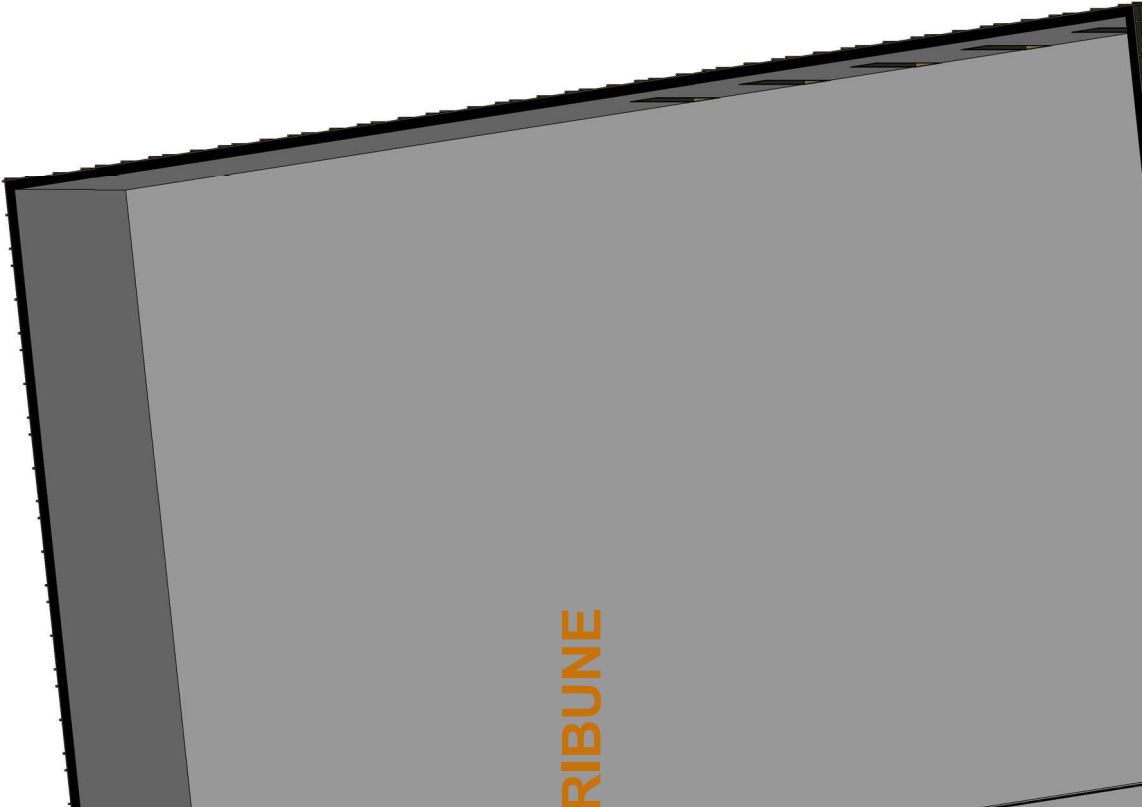

TURNHALL

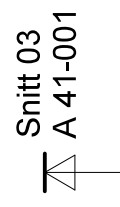
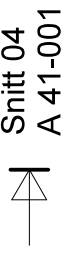

TRIBUNE

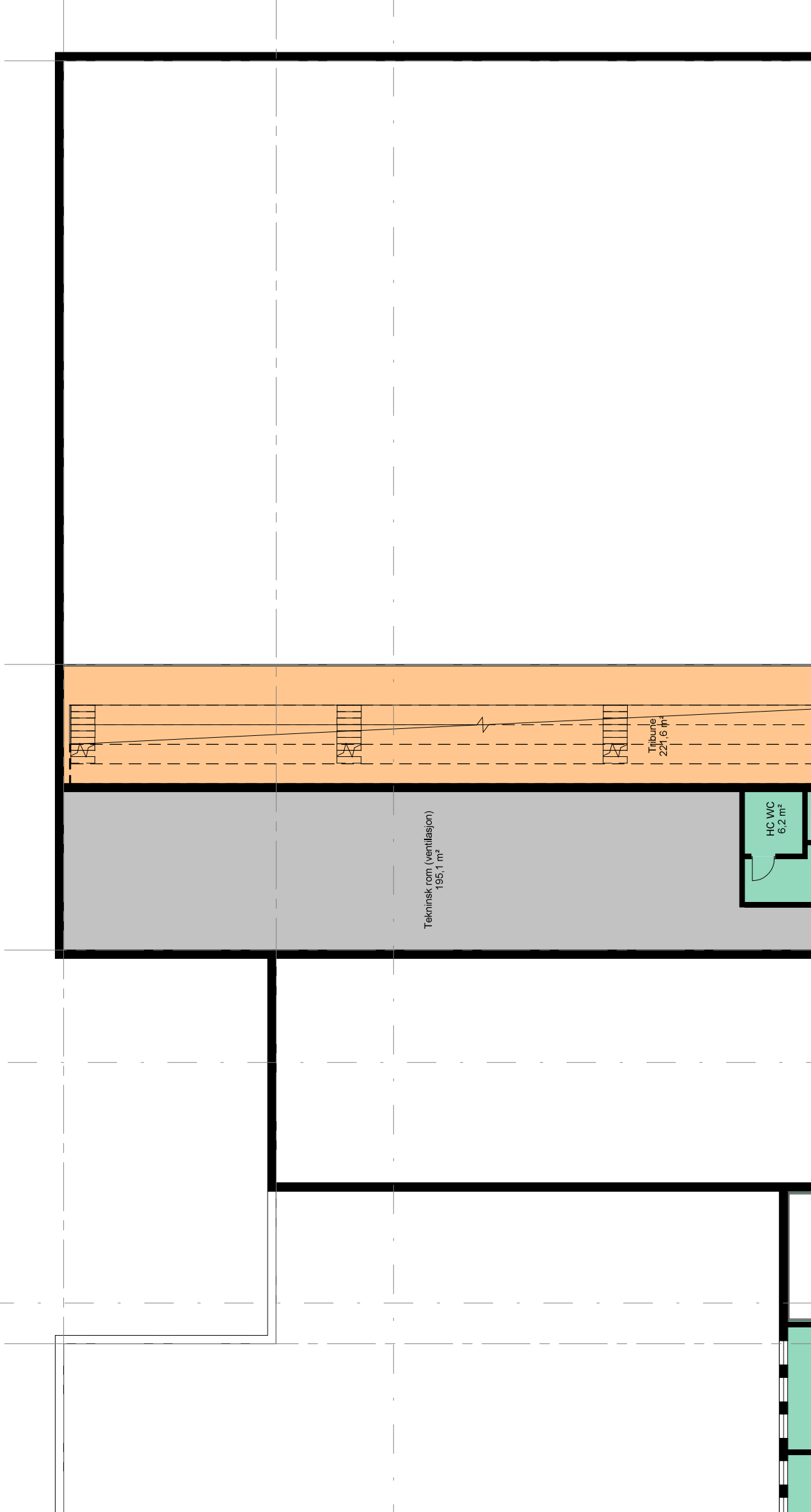
TRIBUNE

Snitt 02
A 41-001

Snitt 04
A 41-001

Snitt 03
A 41-001

FLATT TAK
238,2

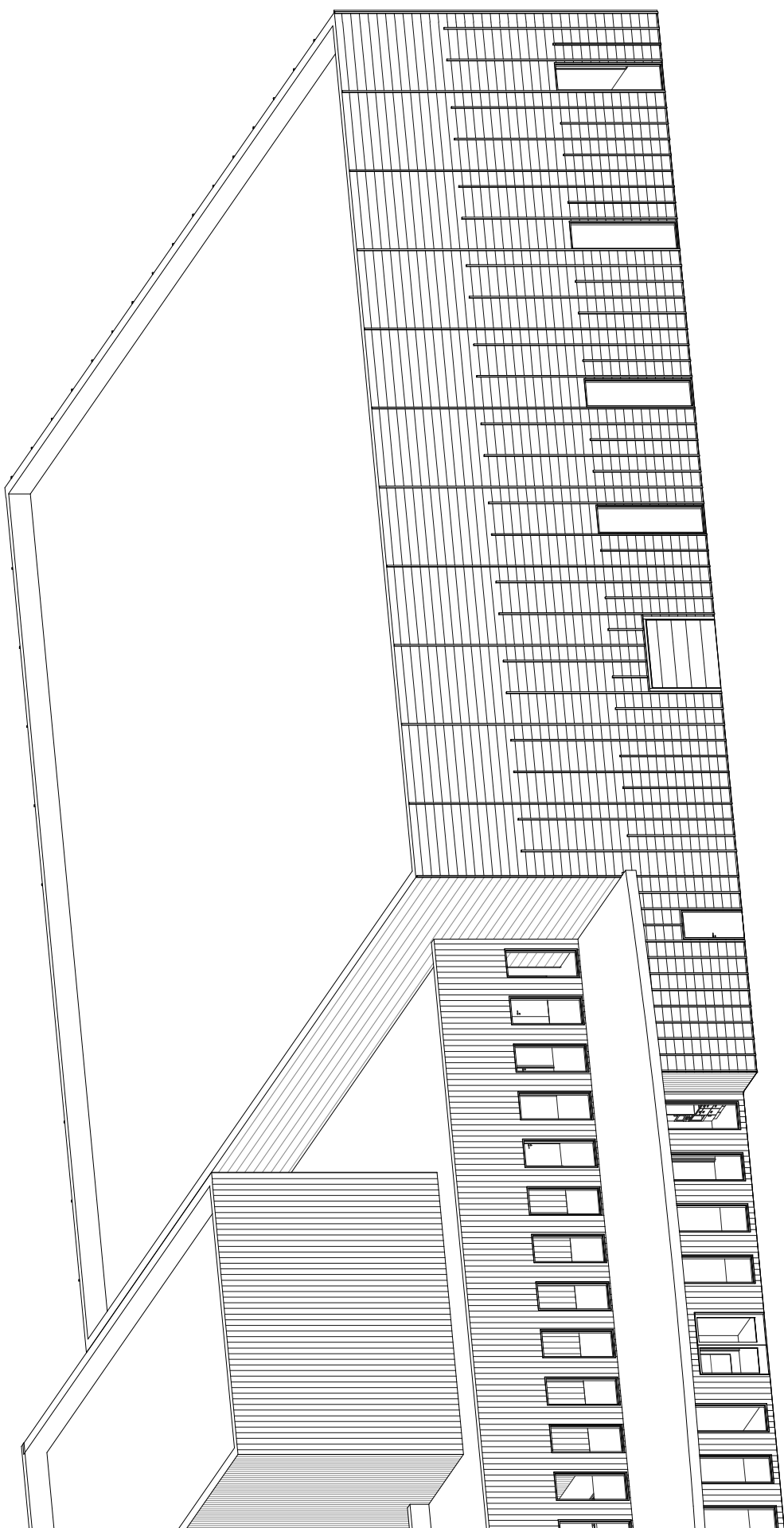
69

39063,8

9285,86

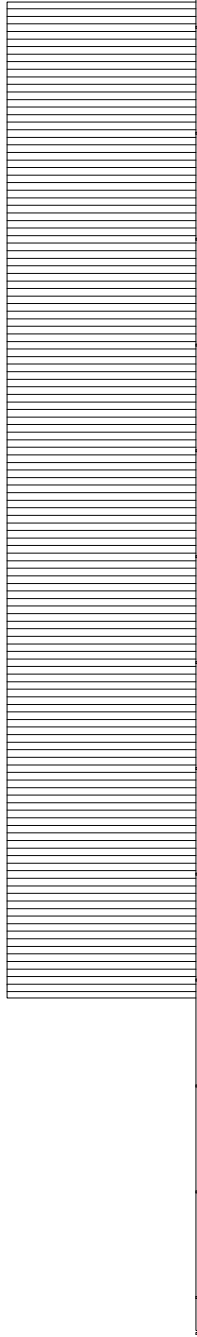
6550

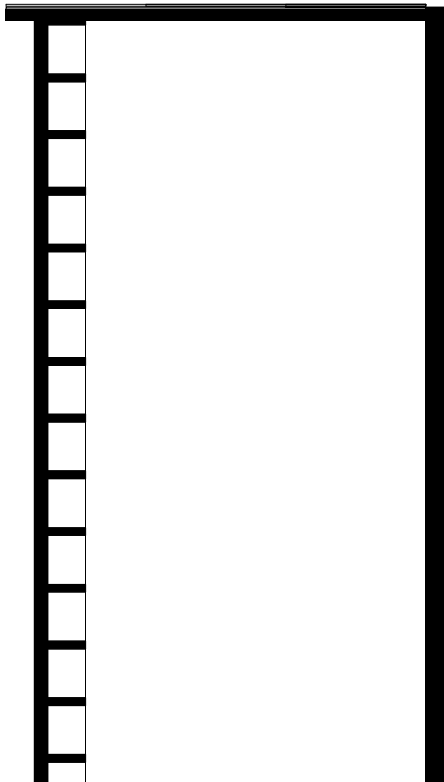
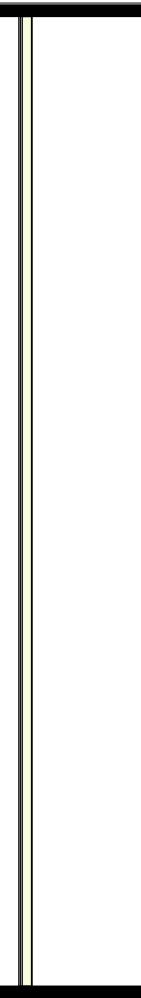
29925

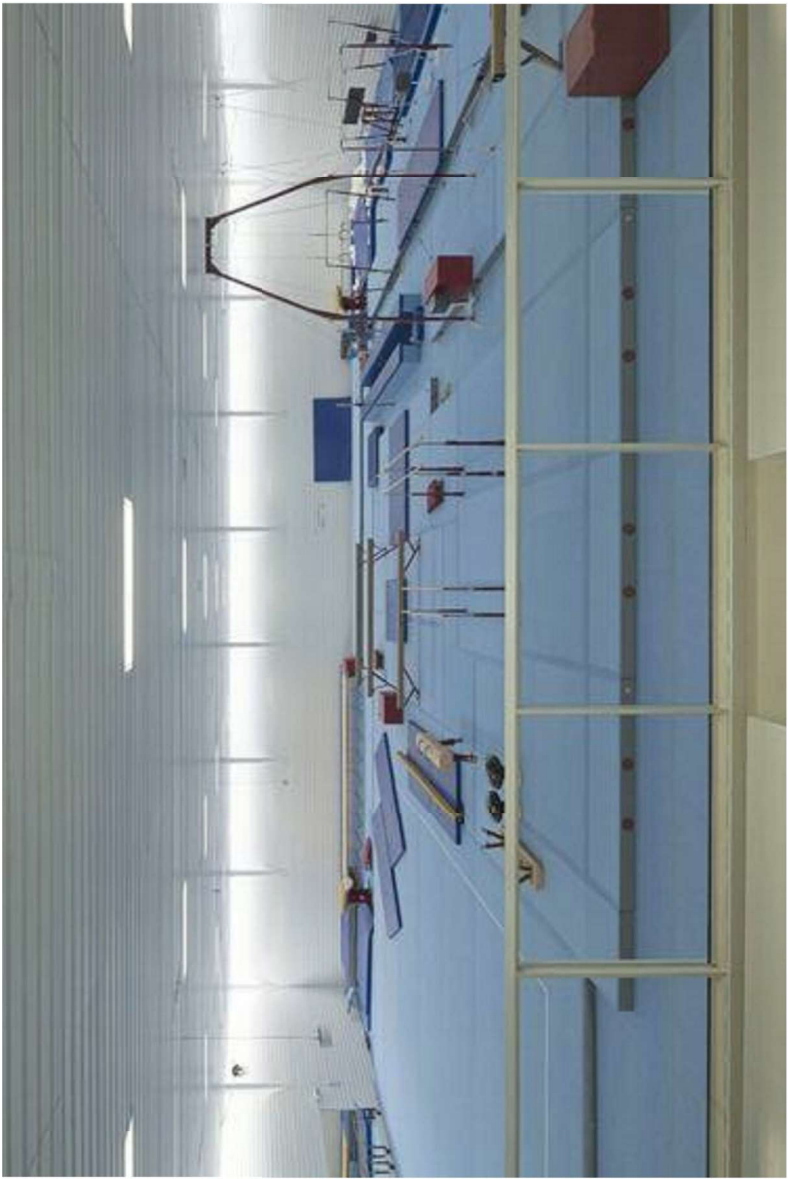
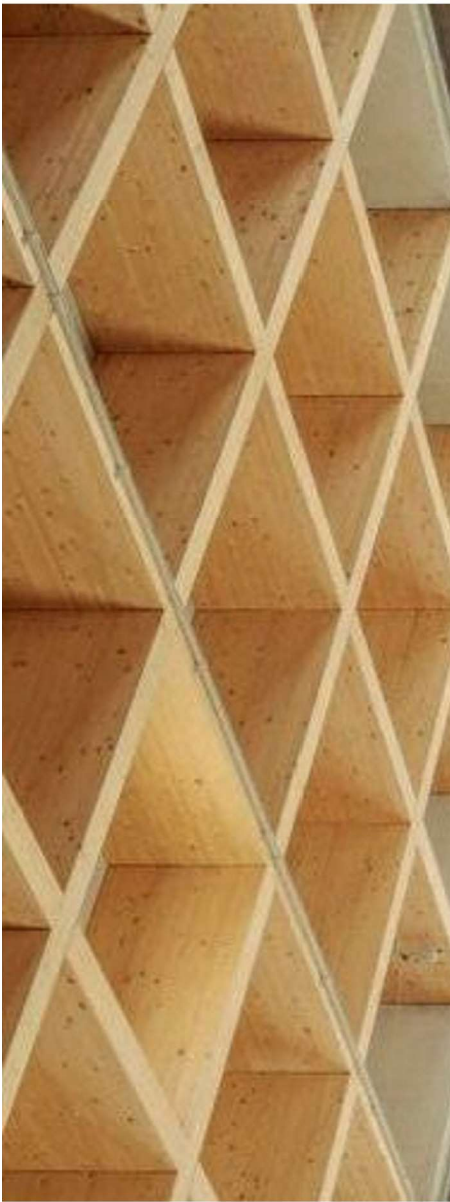

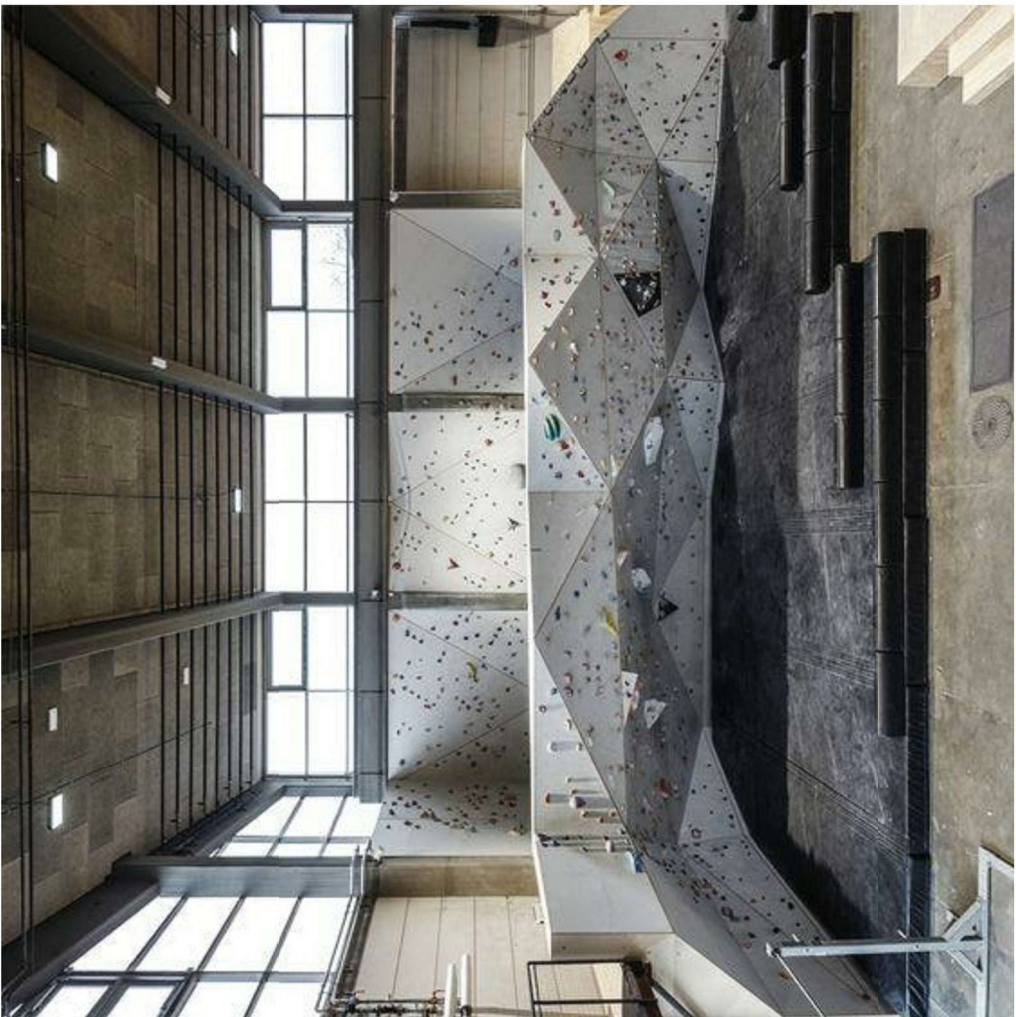
Perspektiv 3D

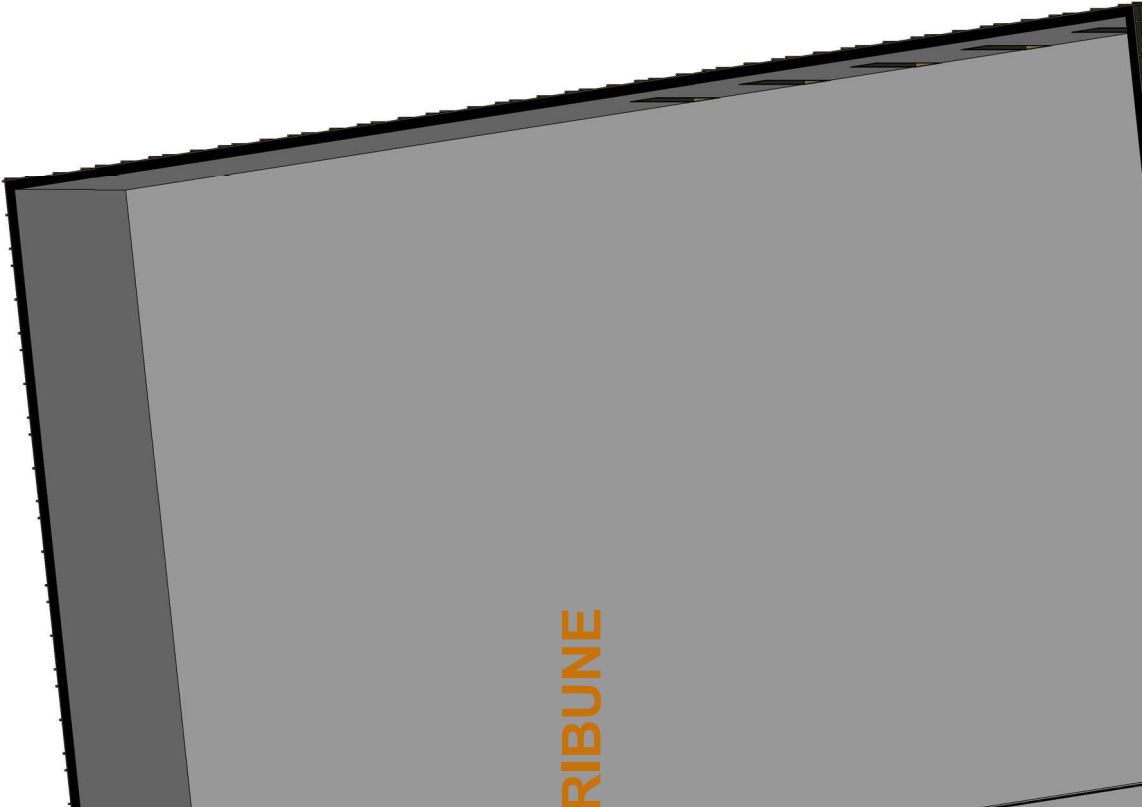

TURNHALL

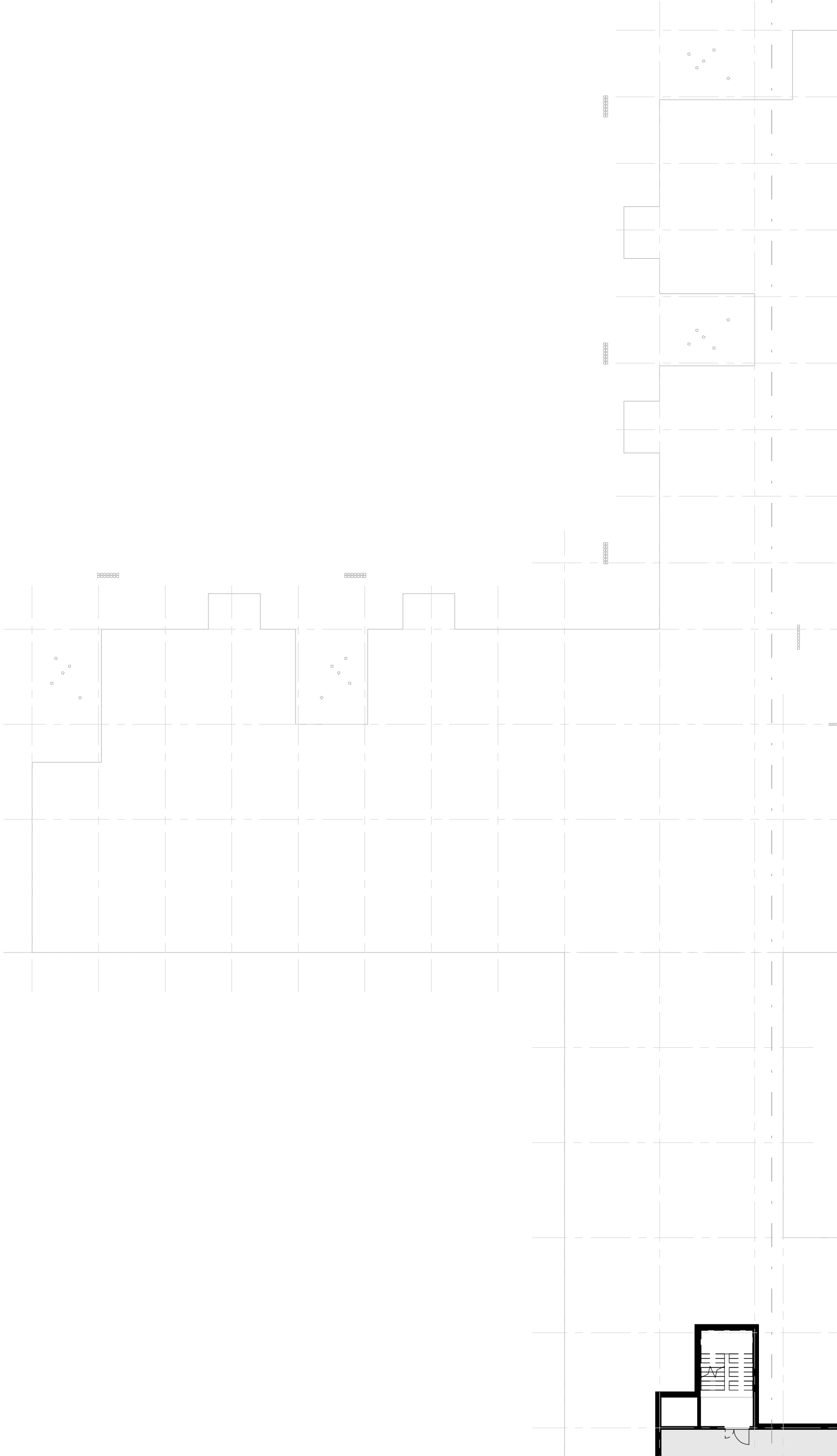

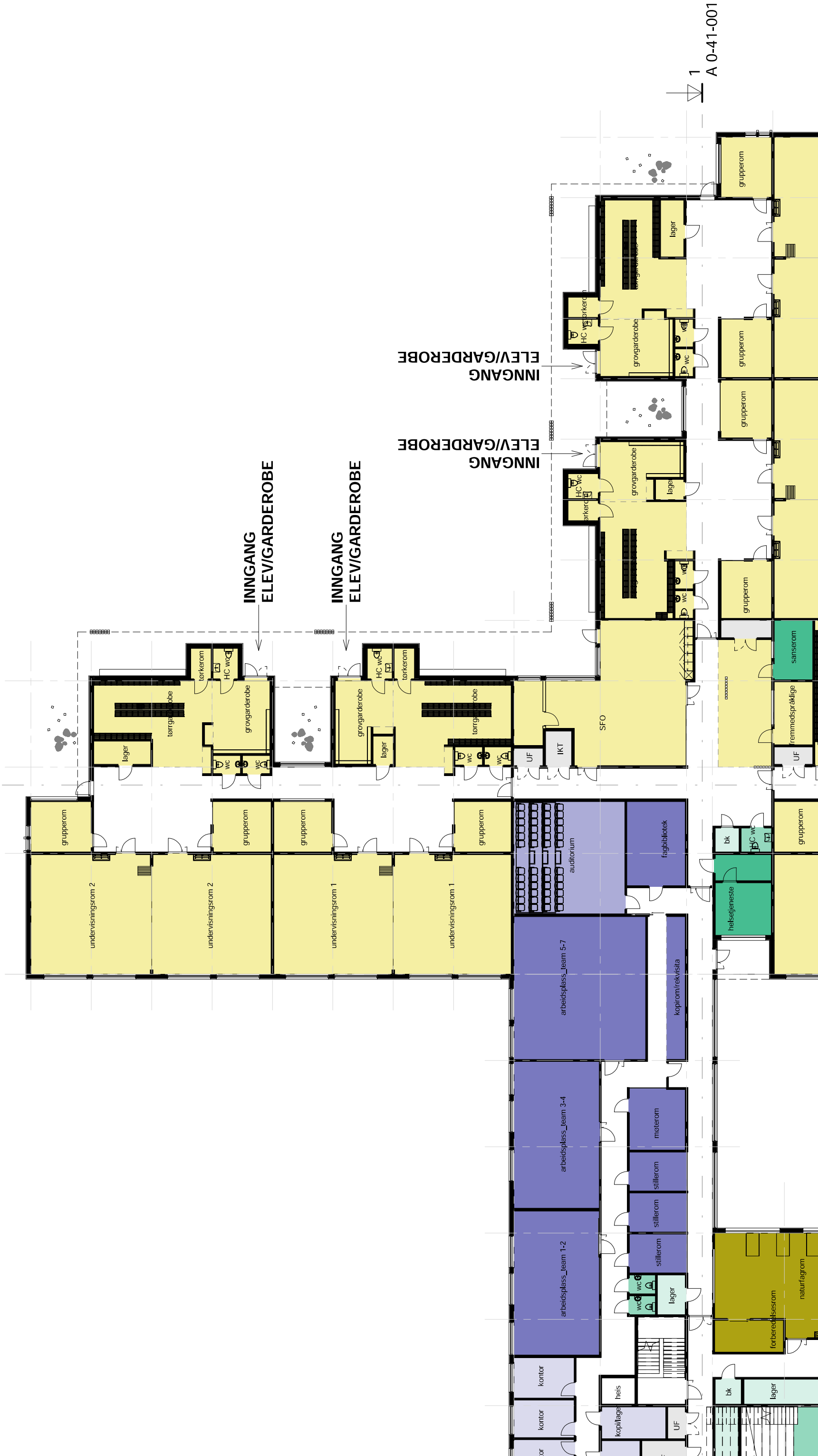
TRIBUNE

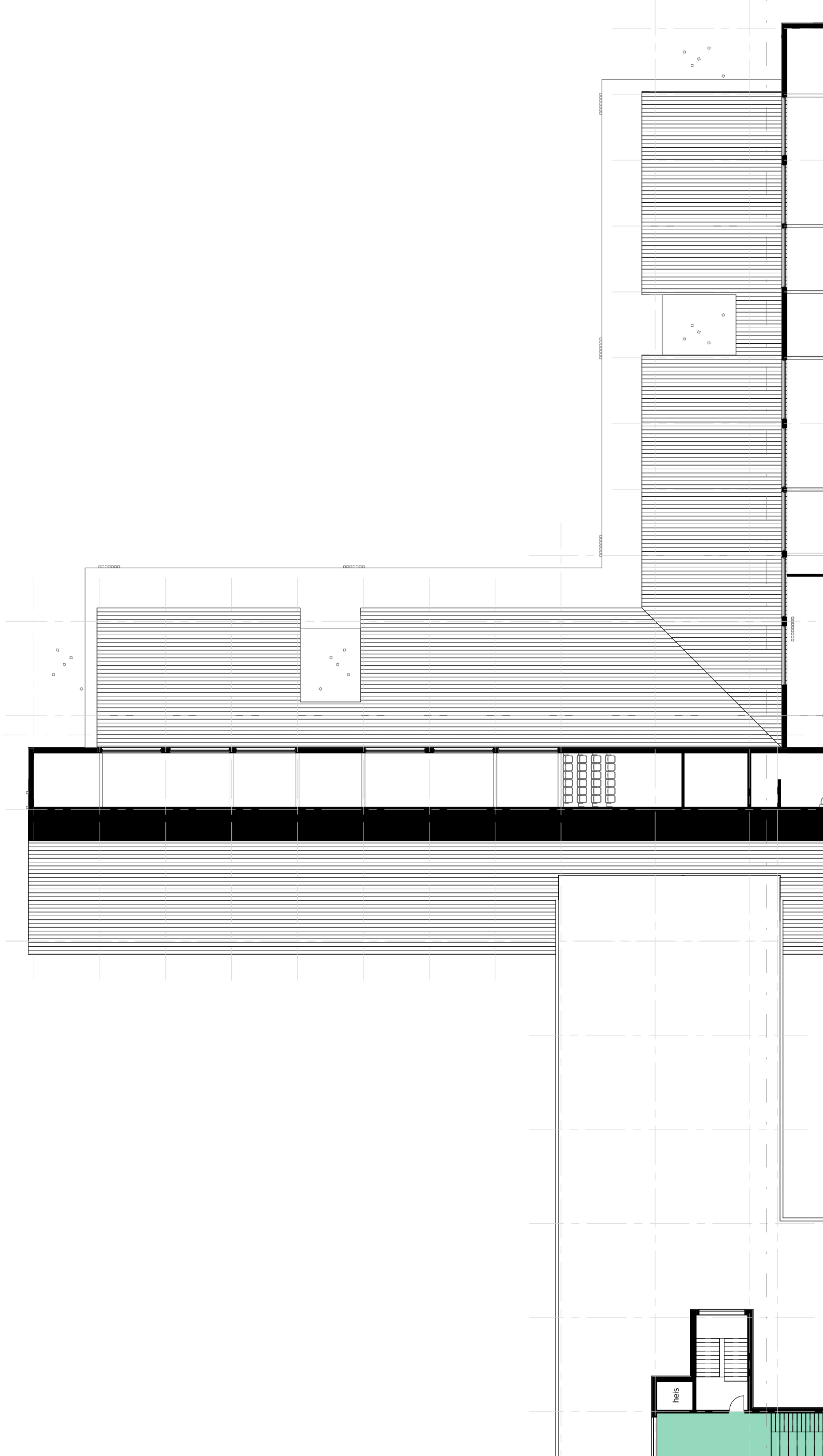

SNITT 02
A 0-41-001

SNITT 02
A 0-41-001

A 0-41-001

SNITT 02
A 0-41-001

1
A 0-41-001

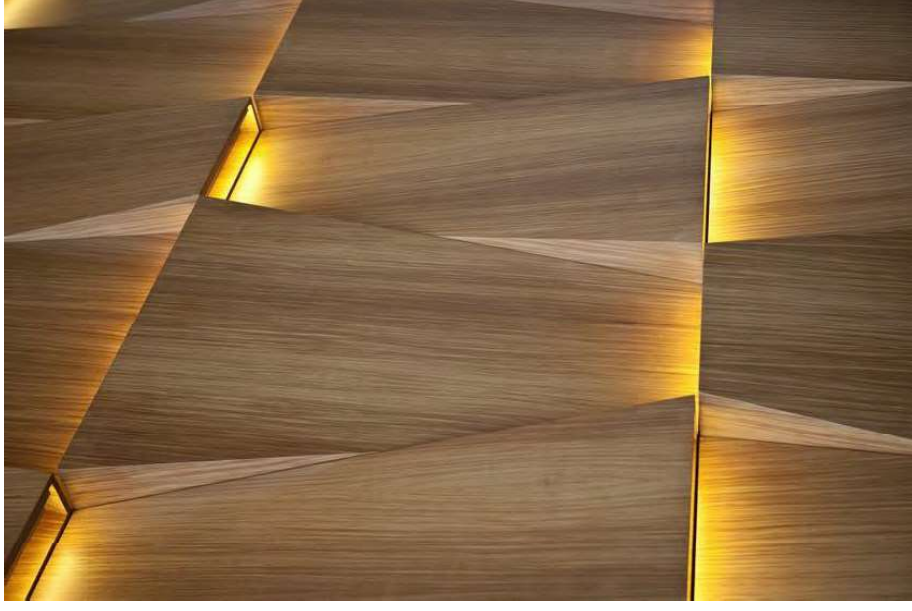
KJEMA

ALL ROM	AREAL (NTA)
1	84 m²
1	65 m²
1	83 m²
3	27 m²
1	6 m²
1	31 m²
8	296 m²
1	59 m²
1	60 m²
1	91 m²
1	24 m²
1	13 m²
1	10 m²

FUNKSJON- og ROMSKJEMA

FUNKSJON/ROM	ANTALL ROM	AREAL (NTA)
PERSONAL		
auditorium	1	60 m²
garderobe	2	47 m²
personalrom	1	54 m²
	4	161 m²
SMÅTRINN		
fellesareal	1	33 m²
fremmedspråklige	1	12 m²
grovgarderober	7	141 m²
grupperom	14	197 m²
HC wc	7	26 m²
lager	7	30 m²
miljøstasjon	7	8 m²
personalgarderobe	7	5 m²
CSO	1	00 m²

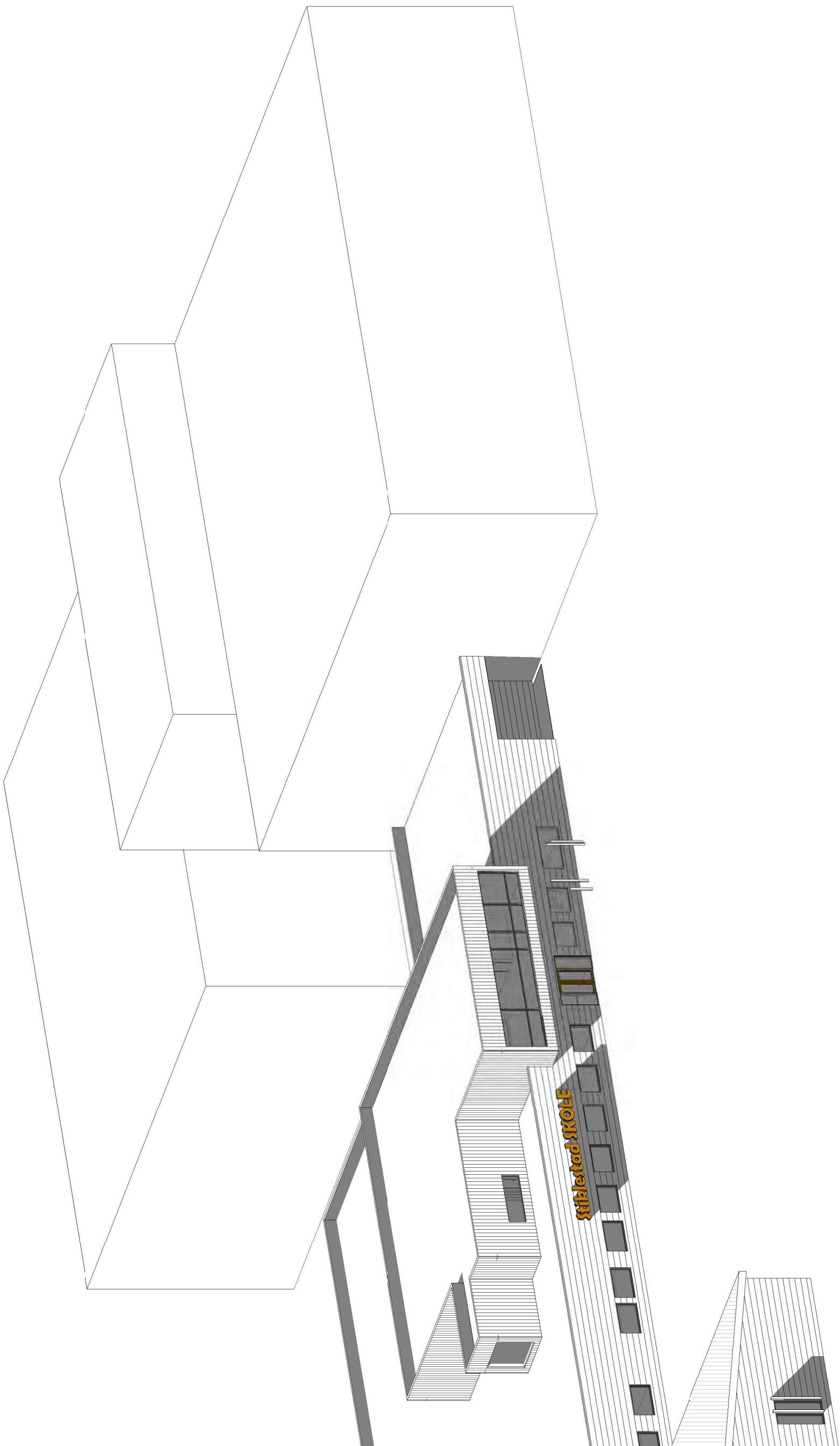

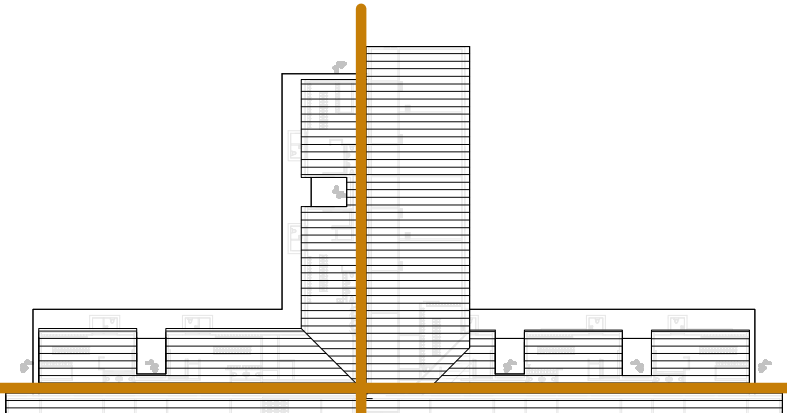

(ilustrasjonsbilder)

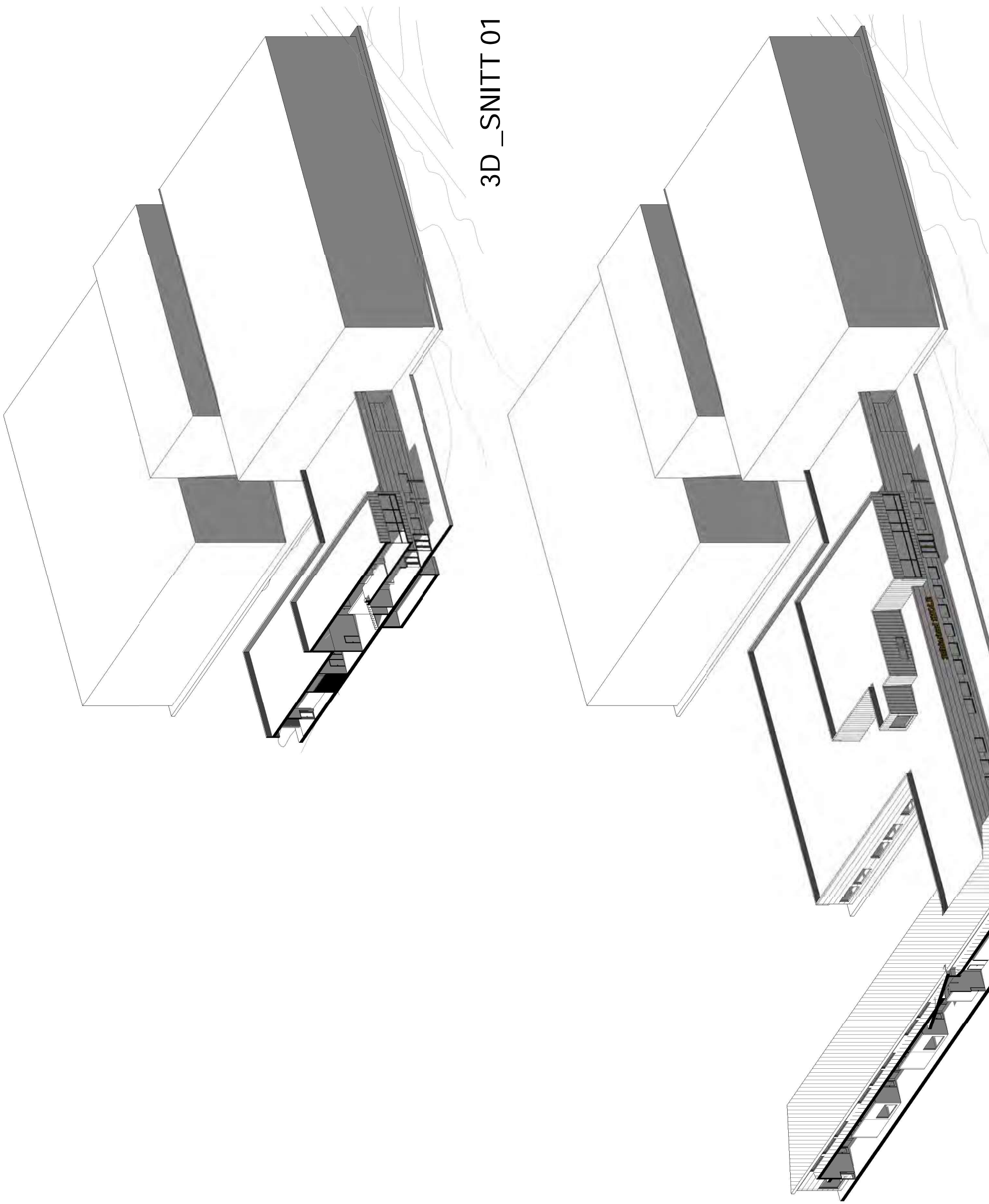
spesielle
ringsarealer

felles areal

3D _SNITT 01

"sennep" og oransje farger

(ilustrasjonsbilder)

(inspirasjonsbilder)

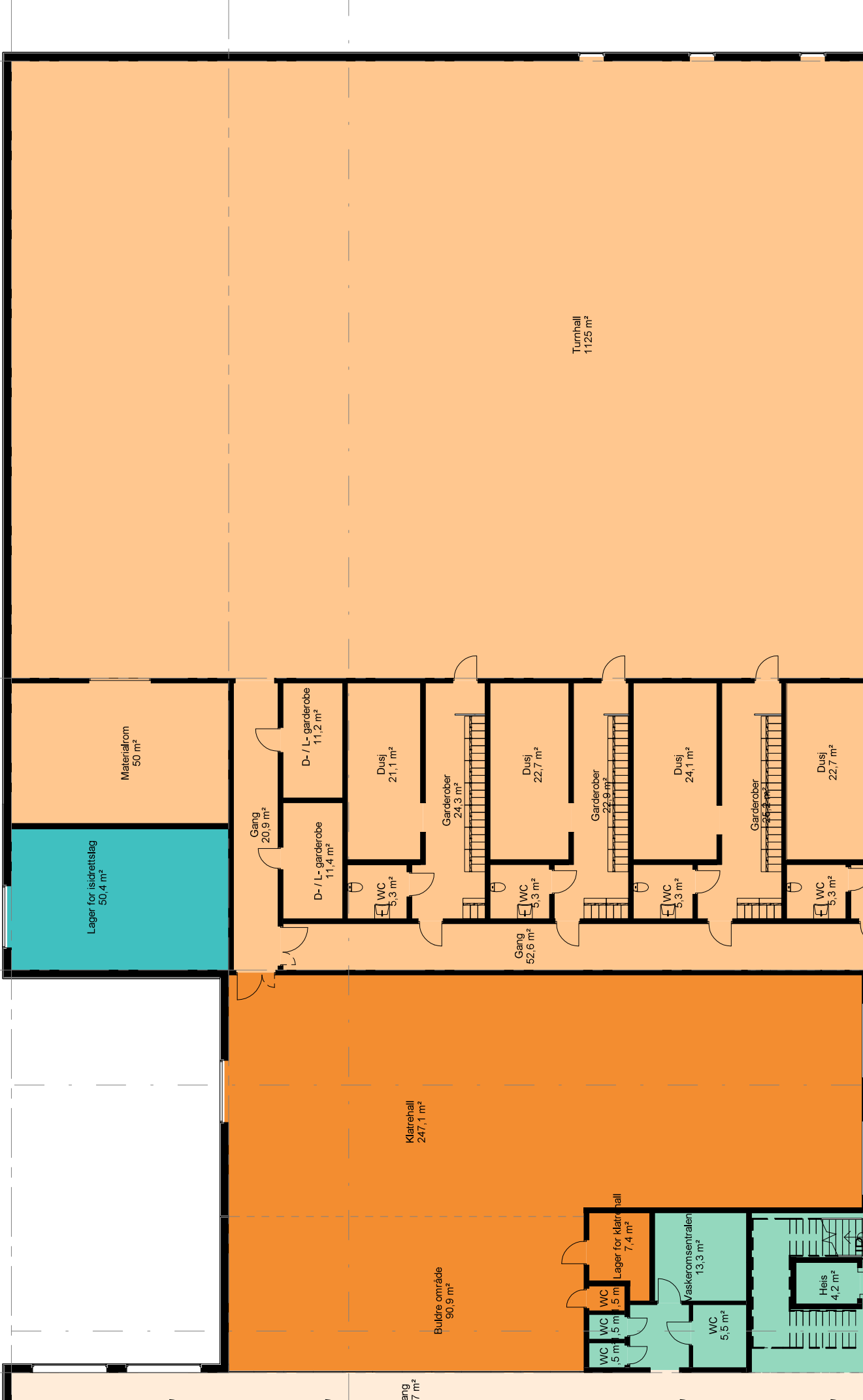
avhengig av bygning.

ag)

Snitt 02
A 41-001

Snitt 04
A 41-001

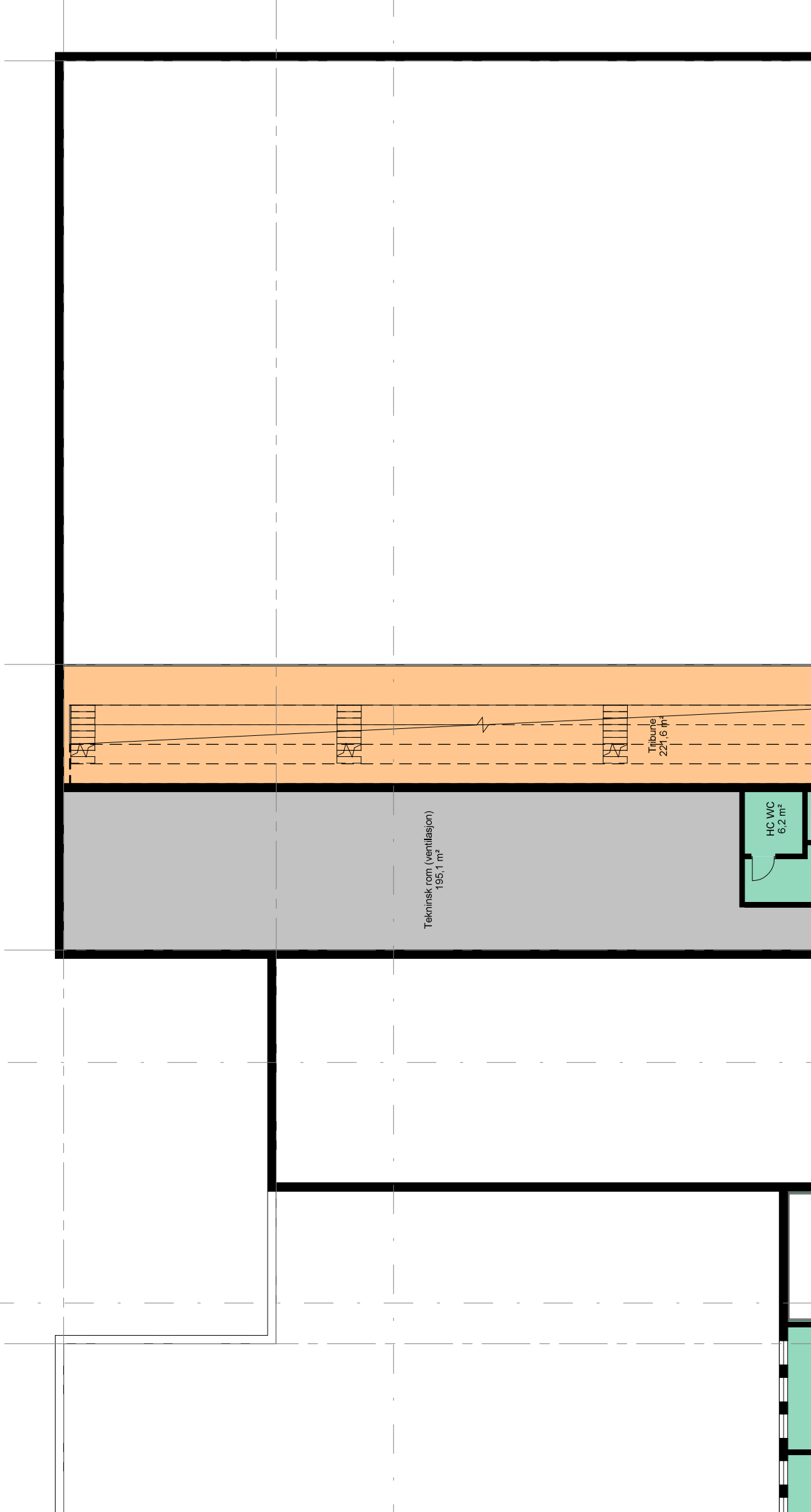
Snitt 03
A 41-001

Snitt 02
A 41-001

Snitt 04
A 41-001

Snitt 03
A 41-001

FLATT TAK
238,2

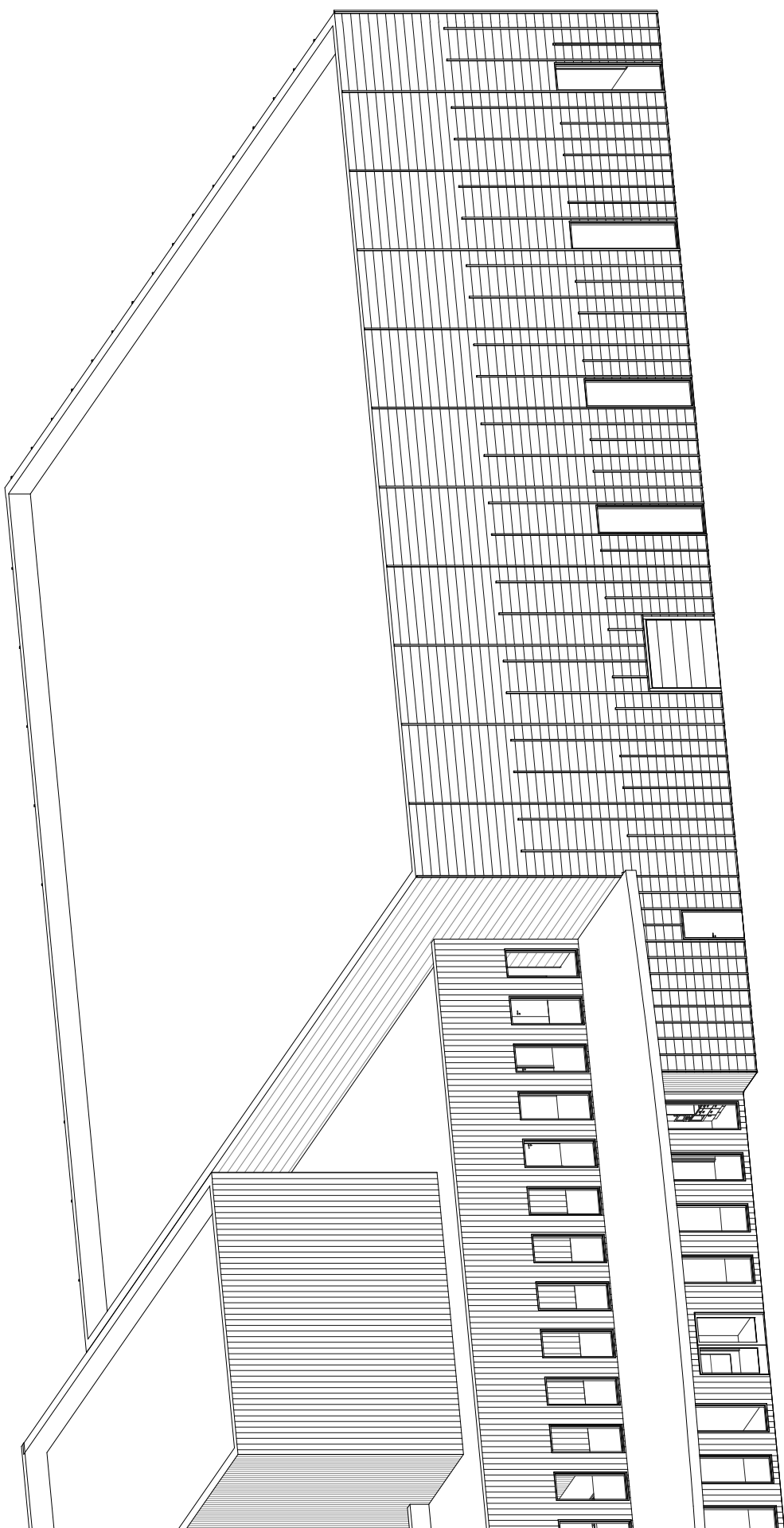
69

39063,8

9285,86

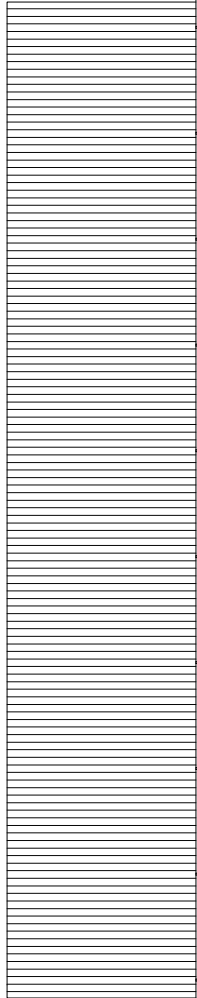
6550

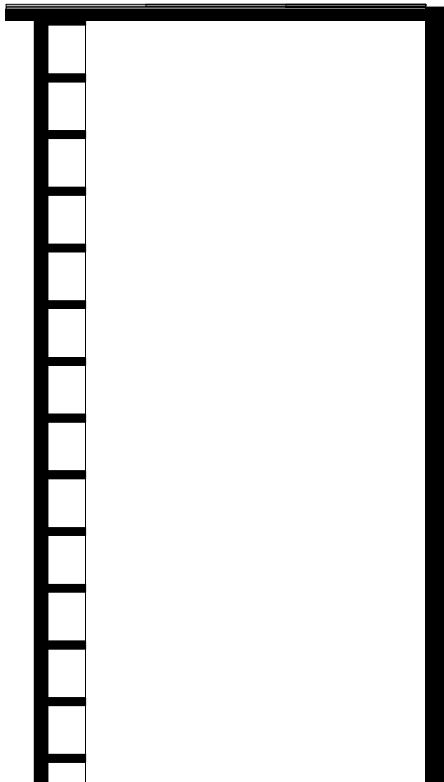
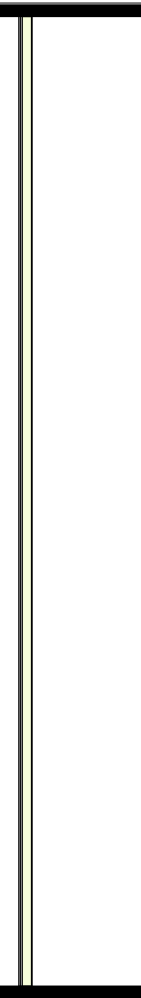
29925

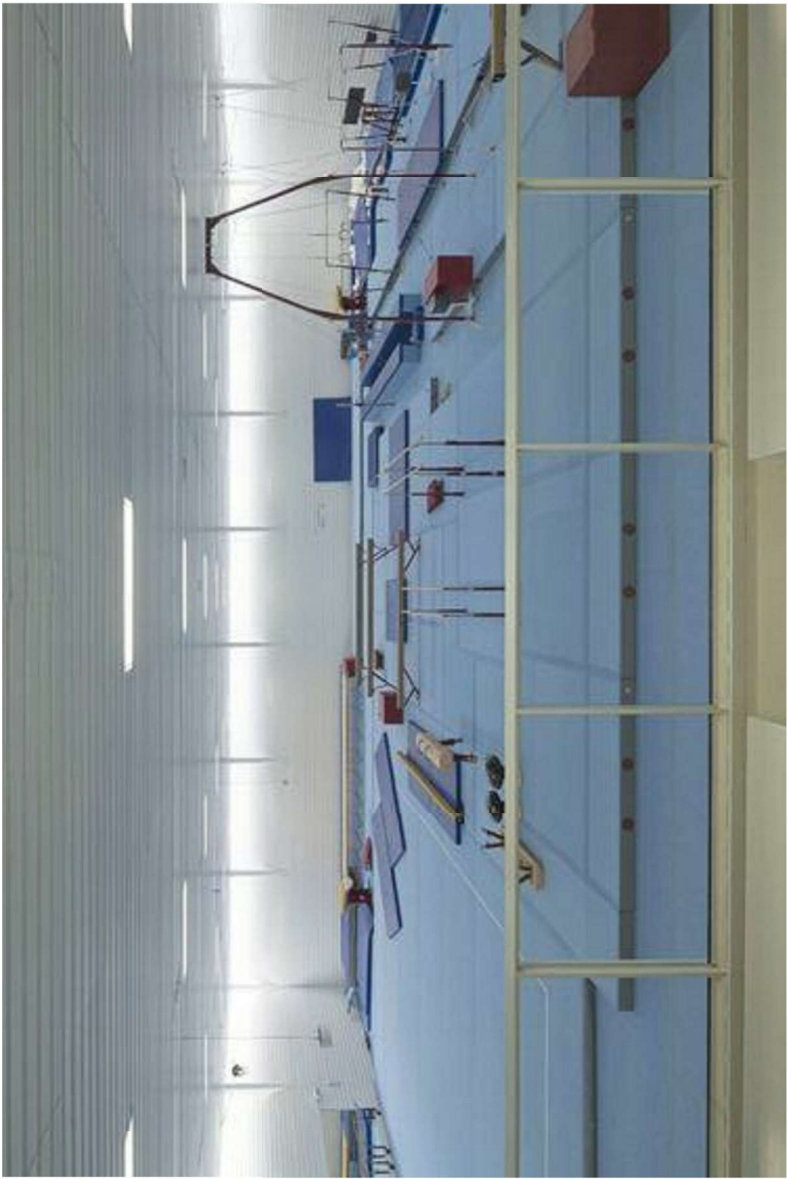
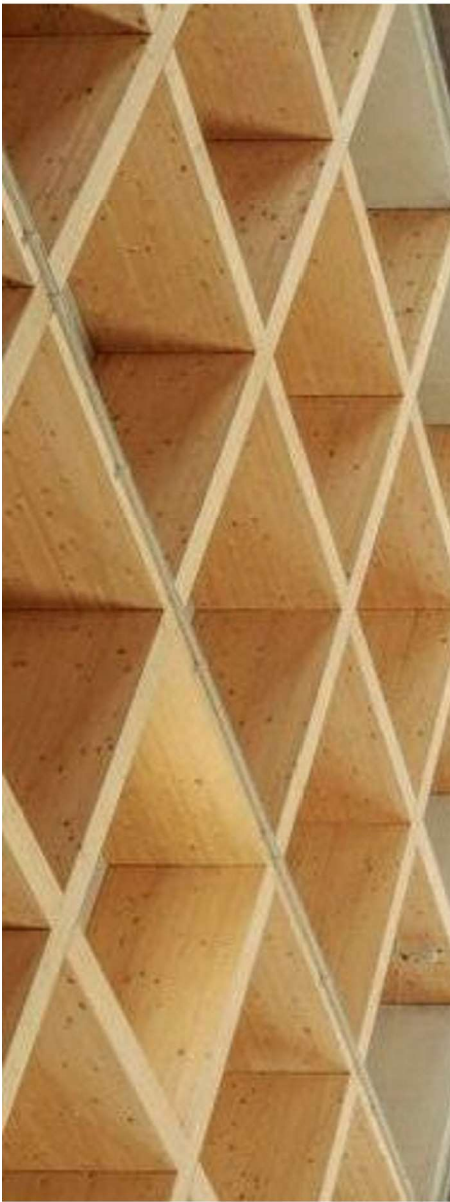

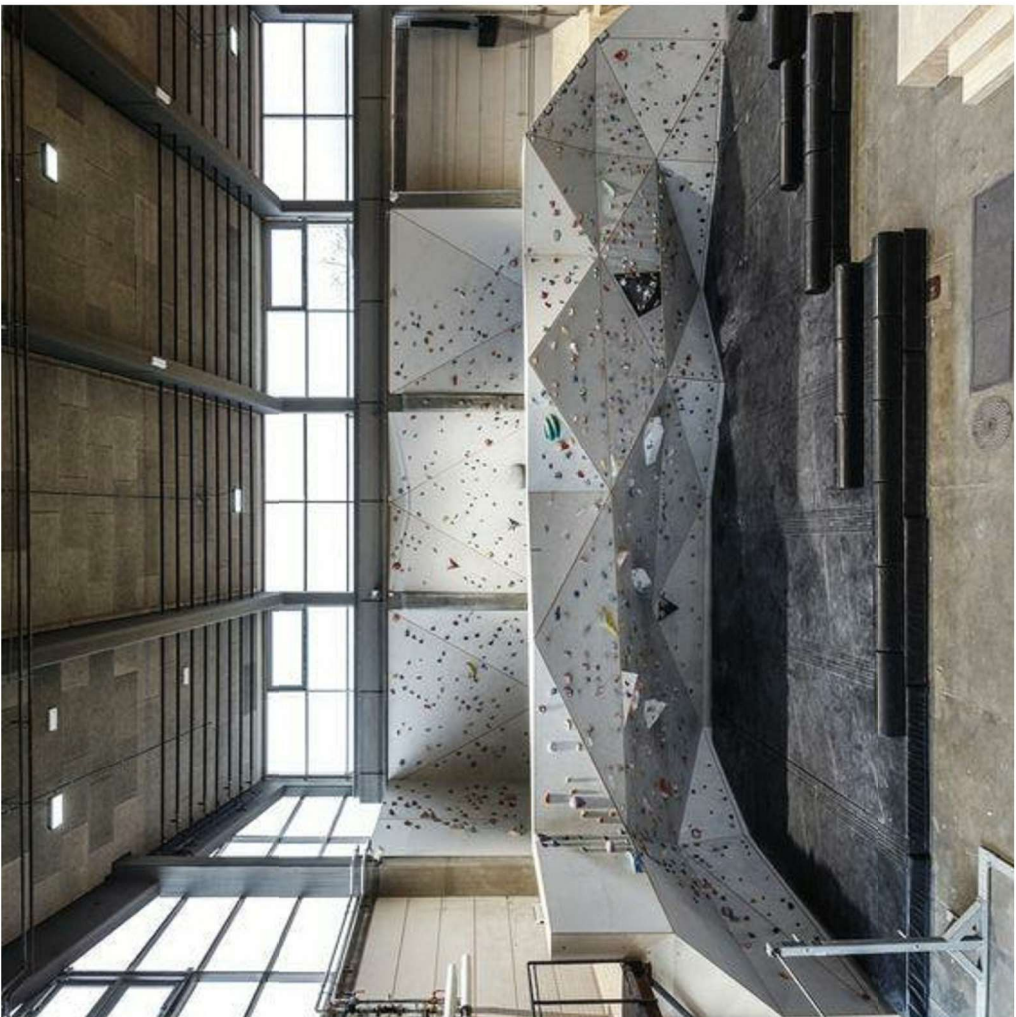
Perspektiv 3D

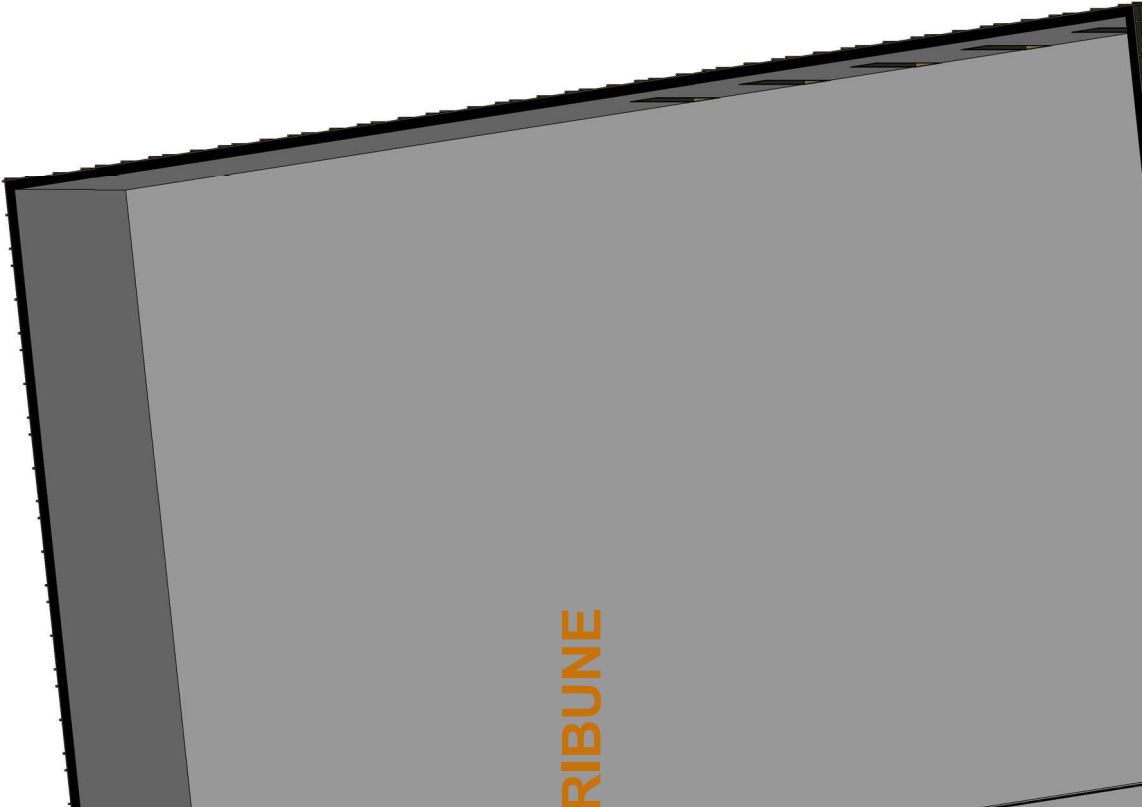

TURNHALL

TRIBUNE

TRIBUNE

Trafo plassering

PARKERINGPlass
Skole ansatter

BUSS PARKERING

FOTBALLBANER
9er bane

HÅNDBALL
BASKETBALL

BORTENNIS

Bygge-/
konstruksjonlek

Hinderløype

Silo

SYKKELPARKERING
Skole ansatter
Inngang ansatter/
Værer levering

HENTE/LEVERING

HOVEDINNGANG

SKOLEANLEGG

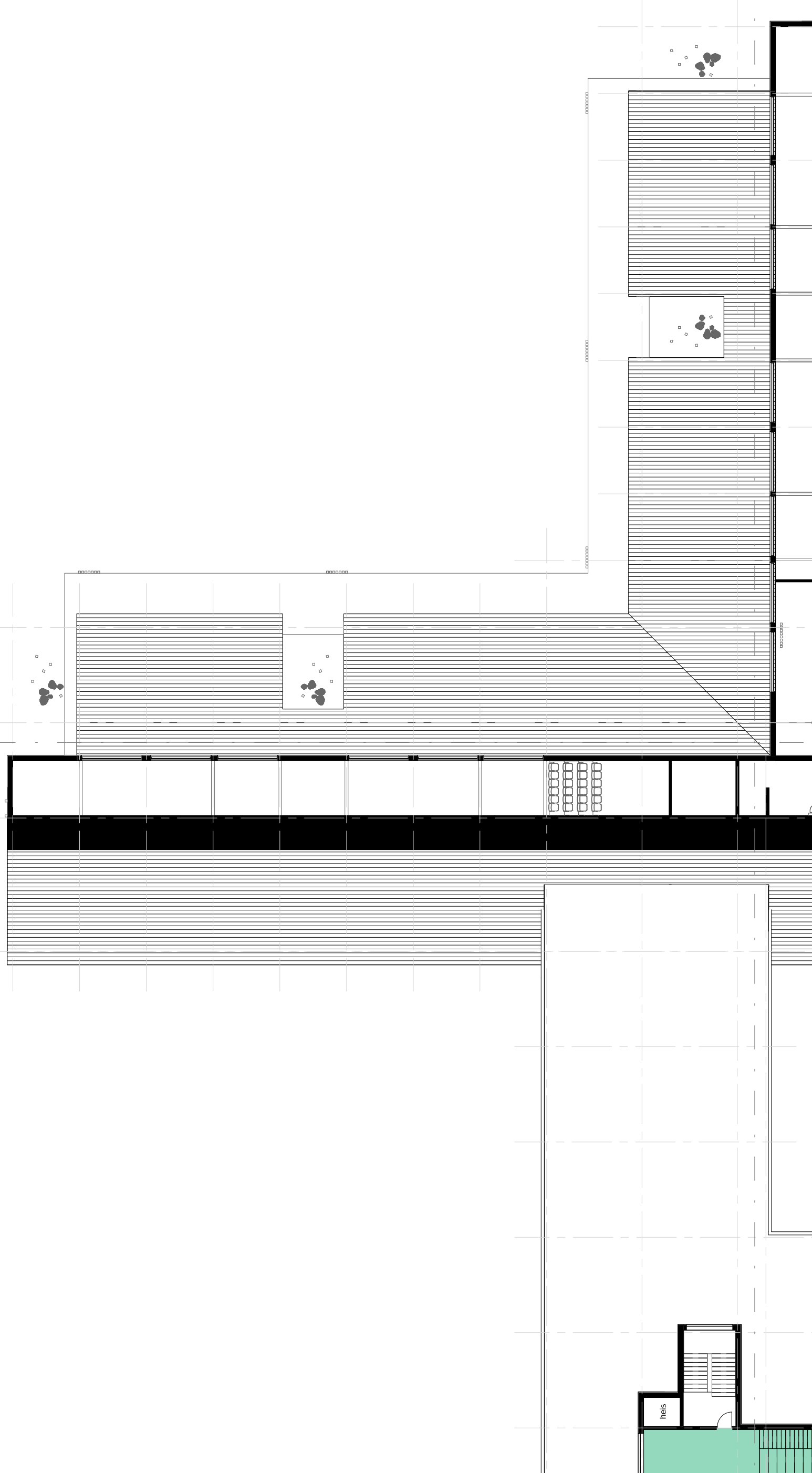
Møte steder

SNITT 02
A 0-41-001

SNITT 02
A 0-41-001

A 0-41-001

SNITT 02
A 0-41-001

1
A 0-41-001

EMA

	ANTALL ROM	AREAL (NTA)
	1	59 m²
	1	60 m²
	1	91 m²
	1	24 m²
	1	13 m²
	1	16 m²
	3	31 m²
	9	295 m²
	1	90 m²
	1	6 m²
	1	50 m²
	1	6 m²
	1	6 m²
	5	157 m²

FUNKSJON- og ROMSKJEMA

FUNKSJON/ROM	ANTALL ROM	AREAL (NTA)
SMÅTRINN		
fellesareal	1	33 m²
fremmedspråklige	1	12 m²
grovgarderobe	7	141 m²
grupperom	14	197 m²
HC wc	7	26 m²
lager	7	30 m²
miljøstasjon	7	8 m²
personalgarderobe	7	5 m²
SFO	1	89 m²
tørkerom	4	12 m²
tørrgarderobe	7	293 m²
undervisningsrom 1	2	135 m²
undervisningsrom 2	2	137 m²
undervisningsrom 3	2	136 m²
	8	107 m²

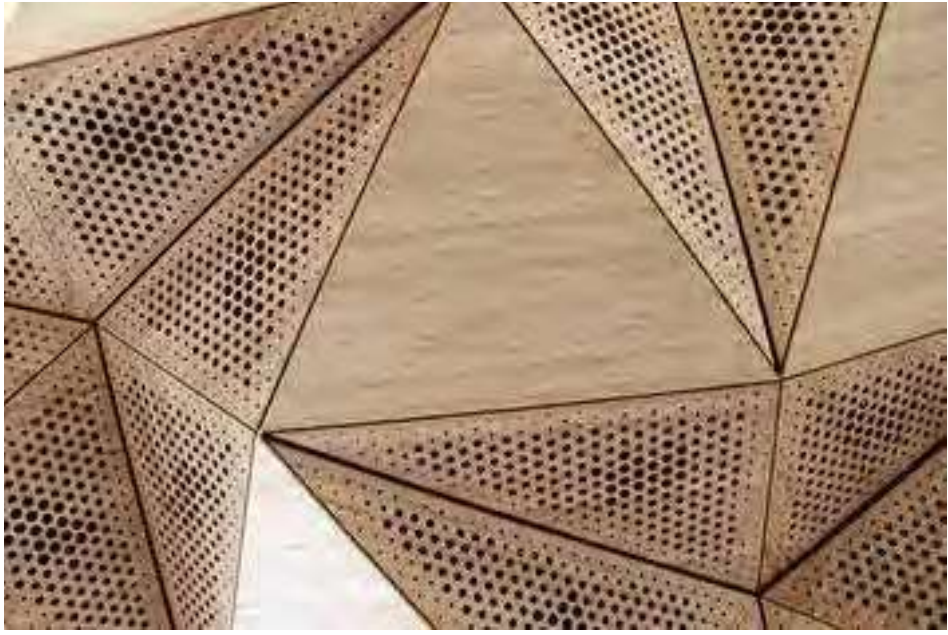
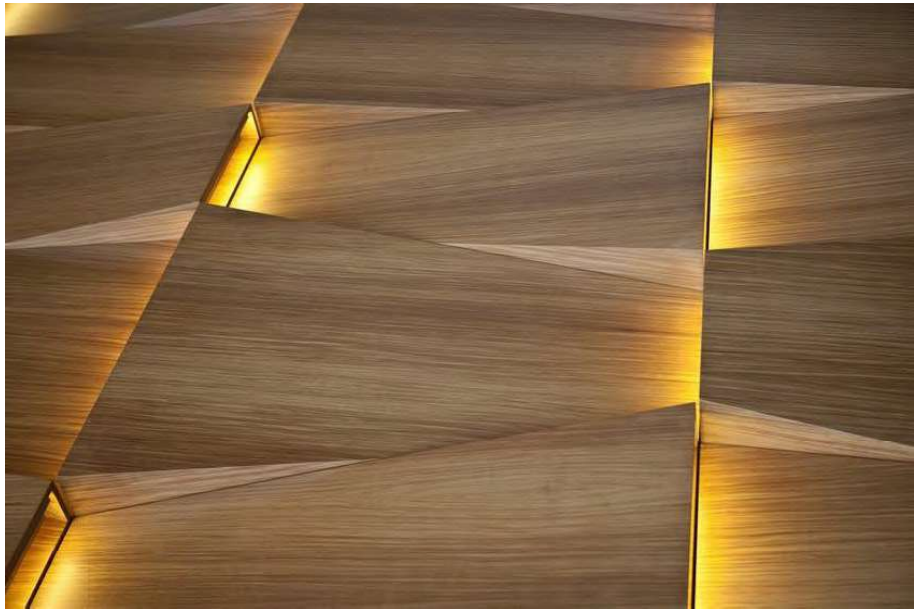

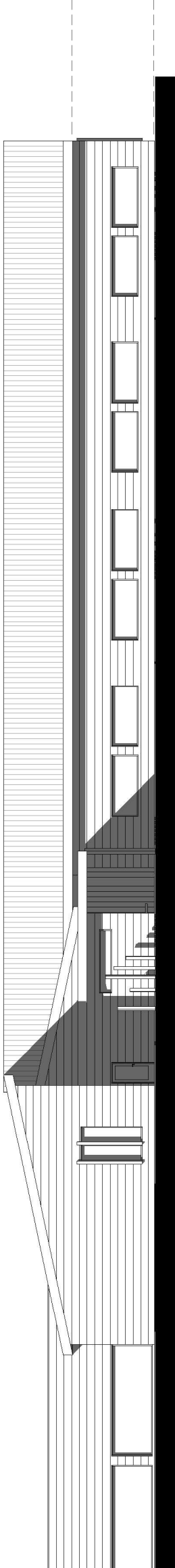
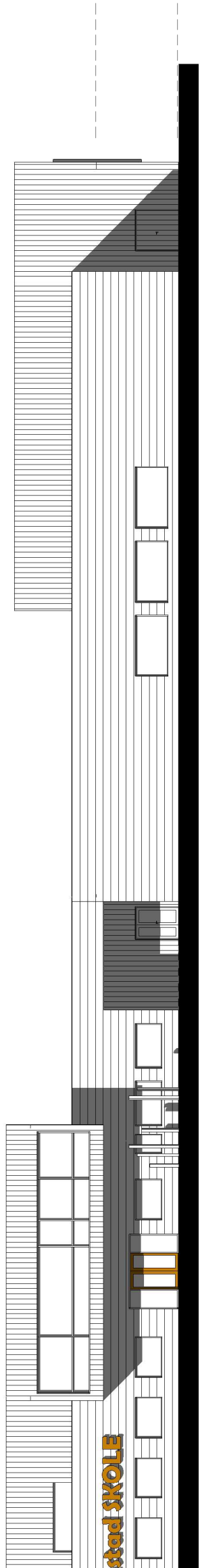
(ilustrasjonsbilder)

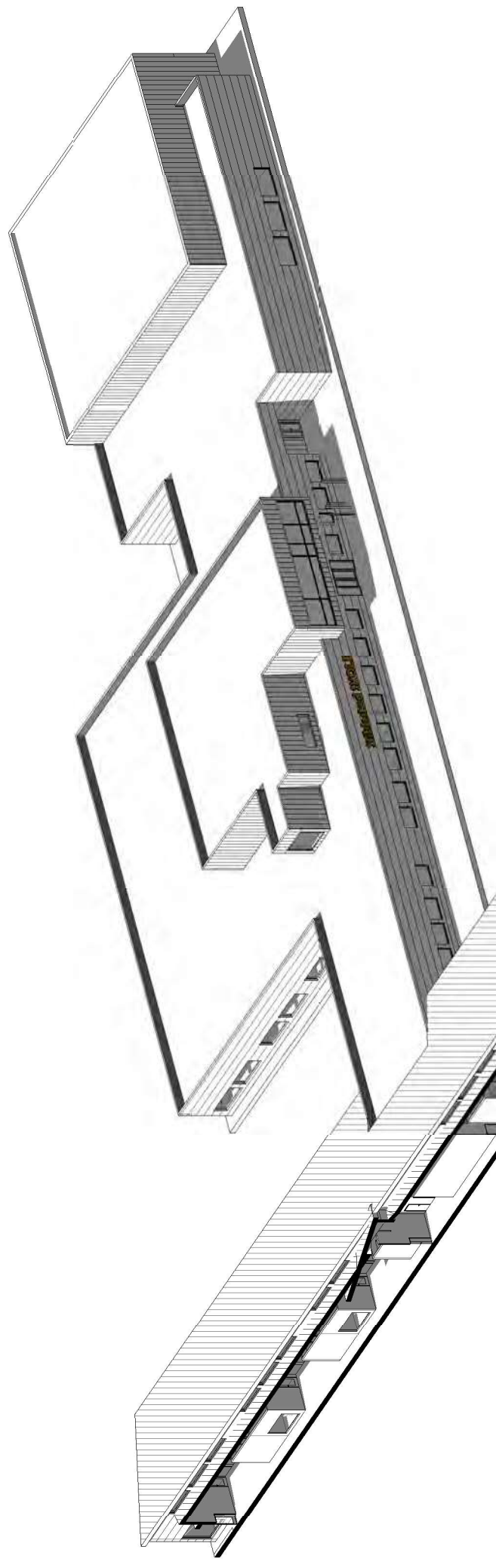
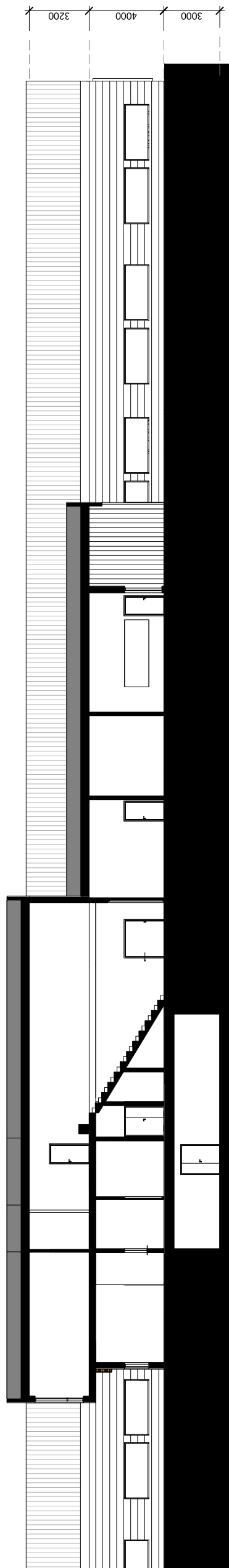
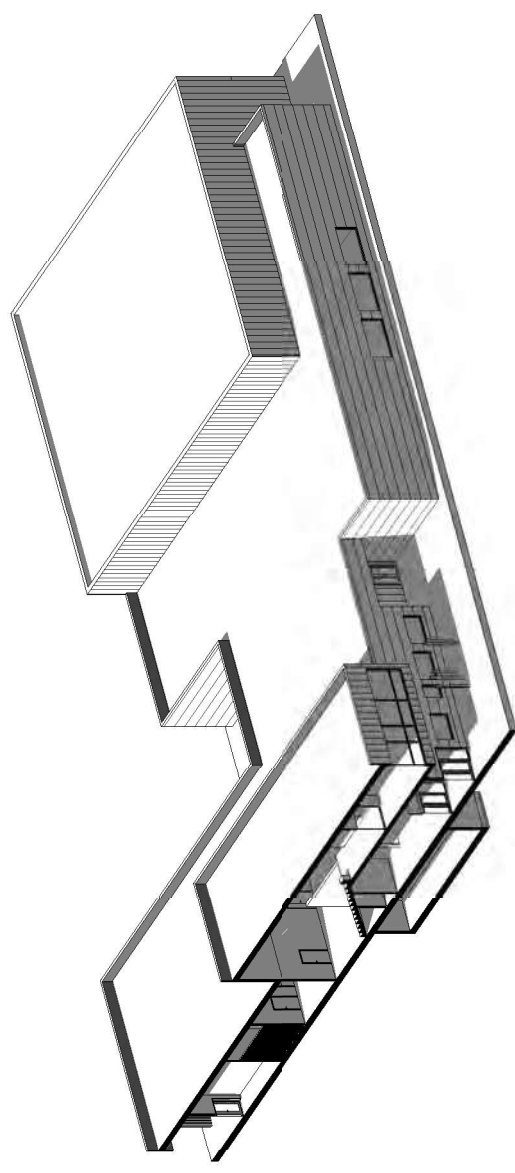
spesielle
ningsarealer

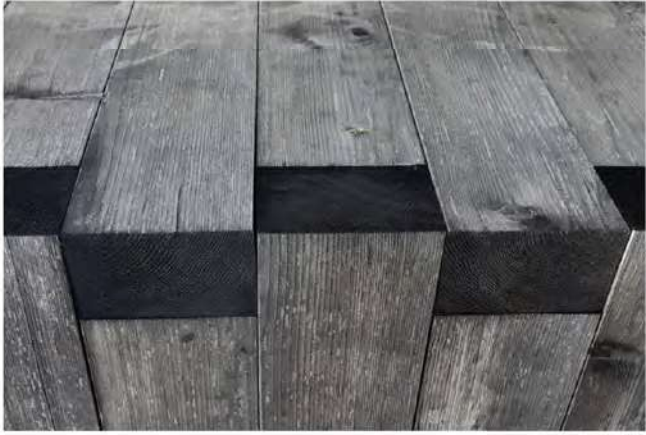
felles areal

hall

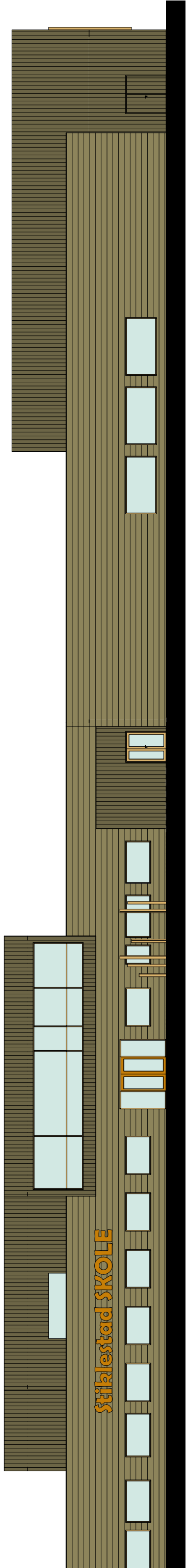

"sennep" og oransje farger

(ilustrasjonsbilder)

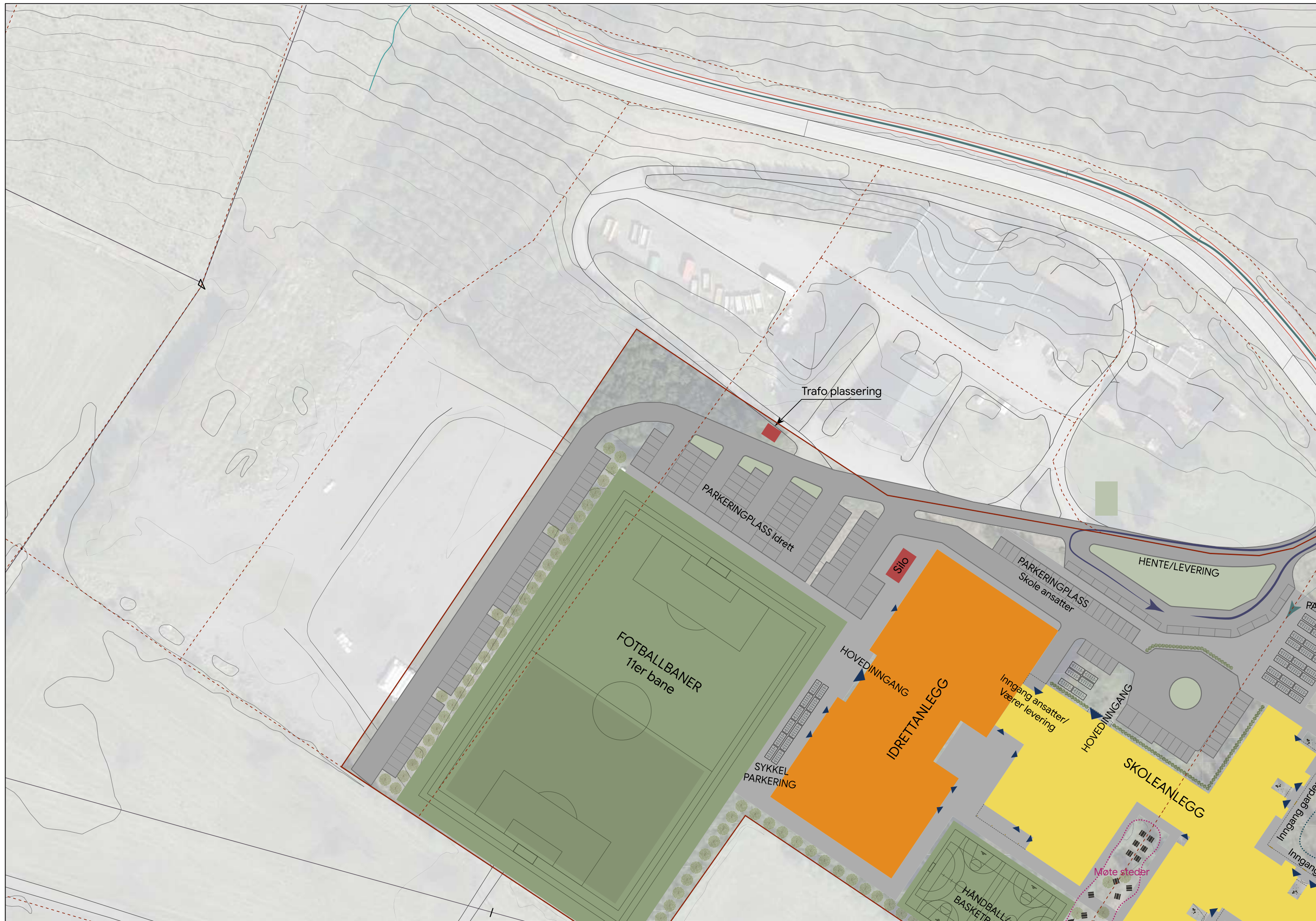

(inspirasjonsbilder)

avhengig av bygning.

ag)

Trafo plassering

PARKERINGSPASS idrett

Silo

PARKERINGSPASS
Skole ansatter

HENTE/LEVERING

FOTBALLBANER
11er bane

HOVEDINNGANG

IDRETTANLEGG

Inngang ansatter/
Værer levering

HOVEDINNGANG

SKOLEANLEGG

SYKKEL
PARKERING

Møte steder

HÅNDBALL/
BASKETB

Inngang garder
Inngang

Ness skole

Saksbehandler: Bjørn Erik Haug	Arkivref: 2021/2169 - /
E-post: bjorn.erik.haug@verdal.kommune.no	
Tlf.: 993 54 879	

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap		
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

Ness bøgdealag overtar nærmiljøanlegget og uteområdet ved skolen på ca. 6 000 kvm. vederlagsfritt. De påtar seg drift og vedlikehold av nærmiljøanlegget i bindingstiden for spillemidler fram til 2032.

Resterende del av tomte selges gjennom megler.

Vedlegg:

- 1 Brev fra Ness bøgdealag

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Elevene fra Vinne og Ness starter fra skoleåret 201/22 på Vinne skole. Skolen i Ness blir dermed tom og ikke lenger til bruk for Verdal kommune. Det var en lignende situasjon oppi Helgådalen da Volden skole ble vedtatt nedlagt, og det blir en lignende situasjon når elevene i Leksdal flytter til Stiklestad skole.

Volden skole ble solgt for 50 000 kr i kommunestyresak **PS 015/18** [Salg Volden skole](#):

«**Vedtak:** Eiendommene 180/2 og 6 med bygg og inventar, som i dag er Volden skole, selges til høystbydende. Minimumspris settes til kr 50.000,-. Gjeldene reguleringsbestemmelser legges til grunn for bruk og salg av eiendommene. Salget gjennomføres så snart som mulig. Rådmannen gis fullmakt til å utarbeide en kjøpsavtale innenfor gjeldende regelverk, og uten heftelser for

selger. Kjøper er ansvarlig for innløsning av eventuelle heftelser som ligger i eiendommen. Eventuelle heftelser må fremkomme i salgskunngjøringen.»

Ness skole består av tomt på 16 477,6 kvm. Skolebygget er fra 1984-86 med grunnflate 916 kvm, bruttoareal 1 836 kvm. Et eldre bygg fra 1900 er delvis brukt som SFO-bygg, grunnflate 191 kvm og bruttoareal 368 kvm.

Tilstandsrapport fra 2014 viser at bygningene har store mangler som skolebygg. Regulering er «Område for offentlig formål».

Kunstgressbanen ble tildelt kr 200 000,- i spillemidler i 2012 og er i anleggsklasse et nærmiljøanlegg. Dette betyr 20 års bindingstid på spillemidlene. Verdal kommune foreslår derfor at Ness bøgdalag overtar anlegget vederlagsfritt mot at de påtar seg alle forpliktelser i forhold til drift og vedlikehold i bindingstiden for spillemidler av anlegget. Det må søkes til Kunnskapsdepartementet og Trøndelag Fylkeskommune at eierskapet overføres, så det er en forutsetning at det går i orden.

Ness bøgdalag, i samarbeid med flere lag og foreninger, ønsker å kjøpe det som er nærmiljøanlegg rundt skolen. Området er kunstgressbane og opparbeidet lekeområde for skolen, samt en mindre p-plass. Bøgdalaget ønsker å kjøpe område for 5 000 kr. med lovnad om at området fortsatt skal brukes som friområde. Området er ca. 6 000 kvm.

Bøgdalaget har ikke mulighet til å drifte bygningsmassen, men vil legge til rette for et godt samarbeid med eventuelle kjøpere.

Ness bøgdalag sine grunner for å kjøpe området:

«I de siste årene har vi mistet mye i Ness, ikke bare skolen vår. Dette gjør at vi er i en sårbar tid der fokus på bolyst og levende bygder blir en utfordring, både for oss som bor her og for kommunen.

Skal vi få engasjement og tilflytting må vi kunne vise at her er det godt å bo for alle.

Bjørn Ness stadion ble i sin tid etablert med pengegaver gitt etter Bjørn Ness sin bortgang.

Sammen med tippemidler og en fantastisk innsats fra innbyggerne i Ness kunne vi alle nyte et flott resultat. Stadion blir brukt av mange hver dag, hele året. Per i dag er dette det eneste området i Ness som både er flatt nok og egent til dette formålet.

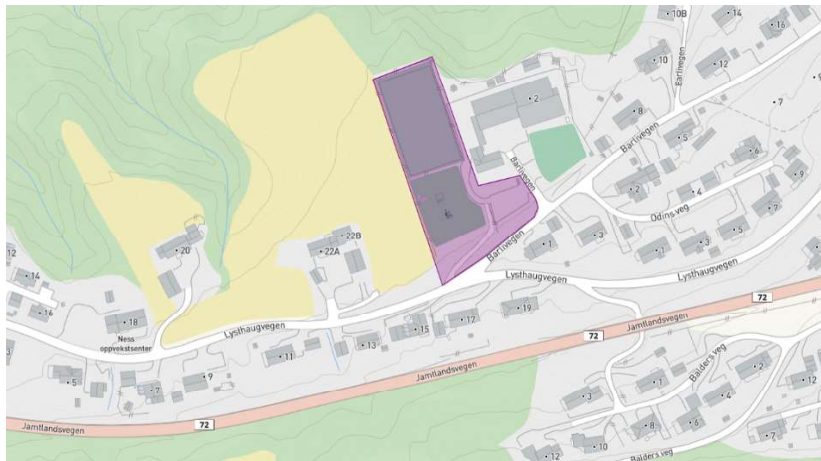
Før det ble anlagt flere tomter øverst i boligfeltet (som ikke har blitt solgt), brukte vi dette område som lysløype. Terrengløp på sommerhalvåret og skirenn om vinteren. Nå er lysløypa nedlagt, startbua ble revet og grillhuset som sto på området er flyttet til skoleområdet.

Det er bygget en flott aktivitetspark i Vinne og den må Nessbygda unger ha bilskyss til for å kunne benytte. Selv om det bare er 7 km, må våre barn ferdes etter en svært trafikkert vei hvor store deler er uten gang og sykkelbane. Det er uforsvarlig å sende sine barn alene langs denne veien slik det er i dag.

Oppgaveutvalget, sammen med andre lag- og foreningene i bygda, ser mange muligheter for å øke bolyst, engasjement og aktivitet i en av de flotteste delene av Verdal kommune. Men for å kunne iverksette disse planene trenger vi et område som er egnet og hvor mye allerede er tilrettelagt. Her kan det med enkle grep fortsatt drives aktiviteter, sommer som vinter, som aking, ballspill, sykling og benyttelse av trimapparater for store og små. Alt som er viktig for at både gamle og unge kan være i fysisk aktivitet hele året. Det er også i dag tilrettelagt for kos og trivsel med grillområder som benyttes til sosiale samlinger for alle. Det er flott å se på når generasjoner på tvers finner naturlig sammen fordi at vi har egnede steder for akkurat det».

Ness IL er interessert i å ha tilgang på gymsal etter 1. august for å ha aktiviteter i salen.

Idrettslaget er også interessert å ha aktiviteter utendørs på kunstgressbanen. De mener kunstgressbanen og uteområdet ved skolen betyr mye med tanke på tilrettelegging for fysisk aktivitet for de som bor i området.

Resterende område som foreslås selges er i underkant av 9 daa.

Anslått kostnad (budsett-kostnad) til riving av skolebygninger er 4 mill.kr.

Vurdering:

Verdal kommune ønsker å legge til rette for at bygdalet kan drifte og vedlikeholde området rundt skolen. Det er i kommunes interesse at området blir brukt og vedlikeholdt av de som bor i Nessbygda. Det er positivt for Lysthaugen som boområde at friområdet kan brukes og bolysten økes i bygda. Det er 20-års bindingstid på spillemidler for nærmiljøanlegget som ble bygd i 2012. Kommunedirektøren foreslår derfor at Ness Bøgdalag vederlagsfritt overtar nærmiljøanlegget og får ansvaret for drift og vedlikehold av anlegget i bindingstiden for spillemidler.

Den gjenværende delen av tomte med to bygg foreslås selges som den er gjennom megler.

Ness Bøgdalag
v/ M. Kopperstad
Lysthaugveien 31
7675 Verdal
monkop@udf.no / heimly.ness.bygdalag@gmail.com / 91767576

29.10.2020

Verdal kommune
v/ Kommunaldirektør
Postboks 24
7651 Verdal

Tilbud om kjøp av tomt

Ness Bøgdalag tilbyr Verdal kommune å kjøpe deler av tomten Barligveien 2, som er tilknyttet Ness skole i dag. Området det er snakk om ligger vest for skolen og kartutsnitt ligger vedlagt tilbudet.

Dette området har stor betydning som friluftsområde og aktivitetsområde for bygda. Det er viktig for innbyggere å fortsatt kunne benytte området selv om skoledriften opphører, derfor tilbyr vi oss å kjøpe merket området for kr 5000,- med lovnad om at område fortsatt skal benyttes som friområde.

Hvorfor ønsker bøgdalet å kjøpe dette området? Og hvorfor bør kommunen innstille på dette?

I de siste årene har vi mistet mye i Ness, ikke bare skolen vår. Dette gjør at vi er i en sårbar tid der fokus på bolyst og levende bygder blir en utfordring, både for oss som bor her og for kommunen.

Skal vi få engasjement og tilflytting må vi kunne vise at her er det godt å bo for alle.

Bjørn Ness stadion ble i sin tid etablert med pengegaver gitt etter Bjørn Ness sin bortgang. Sammen med tippemidler og en fantastisk innsats fra innbyggerne i Ness kunne vi alle nyte et flott resultat. Stadion blir brukt av mange hver dag, hele året. Per i dag er dette det eneste området i Ness som både er flatt nok og egent til dette formålet.

Før det ble anlagt flere tomter øverst i boligfeltet (som ikke har blitt solgt), brukte vi dette område som lysløype. Terrengløp på sommerhalvåret og skirenn om vinteren. Nå er lysløypa nedlagt, startbua ble revet og grillhuset som sto på området er flyttet til skoleområdet.

Det er bygget en flott aktivitetspark i Vinne og den må Nessbygdas unger ha bilskyss til for å kunne benytte. Selv om det bare er 7 km, må våre barn ferdes etter en svært trafikkert vei hvor store deler er uten gang og sykkelbane. Det er uforsvarlig å sende sine barn alene langs denne veien slik det er i dag.

Oppgaveutvalget, sammen med andre lag- og foreningene i bygda, ser mange muligheter for å øke bolyst, engasjement og aktivitet i en av de flotteste delene av Verdal kommune. Men for å kunne iverksette disse planene trenger vi et område som er egnet og hvor mye allerede er tilrettelagt. Her kan det med enkle grep fortsatt drives aktiviteter, sommer som vinter, som aking, ballspill, sykling og benyttelse av trimapparater for store og små. Alt som er viktig for at både gamle og unge kan være i fysisk aktivitet hele året. Det er også i dag tilrettelagt for kos og trivsel med grillområder som benyttes til sosiale samlinger for alle. Det er flott å se på når generasjoner på tvers finner naturlig sammen fordi at vi har egnede steder for akkurat det.

I dag har vi blant annet et annet regulert et område for lekeplass, men dessverre er ikke dette området det mest egnede for særlig mange aktiviteter da det både er lite og bratt.

Signaler vi har fått så langt er at kommunen ønsker å selge Barliveien 2. Derfor er det naturlig at Ness Bøgdalag tilbyr kommunen å kjøpe deler av området for å være pådrivere til fortsatt bolyst og muligheter for et godt og trygt oppvekstmiljø også i Ness. Vi har ingen mulighet til å drifte bygningsmassen som er der i dag, derfor tilbyr vi oss ikke å kjøpe denne, men vi vil selvfølgelig legge til rette for et godt samarbeid med eventuelle kjøpere av resterende område.

Hvis ønskelig kan vi godt legge fram en skisse over planer for videre bruk av skoleområdet og hvordan vi har tenkt sikring av framtidig drift.

Slik vi ser det, har Verdal Kommune alt å tjene på å selge dette området til Ness Bøgdalag. Vi tror at Verdal kommune på denne måten vil stå styrket i sin visjon om fortsatt bolyst i alle grender i kommunen, også etter skolenedleggelse.

Nessbygda har vist før at «vi kan og vi vil», og sammen kan vi gjøre denne delen av kommunen til et fortsatt flott og attraktivt område å leve og bo i for alle.

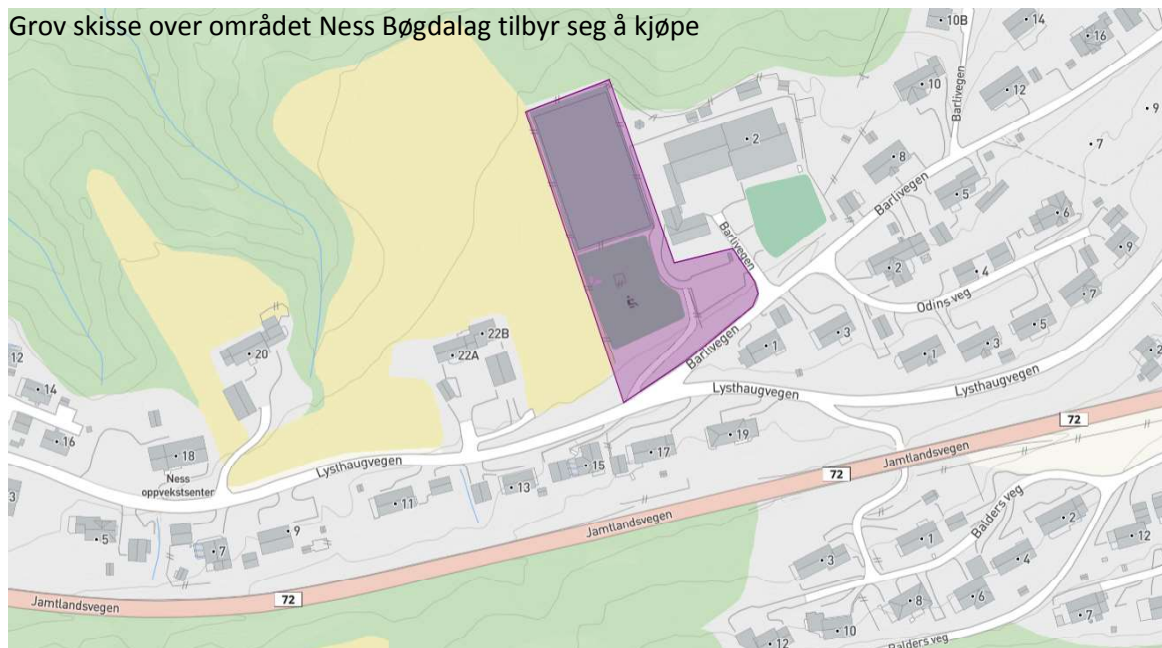
Vi håper på en rask og positiv politisk behandling av saken.

Med vennlig hilsen

Ness Bøgdalag, i samarbeid med flere lag og foreninger

Monica Kopperstad
leder

Grov skisse over området Ness Bøgdalag tilbyr seg å kjøpe

Utbytte fra NTE 2019 - Til fordeling

Saksbehandler: Emma Berg Myhre E-post: emma.myhre@verdal.kommune.no Tlf.:	Arkivref: 2021/2988 - /
--	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	23.09.2021	
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

1. Utbytte fra NTE regnskapsår 2019 – avsatt til utviklingsfond 2020 – fordeles slik:

Formål	Andel	Beløp
Næringsfond	37,9 %	450 000
Næring enkeltsaker	19,9 %	236 200
Digitalisering og robotisering	42,2 %	500 000
Totalt fordelt	100,0 %	1 186 200

2. Kommunedirektøren vil redegjøre for bruk av midlene og måloppnåelse som en del av den ordinære rapporteringen til folkevalgt organ.

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

[PS 107/18](#)

Saksopplysninger:

Bakgrunn for saken:

Verdal kommune eier sammen med andre kommuner i det gamle Nord-Trøndelag aksjene i NTE. Eierandelen er 8,8% og bokførte verdier av aksjer er 66 mill kr. For utbytte 2019 ble det utbetalt utbytte til Verdal kommune med 5.931.000 kr.

I hht vedtak PS 107/18 ble utbyttet satt av på to bundne fond etter vedtatt splitt. Den delen som kan disponeres årlig blir satt av til utviklingsfond og kan disponeres året etter at pengene er mottatt. For 2021 kommer 1.186.200 kr til disponering.

Utbytte fra regnskap NTE år	Utbytte mottatt og regnskapsført i kommunen år	Utbytte disponert i år	Utbytte	Avsatt til		Sum disponert fra utviklingsfondet medregnet 2021
				Utviklingsfond 20%	Kraftfond 80%	
2020	2021	2022	5 182 056	1 036 411	4 145 645	
2019	2020	2021	5 931 000	1 186 200	4 744 800	1 186 200
2018	2019	2020	9 382 808	1 876 562	7 505 246	1 876 562
			20 495 864	4 099 173	16 395 691	3 062 762
Renter lagt til kraftfond hittil					206 272	
Regnskapsført kraftfond pr 13.09.21					16 601 963	

Fra saken om etablering av fond for NTE midler (PS 107/18)

Kommunene i gamle Nord-Trøndelag har tatt over eierskapet i NTE. Etter utbyttmodellen vedtatt av fylkestinget i Nord-Trøndelag i mars 2016 vil utbyttet til eierne kunne ligge på rundt 60 millioner kroner i 2019, som vil være det første året de nye eierne mottar utbytte. Utbyttet framover vil avhenge av om og hvor stort overskudd selskapet genererer. De nye eierne – kommunene – har som premiss for overtak av eierskap forpliktet seg til å anvende utbyttet etter følgende prinsipper:

1. Utbyttmidlene forutsettes å inngå som del av hver enkelt kommunes virksomhet, de skal bare kunne benyttes til utviklingstiltak og forvaltes atskilt fra kommunenes øvrige midler.
2. Utbyttmidlene skal i henhold til dette legges over i kommunale/regionale næringsfond og/eller egne kommunale fond for samfunnsutvikling med definerte formål og vedtekter.
3. Forvaltningen av utbyttmidlene skal følge kommunenes eget finansregelverk i henhold til lov og forskrifter, og dessuten være i samsvar med regelverk om statsstøtte og andre EØS-rettslige begrensninger.

Fordeling av midler:

I samsvar med PS 107/18 er utbytte fra NTE for 2019 på 5,93 mill kr avsatt til kraftfond og utviklingsfond i forholdet 20/80. Saken legges fram for politisk behandling året etter at utbyttet er mottatt. I samsvar med dette kommer et beløp på 1.186.200 kr til fordeling i 2021. Fordelingen av midlene skal følge prinsippene for bruk av fondet, slik de er beskrevet i vedtak i Verdal kommunestyre av 10.12.2018, sak 107/18.

Formål:

Kommunestyrevedtaket (PS 107/18) har følgende formål for bruken av midlene:

Verdal kommunes utviklingsfond opprettes med følgende formål: Engangstiltak som stimulerer til mer aktivitet, kulturtiltak, bostedsutvikling, kompetanseutvikling og næringsutvikling i kommunen, eller tiltak som gir varige kostnadsbesparelser i den ordinære driften.

Rådmannen innstiller på bruk av midlene i sak som fremmes for formannskapet senest i første formannskapsmøte etter sommerferien (første gang i 2020).

Vurdering:

Dette er andre året kommunestyret skal fordele midler utbytteinntekter fra NTE.

Kommunedirektøren har lagt til grunn politiske vedtak om ønsket fordeling og har på bakgrunn av dette kommet fram til en fordeling som vurderes å treffe vedtatte formål og behov.

Kommunedirektøren innstiller på at midlene fordeles på tre formål som alle er i samsvar med PS 107/18.

Næringsfond og håndpenger:

Kommunen støtter en rekke næringsutviklingstiltak og tiltak av samfunnsmessig betydning.

Fylkeskommunen har avsluttet finansering av det regionale næringsfondet. Skal kommunen fortsatt ha et fond for de minste bedriftene og nyetablerere, krever dette nå egenfinansiering. Det er ønskelig at kommunen fortsatt har et slikt fond slik at tilbudet videreføres. Nåværende fond er helt tomt. Ambisjonen er å ligge på et årlig påfyll på rundt halvmillionen som gjøres søkbar etter angitte kriterier. Kommunedirektøren foreslår at det i denne omgang settes av 450.000 kroner til formålet, og at dagens vedtekter videreføres likt for fondet i Levanger og Verdal slik at de gode synergier dette erfaringsmessig har gitt, videreføres.

I tillegg foreslår kommunedirektøren at det settes av en administrativ næringspott på kr. 236.000. Kommunen opplever en rekke henvendelser om «håndpenger» som kan bidra til å rive løs gode prosjekter. Det kan eksempelvis være 10.000 i tilskudd til markedsundersøkelser, 15.000 til innbyggerundersøkelser, 20.000 til deltakelse eller oppfølging av fylkeskommunale initiativ (eksempelvis siste års lokalmatfestival), eller gjennomføring av arrangement som sommerens treff mellom studenter, næringsliv og kommunene Verdal og Levanger (som kostet hver kommune kr. 20.000). Det er med andre ord snakk om tilskudd som er i minste laget til å søke det regionale næringsfondet om, gode initiativ som må svares opp på kort varsel, og kort sagt mindre beløp som det vil være for byråkratisk å lage egne saksutredninger på. Tilsvarende behov melder seg også både på landbruk og kultur, derfor mener kommunedirektøren det vil være fornuftig å legge en slik pott i første omgang til næring v/kommunalsjef samfunn, med åpning for å se samordnet på næring, kultur og landbruk. Det forutsettes at bruken av «håndpengepotten» gjøres rede for overfor politikken i forbindelse med den ordinære økonomirapporteringen. På sikt kan det være fornuftig at det settes av like ordninger for både kultur og næring.

Tiltak som gir varige kostnadsbesparelser i drift – Digitalisering og robotisering – 500.000 kr

I vedtak sak [99/18](#) i formannskapet 22.10.18 sluttet kommunen seg til at Verdal blir en del av samhandlingsstrategien for digitalisering i Trøndelag. Verdal kommune er nå i ferd med å gjennomføre [Kompetanseløftet for digital transformasjon i Trøndelag](#).

Kommunen har en strategi om at stadig flere tjenester skal digitaliseres og gjøres selvbetjente og at manuelle arbeidsprosesser effektiviseres der dette kan gi kostnadsbesparelser. Automatisering av tidkrevende dokumentasjonsrutiner og arbeidsoppgaver kan frigjøre ressurser til andre oppgaver i kommunen og dermed bidra til at kommunale tjenester forbedres.

Økonomiplanen forutsetter store innsparinger i drift. Økonomiplanen viser til utstrakt digitalisering og automatisering som et av flere verktøy for å realisere reduserte driftsrammer uten at tilbudene til innbyggerne samtidig svekkes. Manglende finansiering av merutgifter til digitalisering og robotisering vil i praksis medføre et økt press på nedbemanning. Dette fordi ekstra nedbemanning er nødvendig for å finansiere tiltak som i neste omgang skal redusere

utgifter. Over tid vil denne «investeringen» betale seg i form av reduserte lønnskostnader, men kostnadene vil i regelen komme før gevinsten kan hentes ut.

Behovet for digitalisering er omtalt flere steder i økonomiplanene for de to siste årene.

Friske midler er derfor en suksessfaktor for å øke tempoet i en digital omstilling. Det foreslås derfor at 500.000 kr bevilges til kartlegging av prosesser som kan automatiseres, kjøpe automatiseringstjenester og ny moderne programvare. Det er stort behov for å skifte ut og supplere kjernesystemer (ERP-systemer¹) som bygger på gammel teknologi og som heller ikke møter dagens krav til brukervennlighet. Dagens systemer leverer i liten grad på forventninger om deling av informasjon på tvers av systemer. Systemene binder i for stor grad ressurser til manuelle arbeidsoperasjoner og utnytter ikke mulighetene til automatiserte prosesser, kunstig intelligens og analyser av «big data». Kommunen opplever at markedet for kjøp av standard programvare til kommunale Erp-systemer preges av få og store leverandører som har stor markedsrett. Det skjer innovasjon, men ikke så fort som ønsket og kostnadene til innføring av nye systemer og arbeidsmetoder er relativt høye.

Robotisering er en type digitalisering som kan reparere noen av svakhetene i eksisterende systemer. Robotteknologi kan bruke de eksisterende systemene og erstatte manuelle arbeidsoppgaver med mange gjentakelser og som er preget av regelstyring. Feks kan roboten logge seg inn i dagens systemer, hente ut informasjon, gjøre enkle beregninger, velge regelstyrte standard tekster til brev/nettside osv. Robotisering kan i mange tilfeller være en god mellomløsning inntil ny moderne programvare er anskaffet.

Nedenfor er en liste med et utvalg prosesser som enten er fullført, løpende eller under utvikling:

- Integrasjon mellom arkivsystem og anskaffelsesmodul innkjøp. Automatisert arkivering.
- Automatisk overføring av data mellom regnskap og Framsikt. Erstatte manuelle rutiner
- Programmodul for kjøretøyøkonomi. Bedre kostnadskontroll
- Uttrekk fra fagsystemer helse til bruk i ressursfordelingsmodell (Trondheimsmodell)
- Dashboard som viser automatiserte uttrekk av data på personalområdet, sykefravær mv
- Webserviceløsninger for integrasjon mellom regnskapsmodulene (erstatte manuelle rutiner)
- Robotisering av prosesser for arkivering (erstatte manuelle rutiner)
- Systemer for automatisk tildeling/inndragning av rettigheter i systemer ved nyansettelser/slutter.

Det antas å ligge et betydelig gevinstpotensial i å utvikle denne typen løsninger.

Kommunedirektøren fordeler midlene til prosjekter som kan bidra til fortgang i digitaliseringsarbeidet.

¹ Systemer for regnskap, lønn, personal, arkiv mv. Kjernerdata som er nødvendig for å kunne drive lovlig og effektivt.

Ny avtale med SNK om bruk av manus og produksjon av Spelet om Heilag Olav

Saksbehandler: Øystein Kvistad	Arkivref: 2020/64 - /
E-post: oystein.kvistad@verdal.kommune.no	
Tlf.: 982 16 676	

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap		
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

Verdal kommunestyre gir Kommunedirektøren fullmakt til å inngå endelig avtale med Stiklestad Nasjonale Kultursenter om bruk av manus og produksjon av Spelet om Heilag Olav. Avtalen skal være i tråd med hovedprinsippene angitt i «Utkast til avtale mellom Stiklestad Nasjonale Kultursenter og Verdal kommune om bruk av manus og produksjon av Spelet om Heilag Olav».

Vedlegg:

- 1 Utkast til avtale - SNK og Verdal kommune
- 2 Avtale SNK og Verdal kommune 1994

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

De to siste årene har den fremtidige organiseringen av eierskapet til de konsoliderte museenes driftsselskap i Inntrøndelag, Stiklestad Nasjonale Kultursenter (SNK), stått på sakskartet. Saken fikk sin foreløpige kulminasjon før sommerferien, med likelydende enstemmige vedtak i hhv. Fylkestinget ([sak 68/21](#)) den 15. juni 2021 og i Verdal kommunestyre den 21. juni 2021 ([sak 75/2021](#)).

Vedtak:

1. Refordelingsmodellen implementeres med følgende bestemmelser:

- a. Dagens eiere i SNK AS (heretter omtalt som «Selskapet») reduserer sine aksjeandeler slik;
 - I. Verdal kommune med inntil 15 %, nedad begrenset til 35 %.
 - II. Trøndelag fylkeskommune med inntil 5 %, nedad begrenset til 45 %.

b. Frigjorte aksjeandeler på inntil 20% fordeles til de øvrige kommunene etter nærmere avtale om fordeling. Skulle behovet for frigjorte aksjeandeler være mindre enn 20 %, fordeles disse likt mellom Verdal kommune og Trøndelag fylkeskommune.

c. Refordeling gjennomføres som rettet emisjon.

d. Følgende sikringsbestemmelser innarbeides i ny aksjonæravtale;

- I. Selskapets forretningsadresse og administrasjon skal være i Verdal.*
- II. Alt av samlinger, anlegg, arealer, avtaler og rettigheter som i dag eies og/eller forvaltes av de enkelte museer som inngår i det konsoliderte muset, skal fortsatt holdes samlet og ikke skilles ut.*
- III. Dersom Selskapet opphører, skal alt av samlinger, anlegg, arealer, avtaler og rettigheter tilbakeføres til de opprinnelige og respektive kommuner/stiftelser.*
- IV. Sikringsbestemmelsene kan endres av generalforsamlingen, under forutsetning av minimum 2/3 flertall.*

e. Det forutsettes at alle involverte parter slutter seg til prinsippene for ny eierstruktur, aksjonæravtale fremforhandles og at nytt eierskap er operativt fra 1.1.2022.

*f. Det forutsettes at Verdal kommune og Selskapet reforhandler eksisterende tilskuddsavtale før nye eiere trer inn. **Ny avtale skal spesifisere tilskuddsandel både for gjennomføring av Spelet og vedlikehold/forvaltning av kommunens eiendommer, bygninger og utstyr.***

g. De konsoliderte museenes driftsselskap gis nytt navn ved de nye eiernes inntreden. Det er gjennomført en intern prosess om dette i Selskapet og det foreligger et konkret navneforslag.

2. Aksjonæravtalen skal ha forrang til Selskapets vedtekter.

3. Det forutsettes at det etableres en felles arena for alle stiftelsene sammen med selskapet for å sikre involvering i pågående prosesser, samt i forbindelse med utarbeidelse av årlig budsjett.

4. Det etableres et interimsstyre i SNK AS, for å koordinere den oppfølgende prosess med utarbeidelse av nødvendige selskapsdokumenter, aksjonæravtale og oppdaterte driftsavtaler.

Denne saken berører den del av vedtakets punkt **1 f** (markert over med uthevet skrift) som omfatter ny avtale for gjennomføring av Spelet om Heilag Olav og en spesifisering av kostnader knyttet til dette, slik det politiske vedtaket etterspør.

Den gamle avtalen fra 1994 omfattet både Spelet og museets forvaltning av kommunens eiendommer og utstyr. Sistnevnte vil bli skilt ut som en egen avtale og omhandle hvilke arealer, bygninger og utstyr som SNK skal ha rett til å forvalte. Denne avtalen vil ikke ha økonomiske implikasjoner for noen av partene ut over det som ligger i dagens tilskuddsordning, men innebærer primært en opprydding i eierforhold i grunnboka og andre offentlige registre. Dette, og den nye spelavtalen, blir til slutt en del av en samlet saksframstilling som ivaretar helheten i vedtaket gjengitt ovenfor – fra punkt 1 til 4 – og som samtlige deltakende eierkommuner søker å utarbeide en likelydende innstilling på. Slik sak må senest være ferdig ila. november d.å.

Det har i perioden fra vedtakene i fylkesting kommunestyre vært gjennomført flere samtaler mellom administrasjonene i SNK og Verdal kommune, der man blant annet har blitt enige om følgende premisser for ny(e) avtale(r):

- Det er formålstjenlig at dagens avtale splittes i to avtaler, der den ene omfatter Spelet om Heilag Olav, den andre eiendommer, bygninger, utstyr osv.
- Spelavtalen prioriteres først, da det er denne som i de politiske vedtakene særskilt omtales skal inneholde en spesifisering av kommunens tilskuddsandel for gjennomføring
- Spelavtalen må være ferdig forhandlet innen den 16. september
- Avtalen må også håndtere rettighetsspørsmål knyttet til bruk av Paul Okkenhaugs musikk, da denne anses som en del av helheten i Spelet om Heilag Olav

- Verdal kommune eier kun ett spel; Spelet om Heilag Olav. Kommunen kan derfor ikke inngå noen generell avtale om spel som sådan, kun Olav Gullvågs manus
- Både SNK og Verdal kommune har til intensjon å sette opp Spelet på årlig basis. Dersom Spelet av gode grunner ikke settes opp, eventuelt at det blir enighet om å etablere et alternerende spel, kan det bare skje etter at det i forkant har vært dialog om bruk av Stevneplassen/spelamfiet. Hvis Verdal kommune settes i en posisjon der kommunen må finne en annen spelprodusent enn SNK, må det være rom for å sikre arenaen for avvikling av Spelet under Olsok.
- Partene vil praktisere «åpen-bok-prinsippet», dvs. at ekstern revisor gis fullt innsyn for å verifisere kostnads- og inntektsutviklingen for Spelet
- Den gjensidige oppsigelsestiden for avtalen bør *minimum* være to år. Dette av praktiske hensyn for begge parter. Det inngås som regel to-årige avtaler med regissør, og kommunen på sin side må gis rimelig tid til å forberede eventuell inntreden av ny produsent, om den situasjonen skulle oppstå.
- Avtalen bør si noe om hva det innebærer å være ansvarlig produsent, plassering av kunstnerisk ansvar, men også være tydelig på produsentens rom for utøvelse av kunstnerisk og produksjonsmessig frihet
- Avtalen må gi styret i SNK AS sin rettmessige avgjørelsesmyndighet, i tråd med prinsippet om armlengdes avstand

Samtlige hovedprinsipper nent over er berørt i «*Utkast til avtale mellom Stiklestad Nasjonale Kultursenter og Verdal kommune om bruk av manus og produksjon av Spelet om Heilag Olav*». Disse prinsipper er den 8. september også diskutert med kommunedirektørene i de fremtidige eierkommuner i SNK AS samt den andre av dagens eiere, fylkeskommunen. De generelle tilbakemeldinger vedrørende avtalen oppfatter kommunedirektøren som gode.

Kommunene er også enige om at det er fornuftig med en felles saksfremstilling når helheten for fremtidig organiseringen av eierskapet til de konsoliderte museenes driftsselskap i Inntrøndelag legges frem til politisk behandling før jul. Det forventes at Verdal tar en oppmannsrolle i dette arbeidet. I denne sammenheng har kommunen satt i bestilling en uavhengig selskapsgjennomgang, en forenklet due dilligence, med hensyn til SNK og verdifastsettelse, risiko osv. Revisjon Midt har tatt på seg oppdraget, også dette etter klarsignal fra øvrige eiere (nåværende og fremtidige) i SNK AS.

Styret i SNK AS behandlet avtaleutkastet torsdag 16.9.21. Styret slutter seg til hovedtrekkene i avtalen og tilbakehold av 40 % tilskudd ved manglende oppføring, selv om det påpekes at øremerking av midler bryter med prinsippet om armlengdes avstand. Videre har daglig leder fått fullmakt til å avklare hovedtrekkene med departementet.

Vurdering:

Kommunedirektøren anbefaler innstillingen om ny avtale mellom Verdal kommune og Stiklestad Nasjonale Kultursenter om bruk av manus og produksjon av Spelet om Heilag Olav. Videre vurderes det som positivt for den videre prosessen, at SNK slutter seg til hovedtrekkene i avtalen, samt at avtalens innhold avklares med departementet.

«*Utkast til avtale mellom Stiklestad Nasjonale Kultursenter og Verdal kommune om bruk av manus og produksjon av Spelet om Heilag Olav*» svarer opp de politiske vedtakene i hhv. fylkestinget og Verdal kommunestyre samtidig som den ivaretar interessene til både eier og produsent av Spelet om Heilag Olav. Avtalen er balansert på det viset at begge parter (SNK og Verdal kommune) har risiko ved oppsigelse, og den angir spesifikt omfanget av denne risikoen.

Kommunedirektøren vil avslutningsvis presisere at prosessen med etablering av nytt eierskap i SNK AS ikke er slutført, og at det fortsatt vil kreve god og tett dialog mellom partene frem mot årsskiftet for å lande en endelig løsning på museumsselskapets eierspørsmål.

Utkast til avtale mellom
Stiklestad Nasjonale Kultursenter (SNK)
og
Verdal kommune (VK)
om
bruk av manus og produksjon
av Spelet om Heilag Olav (SHO)

I perioden 1954 til 2019 har over 800.000 publikummere sett SHO på Stiklestad, ofte omtalt som «Alle spels mor».

SNK og VK har begge en sentral rolle i å ivareta spelarven på Stiklestad. Partene deler en høy ambisjon om å styrke og videreutvikle SHO fram mot Nasjonaljubileet 2030, spesielt ut fra perspektivene kvalitet og bærekraft.

Denne avtalen beskriver forholdet mellom partene og innen hvilke rammer SNK og VK i fellesskap skal utvikle SHO.

Bakgrunn

Brev fra Olav Gullvåg til lensmann Jon Suul:

27. juni 1953: Sogespelet «Føre slaget» (Natterast på Sul) har eg skreve for Verdalen, representert ved lensmann Jon Suul. Og verdølana har rett til å føre spelet fram utan honorar til meg. Dei kan og prenta spelet utan forplikting til forfattarhonorarar.

Verdal kommune ved heradstyret sender takkebrev til Olav Gullvåg 9. september 1953:

Verdal heradstyre vil med dette uttale sin hedersfulle takk til diktaren Olav Gullvåg for det store og gode arbeid han har gjort ved å skrive sogespelet «Føre slaget» for Verdalen og gitt verdølene rett til å føre spelet fram utan honorar, og løyve til å prente spelet utan forplikting til forfattarhonorar.

VK forvalter på vegne av verdalingene gaven fra Olav Gullvåg: Manuset til det som etter hvert ble Spelet om Heilag Olav, samt retten til framføring.

Fra 1994 og til dags dato har en avtale mellom SNK og VK regulert både drift og utvikling av Olsokspelet, og VKs øvrige eiendommer, bygninger og utstyr på Stiklestad. Denne avtalen skal erstatte avtale datert 26.05.94 for den delen som omhandler SHO.

Rett til å bruke manus og være produsent

VK gir med denne avtalen retten til manuset og til å være produsent av SHO til SNK. Dette innebærer

at SNK har hovedansvaret for å forvalte og utvikle SHO produksjonsmessig og kunstnerisk fram mot 2030, i nær dialog med VK.

SNK navngir i programmer, på plakater og i annonser verkets originaltittel, forfatter og komponist slik:

Tittel:	Spelet om Heilag Olav
Forfatter:	Olav Gullvåg
Komponist:	Paul Okkenhaug

Oppførelse av SHO skal skje på Stiklestad 29. juli hvert år og utover det med det antall forestillinger SNK finner hensiktsmessig. Dersom det ikke skal være årlig oppføring av SHO må det være enighet mellom partene.

Spelnemnda

Spelnemnda er SNK sin viktigste samarbeidspart i gjennomføringen av spelproduksjonen. Leder og et medlem i Spelnemnda oppnevnes av kommunestyret i VK. Øvrige medlemmer oppnevnes av styret i SNK. Virksomhetsleder kultur i VK og en representant fra Den norske kirke har møte- og talerett i Spelnemnda.

Retningslinjer for Spelnemnda utarbeides i samarbeid mellom Spelnemnda, SNK og VK. Ved uenighet har styret i SNK avgjørelsesmyndighet.

Manus

29. juli i 1954 var det urpremiere på Olav Gullvåg og Paul Okkenhaug sitt Olsokspel. Til urpremieren skrev Olav Gullvåg manuset Føre slaget (Natterast på Sul). Manuset ble senere utviklet av Gullvåg til Stiklestad i 1960 og i 1961 fikk det tittelen Spelet om Heilag Olav, og dette regnes som endelig manus.

SNKs direktør er teatersjef for SHO og har i forlengelsen av det ansvaret for SHO. Dette innebærer stort rom for kunstnerisk og produksjonsmessig frihet, i tråd med prinsippet om armlengdes avstand.

Dersom det vurderes å gjøre vesentlige rettelser, forandringer eller strykninger i manus skal SNK gå i dialog med VK, og vurdere om endringene er i tråd med åndsverket. Ved uenighet har VK avgjørelsesmyndighet.

SNK skal som produsent gjøre rammene for bruk av manus kjent for regissør og andre relevante aktører/samarbeidsparter.

Musikken

Rettighetene til musikken i SHO komponert av Paul Okkenhaug, tilhører Magnhild og Paul Okkenhaugs Minne (MPOM) org.nr. 993 223 663. MPOM har en egen avtale med SNK om musikken som Paul Okkenhaug har komponert og som er knyttet til det som etter hvert har blitt SHO..

Dersom denne avtalen opphører skal SNK ikke motsette seg at VK transporterer avtalen med MPOM til VK.

Øvrige betingelser

Verken VK eller SNK kan overdra denne avtalen eller enkeltrettigheter etter denne avtalen til andre.

SNK kan bruke utdrag av manus i formidlings-, profilerings- og markedssammenheng hvor dette har til hensikt å fremme oppmerksomheten om SHO og/eller SNK og Stiklestads kjernehistorier.

Avtalen omfatter ikke TV-, video-, streaming- eller radiorettigheter. Dette må avtales særskilt.

VKs logo skal benyttes på plakater og programmer knyttet til SHO

Representanter fra VK skal ha mulighet til å overvære de åpne prøvene til SHO.

Dialogmøter

SNK kaller hvert år i september inn til et dialogmøte med SNK, Spelnemnda, MPOM og VK. I møtet evalueres årets oppsetning av SHO og samhandlingen mellom de involverte partene. I tillegg diskuteres kommende oppsetning av SHO.

Partene kan i tillegg kalle på hverandre ved behov.

Økonomi

VK utbetaler årlig et samlet driftstilskudd til SNK.

Etter denne avtalens opphør, uavhengig av årsak, reduseres det årlige driftstilskuddet fra VK til SNK med 40% av VKs samlede utbetalt driftstilskudd i 2021. Beløpet indeksreguleres lik den årlige generelle tilskuddsveksten SNK har mottatt fra VK fra og med 2022.

Ved forhold/hendelser utenfor partenes kontroll kan det inngås egen avtale om tilskudd.

VK skal ikke ha royalties av billettinntektene.

Varighet

Avtalen har en gjensidig oppsigelsestid på to år, regnet fra utgangen av året.

Vesentlig mislighold

Et vesentlig mislighold medfører at avtalen kan avsluttes med umiddelbar virkning. Vesentlig mislighold kan for eksempel være;

- at VK ikke betaler tilskudd i henhold til avtale, eller
- at SNK ikke setter opp SHO uten at det foreligger enighet mellom partene.

Bruk av eiendom

Dersom VK må finne en annen produsent av SHO, disponerer kommunen vederlagsfritt i perioden 5. juli til 5. august hvert år spelamfiet med nødvendige tilganger og Hærmannshuset med innhold (kostymer og rekvisitter). Rettigheter til bruk av eiendom følger av egen avtale. VK står da fritt i å velge leverandører til produksjonen av SHO.

Under henvisning til vedtak i Nord-Trøndelag fylkesting 01.12.93, sak 49/93, og vedtak i Verdal kommunestyre 17.11.93, sak 141/93, er det i dag mellom Verdal kommune og Stiklestad Nasjonale Kultursenter A/S inngått følgende

A V T A L E

1. Generelt.

Stiklestad Nasjonale Kultursenter A/S (SNK A/S) overtar fra 1.3.94 ansvaret for drift og utvikling av Olsokspelet og Verdal kommunes (kommunens) øvrige eiendommer, bygninger og utstyr på Stiklestad.

2. Eiendommer, utstyr, bygninger. Det økonomiske ansvar.

Vedlikehold og forvaltning av kommunens eiendommer (inklusive Olsokspelet), bygninger og utstyr på Stiklestad skal skje innenfor de ressurser som SNK A/S setter av til formålet i det årlige budsjett, med de presiseringer vedrørende Olsokspelet som følger av pkt. 3, 4 og 5 nedenfor.

SNK A/S beregner seg ikke honorar for oppgaver med vedlikehold og forvaltning av kommunens eiendommer, bygninger og utstyr.

Kommunen på sin side stiller Olsokspelet og øvrig eiendommer, bygninger og utstyr vederlagsfritt til disposisjon for SNK A/S.

De aktuelle eiendommer er skravert på vedlagte kartskisser.

Avtalen har ingen innvirkning for reguleringsarbeidet som pågår for Stiklestadområdet.

3. Spelnemnda.

Til å gjennomføre Spelet skal det velges en nemnd på 7 medlemmer med varamedlemmer som sammensettes slik:

- Spelnemndsleder oppnevnt av Verdal kommune
- 1 medlem oppnevnt av Verdal kommune
- Leder for plassnemnda
- Leder for aktørnemnda
- Leder for reklamenemnda
- Leder for administrasjonsnemnda
- 1 representant for Stiklestad kirke

4. Årsmelding og regnskap.

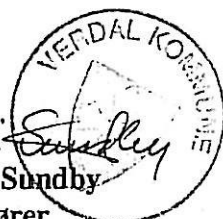
Årsmelding og regnskap for SNK A/S må føres på en slik måte at det som angår Spelet utskilles.

5. Budsjett.

Det utarbeides budsjett med aktivitetsplan for Olsokspelet. Budsjettet behandles av Spelnermnda før det legges fram for styret i SNK A/S.

6. Varighet.

Denne avtalen har en gjensidig oppsigelsestid på ett år, regnet fra utgangen av oppsigelsesåret.

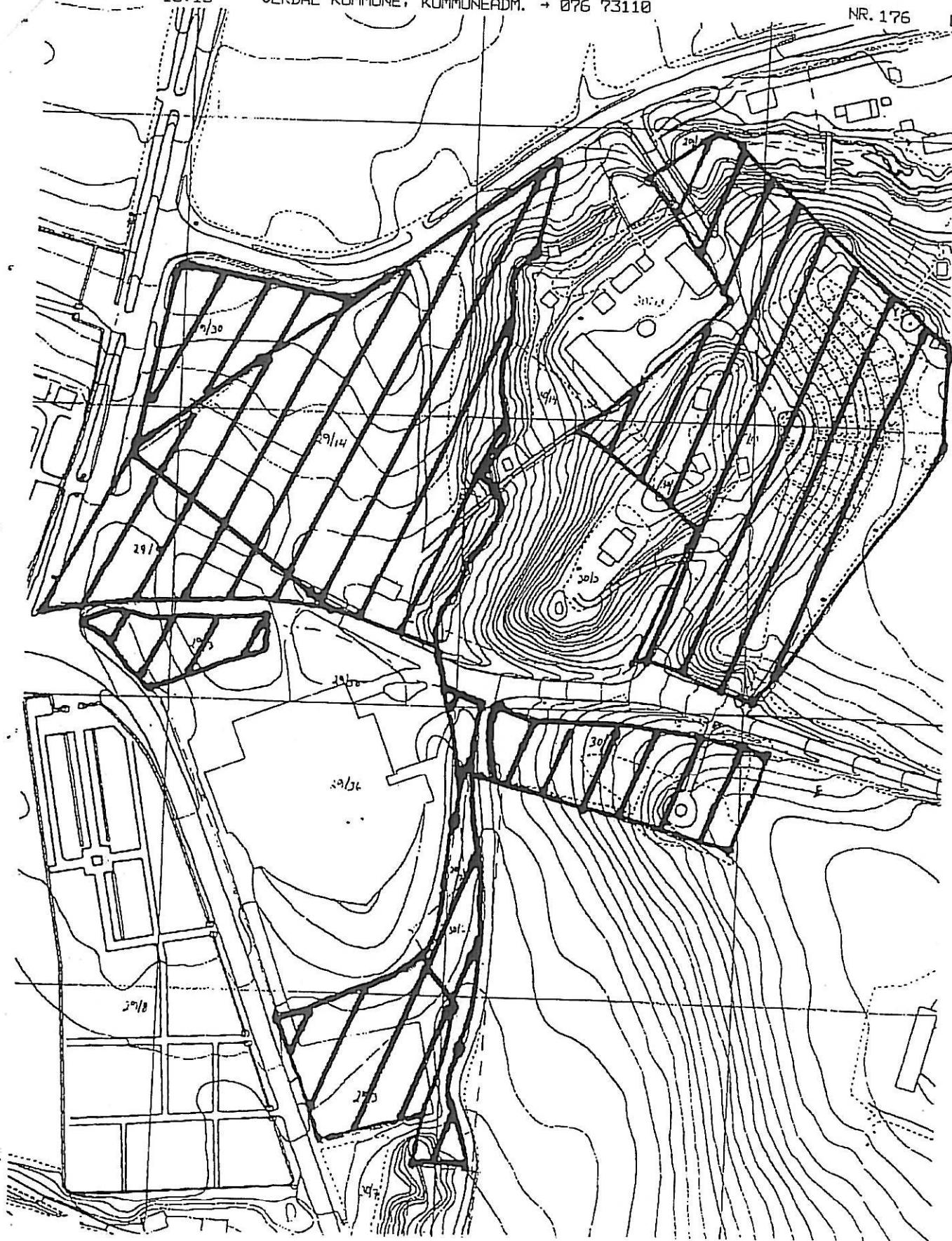
Kari Sundby
Kari Sundby
Ordfører
Verdal kommune

26/5
Stiklestad, 26/5-1994

Osv. Løberg
Osv. Løberg
Styreformann
Stiklestad Nasjonale Kultursenter A/S

Kommunale arealer der drifts- og vedlikeholdsansvaret
overføres Stikestad Nasjonale Kulturhus A/S.
senter

Kommunale arealer der drifts- og vedlikeholdsansvaret
overføres Stiklestad Nasjonale Kulturhus A/S.

sentral

Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 for Verdal kommune

Saksbehandler: Marthe Leistad Bakken	Arkivref:
E-post: marthe.bakken@verdal.kommune.no	2021/1202 - /
Tlf.:	

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap		
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

Som følge av høringsuttalelser vedtas høringsforslag til «Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 for Verdal kommune» med følgende endringer:

Ny setning på side 7:

«**Satsingsområder, mål og strategier nummereres.**»

Setning på side 8 endres til:

«Kulturlandskap og **jordressurser** skal ivaretas for fremtidige generasjoner verdalinger...».

Strategi på side 9 endres til:

«Sørge for rent drikkevann **med tilstrekkelig kapasitet** og videreutvikle et tilfredsstillende avløpssystem i hele kommunen.»

Strategi på side 10 endres til:

«Legge til rette for trafikksikre, sammenhengende **og universelt utformede** traséer for myke trafikanter i by og grend.»

Setning på side 14 endres til:

«Skapende, kompetent og framtidsrettet peker på Verdal **som en offensiv aktør og drivkraft for samhandling mellom** næringsliv, kultur, kompetanse, **kunst** og innovasjon.»

Setning på side 17 endres til:

«... «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» og «**Statlige planretningslinjer for samordnet bolig- areal- og transportplanlegging**» lagt til grunn.»

Vedlegg:

- 1 Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
- 2 Høringsutkast kommuneplanens samfunnsdel 8.6.21

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Høringsforslag til kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 datert 8. juni 2021, ble behandlet i formannskapetets møte 17. juni 2021. Planforslaget har vært på høring i 10 uker med høringsfrist 27. august 2021. Trøndelag fylkeskommune fikk utvidet høringsfrist til 6. september 2021.

Det er mottatt 16 høringsinnspill. Innspillene er samlet i et eget dokument som ligger som vedlegg til saken. Her fremgår også om innspillene bør føre til endringer i plandokumentet.

Kommunestyret fastsatte føringer for planprosessene i planprogram vedtatt i K-sak 67/2019, blant annet om at planleggingen skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom samordna og helhetlig planlegging.

Som beskrevet i saksutredningen til formannskapetets sak 89/2021, ble det i arbeidet med Planstrategi 2021-2024 besluttet at kommunen skal innlemme kommunedelplanene for helse, omsorg og velferd, oppvekst, kultur, næring og anlegg og infrastruktur inn i kommuneplanens samfunnsdel og dermed gå bort fra plannivået med sektorvise kommunedelplaner. Dette for å sikre en mer effektiv planlegging og en bedre tverrfaglig samhandling i kommuneorganisasjonen.

Kommuneplanens samfunnsdel er dermed en helhetlig plan for samtlige sektorer i Verdal, med mål og strategier på samfunnsnivå som omfatter hele verdalssamfunnet.

Vurdering:

Kommuneplanens samfunnsdel følges opp av en handlingsdel, samt gjennom kommuneplanens arealdel. Revideringen av kommuneplanens arealdel starter opp umiddelbart etter vedtak av samfunnsdelen. Arbeidet med kommuneplanens handlingsdel vil starte opp høsten 2021 og ferdigstilles som en del av økonomiplanprosessen høsten 2022.

Kommuneplanens handlingsdel skal beskrive hvordan mål og strategier skal følges opp gjennom tiltak og innsats. Handlingsdelen skal være et verktøy for å kunne prioritere helhetlig og langsiktig, for å sikre bærekraftig utvikling både i lokalsamfunnet og i kommuneorganisasjonen. Handlingsdelen er tett koblet med økonomiplanen. Prioritering og gjennomføring av tiltak og innsatser må skje innenfor kommunens økonomiske rammer.

Mange av høringsinnspillene til kommuneplanens samfunnsdel omhandler tema som følges opp i revideringen av kommuneplanens arealdel, kommuneplanens handlingsdel og temaplaner som er under utarbeidelse.

Som vist i dokumentet «Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel» foreslås følgende endringer i planen:

Ny setning på side 7:

«Satsingsområder, mål og strategier nummereres.»

Setning på side 8 endres til:

«Kulturlandskap og **jordressurser** skal ivaretas for fremtidige generasjoner verdalinger...».

Strategi på side 9 endres til:

«Sørge for rent drikkevann **med tilstrekkelig kapasitet** og videreutvikle et tilfredsstillende avløpssystem i hele kommunen.»

Strategi på side 10 endres til:

«Legge til rette for trafikksikre, sammenhengende **og universelt utformede** traséer for myke trafikanter i by og grend.»

Setning på side 14 endres til:

«Skapende, kompetent og framtidsrettet peker på Verdal **som en offensiv aktør og drivkraft for samhandling mellom** næringsliv, kultur, kompetanse, **kunst** og innovasjon.»

Setning på side 17 endres til:

«... «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» og «**Statlige planretningslinjer for samordnet bolig- areal- og transportplanlegging**» lagt til grunn.»

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Verdal Idrettsråd 17.08.2021	Verdal idrettsråd har behandlet Kommuneplanens samfunnsdel og har følgende kommentarer til høringsforslaget. Kommentarer referere til sidetall i høringsdokumentet. • S 3 – Verdal idrettsråd (VIR) støtter helhjertet at FNs bærekraftsmål er et fundament for planen. • S 10 – VIR legger vekt på at barn og ungdom kan ferdes trygt på trafiksikre og sammenhengende traseer på vei til og fra skole og trening. • S 11 – VIR er helt enig i at frivilligheten i Verdal er en verdifull ressurs. Denne anerkjennelsen i Samfunnsdelen må få et konkret innhold i Handlingsdelen. VIR har en forventning til at Verdal kommune støtter idrettens arbeid med å inkludere alle som ønsker det, uavhengig av deres sosioøkonomiske status. • S 13 – VIR synes det er svært positivt at Verdal kommune har en ambisjon om å videreutvikle partnerskap med frivillige organisasjoner. VIR og idretten i kommunen tar ansvar og vil fortsette å ta ansvar. • S 18 - Grendesenter Vinne, og Stiklestad får nye skoler med idrettsanlegg – VIR minner om muligheten for samarbeid med frivilligheten for bedre aktivitetsanlegg. • S 19 – pkt 9, VIR ber kommunen søke samarbeid med idretten under arbeid med fornying og oppgradering av eksisterende leke- og uteoppholdsarealer. Her har vi felles interesser og kan finne gode og bærekraftige løsninger. • S 22 – siste avsnitt, VIR og idretten i Verdal er godt kjent med dugnad. Vi er engasjerte og bryr oss om kommunen vår. Ikke glem å invitere oss når nærdemokrati står på dagsorden. Jamfør beskrivelsen i Samfunnsanalysen side 22: «For å få forløst det store potensiale som ligger i frivilligheten er det viktig at kommunen har fokus på tilrettelegging for frivilligheten. Dette gjelder både å skape gode kår for frivilligheten og å kanalisere de gode kreftene i frivilligheten inn mot de riktige deler av tjenesteapparatet.»	Ingen endringer. Samarbeidet med Verdal Idrettsråd og dets medlemsforeninger videreføres i arbeidet med temaplaner, handlingsplan og i revideringen av kommuneplanens arealdel.
Eldrerådet 26.08.2021	Eldrerådet ser positivt på at samfunnsplanen peker på viktigheten av frivillig arbeid, og at en vil støtte oppunder lag/foreninger og enkelt-personer som bidrar til et mangfoldig Verdal. Gode møteplasser hvor flere generasjoner kan treffes, vil være både nødvendig og nyttig for nettverksbygging og involvering, slik at kommunen bedre kan bidra til å gi innbyggerne god livskvalitet og være raus og inkluderende for alle. De beste løsningene finnes i felles anstrengelser og i godt samarbeid både innad og utad av kommunen. Her kan nevnes varmebasseng, kurs og kultur osv.	Ingen endringer.
Statsforvalteren i Trøndelag 25.08.2021	Landbruk Samfunnsplanen viser at kommunen er opptatt av å opprettholde og videreutvikle et levende landbruk. Det er positivt at det er utarbeidet en arealstrategi som vil være en kobling til arealdelen, som hjelp i konkretiseringen av dette. Her er det bl.a. uttrykt at jord- og skogbrukets arealgrunnlag skal ivaretas. Det samme fremgår i øvrige deler av samfunnsplanen hvor det bl.a. påpekes at kulturlandskap og dyrkbar mark skal ivaretas for fremtidige generasjoner, og at viktige jordbruksområder og kulturlandskap skal sikres mot nedbygging. Statsforvalteren legger ut fra dette til grunn at jordvernet skal stå sterkt. Vi viser i den forbindelse til ytterligere skjerpede føringer for jordvernet, vedtatt av Stortinget 16.6.2021. I revidert nasjonal jordvernstrategi er det satt som mål at den totale omdisponeringen skal være maksimalt 3000 daa, og at dette målet skal nås innen 2025. Ut fra dette må jordvernet vektlegges i alle vurderinger av arealbruksspørsmål, ikke bare i de viktige jordbruksområdene. Vi antar ellers at formuleringen om dyrkbar mark også er tiltenkt dyrka mark. For å omfatte begge deler kan kommunen vurdere å endre det til <i>jordressurser</i>. Kommunen er videre opptatt av å bekjempe klimaendringene, bl.a. gjennom å opprettholde og øke karbonbinding i jord og skog. En av flere viktige forutsetninger for å klare dette er nettopp å ta vare på de produktive arealene. Dette tilsier at også vern mot nedbygging av skogareal må få mye større betydning i arealforvaltningen – i tillegg til jordvernet. For å redusere behovet for nye utbyggingsareal er det positivt at kommunen er opptatt av å bygge innover, og utnytte fortettpotensial både i sentrum og i næringsområdene, men også i fritidsområdene. Dette vil forhåpentligvis redusere konfliktpotensialet med andre interesser, inklusive landbruksinteresser. Ved rullering av arealdelen bør også allerede avsatte, men ikke realiserte, utbyggingsområder som berører produktive arealer revurderes. I samfunnsplanen er behovet for å sikre attraktive bomiljø i hele kommunen tydelig fremhevet, det samme gjelder ønsket om å styrke grendene. Dette bl.a. for at framtidige generasjoner skal bosette seg og drive landbrukseiendommene. Vi har forståelse for dette. Samtidig er Verdal en	Setningen på side 8 endres til: «Kulturlandskap og jordressurser skal ivaretas for fremtidige generasjoner verdalinger...» Vurderinger angående avsatte, men ikke realiserte områder, gjøres i forbindelse med revidering av kommuneplanens arealdel.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Statsforvalteren forts.	kommune med press på arealene, noe som gjør det viktig at kommunen legger vekt på føringer i Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP). For å unngå fragmentering av LNFR-områdene er Statsforvalteren som landbruksmyndighet opptatt av at en eventuell spredt utbygging skjer i tråd med overordnede planavklaringer, fortrinnsvis gjennom grendeklynger og liknende, og at virkninger for landbruket blir vektlagt i de konkrete lokaliseringsspørsmål. Reindrift Store deler av Verdal kommune er beiteområde for tamrein. To reinbeitedistrikt har beiteområder i kommunen; Skjækerfjella reinbeitedistrikt nord for Inna og Færen reinbeitedistrikt sør for Inna. Viktige årstidsbeiter for reinbeitedistriktene ligger innenfor kommunens grenser, samt flere særverdiområder som kalvingsland, flyttleier m.m. Reindriften utgjør et viktig grunnlag for bevaring av samisk kultur og samfunnsliv, og skal omtales i kommuneplanens samfunnsdel i kommuner innenfor det samiske reinbeiteområde. Veileder om reindrift og plan- og bygningsloven (utarbeidet av LMD april 2021), sier følgende om kommuneplanens samfunnsdel og reindrift: «<i>Kommuner innenfor det samiske reinbeiteområdet skal behandle reindriften i kommuneplanens samfunnsdel. Hvor omfattende behandlingen vil være vil variere. Et minimum vil være å foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre arealgrunnlaget for reindriften i et langsiktig perspektiv.</i>» Endringer i lov om <i>Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)</i> som trådte i kraft 1. juli 2021, slår fast at representanter for samiske interesser har rett til å bli konsultert i beslutninger eller tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. Konsultasjonsplikten omfatter også kommunene, jf. § 4 –4 i sameloven. Denne endringen forsterker samisk reindrifts medvirkning og muligheter til å bidra i beslutninger som kommunen har myndighet over, herunder planer om arealdisponeringer. Vi anbefaler at reindriften involveres tidlig i arealprosesser, både for å kartlegge reindriften faktiske arealbruk, men også for å identifisere fremtidige konfliktområder knyttet til kommunens utviklingsområder. En tidlig dialog vil også kunne gi større forutsigbarhet knyttet til de ulike og tidvis motstridende interessene i sakene. Statsforvalteren synes det er positivt at reindriftnæringen er nevnt under avsnittet om «strategier for fremtiden», hvor det står at reindriftnæringens arealgrunnlag skal ivaretas. Det er videre nevnt at ny fritidsbebyggelse fortrinnsvis skal legges til/inntil eksisterende utbygde områder. Dette er positivt med tanke på at en av reindriften største utfordringer nettopp er tap av sammenhengende beiteområder til andre utbyggingsinteresser. Det vises ellers til Statsforvalterens uttalelse til kommunal planstrategi 21-23 angående reindrift, hvor blant annet Gaske Laanten sijte sin helhetlige KU er nevnt. Helse og omsorg og Barn og unge De tre satsningsområdene: Livskraftig, attraktiv og miljøvennlig, Inkluderende, raus og mangfoldig og Skapende, kompetent og framtidsrettet beskriver områder Verdal kommune vil prioritere å bruke ressurser på. Satsningsområdene er samtidig målbeskrivelser, men disse er detaljert i mer konkrete mål under «slik vil vi ha det». Strategiene skal vise hvordan målene skal oppnås. Videre skal veien mot målene konkretiseres med tiltak i kommuneplanens handlingsdel. Den skal være en del av økonomiplanen og rulleres årlig. Blant de syv utvalgte bærekraftsmålene er: God helse og livskvalitet, God utdanning, Mindre ulikhet og Samarbeid for å nå målene de mest sentrale for barn og unges interesser, for folkehelse og for kommunens rolle som tjenesteyter og eier av skole og barnehager. Medvirkningsprosessen er beskrevet og har også inkludert barn og unge. Vi minner i denne sammenhengen om de tre lovpålagte organene for medvirkning: Eldrerådet, rådet for personer med nedsatt funksjonsevne og ungdomsrådet. I tillegg legger <i>Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen</i>, vekt på at barn og unge skal få medvirke i planleggingen. Tidlig medvirkning er det viktigste, men for spissing av samfunnsdelen, kan kommunen gjerne benytte rådene også i slutfasen av arbeidet med planen. <u>Oppvekst</u> Under målet <i>Verdal er en helsefremmende og forebyggende kommune</i>, vil vi trekke frem strategiene om <i>Tidlig innsats og tverrfaglig samhandling</i>, samt <i>Sikre gode overganger i oppveksten og utdanningsløpet</i>.	Vurderinger angående spredt utbygging gjøres i forbindelse med revidering av kommuneplanens arealdel. Ingen endringer. Vurderinger knyttet til reindrift gjøres i revideringen av kommuneplanens arealdel og reindriften involveres i prosessen. Ingen endringer. De tre rådene har vært delaktig i medvirkningsarbeidet.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Statsforvalteren forts.	Samarbeid på tvers er i tråd med intensjonen/ideologien i barnevernreformen (omtalt som <i>Oppvekstreformen</i>) som trer i kraft 1. januar 2022. Særlig er det en forventning om at også andre sektorer skal være tydelig koblet på arbeidet med identifisering og innsats for utsatte barn og unge, før de får behov for ordinære barnevernstjenester. <i>Oppvekstreformen</i> innebærer økt finansierings- og fagansvar for kommunene, og kommunen må gjøre nødvendige reformforberedelser. Kommunen har ansvaret for tjenestene, inkludert følge-med ansvaret, og må ha mekanismer som sikrer oversikt og mulighet for kursendring, hvis dette er nødvendig. Målet: <i>I Verdal deltar alle i utdanningsløp, arbeids- og samfunnsliv ut fra egne forutsetninger</i> har to strategier, som samtidig kan oppfattes som egne mål: <i>Sørge for tilgang til barnehager av god kvalitet som bidrar til trygghet og utvikling på barnas premisser og videreutvikle en variert og praktisk skole tilpasset elevenes forutsetninger.</i> Strategiene kan knyttes til kommunens arbeid med Oppvekstreformen, Fagfornyelsen og oppfølgingen av Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. I kommuneplanens handlingsdel og den videre planleggingen av sektorene må disse nasjonale føringene legges til grunn. Samlet viser strategiene i samfunnsdelen en intensjon om at flest mulig, både barn, unge og voksne, skal inkluderes og delta i samfunnslivet. Kommunen har ved strategiene erkjent at skole og barnehager er viktige arenaer. Oppvekstreformen tydeliggjør at kommunens ansvar for barn og ungdom går lenger enn kun å handle om rollen som skole- og barnehageeier, samt som tjenesteyter til de mest utsatte. Dette betyr at det også må være avtaler som sikrer nødvendig samhandling med private drivere. For å utjevne sosiale ulikheter i befolkningen har både barnehager og grunnskolen nøkkelroller, og utsatte barn og unge kan der fanges opp, slik at de får den bistand de har behov for. <u>Folkehelse</u> Oversiktsdokumentet for helsetilstanden er innlemmet i Samfunnsanalysen. Dette er et viktig kunnskapsgrunnlag som må brukes aktivt, som grunnlag for prioriteringer i folkehelsearbeidet. Strategien <i>Legge til rette for og stimulere til helsefremmende levevaner med fysisk aktivitet og et sunt kosthold</i> viser at kommunen vil ta ansvar for et viktig tema i folkehelsearbeidet. Den nasjonale handlingsplanen for fysisk aktivitet – <i>Sammen om aktive liv</i> - peker på at innsatsen for økt aktivitet i befolkningen må skje ved bredt anlagte virkemidler. Det er godt forenelig med at også det øvrige folkehelsearbeidet skal være tverrsektorielt, og at folkehelsearbeidet skal gjenfinnes i den helhetlige samfunnsplanleggingen. Kommunen oppfordres til å hente inspirasjon fra handlingsplanen. Vi vet på nasjonalt nivå at kun en av tre oppfyller minimumsanbefalingene for fysisk aktivitet, og det er kjent at mange overvurderer sitt eget aktivitetsnivå. Strategiene som handler om tilrettelegging for nærfriluftsliv, ferdselsårer for myke trafikanter, samt kommunens rolle som tilrettelegger for tilbud innen organiserte og egenorganiserte aktiviteter, illustrerer bredden i virkemidler, og begrunner godt hvorfor folkehelsearbeidet må være tverrsektorielt. Arealplanlegging er det kanskje mest effektfulle verktøyet i folkehelsearbeidet. Et flertall av de 17 punktene i arealstrategien kan knyttes til forhold med betydning for helsetilstanden i befolkningen. Det er positivt at kommunen gjennom arealstrategien konkretiserer dette. <u>Helse og omsorg</u> Strategien <i>Utvikle sammenhengende og helhetlige tjenester med utgangspunkt i innbyggernes og deres familiers behov, og med stor grad av brukermedvirkning</i>, har et positivt fokus på at brukere og pasienter selv skal delta ved utformingen av tjenestene. Slik skal det være, men samtidig gjelder kravet til forsvarlighet, og brukere og pasienter kan ikke alltid bestemme alt. Det betyr at kommunen, før vedtak, må gjøre vurderinger som balanserer ønsker, behov og tilgjengelige ressurser. For å opprettholde bærekraftige tjenester er det flere akser som kan videreutvikles. Den enkelte innbyggers mestringsevne kan bedres bl.a. gjennom habilitering og rehabilitering, bruk av velferdsteknologi og ved at	

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Statsforvalteren forts.	det finnes boliger som er tilrettelagt og har nærhet til handel, servicefunksjoner og tjenesteyting. I tillegg må også tjenestene være i utvikling slik at de har hensiktsmessig organisering, nødvendig kompetanse og en tydelig ledelse som styrer i rett retning. Meld. St.15 «Leve hele livet» legger føringer for utviklingen av et aldersvennlig samfunn, hvor flest mulig kan greie seg selv lengst mulig uten tjenesteyting. For å lykkes med dette må kommunen forankre føringene i reformen i planverket. Tildeling fra statlige tilskuddsordninger kan fremover bli knyttet til at kommunen har forankret arbeidet med Leve hele livet i sine planer. Mer informasjon om Leve hele livet kan fås hos det regionale støtteapparatet ved Statsforvalteren, og det finnes også Webinarer om reformen. Nyttig statistikk ligger på Ressursportalen.no. Andre kilder til kunnskap for tjenesteutvikling og folkehelsearbeid kan være tall som hentes fra kommunens egne tjenester, fra vedtak som fattes, fra FHI sine kommuneprofiler for oppvekst og folkehelse og i Trøndelag har HUNT en stadig økende database med statistikk. Kommunens rapportering i KOSTRA kan hentes ut fra SSB og Trøndelag Fylkeskommune publiserer «Trøndelag i tall». Kommunens rolle som tjenesteyter omfatter ikke bare de eldre. Som en del av planleggingen bør det også gis oppmerksomhet til de forebyggende tjenestene som helsestasjon og i skolehelsetjenesten, tilbudet innen svangerskapsomsorgen, samt kommunens tilbud innen rus- og psykisk helsearbeid. Her bør det inngå tiltak og tilbud som kan bidra til å forebygge selvmord og overdoser med rusmidler. Eldre med behov for oppfølging av psykiske helse er også en gruppe som kan ha behov for målrettede tiltak. NAV-kontoret må ha en tilknytning og samhandling med alle disse tjenesteområdene. Vi minner også om at kommunen skal arbeide systematisk med å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep i nære relasjoner, og at det må finnes en plan for dette. I strategien: <i>Forebygge vold, rusmisbruk og diskriminering</i> forankrer Verdal kommunen noen av disse områdene i samfunnsdelen. Situasjonen med rekrutteringsvansker i fastlegeordningen er en stor utfordring på nasjonalt nivå. Derfor er det lansert en handlingsplan, hvor tiltakene er under utvikling og implementering. Kommunen må også selv ha en langsiktig plan for å sikre et forsvarlig tilbud med allmennlegetjenester til befolkningen. <u>Universell utforming</u> Den delen av befolkningen som har størst nytte av universell utforming er de eldre, og derfor er dette en viktig del ved arbeidet for et aldersvennlig samfunn. Et universelt tilrettelagt nærmiljø gjør at flere, både eldre og andre med redusert forflytnings- og orienteringsevne, kan ferdes tryggere, være fysisk aktive og benytte seg av sosiale møteplasser, grøntområder og kollektivtransport. Prinsippet om universell utforming er nedfelt i formålsparagrafen i plan- og bygningsloven og skal ivaretas i planleggingen. At universell utforming skal ivaretas, og i noen grad også hvordan, bør fremgå av samfunnsdelen og Verdal har valgt strategien <i>Utforme uteområder, bygninger og digitale rom basert på universell utforming</i>. Digitalt utenforskap er en økende utfordring og det er bra at kommunen ønsker mest mulig like muligheter også på denne arenaen. Den nye veilederen «<i>Universell utforming i planlegging</i>» betoner verdigrunnlaget for universell utforming. Veilederen påpeker også at kommunen må ha en oversikt over status for universell utforming i kommunen, og at dette bør inngå som en del av kunnskapsgrunnlaget for samfunnsplanleggingen. <u>Boligsosialt arbeid</u> Samfunnsdelen inneholder en arealstrategi som kan få en god funksjon som bro til arealdelen av kommuneplanen. Kommunen bør i samfunnsdelen ha mål og strategier knyttet til oppgaven med å dekke befolkningens boligbehov. Det boligsosiale arbeidet må sees i sammenheng med arealdelen og være integrert i den helhetlige samfunnsplanleggingen. Arealstrategien har tydelige føringer om nærmiljøkvaliteter, men det er liten oppmerksomhet på differensiering av boligtilbudet. Særlig er kommunens rolle viktig for å dekke boligbehovet for utsatte grupper. Da må det være innhentet et kunnskapsgrunnlag. «Husbankens boligsosiale monitor» kan være nyttig i kommunens analyse.	Meld.St. 15 «Leve hele livet» ligger til grunn for mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel. Dette operasjonaliseres videre i handlingsdel. Ivaretas i mål og strategier under innsatsområdet «<i>Inkluderende, raus og mangfoldig</i>» og operasjonaliseres videre i handlingsdel. Ivaretas gjennom «Temaplan for legetjenester». Innspill følges opp i revidering av kommuneplanens arealdel. Ivaretas av strategien «<i>Legge til rette for en variert boligsammensetning som bidrar til gode bomiljø og ivaretar boligsosiale behov</i>». Videre operasjonalisering gjøres i handlingsdel og gjennom kommunens Temaplan Boligplan Verdal 2020-2023.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Statsforvalteren forts.	Boligtilbudet må også tilpasses en voksende gruppe eldre. Dette er sentralt i arbeidet for et aldersvennlig samfunn. Den nye strategien for det boligsosiale arbeidet, «<i>Alle trenger et trygt hjem</i>» og forslaget til ny boligsosial lov, peker begge på kommunen som en hovedaktør på det boligsosiale området. Samfunnssikkerhet Nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023 påpeker at trygg samfunnsutvikling skal gjøres både gjennom beredskapsplanlegging etter sivilbeskyttelsesloven og i samfunns- og arealplanleggingen. Sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt sier at kommunen er forpliktet til å utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse som skal gi en oversikt over kommunen sine utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap, nå og i framtiden. Iht. sivilbeskyttelsesloven § 14 skal kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse legges til grunn for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder ved utarbeiding av planer etter plan- og bygningsloven. Kommunen skal videre jobbe helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap, og på bakgrunn av helhetlig ROS-analyse utarbeide langsiktige mål, strategier, prioriteringer og plan for oppfølging av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet, jfr. krav i forskrift om kommunal beredskapsplikt § 3. Kommuneplanens overordnede planer er derfor en viktig arena for å løfte opp både utfordringer innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, samt peke på hvordan kommunen skal håndtere disse. I høringsutkastet til kommuneplanens samfunnsdel står det at Verdal kommune skal ha god beredskap til å håndtere uforutsette og uønskede hendelser, og kommunen skal arbeide forebyggende basert på oppdaterte ROS-analyser. Videre sier planen at Verdal kommune skal jobbe systematisk og metodisk for å redusere sannsynligheten for at uønskede klimahendelser og andre uønskede hendelser inntreffer, og sørge for at negative konsekvenser av en krise blir minst mulig. Det står videre at kommunen skal evne å prioritere oppgaver og ressurser ved hendelser av både kortere og lengre varighet. Det er et godt grep at dette er tatt inn i planen, og at kommunen bla. Har fokus på klimahendelser og forebyggende arbeid. I omtalen av ROS-analyser ser Statsforvalteren gjerne at kommunens helhetlig ROS-analyse nevnes. Vi forventer at kommunens helhetlige ROS-analyse inngår i kunnskapsgrunnlaget i utarbeidelsen av kommunens overordnede planer, og ved å synliggjøre dette underbygges den ønskede helhetlige og systematiske tilnærmingen. Kommuneplanen viser videre til en samfunnsanalyse hvor temaet samfunnssikkerhet inngår. Samfunnsdelen kunne gjerne tatt inn noe av elementene fra denne analysen, inkludert en vurdering av hvordan utfordringene som belyses vil påvirke kommunens satsingsområder og prioriteringer. Klima og miljø Ingen merknad.	Ingen endringer. Kommunens helhetlige ROS-analyse ligger til grunn for kommuneplanens samfunnsdel og målet «<i>Verdal har god beredskap til å håndtere uforutsette og uønskede hendelser</i>» med tilhørende strategier. Den helhetlige ROS-analysen vil bli revidert på nytt i 2021/2022 og vedtatt av det nye kommunestyret Ingen endringer.
Trøndelag fylkeskommune 05.09.2021	Kommuneplanens samfunnsdel til Verdal kommune har en god oppbygging, et lett forståelig språk, og vil kunne bli et godt verktøy for kommunen i videre planarbeid. Samfunnsdelen som grunnmur Kommuneplanens samfunnsdel skal behandle langsiktige utfordringer som vil påvirke både kommunen som organisasjon og kommunesamfunnet. Det kommunale plansystemet har en hierarkisk struktur. Samfunnsdelen, sammen med planstrategi og arealdel, hører til det øverste, strategiske nivået. Der det er behov for strategisk utdyping kan kommunen utarbeide kommunedelplaner, temaplaner og strategier, samt område- og detaljregulering. På det tredje nivået skjer prioritering av tiltak gjennom kommuneplanens handlingsdel, handlingsprogram og økonomiplan. Samfunnsdelen skal fungere som politisk styringsverktøy og får virkninger for økonomiplanen gjennom valgperioden. Etter fylkeskommunens vurdering svarer planutkastet ut dette kravet. Kommuneplanens samfunnsdel har tre hoveddeler: satsingsområder, arealstrategi og forutsetninger for å lykkes. Satsingsområdene peker på de områdene som skal ha ekstra oppmerksomhet og ressurser i planperioden: - Livskraftig, attraktiv og miljøvennlig, - Inkluderende, raus og mangfoldig, - Skapende, kompetent og framtidsrettet. Arealstrategien gir føringer for arbeidet med kommuneplanens arealdel, mens forutsetninger for å lykkes handler om rammebetingelser og hvordan kommuneorganisasjonen er rustet for at kommunen skal lykkes med satsingsområdene.	Ingen endringer.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Trøndelag fylkeskommune forts.	Universell utforming Kommunen ønsker at digitale tjenester være førstevalget. Kommunen vil være raus og inkluderende, ha et aldersvennlig samfunn og har derfor som mål å styrke digitalt innenforskap. Dette er et positivt tiltak. Det er videre positivt at kommunen vil prioritere digitale tjenester, men det er viktig med en bevissthet rundt bruk av digitale tjenester slik at de ikke skaper utenforskap, ikke bare hos eldre, men også hos andre innbyggere som har vanskeligheter med å bruke digitale tjenester. Medvirkning i planprosessen Det er beskrevet en god og bred prosess for medvirkning fra alle innbyggerne i Verdal, hvor innspillene som er mottatt har vært viktige for utformingen av kommuneplanens samfunnsdel. Planen beskriver avslutningsvis at kommunen skal videreutvikle evnen til samhandling, samskaping og gode samhandlingsarenaer. Folkehelse inklusive idrett og friluftsliv Planen bygger på et bredt og godt kunnskapsgrunnlag gjennom både lokal oversikt gjennom samfunnsanalysen og brede involveringsprosesser samt de overordna globale målene gjennom bærekraftmålene. De tre innsatsområdene som er et resultat av dette er tydelige og oversiktlige. Oppsettet med tabell for hvert innsatsområde, med både delmål (<i>slik vil vi ha det</i>) og strategier (<i>slik gjør vi det</i>) er et nyttig og lesevennlig grep. På sikt kan det være formålstjenlig å «feste på» også handlingsdelen med tiltak som peker tilbake på strategiene. Det kan også være en bra løsning å lage en kortversjon av innsatsområdenes tabell slik at det blir et daglig lett tilgjengelig arbeidsverktøy – og nyttig ved årlige oppsummeringer over hva en har fått til. Folkehelsearbeidets sosiale bærekraftdimensjon er bra ivaretatt i arealstrategien som hører til og som operasjonaliserer deler av samfunnsdelen. For lesevennligheten kan det også her kanskje lages en tabell som viser sammenhengen mellom arealstrategiene og de ulike innsatsområdene. Arealstrategi Det er et godt grep å utarbeide en arealstrategi som en del av samfunnsdelen. Kommunen viser til at arealstrategien bygger på innspillene som har kommet i forbindelse med arbeidet med samfunnsdelen. I tillegg er føringer fra «Felles areal- og transportstrategi for Innherredsbyen» (versjon 21.05.2021), «Regional plan for arealbruk 2021-2030» (høringsutkast 04.05.2021) og «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» lagt til grunn. Fylkeskommunen vil anbefale at kommunen også legger til grunn Statlige planretningslinjer for samordnet bolig- areal- og transportplanlegging ved utarbeidelse av arealstrategien. Kunnskap om befolkningsutviklingen/ befolkningsprognoser bør også inngå som kunnskapsgrunnlag. Kommunens arealstrategi skal være en langsiktig og overordnet plan, som fastlegger prinsippene for kommunens arealforvaltning. Her ville det vært nyttig om kommunen hadde en kartskisse som viste strategien. Gjennom arealstrategien definerer kommunen sin senterstruktur, og mener dette kan være et hjelpemiddel til å øke attraktiviteten både i by og grend. Kommunen er opptatt av at både by- og arealutviklingen skal skje gjennom fortetting, transformasjon og mer effektiv bruk av arealer i byggesonen. Dette er positive grep. Fylkeskommunen savner at det konkret uttrykkes at Verdal kommune skal satse på Verdal sentrum og at det er mål at mange bor, jobber og det er byliv i sentrum – og kanskje ta med mer om fordelene med fortetting av sentrum: satse på sentrum fordi det gir mangfold av boliger, mer grunnlag for gange og sykling, økt bruk av kollektivtransport, bedre tilgjengelighet til arbeidsplasser, service- og kulturtilbud, gode møteplasser og forbindelser, bygge identitet og stolthet, økt bolyst. For å få til det skal det fortettes i sentrum og legge til rette for aktive førsteetasjer som gir aktivitet i byen. Kommunen kan gjerne være så konkret at den sier at det er et mål i planperioden om oppgradering av byens storstue Minsaas plass (og etablere flere parkeringsplasser under bakkenivå i sentrum). Begge deler har kommunen uttrykt at de har mål om i andre sammenhenger.	Ingen endringer. Ingen endringer. Ingen endringer. Innspill følges opp i arbeidet med handlingsdel og rapportering. Arealstrategiene gjelder innsatsområdene som helhet og det er vurdert at den helheten best ivaretas ved å omtale arealstrategiene samlet og ikke under hvert innsatsområde. Setning på side 17 endres til: «... «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» og «Statlige planretningslinjer for samordnet bolig- areal- og transportplanlegging» lagt til grunn.» Ivaretas gjennom målet «<i>I Verdal har vi et attraktivt kommunesenter og livskraftige grender med gode møteplasser for alle</i>», samt arealstrategien «<i>Verdal byområde skal styrkes som urbant sentrum med trivelige byrom og møteplasser for beboere og besøkende</i>». Videre operasjonaliseringer skjer gjennom arealplaner. Operasjonaliseres videre i handlingsdel og i arealplaner.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Trøndelag fylkeskommune forts.	Fylkeskommunen oppfordrer kommunen til å uttrykke et mål om å utnytte sitt fortrinn med å ha toget midt i sentrum enda bedre (ved å tilrettelegge for dobbeltspor og perronger på begge sider, god arealbruk rundt stasjonen) for å få flere til å leve miljøvennlig, og at det skal satses på gode forbindelser for gange og sykkel, spesielt i sentrum når jernbaneovergang i Nordgata stenges og bedre gang- og sykkelforbindelse fra sentrum/stasjonen til industriområdet på Ørin. For fritidsboliger er det positivt at strategien henviser nye fritidsboliger som fortetting i eksisterende områder eller inntil eksisterende områder. Klima Vi synes det er svært positivt at Verdal kommune nå tar grep og skal ligge i førersetet for grønn omstilling og grønne verdier, samt bygge attraktive lokalsamfunn i by og grend. Kommunen skal utvikle et lavutslippssamfunn, satse på sirkulærøkonomi og bidra til miljøvennlige løsninger. Hvilke hovedgrep som skal tas, vises i samfunnsplanens oversikt over «Slik vil vi ha det» og «Slik gjør vi det». Ved å etterleve samfunnsplanens føringer gjennom praktisk handling, vil kommunen kunne gjennomføre det grønne skiftet, redusere klimagassutslippene i tråd med den nasjonale målsettingen og kunne møte de klimaendringene som kommer. Vi vil gratulere Verdal kommune med å ha utarbeidet et godt styringsdokument for å kunne være rustet til det grønne omstillingsarbeidet som nå kommer. Vannforvaltning Fylkeskommunen er myndighet for Trøndelag vannregion og ber Verdal kommune vektlegge hensynet til vassdragsmiljø i kommuneplanens samfunnsdel. Vannforskriften er et permanent forvaltningssystem der regionale vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram oppdateres hvert sjette år, og gjennomføres. Minimumskrav for tilstanden i vannmiljøet er fastsatt med vannforskriften § 4–7 som slår fast at alt vann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med mål om at vannet skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Økologisk tilstand forklarer vannmengde, vannkvalitet og levesteder for livet i vann. Inngrep og aktivitet i og nært vassdrag kan endre volum, vannkvalitet eller miljø slik at tilstanden forringes. Dette er forbudt. Miljømålene er fastsatt med frist for måloppnåelse i regional vannforvaltningsplan. Miljømålene nås kun når de legges til grunn i planarbeid og aktivitet, og Verdal kommune må derfor legge miljømålene til grunn ved all planlegging og virksomhet som berører vann. Slik helhetlig planlegging er utpekt som særskilt utfordring i «<i>Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023</i>». De fleste målene som handler om sosial og økonomisk utvikling, avhenger av en bærekraftig forvaltning som sikrer både tilstrekkelig kvalitet og kvantitet av vann. Oppfyllelse av bærekraftsmål nr. 6 om vann bidrar til å sikre nok vann av god kvalitet til alle, og legger dermed grunnlaget for oppfyllelse av en rekke andre bærekraftsmål som nr. 3 om god helse og livskvalitet, og videre mål nr. 4 om god utdanning og mål nr. 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst. Det er også gjensidig avhengighet mellom bærekraftsmål nr. 6 om vann og nr. 9 om bærekraftig infrastruktur og industri. Mål nr. 17 om samarbeid, på tvers av sektorer, kommuner og fylker er avgjørende for å nå målet om god vannkvalitet. Med referanse til mål nr. 3 er det et kommunalt ansvar å forebygge sykdom relatert til forurensning av vann. Verdal kommune skal kartlegge og følge opp utslipp fra avløpsanlegg som de er myndighet for. Målet er at alle anlegg oppfyller forurensningsforskriftens rensekrav slik at miljømålene etter vannforskriften kan nås innen 2027, og senest innen 2033. Kommunen skal gi pålegg om tiltak for anlegg som ikke overholder rensekrav i tillatelser etter 1.1.2007, og iverksette tiltak slik at utslipp etablert før 1.1.2007 renses i tråd med rensekravene i forurensningsforskriftens kapittel 12 og 13. Innsatsen prioriteres i nedbørfelt til vannforekomster som er påvirket av avløpsvann og som har dårligere enn god tilstand og/eller har viktige brukerinteresser. Dette er presisert i brev fra KLD til vannregionmyndighetene, se «<i>Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene</i>», i mars 2019. Med referanse til mål nr. 11 bør det innføres en generell byggeforbudssone målt fra kyst-, elve- og bekkekant. Bakgrunnen er den sammensatte negative påvirkningen bygg, anlegg og infrastruktur har tett på vassdragsmiljø, og motsatt (flom og erosjon). Kantvegetasjon langs vassdrag er svært viktig og nødvendig for livet i vann og på land, ved næringsomsetning, skygge og som skjul og leveområde for en rekke arter.	Ingen endringer. Ingen endringer. Vurderinger tilknyttet vannforvaltning gjøres i revideringen av kommuneplanens arealdel.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Trøndelag fylkeskommune forts.	Med referanse til mål nr. 13 handler klimaendringer mye om vann. Økt ekstremnedbør, flom- og overvannsproblemer, tørke, og havnivåstigning. God vannforvaltning der man utnytter naturbaserte løsninger for flomdemping og overvannshåndtering vil ofte være vinn-vinn løsninger for både klimatilpasning, vannmiljø og samfunnsøkonomi. God vannforvaltning vil være avgjørende for å oppfylle delmålene 13.1 om å styrke evnen til å motstå og tilpasse seg klimarelaterte farer, 13.2 om å innarbeide tiltak mot klimaendringer i politikk, strategier og planlegging, og 13.3 om å styrke evnen til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer. Eksempler er restaurering av vassdrag slik at de gjenoppretter evnen til naturlig tilbakeholdelse av flomvann i meandere, kroksjøer, flomsletter og våtmarker, samt naturbaserte overvannsløsninger i by som gjenåpning av vassdrag, regnbed og flombassenger i parker, grønne tak og vegger. Ødelagt natur og naturtap er like alvorlig som klimakrisen, og forverrer konsekvensene av klimaendringene. Det brukes store ressurser på tiltak for å rette på tidligere inngrep og virkninger på vassdrag, der gjenåpning av bekker er et viktig tiltak. Naturlige eller naturhermende (ved restaurering) åpne vassdrag med kantvegetasjon er viktig for biologisk mangfold, selvrensing mht. forurensning, klimatilpasning, sikkerhet og rekreasjon. Åpne bekker med vassdragsmiljø har naturlig evne til nedbryting og opptak av partikler og slam, næringsstoffer og sykdomsfremkallende bakterier fra avløp. Denne evnen til selvrensing forsvinner i lukkede vassdrag. Streng forvaltningspraksis er avklart på departementsnivå for å unngå lukking av vassdrag. Det må ev. særskilt begrunnes hvorfor naturbaserte løsninger velges bort, se «Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning» (2018). Kunst og innovasjonsdriv Satsingsområdet «Skapende, kompetent og framtidsrettet» sier noe om: «Verdal som en drivkraft <u>innenfor</u> næringsliv, kultur, kompetanse og innovasjon», (vår understreking). Kulturnæringer, kulturbasert næringsliv og ikke minst; Verdals eget eksempel på koblingen mellom næringsliv og kunst i det tidligere samarbeidet mellom Nils Aas og Aker Verdal har blitt brukt som nasjonalt eksempel på drivkraft mellom de beslektede sektorområdene. Fylkeskommunen mener Verdal her har en mulighet til å forsterke satsingsområdet «skapende, kompetent og framtidsrettet» ved å utvide sin rolle også til å være; en offensiv aktør og drivkraft for samhandling mellom næringsliv, kultur, kompetanse, kunst og innovasjon. Det vil underbygge en «sterk fortid – stolt framtid». Til grunn for den langsiktige arealutviklingen i Verdal kommune skal bl.a. «...arkitektur, kunst og grønt utnyttes som identitetsbyggende elementer». Videre heter det at Verdal byområde skal styrkes som urbant sentrum med trivelige byrom og møteplasser for beboere og besøkende, og at det skal være attraktivt å bo i hele kommunen. Vuku sentrum, Vinne og Stiklestad skole skal fungere som møteplasser i sine lokalmiljøer, og øvrige mindre grender og lokalsamfunn skal stimuleres til å utvikle møteplasser tilpasset lokale forutsetninger. Kommunen ønsker å være en aktiv støttespiller for grendene. I en styrking av grendesenterutviklingen vises det bl.a. til at kommunen satser særlig tungt med nye skoler i grendene Vinne og Stiklestad, hvor de nye skolene med sine utanlegg vil kunne fungere som viktige møteplasser for alle aldersgrupper i sitt nærområde. Ved å inkludere både det å skape og bruke kunst i utviklingen og oppbyggingen av de ulike senterstrukturene kommunen definerer i sin arealstrategi, er fylkeskommunen av den oppfatning at Verdal vil kunne realisere en styrking av alle sine tre innsatsområder for befolkningen i både mindre og større sentra i kommunen. Særlig vil dette i planperioden være viktig ved ny skole- og lokalsamfunnsutvikling på Vinne og Stiklestad. Fylkeskommunen viser til at kunst i fellesskapets rom kan gi gode samhandlingsarenaer for samskaping og et godt tilrettelagt rom for innbyggerstemmen. Gode prosesser for integrert utsmykking ved nybygg, og gode prosesser rundt kunst i nærmiljøets uteområder, vil kunne gi en høy grad av innbyggermedvirkning og bygge eller styrke det enkelte steds identitet. Samtidig vil det kunne gi den enkelte motivasjon for å bidra i en større samfunnsutvikling. Kultur og kunst i fellesskapets rom styrker den gode møteplassen og gir i tillegg destinasjonskraft både for besøkende og etableringsattraktivitet. Fylkeskommunen ønsker også å understreke kunst og kultur sin betydning for å rekruttere, utvikle og beholde arbeidskraft i regionen, også i den kommunale organisasjonen.	Setning på side 14 endres til: «Skapende, kompetent og framtidsrettet peker på Verdal som en offensiv aktør og drivkraft for samhandling mellom næringsliv, kultur, kompetanse, kunst og innovasjon.» Innspill tas med videre i utarbeidelse av handlingsplan og arealplaner.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Trøndelag fylkeskommune forts.	Veg Det er særlig i kapittelet «strategier for framtiden», at kommunen viser hvordan de tenker seg at areal- og transportutviklingen skal skje. Dette vil igjen danne grunnlag for hvordan arealene i kommunen skal utvikles på lang sikt. Vi ønsker særlig at kommunen generelt tenker godt igjennom hvordan framtidige boligområder, sentrum og områder for rekreasjon og fritid veves sammen arealmessig og spesielt hvordan dette knyttes til eksisterende fylkesvegnett. Kommunen anbefales i så stor grad som mulig å fortette, bygge tilsluttende til eksisterende bebyggelse slik at en kan gjenbruke og videreutvikle eksisterende infrastruktur der det er kapasitet, for å redusere kostnader til trafiksikre tilbud og legge til rette for minst mulig bilbruk der det er avstander til det. Vi erfarer at kommunene henvender seg til fylkeskommunen med en forventning om finansiering av tilbud til myke trafikanter. Vi ønsker å gi kommunene forutsigbarhet om hva som kan forventes av oss som vegeier, og vil med dette presisere at en ikke går inn med fylkeskommunal finansiering av vegtiltak i sentrumsområder og utbyggingsområder med rekkefølgekrav, da en anser at dette primært ikke er tiltak initiert av vegeier. Framtidig arealplanlegging bør derfor ta høyde for dette. Kommunene er en viktig samarbeidspartner for fylkeskommunen innenfor trafiksikkerhetsarbeidet i fylket. God trafiksikkerhet bidrar til god folkehelse og god mobilitet. Kommunens temaplan for trafiksikkerhet inngår i kommunens plan- og styringssystem. Vi anbefaler at denne planen oppdateres i forhold til de strategier som kommuneplanens samfunnsdel nå legger opp til. Det vil på samme måte også være viktig i forhold til arealplanens grep, bestemmelser og retningslinjer. En god trafiksikkerhetsplan som synliggjør kommunens største utfordringer og prioritering av tiltak vil være et godt verktøy i kommunens samspill med fylkeskommunen som vegeier (TS-strategi). Trøndelag fylkeskommunes delstrategi for trafiksikkerhet vil gi kommunen en god pekepinn på vår innretning av trafiksikkerhetsarbeidet. Vi ønsker å henvise til Trøndelag fylkeskommunes delstrategi for veg Delstrategi veg 2019-2030, ble vedtatt av fylkestinget, trekker blant annet fram mål og strategier for fylkesvegene, modeller for samspill med kommunene, prioriteringer for investeringsmidler og drift og vedlikehold. Det er i tillegg utarbeidet et fortellerkart og fagkart med ulike tema som er aktuelle, hvor Verdal kommune kan se div. info som er aktuell hos seg, og bruke dette i sitt videre planarbeid. Trøndelag fylkeskommune er nå i starten på en rullering av vegstrategien, og vi vil med dette anbefale kommunen å medvirke etter hvert, når tiden er inne for det. Samferdsel Det er viktig å koble planen opp mot Innherredsbyprosjektet som Verdal kommune er en del av. Dette gjelder særlig felles areal- og transportstrategi for Innherredsbyen med visjon om gjennom et forpliktende, langsiktig samarbeid at Innherredsbyen skal utvikles til en konkurransedyktig, attraktiv og bærekraftig bo- og arbeidsmarkedsregion. Fylkeskommunen vil også vise til AtBs innspill. Fylkeskommunen som skoleeier Fylkeskommunen er eier av Verdal videregående skole som har et bredt og godt tilbud i dag, noe som i samfunnsdelen bør være et mål å beholde og videreutvikle. Det samme er det gode samarbeidet mellom videregående skoler og høyere utdanning og næringslivet i kommunen. Videregående skoler med et godt tilbud både innen yrkesfag, studieforberedende fag og spesielle tilbud, noe som er viktig for at kommunen kan møte sin målsetning om at Verdal kommune skal bygge kompetanse som svarer til fremtidens behov for arbeidskraft og mål om at alle innbyggere skal ha like mulighet til å utvikle sitt potensiale. Kulturarv Kommunen satser på Verdal som reiselivsdestinasjon og strategien er: <i>Bidra til at kulturminner og kulturmiljø kan være grunnlag for næringsutvikling og nyskaping.</i> Overordnet visjon er sterk fortid- stolt framtid. Kulturarven i kommunen med i kommuneplanens samfunnsdel beskrevne nasjonalt viktige kulturhistoriske verdier (Olavshistorien), og som oppfølging av visjonen, bør knyttes i sterkere grad til kultur-, fritids- og friluftaktiviteter (folkehelseperspektiv), når det gjelder den kulturhistoriske infrastrukturen. Denne gir befolkningen i kommunen en identitetsskapende forankring til sitt kulturmiljø og den nødvendige stoltheten til å satse på stedegne (nærings-) tradisjoner. Disse bør videreutvikles som en viktig bærekraftig del av strategiske innovasjonsprosesser beskrevet i utarbeidet kommuneplanens samfunnsdel for Verdal kommune. Temaplan kulturminner med handlingsdel for Verdal kommune bør bli et aktivt utviklingsverktøy i den her skisserte satsingen, når den er ferdigstilt.	Ingen endringer. Uttalelsen tas med videre i utarbeidelse av handlingsplan og arealplaner. Trafiksikkerhetsplanen oppdateres i forhold til nye mål og strategier i samfunnsdelen ved neste planrullering. Ingen endringer. Ingen endringer. Ingen endringer.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
	Kulturmiljø Verdal er en kommune som er svært rik på kulturminner og kulturmiljø, som sammen forteller en kulturhistorie med stor tidsdybde og variasjon. Under satsningsområdet «Livskraftig, attraktiv og miljøvennlig» trekker kommunen selv fram at man ønsker å sikre viktige jordbruksområder, kulturlandskap og grøntområder mot nedbygging. Dette er positivt. Nasjonalt jubileet 2030 trekkes også fram i dokumentet under satsningsområdet «Skapende, kompetent og framtidsrettet». Jubileet vil uten tvil være et viktig arrangement, både lokalt, regionalt og nasjonalt, og vil prege kommunen i mange år framover. Det er viktig at kulturmiljøene og -landskapene i alle sammenhenger tilrettelegges og formidles på en bærekraftig måte, slik at de bevares som en ressurs i samfunnsutviklingen, og at Verdals sterke fortid får en sentral plass i utviklingen av Verdals stolte framtid. Samfunnsplan og næring Kommunene er viktige som tilrettelegger, tjenesteyter og samarbeidspartner for næringslivet. Samfunnsplanen er overordnet, men peker på tiltak som henger godt sammen med kjente behov i utviklingen av regionens næringsliv. De tre valgte satsingsområdene i samfunnsplanen er alle relevante i arbeidet for næringsutvikling og henger godt sammen med strategiene under «slik gjør vi det». Vi velger særlig å kommentere: - Sammenhengen mellom strategiene innen miljøvennlig forbruk og sirkulære løsninger og strategien om fortetting av eksisterende næringsareal. Disse to strategien bør ses i sammenheng. - Ifølge satsingsområde <i>Skapende, kompetent og framtidsrettet</i> hadde det etter vår vurdering vært mer forutsigbart at strategien som handler om fortetting av næringsareal og sikre nye næringsareal hadde konkretisert «<i>sikre næringsarealer ved behov</i>». Tilgang på areal er viktig for både nye og eksisterende bedrifter. For å være framtidsrettet er det nødvendig å ligge i forkant f.eks. gjennom å kartlegge behovet for framtidig areal. Dette er også et viktig i arbeidet med å bygge attraktivitet. Det er positivt at det blir pekt på at en styrking og samordningen av areal- og transportutviklingen på Innherred er viktig. - Reiselivs- og opplevelsesnæringene er viktige for utviklingen av Verdal og Innherred. Dette fordi de er viktige næringer i seg selv, men også fordi de er viktige i utviklingen som attraktiv bo- og arbeidsmarkedsregion. Næringene kan motvirke en uønsket og sentraliserende samfunnsutvikling fordi de skaper lokale arbeidsplasser og attraktive tilbud for lokalbefolkningen. Verdal kommune bør bruke disse næringene som verktøy og motor i lokal samfunnsutvikling. Det regionale reiselivssamarbeidet på Innherred anses som viktig for å kunne videreutvikle næringen, bidra til reisemålsutvikling og løse viktige fellesoppgaver innen reiseliv. Slike oppgaver løses gjerne best i et større regionalt perspektiv enn innenfor en enkelt kommune. Reiselivsutvikling er et langsiktig arbeid som krever forutsigbare rammebetingelser. Vi minner også om at Regional strategi for verdiskaping i Trøndelag 2022-2025, som nå er ute til høring, er et relevant dokument for kommunen i utarbeidelsen av kommuneplanens handlingsdel når det kommer til næringsutvikling. Vi ser fram til handlingsdelen og håper på like bra involveringsprosesser også i dette arbeidet.	Ingen endringer. Ingen endringer. Innspill tas med videre i revideringen av kommuneplanens arealdel. Innspill tas med videre i arbeidet med handlingsplan.
Mattilsynet 14.07.2021	Vi har tidligere sendt innspill til oppstart og høring av planprogram i brev datert 28.06.2019. I dette brevet fokuserte vi mest på innspill til kommuneplanens arealdel. Dere oppgir at kommuneplanens samfunnsdel omhandler langsiktige mål og strategier for Verdal som lokalsamfunn og som kommuneorganisasjon. Planen gir retning for utvikling, drift og arealbruk i kommunen. Vi ser det som positivt at kommuneplanen blir fornyet og oppdatert. For Mattilsynet er det særlige forholdet til drikkevannsforsyning og vern av drikkevannskilder som er relevant. I tillegg kommer plantehelse og akvakultur inn der det er relevant. Det er viktig at det blir tatt hensyn til faktorer som har stor betydning for samfunnet. Slik som drikkevann og tilhørende infrastruktur. Drikkevann har et sterkt vern gjennom gjeldende regelverk, og vi viser bl.a. til drikkevannsforskriftens § 26, der kommunens plikter i plansaker er omtalt.	

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel							
Mattilsynet forts.	Vi ser at dere har et mål «<i>Verdalssamfunnet er miljøvennlig og bekjemper klimaendringene</i>», og at ett av «slik gjør vi det»- punktene her er «<i>sørge for rent drikkevann og videreutvikle et tilfredsstillende avløpssystem i hele kommunen.</i>» Med ordlyden «rent drikkevann» har dere et satt krav til vann av drikkevannskvalitet, dette er bra. Vi savner ambisjon knyttet til leveringssikkerhet. Vi mener det er viktig at det leveres helsemessig trygt drikkevann med tilstrekkelig kapasitet. Under ordlyden «bekjempe klimaendringene» tenker vi at det også kan være forhold vi ikke kan bekjempe. Eventuelle negative konsekvenser av forventede klimaendringer må forebygges. En omformulering kan vurderes uten at vi har noen klar formening her. I drikkevannssammenheng er konsekvensforebygging vesentlig, spesielt ved beskyttelse av drikkevannskilder og valg av traseer for vannledningsnett. Innenfor målet om miljøvennlig kan man også dra inn fokus på å redusere vannlekkasjer på ledningsnettet. Dere definerer Stiklestad som et grensesenter. Her satses det i skole, som også skal fungere som møteplass. I strategi for langsiktig arealutvikling i Verdal, pkt 10, sier dere at det skal være lett tilgang til nære friluftsområder fra alle større boligområder. I denne sammenheng vil vi poengtere at ved boligfeltet Forbregd- Lein, som er etablert nært drikkevannskilden Leksdalsvatnet, bør det ikke tilrettelegges for økt bruk at friluftsområder nær vannkilden. Her må beskyttelsestiltak for vannkilden veie tyngst.	Strategi på side 9 endres til: «Sørge for rent drikkevann med tilstrekkelig kapasitet og videreutvikle et tilfredsstillende avløpssystem i hele kommunen.» Ivaretas av strategien «<i>Arbeide målrettet med klimatilpasning i planleggingen og forebygge konsekvenser av flom, tørke, skred og ras</i>». Vurderingene gjøres i revideringen av kommuneplanens arealdel og øvrige arealplaner.							
Statens vegvesen 11.08.2021	Nasjonale forventninger (19.03.21) og statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP) gir begge føringer for hvordan kommunal planlegging skal bidra til et bærekraftig, klimavennlig og trygt samfunn for alle. De mål og strategier kommunen vedtar i samfunnsdelen for å oppfylle overordnede målsettinger, bør være konkrete nok til å vise sammenheng mellom nasjonalt og lokalt nivå. Vegvesenet mener at de mål og strategier som kommer frem av samfunnsdelen til Verdal delvis oppfyller dette for de mål som er tatt opp rundt trafiksikkerhet, dog på en litt uoversiktlig måte. Vi vil anbefale å samle mål, strategi og føringer til planer slik at man ser de i sammenheng, samt at mål og strategier nummereres slik at man kan henvise til dem. <i>Eksempel:</i> <table><tr><th>Slik vil vi ha det</th><th>Slik gjør vi det</th><th>Føringer til videre planarbeid</th></tr><tr><td rowspan="2">5. I Verdal har vi et attraktivt kommunesenter og livskraftige grender med gode møteplasser for alle.</td><td rowspan="2">21. Legge til rette for trafikksikre og sammenhengende traséer for myke trafikanter i by og grend.</td><td>4. Det skal være enkelt og trygt å velge sykkel som fremkomstmiddel i alle deler av kommunen der dette lar seg gjøre.</td></tr><tr><td>5. I Verdal sentrum (bykjernen) skal myke trafikanter ha et særlig fortrinn.</td></tr></table> Nullvisjonen er vedtatt av Stortinget, og trygge veg- og trafikkløsninger er både folkehelse og trafiksikkerhetstiltak. Statens vegvesen ønsker derfor at kommunene skal styrke det lokale skade- og ulykkesforebyggende arbeidet, med særlig fokus på trafiksikkerhet for myke trafikanter. Samfunnsdelen kan derfor med fordel være tydelig på at målsettinger og strategier som legger premisser for senere arealbruk. Verdal har laget føringer til videre planlegging for å oppnå målene og strategiene sine. Vi savner noen elementer. Dette gjelder universell utforming som ikke bare bør gjelde steder/rom, men også på infrastrukturen frem til disse. Eks under «mål 5», «strategi 21» kunne det stått: «Legge til rette for trafikksikre, sammenhengende og universelt utformede traséer for myke trafikanter i by og grend.». Da vil også de med ulike bevegelsesutfordringer kunne bidra til oppnåelse av «mål 5», og for så vidt også «mål 2, strategi 8 og 9», «mål 7, strategi 31» osv. Arealdelen til kommuneplanen og oppfølgende detaljplanlegging gir nærmere rammer for arealdisposisjoner, og er ofte operative verktøy for hvordan samfunnsdelens målsettinger skal oppfylles. Statens vegvesen er klar over at Verdal kommune for en stor del består av spredtbygde områder, og at f.eks. kollektivtilbudet vil være begrenset. Dette betyr imidlertid at man må være enda mer bevisst på sammenhengen mellom nasjonale mål og lokale behov.	Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det	Føringer til videre planarbeid	5. I Verdal har vi et attraktivt kommunesenter og livskraftige grender med gode møteplasser for alle.	21. Legge til rette for trafikksikre og sammenhengende traséer for myke trafikanter i by og grend.	4. Det skal være enkelt og trygt å velge sykkel som fremkomstmiddel i alle deler av kommunen der dette lar seg gjøre.	5. I Verdal sentrum (bykjernen) skal myke trafikanter ha et særlig fortrinn.	Satsingsområder, mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel nummereres. Ny setning på side 7: «Satsingsområder, mål og strategier nummereres.» Strategi på side 10 endres til: «Legge til rette for trafikksikre, sammenhengende og universelt utformede traséer for myke trafikanter i by og grend.»
Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det	Føringer til videre planarbeid							
5. I Verdal har vi et attraktivt kommunesenter og livskraftige grender med gode møteplasser for alle.	21. Legge til rette for trafikksikre og sammenhengende traséer for myke trafikanter i by og grend.	4. Det skal være enkelt og trygt å velge sykkel som fremkomstmiddel i alle deler av kommunen der dette lar seg gjøre.							
		5. I Verdal sentrum (bykjernen) skal myke trafikanter ha et særlig fortrinn.							

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Statens vegvesen forts.	Herunder vil det være viktig ved «Mål 5, strategi 22» at man ivaretar sikkerheten til myke trafikanter ved at det lages en føring om busslommer ved nye utbygginger også av mindre art. Det er et problem ved gjentatte dispensasjoner i LNFR-områder generelt i kommunene, at det ofte ikke er tilrettelagt for sikker venteplass/busslomme langs vei for skolebarn der det bygges. I forhold til beslutningsgrunnlaget vil Vegvesenet bemerke at vi har fått beskjed om at lovpålagt folkehelseoversikt, er innarbeidet i Samfunnsanalysen for kommune, vi finner at denne er mangelfull. Vegvesenet påpeker viktigheten av å ha et oppdatert kunnskapsgrunnlag når man holder på med planlegging, i forbindelse med vårt fagområde innen folkehelseoversikt oppfordrer vi kommunen til å skaffe seg kunnskap om følgende: - Støy, den vanligste kilden til støy i Norge er veitrafikk (Kilder: Vegvesenet og eventuelt kommunens egne kart). - Vurdering av trygg skolevei, hvilke områder mangler gang- og sykkelveg, hvor mange elever har fått innvilget skyss på grunn av farlig skoleveg. - Oversikt over ulike typer trafikkulykker, og vurdering av utsatte strekninger basert på dette. (Kilder: Vegvesenet, kommunens eget brannvern og hjorteviltregisteret). Statens vegvesen opplever dialogen med Verdal kommunes planadministrasjon som tett og god, og vi føler oss trygg på at samarbeidet sikrer gode vilkår for best mulig resultat i de oppfølgende arealplanprosesser.	Vurderinger gjøres videre i arealplaner. Grunnlagsdokument for folkehelse oppdateres med de nevnte punkter i kunnskapsgrunnlaget for neste planstrategi (om to år).
Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) 28.06.2019	DMF ga innspill til varsel om oppstart av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel og kommunedelplaner datert 28.06.2019, der vi blant annet anbefalte at kommunen skaffet seg en oversikt over behovet for mineralske ressurser i den kommende planperioden, og hvordan legge til rette for god ressurstilgang. DMF registrerer at det ikke er gjort noe vurdering av ressurssituasjonen eller behovet for mineralske ressurser i planforslaget. Men det vises til at innenfor planens langsiktige strategier skal «<i>mineralressurser og uttaksområder sikres i arealplaner</i>». DMF mener det er bra at kommunen skal ta en vurdering som sikrer både uttak og mineralressurser i kommunen. Kommunen bør i tillegg gjøre en vurdering om kommunens registrerte mineralressurser er nok for å dekke kommunens behov for planlagte tiltak i planperioden. Dette gjelder spesielt kilde til byggeråstoff. Dette bør legges til grunn før kommunen planlegger andre arealformål som ofte ikke er like stedbundne. Utvinning av mineralressurser er også ofte konfliktfylt med tanke på støy, støv og skjemmende inngrep i naturområder. Bo- og oppholdsområder bør derfor ikke ligge nært eksisterende eller mulig fremtidig uttaksområder. Når det gjelder klima og miljø er det også viktig å se på betydningen av transport av mineralske ressurser. På et generelt grunnlag ut fra klima- og miljøperspektiv anbefaler vi at transportavstandene ikke blir for store. Det er også viktig å merke seg at kostnader knyttet til transport av byggeråstoff øker i takt med avstand mellom uttak og der massene skal utnyttas. Vi viser til «Harde fakta» for mer informasjon knyttet til transport av mineralske ressurser.	Høringsuttalelsen fra DMF medfører ikke endringer i høringsutkastet til kommuneplanens samfunnsdel. Videre vurderinger knyttet til mineralressurser og arealbruk gjøres i revideringen av kommuneplanens arealdel.
Bane NOR 16.07.2021	Jernbanestrekningen i Verdal betjener gods- og persontrafikk på Nordlandsbanen og Trønderbanen. Jernbanens sidespor til Verdal havn inngår som del av det nasjonale jernbanenettet. Forslaget til samfunnsdelen av kommuneplanen er oversiktlig og tydelig fremstilt. Rammebetingelsene for jernbanen er i endring. I henhold til Jernbanesektorens handlingsprogram for Midt – Norge 2018 – 2029 skal det arbeides med tiltak for å bedre kapasiteten på jernbanestrekningen i Trøndelag. Nye tog med større ombordkapasitet er allerede under innfasing på Trønderbanen. Utredning av kapasitetsøkende tiltak på Trønderbanen pågår, og i den forbindelse vurderes blant annet løsninger for oppgradering av plattformer og sportekniske tiltak ved Verdal stasjon. Langs jernbanesporet skal det etableres et digitalt signalsystem kalt ERTMS (European Rail Traffic Management System). Arealstrategien legger til rette for at arealutviklingen i kommunen skal støtte opp under økt bruk av tog som transportmiddel. I tillegg fremgår det at ny utbygging skal lokaliseres på en slik måte at transportbehovet til ny bebyggelse i størst mulig grad skal løses med gange-, sykkel og	Høringsuttalelsen fra Bane NOR medfører ikke endringer i høringsutkastet til kommuneplanens samfunnsdel. Innspill angående arealbruk vil vurderes i revideringen av kommuneplanens arealdel.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Bane NOR forts.	kollektivreiser. Bane NOR er positive til strategier for arealbruk som styrker Bergsgrav og Verdal stasjoner som kollektivknutepunkter. Vipresiserer at sidesporet til Verdal havn må ivaretas i arealplanleggingen selv om det i dagens situasjon ikke går togtrafikk på sporet. Flere av strategiene for arealbruk omhandler tiltak for å skape attraktive bo- og arbeidsteder, robuste livsmiljøer og bedre infrastruktur. Jernbanen går gjennom bykjernen i Verdal og gjennom flere større boligområder, og utgjør dermed en del av infrastrukturen. Arealstrategiene ivaretar etter vår vurdering nasjonale og regionale anbefalinger for bærekraftig areal- og transportplanlegging på en god måte. Vi savner allikevel omtale av hvilke utfordringer som er knyttet til sikker kryssing av jernbanen for bebyggelse og tettsteder som ligger inntil Nordlandsbanen. I Verdal kommune er det fire sikrede planoverganger der offentlig vei krysser jernbanen. I situasjoner der planoverganger ligger som en del av bebyggelsen, anbefaler vi at løsninger for å oppnå planskilt kryssing av jernbane omtales som del av arealstrategiene for fortetting og attraktive bo- og byområder på et overordnet plannivå. Bakgrunnen for dette er at sanering av planoverganger omfatter større vegsystemer og berører mange trafikantgrupper. Ferdsel på og ved jernbanespor og trafikk over jernbanens planoverganger kan skape faresituasjoner og uønskede ulykker.	Videre vurderinger og konkretiseringer gjøres i revideringen av kommuneplanens arealdel og øvrige arealplaner.
Samediggi/Sametinget	Sametinget har ansvar for å påse at samiske interesser blir vurdert ut ifra et helhetlig perspektiv ved planlegging etter LOV-2008-06-27-71, Lov om planlegging og byggesaksbehandling (Planog bygningsloven). Et viktig hensyn som skal ivaretas i planlegging etter loven er å <i>sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutvikling og samfunnsliv</i> (jf. § 3-1.) Denne bestemmelsen utfyller lovens formålsparagraf, og er derfor også av betydning ved tolkning av lovens øvrige bestemmelser. Sametinget har ansvar for å veilede kommuner, Fylkeskommuner og andre i planleggingen etter Plan- og bygningsloven, når den berører saker av betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. For å kunne ivareta sine lovpålagte oppgaver på en forutsigbar måte ovenfor planmyndighetene, har Sametinget utarbeidet en planveileder «Veileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv ved planlegging etter plan og bygningsloven(plandelen)». Planveilederen konkretiserer hensyn som bør og må tas i planleggingen for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv og som er relevant i forbindelse med kommunal planlegging. Sametinget anser at reindriften må involveres tidlig i arealsaker. Vi ber spesielt om at kommunen har dette i mente når kommuneplanens arealdel skal på ny høring. Arealvernet for reindriften er avgjørende for fremtiden til den sørsamiske kulturen. Vi viser i den sammenheng til at det nylig er foretatt endringer i Sameloven. Noe som innebærer en kommunal konsultasjonsplikt overfor Samiske interesser. Sametinget vil ta stilling til arealdisponeringer i forhold til enkeltsaker, arealplaner og reguleringsplaner når disse kommer på høring. Sametinget ber om at hensynet til samiske kulturminner vektlegges og konkretiseres i kommuneplanleggingen. Sametinget er ansvarlig kulturminnemyndighet for samiske kulturminner og kan bistå kommunen med en orientering om samiske kulturminner i kommunen hvis dette er ønskelig. Dette vil være særlig relevant ved rullering av kommuneplanens arealdel. Alle samiske kulturminner fra før 1918 er automatisk freda ifølge LOV1978-06-09 nr 50: Lov om kulturminner (Kulturminneloven) § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være bygninger, hustufter, gammetufter, teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver og gravplasser, hellige fjell og offerplasser eller steder det knytter seg sagn eller tradisjoner til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det må understrekes at dette ikke er en uttømmende oversikt, da den samiske kulturen er meget variert og mangfoldig. Sørsamisk reindrift Reindriften i de sørsamiske områdene er helt sentral for opprettholdelsen av den sørsamiske kulturen, og vi vil den sammenheng vil vi vise til Plan og bygningsloven § 3-1, punkt c, hvor det fastslås at planer utarbeidet i henhold til loven skal sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.	Ingen endringer. Hensynet til samiske kulturminner og sørsamisk reindrift vurderes i revideringen av kommuneplanens arealdel. Arbeidet med Temaplan for kulturminner er påbegynt og samiske kulturminner vil bli en del av denne planen.
Kystverket Midt-Norge 02.09.2021	Kystverkets er en nasjonal etat for kystforvaltning og sjøverts samferdsel. Våre primære interesser er først og fremst knyttet til sjøarealene i planer og de sjønære arealene som kan sies å ha en virkning på ferdselsforholdene til/fra sjø. Våre kommentarer til planarbeid er generelt knyttet til slike forhold.	Ingen endringer.

Høringspart	Høringsinnspill	Vurdering av endringsbehov i høringsforslag til Kommuneplanens samfunnsdel
Kystverket forts.	FNs bærekraftsmål legges til grunn i planforslaget og det retter seg mot alle som bor og arbeider i kommunen. Planen følger opp føringer i tidligere vedtatt planstrategi 2021-24, som så skal videreføres ved påfølgende arbeid med den juridisk bindende arealdelen av kommuneplanen. Av planforslaget går det fram at kommunen skal legge til rette for effektiv infrastruktur tilknyttet næringsareal. Kommunen har begrensede areal mot sjø, med et sentralt plassert industri- og havneområde (sjø/land) på Ørin. For å utnytte arealet best mulig går det fram av planforslaget at det skal være en streng holdning til annen arealbruk enn det KDP åpner for i industriparken. Fortettingspotensialet skal vurderes før eventuelle nye, ikke planavklarte, areal tas i bruk. Av kommunens strategi for den langsiktige arealutviklingen går det fram at (pkt 1) areal- og transportutvikling skal samordnes med nabokommunene for å oppnå bærekraftige og komplette løsninger. Det framgår også (pkt 3) at arealutviklingen skal støtte opp om under økt bruk av tog som transportmiddel. Dette, slik at havnearealene sikres og utvikles for å være godt tilpasset framtidens transportmuligheter til sjøs som pkt 14 i strategien tilsier. Økt overføring av godstransport fra veg til sjø og tog er både et nasjonalt- og internasjonalt mål for å kunne utvikle stadig økende transportmengder. Av (pkt 13) går det fram at næringsetableringer skal lokaliseres etter prinsippet om rett virksomhet på rett sted, der virksomheter som vil ha positiv effekt på utvikling av bykjernen, skal prioriteres sentrumplassert. Ørin skal beholdes industri og næringsvirksomheter som ikke er publikumsintensive. Kystverket legger til grunn at økt bruk av tog som transportmiddel (pkt 3) også omfatter godstransport på planlagt sidespor til/fra Ørin havne- og industriområde.	
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 07.07.2021	DSB viser til at Statsforvalteren har overordnet ansvar for å følge opp samfunnssikkerhet i plansaker og ansvar for samordning av statlige innsigelser til kommunale planer.	Ingen endringer.
Forsvarsbygg 03.07.2019	Det er positivt at Verdal kommune har utarbeidet en arealstrategi som skal være førende for kommuneplanens arealdel, samt ulike beslutninger knyttet til disponering av areal og utforming av fysiske omgivelser. I arealstrategien under punkt 6 er det angitt at stedlige kvaliteter som kulturminner og -miljø, arkitektur, kunst og grønt skal utnyttes som identitetsbyggende elementer. Opp imot de militærhistoriske kulturminnene «De Verdalske befestninger» vurderes det å være positivt. I henhold til arealstrategien punkt 14 skal havnearealene sikres og utvikles slik at de er godt tilpasset fremtidens transportmuligheter til sjøs. I den forbindelse minner vi om avtalen Forsvaret har med Levanger og Verdal interkommunale havnevesen om bruksrett til RO-RO rampen. Vi ber om å bli involvert ved utvikling av havnearealene. I saksframlegget henvises det til at kommuneplanens arealdel revideres gjennom de samordnende planprosessene i perioden 2019-2021, og at det planlegges for høring og offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel senhøsten 2021. I den forbindelse viser vi til vår høringsuttalelse til planprogrammet for revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealdel av 03.07.2019 (unntatt offentlighet jf. offentleglova § 21). Vårt innspill ble fulgt opp gjennom et eget møte med Verdal kommune 18.09.2020. Vi ber om å bli involvert i det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel slik at Forsvarets interesser kan ivaretas. Mer detaljert informasjon kan gis i et nytt møte med Verdal kommune underveis i planprosessen.	Ingen endringer. Forsvarsbygg involveres i revideringen av kommuneplanens arealdel.
AtB 20.08.2021	Verdal kommune skal legge til rette for at flere kan reise miljøvennlig og redusere transportbehovet. AtB støtter dette og oppfordrer til at det særlig tilrettelegges for miljøvennlige arbeidsreiser. Industriparken på Verdal består av 195 bedrifter og er arbeidsplass for rundt 3100 ansatte. Vi erfarer at det i dag er stor kø av privatbiler i Hamnevegen i forbindelse med avvikling av arbeidsreiser.	Ingen endringer.

15 av 15

Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030

Høringsutkast

Versjon 8.juni 2021

Foto: Øyvind Malum

Innhold

Planens formål	3
Visjon og bærekraftige rammer	5
Slik ble planen til	6
Satsingsområder	7
Livskraftig, attraktiv og miljøvennlig – i førersete for grønn omstilling og grønne verdier	8
Inkluderende, raus og mangfoldig – bygd på verdighet, mestring og gode menneskemøter	11
Skapende, kompetent og framtidsrettet – en offensiv drivkraft i Trøndelag	14
Arealstrategi	17
Senterstruktur og stedsutvikling	17
Fortetting med kvalitet.....	18
Strategier for framtiden	19
Forutsetninger for å lykkes	21
Verdal kommune - økonomisk bærekraft	21
Verdal kommune - en utviklingsorientert organisasjon	21
Verdal kommune - bærekraftig arbeidsgiverpolitikk.....	21
Verdal kommune - innovasjon og digitalisering	22
Verdal kommune - samhandling og samskaping med omgivelsene	22
Verdal kommune - forebygger og møter klimaendringer og uønskede hendelser.....	23

Planens formål

Kommuneplanen er Verdal kommunes plan for bærekraftig utvikling og retter seg mot alle som bor og arbeider i kommunen. FNs 17 bærekraftsmål ligger som et fundament for planen og bidrar til at verdalssamfunnet kan være med og løse globale utfordringer med lokale krefter.

Figur 1 FNs bærekraftsdimensjoner

Kommuneplanen består av en samfunnsdel, en arealdel og en handlingsdel.

Kommuneplanen følger opp føringer i [Planstrategi 2021-2024](#), og bygger på kommunens [samfunnsanalyse](#).

- Kommuneplanens samfunnsdel omhandler langsiktige mål og strategier for Verdal som lokalsamfunn og som kommuneorganisasjon. Planen gir retning for utvikling, drift og arealbruk i kommunen. Samfunnsdelen er kommuneorganisasjonens overordnede strategiske plan for alle sektorer og fagområder. Den skal derfor ligge til grunn for all kommunal virksomhet. Samfunnsdelen bygger på et grunnleggende premiss om at alle aktiviteter og all ressursbruk i regi av kommunen planlegges og driftes innenfor rammene av lovverk, bærekraftig økonomi og høy etisk standard. Dette gir samfunnsplanen realisme i tillegg til å sikre kvalitet, innbyggerrettigheter, effektiv utnyttelse av inntektsgrunnlag og god ressursstyring.
- Kommuneplanens arealdel vedtas etter samfunnsdelen og følger opp mål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel og er rettslig bindende for arbeid og tiltak som omfattes av plan- og bygningsloven. Arealdelen består av kart, bestemmelser og retningslinjer for bruk, vern og utforming av areal og fysiske omgivelser i Verdal.

- Kommuneplanens handlingsdel følger opp mål og strategier i Kommuneplanens samfunnsdel gjennom konkrete tiltak. Handlingsdelen utarbeides som en del av Økonomiplanen, og rulleres årlig gjennom økonomiplanprosessen. Alle tiltak som innebærer økte bevilgninger i nåtid eller framtid, skal innarbeides i økonomiplanen. En god økonomisk balanse er nødvendig for å kunne øke handlingsrommet i årene som kommer.

Foto: Tone E. Berg

Visjon og bærekraftige rammer

Visjonen for Verdal kommune er «sterk fortid – stolt framtid».

Visjonen ble vedtatt av kommunestyret [31.mai 2021](#). Visjonen peker på hvordan vi skal bruke vår sterke fortid til å bygge ei stolt framtid.

Å bygge ei stolt framtid i Verdal er en oppgave for hele verdalssamfunnet. Vi må mobilisere ressursene som ligger i lokalsamfunnet og vi må samarbeide med verden rundt oss – både lokalt, regionalt og internasjonalt. De beste løsningene for framtidens Verdal finner vi sammen.

FNs 17 bærekraftsmål ligger til grunn for Kommuneplanens samfunnsdel og alle er viktige for det videre arbeidet med oppfølgingen av planen. I planprosessen ble det pekt på sju mål som var særlig viktige for Verdal:

Mål 3 God helse og livskvalitet

Mål 4 God utdanning

Mål 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Mål 9 Industri, innovasjon og infrastruktur

Mål 10 Mindre ulikhet

Mål 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Mål 13 Stoppe klimaendringene.

Mål 17 Samarbeid for å nå målene, har vært gjennomgående i hele planen og er det viktigste målet for å nå visjonen om ei stolt framtid i Verdal.

Kommuneplanens samfunnsdel har tre hoveddeler – satsingsområder, arealstrategi og forutsetninger for å lykkes.

Satsingsområdene peker på de områdene som skal ha ekstra oppmerksomhet og ressurser i planperioden. Det er tre satsingsområder i planen:

- Livskraftig, attraktiv og miljøvennlig
- Inkluderende, raus og mangfoldig
- Skapende, kompetent og framtidsrettet

Arealstrategien skal bidra til at målene i samfunnsdelen nås gjennom arealpolitikken og gir føringer for det kommende arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Forutsetninger for å lykkes handler om sentrale rammebetingelser og hvordan kommuneorganisasjonen er rustet for at kommunen skal lykkes med satsingsområdene.

Slik ble planen til

I arbeidet med planen har det i perioden 2020-2021 vært bred involvering av barn og unge, samt voksne i ulike aldersgrupper. I tillegg har kommunens næringsliv, ulike lag og foreninger vært invitert med i prosessen. Koronapandemien har gjort det umulig å samle større folkemengder. Når det kommer til medvirkning, har det derfor vært nødvendig å tenke nytt og ta i bruk digitale løsninger.

Høsten 2020 ble blant annet innbyggerundersøkelsen Folkestemmen gjennomført i Verdal. Rundt 4000 verdalinger benyttet muligheten til å si sin mening og gi innspill til den videre utviklingen av kommunen. Det tilsvarer nesten 27 prosent av Verdals befolkning.

Våren 2021 fikk elevene i verdalsskolen gi sine synspunkter om hva som blir viktig i framtidas verdalssamfunn og hva som gjør de til stolte verdalinger. Rundt 700 elever fra ulike skoler har gjennom dette initiativet sendt sine innspill til kommuneplanen. Innspillene ble bearbeidet videre av elevrådene i en digital Innovasjonscamp arrangert i samarbeid med Ungt Entreprenørskap.

Barnehager i Verdal ble utfordret til å involvere barna og komme med innspill til bærekraftsmål 13 – Stoppe klimaendringene.

Våren 2021 ble dessuten innbyggere, næringsliv, lag og foreninger invitert til å gi innspill via digitale skjema. Rundt 200 aktører valgte å benytte seg av denne muligheten, noe som til sammen ga over 700 innspill til kommunens planarbeid.

Pop-up rådhus i mai 2021 var et annet forsøk på innbyggermedvirkning. Dette innebar at kommuneadministrasjonen og ordføreren tok med seg «rådhuset» til utvalgte steder i kommunen for å møte innbyggerne ansikt til ansikt. Erfaringene fra kommunes side kan oppsummeres som givende og flere av innspillene var nyttige med tanke på kommuneplanarbeidet.

I tillegg er det gjennomført prosesser i politiske råd og utvalg. Tjenesteområdene har fått muligheten til å gi sine innspill via digitale verktøy.

Innspillene som har kommet i medvirkningsperioden har vært viktige for utformingen av kommuneplanens samfunnsdel og blir også sentrale når planen skal iverksettes med konkrete handlinger.

Satsingsområder

Kommuneplanens samfunnsdel har tre satsingsområder.

Satsingsområdene skal bidra til å skape ei stolt og bærekraftig framtid i Verdal, og peker på de områdene som skal ha ekstra oppmerksomhet i planperioden. Områdene må sees i sammenheng da de utfyller og innvirker på hverandre.

Satsingsområdene inneholder samfunns mål som beskriver hva vi ønsker å oppnå i verdalssamfunnet og for kommuneorganisasjonen

på kort og lang sikt. Målene er formulert som - «slik vil vi ha det», med tilhørende strategier som beskriver hvordan målene skal nås - «slik gjør vi det». Strategiene vil konkretiseres med tiltak i kommuneplanens handlingsdel.

Satsingsområdene tar utgangspunkt i visjonen, FN's bærekraftsmål, samfunnsanalysen og innbyggernes innspill.

Foto: Roger Eggen, Veidekke

Livskraftig, attraktiv og miljøvennlig – i førersete for grønn omstilling og grønne verdier

Livskraftig, attraktiv og miljøvennlig viser hvordan verdalssamfunnet skal være i føreraset for en grønn omstilling og grønne verdier, samt bygge attraktive lokalsamfunn i by og grend.

Verdal skal utvikle et lavutslippssamfunn, satse på sirkulærøkonomi og bidra til miljøvennlige løsninger. Transportbehovet skal reduseres og det skal utvikles trygge ferdselsårer for myke trafikanter i by og grend, slik at flere kan ta seg rundt i kommunen på sykkel og til fots.

Kulturlandskap og dyrkbar mark skal ivaretas for fremtidige generasjoner verdalinger, og det skal være en god forvaltning av naturmangfoldet i kommunen. Verdal skal fortsatt ha et levende landbruk, der nye muligheter innen jord- og skogbruk utnyttes.

Verdal skal utvikle et sentrum som er attraktivt, levende og mangfoldig og det skal være livskraftige grender med møteplasser og gode bomiljø.

Foto: Øyvind Malum

SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdalssamfunnet er miljøvennlig og bekjemper klimaendringene.	Legge til rette for miljøvennlig forbruk og sirkulære løsninger.
	Alle kommunens innkjøpsavtaler og investeringer skal inneholde tydelige klima- og miljøkrav.
	Sørge for rent drikkevann og videreutvikle et tilfredsstillende avløpssystem i hele kommunen.
	Alle kommunale bygg skal bruke beste tilgjengelige teknologi knyttet til klima og energibruk.
	Opprettholde og øke karbonbinding i jord og skog.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal er et lavutslippssamfunn.	Kommunen skal utarbeide årlige klimabudsjett og klimaregnskap.
	Legge til rette for fornybare energikilder.
	Legge til rette for at flere kan reise miljøvennlig og redusere transportbehovet.
	Kommunen skal redusere sine CO2-utslipp med 50% innen 2030.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdalssamfunnet ivaretar naturmangfold, kulturmiljø og et aktivt og levende landbruk.	Sikre viktige jordbruksområder, kulturlandskap og grøntområder mot nedbygging.
	Legge til rette for økt verdiskaping og nye grønne næringer innenfor jord- og skogbruk, det krever god framtidsrettet nytenkende rådgiving for å sikre rekruttering til næringa.
	Arbeide aktivt for å ivareta naturmangfoldet til lands og i vann.
	Legge til rette for utvikling av utmarksnæringen.

	Arbeide for et godt framtidsrettet og konstruktivt samarbeid med Værdalsbruket som eier 58 % av Verdal kommune.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal har god beredskap til å håndtere uforutsette og uønskede hendelser.	Arbeide målrettet med klimatilpasning i planleggingen og forebygge konsekvenser av flom, tørke, skred og ras.
	Arbeide forebyggende basert på oppdaterte ROS-analyser.
	Samarbeide godt med næringsliv og frivillige i forebygging og håndtering av uønskede hendelser.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
I Verdal har vi et attraktivt kommunesenter og livskraftige grender med gode møteplasser for alle.	Legge til rette for inkluderende, mangfoldige og sosiale møteplasser i by og grend.
	Utvikle trivelige, trygge og grønne sentrumsområder, som inspirerer både til opphold, lek og rekreasjon.
	Utforme uteområder, bygninger og digitale rom basert på universell utforming.
	Legge til rette for trafikksikre og sammenhengende traseer for myke trafikanter i by og grend.
	Legge til rette for en variert boligsammensetning som bidrar til gode bomiljø og ivaretar boligsosiale behov.

Inkluderende, raus og mangfoldig – bygd på verdighet, mestring og gode menneskemøter

Inkluderende, raus og mangfoldig peker på hvordan innbyggerne i Verdal skal oppleve mestring, verdighet, trygghet, tilhørighet og god livskvalitet i et verdalssamfunn preget av gode menneskemøter. Verdalinger i alle aldre skal gjennom deltakelse i samfunnet kunne oppleve at de er verdifulle og tilfører verdi til sitt lokalsamfunn. Det er derfor viktig å tilrettelegge for deltakelse på et mangfold av arenaer.

Gjennom tidlig innsats skal Verdal legge til rette for gode oppvekstsvilkår og likeverdig tilgang til utdanning og arbeid. Verdalingene skal ha tilgang på tjenester av god kvalitet tilpasset innbyggerne og deres familiers behov, og medvirke i utforming av tjenestene. Reduserte levekårsforskjeller skal fremme tillit, god folkehelse, sikre innbyggerne like muligheter og bygge innenforskap.

Frivilligheten, både lag og foreninger og enkeltpersoner, er en verdifull ressurs i lokalsamfunnet. Som kommune anerkjenner vi og støtter opp om en sterk, selvstendig og mangfoldig frivillighet i Verdal.

Foto: Øystein Kvistad

SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
I Verdal opplever alle barn og unge trygghet, tilhørighet, likeverd, mestring og deltagelse i fellesskapet.	Sørge for gode psykososiale leke- og læringsmiljø på alle arenaer.
	Fremme trygge barn gjennom trygge voksen- barnrelasjoner.
	Ha et gjennomgående system- og familieperspektiv i og mellom tjenestene.
	Sikre gode overganger i oppveksten og utdanningsløpet.
	Legge til rette for at barn og unge får mulighet til å prøve ut fritidsaktiviteter uavhengig av familiens økonomi.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
I Verdal deltar alle i utdanningsløp, arbeids- og samfunnsliv ut fra egne forutsetninger.	Sørge for tilgang til barnehager av god kvalitet som bidrar til trygghet og utvikling på barnas premisser.
	Videreutvikle en variert og praktisk skole tilpasset elevens forutsetninger.
	Legge til rette for livslang læring for alle.
	Styrke arenaer for sosial inkludering og stimulere til samfunnsdeltagelse.
	Legge til rette for gode, varierte og inkluderende tilbud innen organiserte og egenorganiserte aktiviteter.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal er en helsefremmende og forebyggende kommune.	Tidlig innsats og tverrfaglig samhandling skal være bærende prinsipper i alle tjenesteområder.
	Utvikle sammenhengende og helhetlige tjenester med utgangspunkt i innbyggernes og deres familiers behov, og med stor grad av brukermedvirkning.
	Legge til rette for og stimulere til helsefremmende levevaner med fysisk aktivitet og et sunt kosthold.
	Forebygge rusmisbruk, vold og diskriminering.

SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal er et aldersvennlig samfunn.	Legge til rette for inkluderende og helsefremmende møteplasser som rommer mangfoldet i kommunen.
	Legge til rette for at alle kan leve et aktivt, selvstendig og meningsfullt liv, og er en ressurs i eget og andres liv.
	Legge til rette for at innbyggerne kan bo trygt hjemme så lenge de ønsker det.
	Mobilisere eldre i planleggingen og utviklingen av lokalsamfunnet.
	Styrke digitalt innenforskap.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
I Verdal finnes det tilstrekkelig og egnede arenaer til å oppleve og utøve et bredt spekter av kultur-, fritids- og friluftaktiviteter.	Legge til rette for mangfold av aktiviteter.
	Bidra til sambruk av offentlige bygg og uteområder.
	Videreutvikle biblioteket som en møteplass, formidlings- og kunnskapsarena.
	Legge til rette for et variert friluftsliv der folk bor.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
I Verdal har vi en aktiv og inkluderende frivillighet som opplever anerkjennelse og tar medansvar i samfunnsutviklingen.	Videreutvikle partnerskap med frivillige organisasjoner.
	Styrke samhandling og koordinering internt i kommunen som kan gjøre det enklere og mer forutsigbart for frivilligheten.
	Legge til rette slik at frivillig aktivitet bidrar til involvering og nettverksbygging.

Skapende, kompetent og framtidsrettet – en offensiv drivkraft i Trøndelag

Skapende, kompetent og framtidsrettet peker på Verdal som en drivkraft innenfor næringsliv, kultur, kompetanse og innovasjon.

Nasjonaljubileet i 2030 er en unik mulighet som Verdal skal gripe, både til å skape ny næring, til å styrke tilhørigheten og fellesskapet i verdalssamfunnet, gjennom å følge opp visjonen sterk fortid – stolt framtid.

Et nærings- og arbeidsliv som rommer muligheter for alle og er innovativt og omstillingsdyktig, er en viktig faktor for å lykkes med ei bærekraftig framtid. Verdal skal fortsatt være en kompetansehovedstad der gode fagarbeidere og kunnskapsarbeidere sikrer arbeids- og næringsliv tilgang på rett kompetanse til rett tid. De gode løsningene på framtidas utfordringer fordrer innovasjonsfokus og et bredt samarbeid med næringsliv, FoU-miljø, frivillighet og innbyggere. Et godt samarbeid med nabokommunene på Innherred er også avgjørende for å lykkes med dette satsingsområdet. Verdal skal være en aktiv samarbeidspartner for en attraktiv Innherredsregion.

Foto: Øyvind Malum

SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal har et innovativt, variert og inkluderende arbeids- og næringsliv	Fortette eksisterende næringsareal og sikre nye næringsarealer ved behov.
	Mobilisere for flere offentlige arbeidsplasser til Verdal.
	Legge til rette for innovasjonsklynger og gründerbedrifter.
	Bidra til et seriøst, likestilt og inkluderende arbeidsliv.
	Legge til rette for effektiv infrastruktur tilknyttet næringsarealer.
	Styrke det strategiske samarbeidet mellom kommunen og næringslivet.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal er stolt vertskap for nasjonaljubileet 2030 – den største begivenheten i vår levetid.	Samarbeide med andre relevante aktører regionalt, nasjonalt og internasjonalt.
	Bruke nasjonaljubileet til å skape ny næring basert på vår historie og kultur.
	Bidra til å gjøre Stiklestad Nasjonale Kultursenter i stand til å ta en aktiv og offensiv rolle i tiden fram mot, under og etter nasjonaljubileet.
	Støtte opp om arbeidet med å videreutvikle og oppgradere Stiklestad som hovedarena for nasjonaljubileet.
	Arbeide for å skape eierskap og begeistring hos innbyggere og næringsliv.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal er en attraktiv reiselivsdestinasjon.	Styrke natur- og kulturbasert næringsliv.
	Bidra til at kulturminner og kulturmiljø kan være grunnlag for næringsutvikling og nyskaping.
	Arbeide for et mangfold av småskalaprodusenter og opplevelsesbedrifter.
	Samarbeide med nabokommunene om en felles destinasjonsutvikling for Innherred.

SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal er en betydningsfull aktør i et utstrakt regionalt samarbeid på Innherred.	Styrke Innherred som en felles bo- og arbeidsmarkedsregion.
	Styrke samordning av areal- og transportutviklingen på Innherred.
	Vurdere samarbeid om kommunale tjenester og utviklingsarbeid der dette er formålstjenlig.
SLIK VIL VI HA DET	SLIK GJØR VI DET
Verdal møter framtida med kunnskap og kompetansekraft, og er ledende innen innovasjon og digitalisering.	Styrke satsingen på fagarbeidere gjennom en sterk Verdal videregående skole og attraktive lærebedrifter.
	Videreutvikle samarbeidet mellom skole, arbeids- og næringsliv for å bygge kompetanse for framtidas samfunn.
	Bidra til å rekruttere, utvikle og beholde arbeidskraft i regionen.
	Være en aktiv deltaker i forskning, utvikling og innovasjon, både regionalt, nasjonalt og internasjonalt.
	Øke innovasjonstakten og bruken av teknologi i tjenesteutviklingen og i kommunikasjonen med innbyggere og næringsliv.
	Legge til rette for en digital infrastruktur.

Arealstrategi

God arealplanlegging og arealbruk er avgjørende for å nå flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Arealstrategien i samfunnsdelen skal være førende for kommuneplanens arealdel samt ulike beslutninger knyttet til disponering av areal og utforming av fysiske omgivelser. Arealstrategien bygger på innspillene som har kommet i forbindelse med arbeidet med samfunnsdelen. I tillegg er føringer fra «Felles areal- og transportstrategi for Innherredsbyen» (versjon 21.05.2021), «Regional plan for arealbruk 2021-2030» (høringsutkast 04.05.2021) og «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» lagt til grunn. Overordnede føringer forplikter kommunen til å føre en arealpolitikk som i større grad enn i tidligere planperioder vektlegger:

- Klimatilpasning og klimahensyn i form av redusert CO₂-utslipp
- Jordvern
- Naturmangfold og naturverdier
- Kulturminner og kulturmiljø
- Folkehelse

Verdal kommune dekker et areal på litt over 1500 km², hvorav ca. halvparten er fjellarealer over skoggrensa. Øvrige arealer består av

en stor andel barskog og jordbruksarealer, tettsteder med bebygd areal og en del spredt bebyggelse. Verdal kommune har kort strandlinje med flere verneområder, samt Verdalselva som verna vassdrag. Kommunens areal representerer store økologiske verdier og store økonomiske verdier som ressursgrunnlag for naturbaserte næringer og som mulig utbyggingsareal.

Senterstruktur og stedsutvikling

Ca. 70 prosent av kommunens befolkning er i dag bosatt i tettsted iht. SSBs definisjon (Verdalsøra (inkl. Vinne), Forbregd/Lein, Trones, Lysthaugen, Vuku). Utbyggingspress knyttet til nytt bolig- og næringsareal den neste 10 års perioden er forventet å være størst i tilknytning til sentrumsområdet, Vinne og Stiklestad.

Jord- og skogbruk er ei viktig næring i hele kommunen. Gode oppvekst og bomiljø i hele kommunen er nødvendig for at fremtidige generasjoner vil bosette seg og drive landbruks-eiendommene i fremtida. For å opprettholde dagens bosettingsmønster er det derfor viktig at attraktiviteten i de øvrige grendene i kommunen styrkes. I innspillene til samfunnsdelen er det etterspurt større mangfold av boligtyper utenfor sentrum. Det savnes også flere møteplasser for alle aldersgrupper der folk bor. En avklart senterstruktur og utvikling av møteplasser kan være et hjelpemiddel til å øke attraktiviteten både i by og grend. Regional plan for arealbruk (RPA) gir

kommunene ansvaret for å definere sin senterstruktur med utgangspunkt i følgende nivåinndeling:

- Landsdelssenter og regionsenter: Storbyen Trondheim (landsdelssenter) og prioriterte småbyer og tettsteder med viktige regionale funksjoner
- Lokalsenter: Kommunesenter og andre tettsteder.
- Bydels- og grendesenter: Nærsenter i bydeler og andre mindre tettsteder og grender

Verdal by (Verdalsøra) er definert som regionsenter i RPA. Utover Verdalsøra er det kun Vuku av øvrige tettsteder som har karakter av å være et «senter» med variert tjenestetilbud. I andre deler av kommunen er det begrenset med servicetilbud og få lokalsamfunn som har et sted som fremstår som sentrum. Skoler, barnehager, samfunnshus og idrettsanlegg fungerer som lokale møteplasser og arenaer for ulik aktivitet og vil være naturlige utgangspunkt for styrket grendesenterutvikling. Kommunen satser særlig tungt med nye skoler i grendene Vinne og Stiklestad. Ved bevisst utforming, tilrettelegging og samarbeid med frivilligheten mv. vil disse skolene med uteanlegg kunne fungere som viktige møteplasser for sitt nærområde for langt flere aldersgrupper enn kun de som går der på skole. Vinne og Stiklestad er de største skolekretsene utenfor sentrum, det er også forventet vekst knyttet til disse områdene i årene som kommer. Vinne og Stiklestad foreslås derfor definert som

grendesenter der kommunens ansvar primært vil handle om å understøtte møteplasspotensialet i de nye skoleanleggene. Ørmelen vil kunne få en rolle som bydelssenter. Utvikling av møteplasser i mindre grender og lokalsamfunn uten tydelig sentrum eller nye skoleanlegg vil primært baseres på lokalt initiativ og eierskap. Her vil kommunens rolle som støttespiller være et viktig bidrag.

Regionsenter: Verdalsøra

Lokalsenter: Vuku sentrum

Grendesenter: Vinne og Stiklestad

Fortetting med kvalitet

Klima- og miljøvennlig by- og arealutvikling forutsetter at utbygging i hovedsak må skje gjennom fortetting, transformasjon og mer effektiv bruk av arealer i byggesonen. Konsentrert utbygging enten det er i kommunesenteret eller i mindre grendesenter er viktig for å oppnå god utnyttelse av investeringer i teknisk og sosial infrastruktur.

All boligfortetting skal ivareta bokvalitet og god stedstilpasning. Verdal kommune har per juni 2021 regulert et stort antall leilighetsbygg i sentrumsområdet. Realisering av disse er viktig for å utvikle et kompakt og urbant bysentrum. Det store antallet planavklarte sentrumsboliger tilsier en særlig streng holdning til

ytterligere omdisponering av sentrumsnær dyrka eller dyrkbar jord eller naturområder til boligprosjekt. Det er heller ikke ønskelig med større nye leilighetsprosjekt innenfor de nærmeste eneboligområdene omkring sentrum før kapasiteten i bykjernen/sentrumssonen er utnyttet.

Næringsarealene på Ørin er omkranset av verneområder i sjø og elv, verdifulle friluftsområder, dyrkajord i sør og E6 i øst. For å utnytte arealpotensialet best mulig er det nødvendig med en streng holdning til annen arealbruk enn det KDP åpner for i industriparken. Fortettingspotensialet skal vurderes før eventuelle nye, ikke planavklarte, arealer tas i bruk.

Strategier for framtiden

Følgende strategier skal legges til grunn for den langsiktige arealutviklingen i Verdal kommune:

1. Areal- og transportutvikling skal samordnes med nabokommunene for å oppnå bærekraftige og komplette løsninger.
2. Store nye boligprosjekt, arbeidsplassetableringer med mange ansatte og besøksintensive virksomheter skal lokaliseres slik at mest mulig av transportbehovet kan løses med gange-, sykkel og kollektivreiser.
3. Arealutvikling i kommunen skal støtte opp under økt bruk av tog som transportmiddel.

4. Det skal være enkelt og trygt å velge sykkel som fremkomstmiddel i alle deler av kommunen der dette lar seg gjøre.
5. I Verdal sentrum (bykjernen) skal myke trafikanter ha et særlig fortrinn.
6. Stedlige kvaliteter som kulturminner og -miljø, arkitektur, kunst og grønt skal utnyttes som identitetsbyggende elementer.
7. Verdal byområde skal styrkes som urbant sentrum med trivelige byrom og møteplasser for beboere og besøkende.
8. Det skal være attraktivt å bo i hele kommunen. Vuku sentrum, Vinne og Stiklestad skole skal fungere som møteplasser i sine lokalmiljøer. Øvrige mindre grender og lokalsamfunn skal stimuleres til å utvikle møteplasser tilpasset lokale forutsetninger, og kommunen skal være en aktiv støttespiller for grendene.
9. Alle større boligområder skal ha leke- og uteoppholdsarealer av god kvalitet. Fellesarealer og infrastruktur i eksisterende boligområder skal fornyes og oppgraderes for å øke attraktiviteten og redusere behovet for å ta i bruk nye arealer til boligbygging.
10. Det skal være lett tilgang til nære friluftsområder fra alle større boligområder.

11. Allmenheten skal sikres tilgang til strandsonen og elvebreddene langs Verdalselva, der dette er forenelig med verneinteressene.
12. Viktige naturområder og den økologiske funksjonen til kantsoner langs vassdrag skal ivaretas.
13. Næringsetableringer skal lokaliseres etter ABC-prinsippet (rett virksomhet på rett sted). Virksomheter som vil ha positiv effekt for utvikling av bykjernen skal prioriteres plassert i sentrum. Handel med plasskrevende varer skal lokaliseres i avlastningsområde. Ørin skal forbeholdes industri og næringsvirksomhet som ikke er publikumsintensive.
14. Havnealene skal sikres og utvikles slik at de er godt tilpasset fremtidens transportmuligheter til sjøs.
15. Jordbruks-, skogbruks- og reindriftsnæringas arealgrunnlag skal ivaretas og det skal legges til rette for videreutvikling både av eksisterende drift og gjennom tilleggs-næringer.
16. Mineralressurser og uttaksområder skal sikres i arealplaner.
17. Nye arealer til fritidsboliger skal fortrinnsvis løses som fortetting i allerede utbygde områder eller legges inntil eksisterende felt.

Foto: Frode Strand

Forutsetninger for å lykkes

For at Verdal kommune skal lykkes med å nå målene i kommuneplanen er det viktig at sentrale rammebetingelser er på plass.

Verdal kommune - økonomisk bærekraft

Økonomisk handlefrihet skal sikres gjennom effektiv ressursbruk og god økonomistyring. Kommunens innbyggere skal gis et godt tjenestetilbud innenfor de disponible økonomiske rammene, og ansatte skal sikres gode arbeidsforhold. Kommunen skal jobbe målrettet for å oppfylle vedtatte mål og handlingsregler innenfor drift, investering, lånegjeld og fondsoppbygging. Finansielle mål og handlingsregler ligger fast over tid og skal være førende for økonomisk planlegging og styring. En utvikling som følger måltallene, skal gi kommunen et bedre økonomisk handlingsrom og dermed et bedre grunnlag for utvikling og fornying. Dette vil være nødvendig for å møte samfunnsutfordringer og innbyggerbehov i årene som kommer. Prinsippene for kommunal økonomisk bærekraft innarbeides i økonomiplanen og i prosessene rundt økonomiplanen.

Verdal kommune - en utviklingsorientert organisasjon

Kommunen skal levere tjenester av god kvalitet. Forvaltningen av fellesskapets ressurser skal være samordnet og målrettet, og i samsvar med lover og forskrifter. Vår egenkontroll og vårt kvalitetssystem er viktige element i arbeidet med å sikre kvalitet og

effektivitet i tjenesteproduksjonen, at lover og regler etterleves, at uønskede hendelser unngås og at gode ideer realiseres.

Helhetlig styring, kontinuerlig arbeid med forbedring og utvikling er sammen med innbyggermedvirkning en forutsetning i alle tjenester. Alle ansatte har et ansvar for å gi verdalingene tjenester av god kvalitet, samt å bidra til positiv utvikling av kommunen.

Med ansatte som er aktive i forbedringsarbeidet er det ikke bare organisasjonen som utvikler seg, men også arbeidsmiljøet og tjenestene. Sentralt er også samhandling med kommunens næringsliv.

Dette krever et samlet lederskap som driver utviklingsprosesser i en kommune som har ambisjoner om å være en lærende organisasjon.

Verdal kommune - bærekraftig arbeidsgiverpolitikk

Endring og utvikling skapes gjennom å være en god arbeidsgiver som bidrar til at ledere og ansatte opplever medvirker, både på organisasjons- og samfunnsnivå. Kommunen skal være en helsefremmende og inkluderende arbeidsplass som gir ansatte muligheter for mestring, faglig vekst og utvikling. De ansatte skal gjenspeile befolkningens mangfold.

Et godt samarbeid med fagorganisasjonene er viktig. Gjennom samarbeid mellom ledere, tillitsvalgte og vernetjeneste, sikres

arbeidstakerne reell medbestemmelse i hvordan arbeidsplassene utformes.

En hovedutfordring vil være å skaffe tilstrekkelig arbeidskraft og rett kompetanse. Kommunen skal ha en strategi for å beholde, utvikle og rekruttere et mangfold av dyktige medarbeidere. En satsing på heltidskultur og faste stillinger vil sikre både ansatte og innbyggere stabilitet, forutsigbarhet og god kvalitet på tjenestene. Sammen med en livsfaseorientert arbeidsgiverpolitikk og konkurransedyktige lønnsbetingelser, vil det bidra til å gjøre kommunen til en attraktiv arbeidsgiver, og kan gjøre at flere velger å forlenge yrkeskarrieren.

Verdal kommune - innovasjon og digitalisering

Forsterkede individualiserte rettigheter utfordrer kommunen enda sterkere på å endre tjenestene og ta i bruk ny teknologi. Dette stimulerer og motiverer til å tenke nytt. I framtiden må vi gjøre mange av våre oppgaver med færre ansatte. Dette krever at vi har kompetanse og kapasitet til å gjennomføre det digitale skiftet, samtidig som vi skal fortsette og levere gode tjenester til innbyggerne.

Kommunen har den kommende tiårsperioden en ambisjon om å ta store skritt innen digitalisering ved å ta i bruk nye, smarte løsninger. Dette skal bidra til en enklere hverdag for innbyggere og næringsliv. Samtidig er det viktig å sikre at personvernet ivaretas i valget av nye løsninger.

Tjenestemottakeren skal settes i sentrum, og digitale tjenester skal være førstevalg. Det vil gi oss nye muligheter for å effektivisere de delene av tjenesteproduksjonen som ikke er knyttet til varme hender. Dette innebærer utvikling av brukervennlige løsninger og satsing på økt digital kompetanse både i organisasjonen og lokalsamfunnet.

Verdal kommune - samhandling og samskaping med omgivelsene

Samhandling og samskaping er viktige nøkler til god lokalsamfunnsutvikling. Kommunen, innbyggerne, frivillige organisasjoner, næringsliv, offentlige og private virksomheter bidrar til å gjøre Verdal til en attraktiv kommune å jobbe i, bo i og besøke.

For å møte, forstå og utvikle de ulike oppgavene som kommunen har ansvar for, kreves det kultur for samhandling og samskaping. Verdal skal videreutvikle evnen til samhandling og samskaping med omgivelsene. Det innebærer blant annet aktiv lytting til innbyggerstemmen i tjenesteutviklingen.

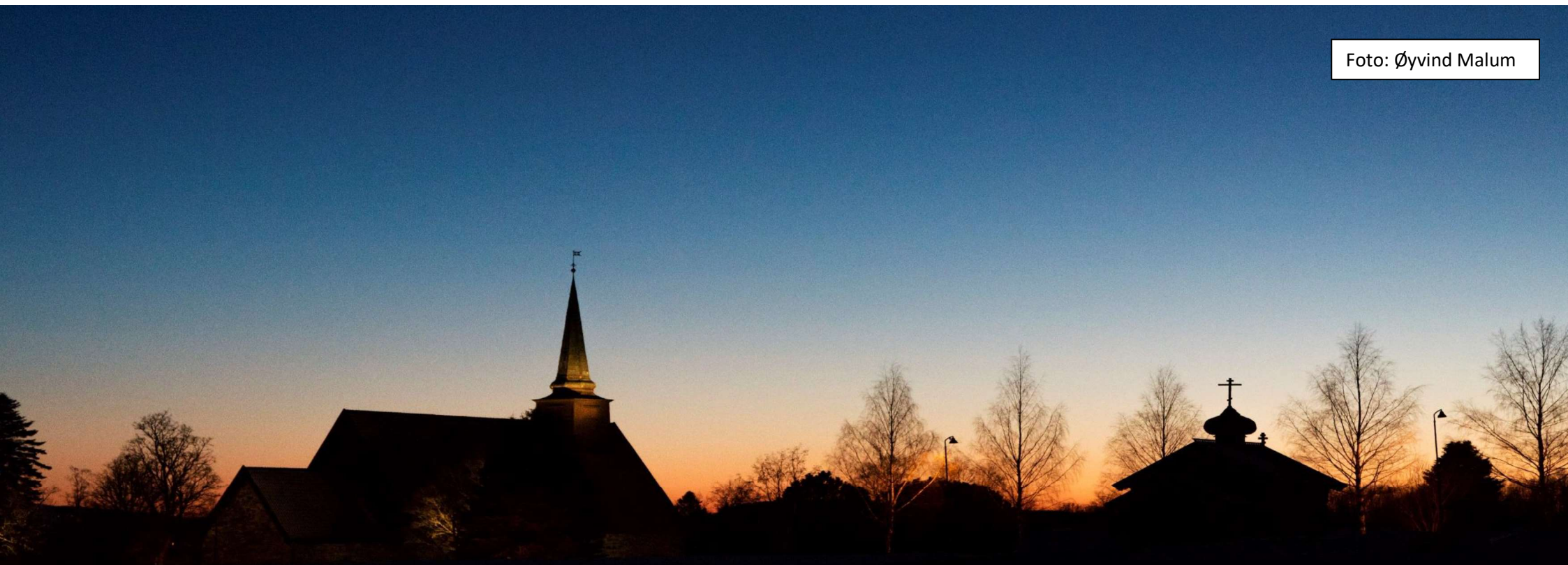
Gode samhandlingsarenaer vil styrke samarbeidet, nærdemokrati og innbyggerinvolvering må videreutvikles. Kommunen skal være rigget for at innbyggere og samfunnsaktører blir motivert til å bidra i samfunnsutviklingen.

Verdal kommune - forebygger og møter klimaendringer og uønskede hendelser

Kommunen skal arbeide aktivt med omstilling til lavutslippssamfunnet. Kommunen skal ta miljøvennlige valg, bruke sine innkjøp og investeringer til beste for en bærekraftig utvikling og tilrettelegge for at tjenestene er framtidsrettede og kunnskapsbaserte, både i et langsiktig perspektiv og i den daglige driften.

Verdal kommune skal jobbe systematisk og metodisk for å redusere sannsynligheten for at uønskede klimahendelser og andre uønskede hendelser inntreffer, og sørge for at negative konsekvenser av en krise blir minst mulig. Kommunen skal evne å prioritere oppgaver og ressurser ved hendelser av både kortere og lengre varighet.

Foto: Øyvind Malum

Avtale om samarbeid - samhandlingsleder for kommunene i helsefellesskapet med Helse Nord Trøndelag

Saksbehandler: Anne Kari Haugdal E-post: anne.haugdal@verdal.kommune.no Tlf.: 908 95 050	Arkivref: 2021/2921 - /
---	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Utvalg for mennesker og livskvalitet		
Formannskap		
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

1. Verdal kommune inngår avtale med Steinkjer kommune om samarbeid og delfinansiering av stilling som samhandlingsleder for kommunene tilknyttet helsefellesskapet med Helse Nord-Trøndelag.
2. Steinkjer kommune er vertskommune og ivaretar arbeidsgiveransvaret for stillingen.
3. Utgifter for stillingen dekkes av kommunene etter en fordelingsnøkkel. For Verdal kommune vil utgiftene for 2021 bli kr 54.844,-
4. Vertskommunen fakturerer deltakerkommunene sin andel av utgiftene.

Vedlegg:

- 1 Avtale med Steinkjer kommune vedrørende samhandlingsleder juni 2021
- 2 Anbefaling fra arbeidsgruppe samhandling helse nordre Trøndelag 011220
- 3 Protokoll PSU 18.02.21
- 4 Budsjett for samhandlingskoordinator 2021

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Et hovedgrep i Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023 er å opprette 19 helsefellesskap. Disse skal bestå av helseforetak og kommunene i opptaksområdet. Representanter fra helseforetak, tilhørende kommuner, fastleger og brukere skal møtes for å planlegge og utvikle tjenestene sammen. Barn og unge, alvorlig psykisk syke, pasienter med flere kroniske lidelser og skrøpelige eldre skal prioriteres.

Verdal kommune hører sammen med de andre kommunene i nordre del av Trøndelag, og er en del av helsefellesskapet med Helse Nord-Trøndelag. Samarbeidet er regulert gjennom samarbeidsavtaler og tilhørende retningslinjer, og er organisert gjennom politisk

samarbeidsutvalg, administrativt samarbeidsutvalg, fagråd og fagnettverk. Modellen krever et sekretariat bestående av representanter fra helseforetak og kommuner, og de siste to årene har kommunenes representasjon i sekretariatet vært ivaretatt gjennom en samhandlingskoordinator i prosjektstilling.

Samhandlingskoordinator har i prosjektperioden vært brukt til sekretariatsfunksjon i samarbeid med helseforetakenes samhandlingsavdelinger for å legge til rette arbeidet i samarbeidsorganene. I tillegg er ressursen bl.a. brukt til å drifte nettverk for helseledere, drifte nettverk med representantene for kommunesamarbeid innenfor helseområdet, holde kontakt med utdanningssystemet, koordinere høringsuttalelser og andre oppgaver på vegne av kommunene i fellesskap.

Stillingen som samhandlingskoordinator har i prosjektperioden i hovedsak vært finansiert gjennom skjønnsmidler fra Statsforvalteren og andre tilskudd, samt et kommunalt spleiselag basert på fastbeløp og kronebeløp pr. innbygger.

Politisk samarbeidsutvalg (PSU) har fattet følgende vedtak:

«PSU vurderer at dagens modell for samarbeidsstrukturer ivaretar de nasjonale krav som stilles for helsefellesskap. Det anbefales at sekretariatet videreføres og styrkes for å følge opp arbeidet i helsefellesskapet».

Ei felles kommunal arbeidsgruppe har jobbet med stillingsinnhold, og anbefaler følgende: Med utgangspunkt i etableringen av helsefellesskap, kommunenes avtale med helseforetaket, tilbakemeldingene fra kommunene og forventningene som ligger i Nasjonal helse- og sykehusplan, ser arbeidsgruppa for seg disse aktuelle oppgavene i den nye stillingen på samhandling:

- Ivareta kommunenes likeverdighet mot helseforetaket
 - Sammen med sekretariatet ved helseforetaket forberede saker til de ulike samarbeidsutvalgene for å sikre fremdrift, effektivitet og legitimitet i beslutningsprosessene
 - Fasilitere samarbeidet og samhandlingen mellom kommunene
 - Fasilitere samarbeidet og samhandlingen mellom kommunene og helseforetaket
 - Bidra til å synliggjøre samhandlingsrommet i avtalene mellom kommunene og helseforetaket
 - Samhandle og koordinere med samhandlingskoordinator for søndre del av Trøndelag
 - Samhandle og koordinere med KS Trøndelag sin rådgiver på helse- og velferdsområdet
- Samhandlingsleder kan også bidra med utviklingsoppgaver som for eksempel:
- Bidra til å utvikle felles/like tjenester på helseområdet i kommunene
 - Delta i aktuelle prosjekt på helseområdet
 - Bidra til å samordne kommunene på planverk innenfor helseområdet
 - Identifisere viktige utviklingstrekk innenfor helse- og velferdsområdet
 - I samarbeid med Fylkesmannen samordne tilsyn.

Finansiering av stillingen:

Finansieringen skjer etter en modell der hver kommunene betaler et grunnbeløp på kr 10 000,- per år. I tillegg skal det betales et kronebeløp pr innbygger, beregnet i 2021 til ca. tre kroner pr. innbygger, og ca kr 6 per innbygger påfølgende år. Kronebeløpet skal til sammen dekke vertskommunens dokumenterte utgifter i budsjettet. Utgiftene skal blant annet dekke følgende:

- Lønn og sosiale kostnader for samhandlingsleder
- Reiseutgifter for samhandlingsleder
- Møtekostnader for samhandlingsleder
- Kontorleie
- Mobil, PC og IKT support for samhandlingsleder

En betydelig medfinansiering av stillingen skal skje gjennom Helsedirektoratets tilskuddsordning for kommunenes andel av sekretariatsfunksjon. For 2020 var tilskuddet på kr 250 000, fra og med 2021 er dette økt til kr 500 000. Tilskuddet skal støtte etableringen av helsefellesskapene og det er gitt signal på at ordningen vil være minst fram til og med 2023. Vertskommunen fakturerer deltakerkommunene sin andel av utgiftene.

For Verdal kommune vil modellen innebære en utgift i 2021 på kr. 54.844,-. Se vedlagte budsjettforslag for 2021.

Vurdering:

Kommunene og KS har høstet erfaring med samhandlingsreformen siden 2012. Det er liten tvil om at en felles ressurs i denne perioden er opplevd som nyttig for kommunene. Med bakgrunn i erfaringene så langt, og med tanke på at det ikke er noe som tyder på at det kommunale ansvaret for helseoppgaver vil avta framover, er kommunene oppfordret til å bli med på et samarbeid og i fellesskap finansiere en permanent stilling som samhandlingsleder.

Det må også nevnes at stilling som samhandlingskoordinator allerede er etablert i søndre del av Trøndelag for de kommunene som har St. Olavs Hospital som sitt hovedsykehus. Videre er etablering av en slik stilling for kommunene som har Helse Nord-Trøndelag som sitt hovedsykehus, godt forankret i kommunedirektørutvalg for KS-Trøndelag. Kommunedirektøren har oppfattet det slik at administrasjonene i alle kommunene i nedslagsfeltet er positivt innstilt til etablering av en slik stilling. Likevel står kommunen fritt til å ikke slutte seg til dette samarbeidet. Ved å ikke slutte seg til samarbeidet, slipper man å bidra til finansiering av stillingen. Kommunens utfordrende økonomiske situasjon kan være en begrunnelse for å ikke slutte seg til. I så fall vil, etter all sannsynlighet, Verdal kommune være den eneste kommune som ikke bidrar til finansiering av stillingen, og vil dermed også kunne stille seg i en særstilling blant kommunene som har Helse Nord-Trøndelag som sitt hovedsykehus.

Kommunedirektøren vurderer det derfor som nødvendig å delta i dette samarbeidet, og at det bør prioriteres. Deltakelse i samarbeidet om en felles samhandlingsleder med de andre kommunene i nordre del av Trøndelag, vil bidra til å sikre kommunenes påvirkning og likeverdighet i samarbeidet med spesialisthelsetjenesten om helhetlige helsetjenester til det beste for innbyggerne.

Et velfungerende sekretariat er et viktig virkemiddel for å sikre framdrift, effektivitet og legitimitet i beslutningsprosessene. Etter kommunedirektørens vurdering er det viktig for Verdal kommune å slutte seg til etablering av stilling som samhandlingsleder. Samhandlingslederen vil også kunne bidra til et bedre samspill og samarbeid mellom Helseforetaket og kommunene, relatert til samarbeid både på individ- og systemnivå. Dette er en klar forventning som er formulert i Nasjonal helse- og sykehusplan 2020- 2023.

Med utgangspunkt i dette anbefaler kommunedirektøren at Verdal kommune slutter seg til avtale om samarbeid og delfinansiering om samhandlingsleder for kommunene i helsefellesskapet med Helse Nord Trøndelag.

Fra: Anita Ulstad (anita.ulstad@steinkjer.kommune.no)

Sendt: 25.05.2021 13:56:53

Til: Liv Ingeborg Brønstad; Halberg Hanne Svean; Eyvind Gartland; Bernt Harald Opdal; Per Arne Olsen; hilde.karlsen; Helga Bogen Størseth; Bratseth, Kristin; Edith Valfridsson; Falstad Inge; Gørhill Skogseth Andreassen; Ingrid Bårdvik Pedersen; Marit Pedersen; Fossum Elisabeth; Bente Eidesmo; nina.devik@royrvik.kommune.no; Ester Brønstad; Haugdal, Anne Kari; arnt.myrvold@bindal.kommune.no; 'knut.toresen@bindal.kommune.no; ann.kristin.hoas@stjordal.kommune.no; Leirset Roar; lena.fuglstad@bindal.kommune.no

Kopi:

Emne: Avtale vedr samhandlingskoordinator

Vedlegg: image001.png;Samhandlingsleder, redigert utgave 25.5.21.docx;Anbefaling fra arbeidsgruppe samhandling helse nordre Trøndelag 011220.pdf;Protokoll PSU 18.02.21.docx;Forslag til saksframlegg.docx

Denne epostens opprinnelse kommer fra utsiden av din organisasjon. Dersom du ikke kjenner til avsenderen må du være varsom med å ukritisk klikke på lenker eller åpne vedlegg.

Hei

Vedlagt følger en justert avtaletekst. Det er kun mindre justeringer og presiseringer.

Bakgrunnen for endringene er dokumentgjennomgang av kommuneadvokaten i Levanger kommune.

Øvrige vedlegg er som oversendt tidligere.

Anita Ulstad

helsesjef

Steinkjer Kommune

Email: anita.ulstad@steinkjer.kommune.no

Mobile: +47 47294858

Anbefaling fra arbeidsgruppe:

Samhandlingskoordinator helse nordre del Trøndelag

- Stillingsinnhold, organisering og arbeidsgiveransvar

Rapport ferdigstilt 1.desember 2020, sendes Kommunedirektørutvalget i KS Trøndelag med kopi til kommunene i Trøndelag.

Arbeidsgruppas mandat

Kommunedirektørutvalget (KDU) i Trøndelag gjorde den 21.august 2020 følgende vedtak i sak vedrørende samhandlingskoordinator helse i nordre Trøndelag:

- 1. Det er behov for samhandling og koordinering mellom kommunene. Rollen som samhandlingskoordinator og ansvarsportefølje evalueres.*
- 2. Ressursen skal ikke brukes til oppgaver som ikke er definert av kommunene selv*
- 3. Det settes ned en regional arbeidsgruppe som ser nærmere på stillingsinnhold, organisering og arbeidsgiveransvar for stillingen. Arbeidsgruppen skal komme med sine anbefalinger innen 1.desember 2020.*

4. Arbeidsgruppen består av følgende representanter:

- Ola Stene, Levanger kommune*
- en person fra hver kommunegruppe helse i nordre del av Trøndelag*

Fra kommunegruppene ble disse oppnevnt: Inge Falstad, Anne Kari Haugdal, Per Arne Olsen og Marit Pedersen.

Annikken Kjær Haraldsen fra KS Trøndelag har bistått arbeidsgruppa.

Innledning

Arbeidsgruppa sendte ut en spørreundersøkelse til kommunene for å få tilbakemelding på erfaringene av samhandlingskoordinatorstillingen for nordre del av Trøndelag og innspill til en framtidig løsning. Tilbakemeldingene er ikke entydige og det var under halvparten av kommunene som svarte, vi vil likevel si at innspillene vi fikk var nyttige.

Det er svært viktig å se videreføringen av samhandlingskoordinatorstillingen i sammenheng med etableringen av helsefelleskap i tråd med Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023. Målet med helsefelleskap er å skape en mer sammenhengende og bærekraftig helse- og omsorgstjeneste. Helse- og omsorgsdepartementet har foreslått et nytt punkt i helse- og omsorgstjenesteloven punkt 6-2 første ledd, hvor kommunen og det regionale helseforetak har *krav om sammen å planlegge og utvikle tjenester* (forslaget hadde høringsfrist 13.11.20).

I helsefellesskapene skal representanter fra kommuner, helseforetak, lokale fastleger og brukere møtes og planlegge og utvikle helse- og omsorgstjenester i fellesskap.

Helsefellesskapene skal prioritere å utvikle tjenester til fire sårbare pasientgrupper og finne løsninger som passer til lokale behov og forutsetninger.

De fire pasientgruppene som helsefellesskapene særlig bør utvikle gode tjenester for er:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser.

Regjeringen og KS er enige om at etablering av helsefellesskapene skal bygge på følgende prinsipper (for hele avtalen se [her](#)):

- En tydeligere samarbeidsstruktur. Det legges opp til et tydeligere skille mellom overordnede, strategiske og faglige beslutninger gjennom en tredelt struktur. Regjeringen og KS anbefaler at både lokale fastleger og brukere er representert på alle nivåene i samarbeidsstrukturen.
- Bedre felles planlegging. Helseforetak og kommuner bør i helsefellesskapene planlegge og utvikle tjenester for pasienter som trenger tjenester fra begge nivå.
- Økt samordning. Kommunene bør i større grad samordne seg, dvs. at noen kommuner stiller i samarbeidsutvalg på vegne av en gruppe kommuner. Helseforetak som favner flere sykehus, må sikre at disse opptrer samordnet i helsefellesskapet.
- Bedre beslutningsprosesser. Den formelle beslutningsmyndigheten vil som i dag ligge i helseforetakene og kommunene. Samtidig bør beslutningsprosessen i partnerskapet bli bedre og mer forpliktende enn den er i dag. Regjeringen og KS er enige om at det bør tilstrebes konsensusbeslutninger som kan forplikte partnerne i det videre arbeidet.
- Sekretariat. Et velfungerende sekretariat er et viktig virkemiddel for å sikre fremdrift, effektivitet og legitimitet i beslutningsprosessene.
- Tydelige prioriteringer. Regjeringen og KS mener at helsefellesskapene bør ha et særlig fokus på å utvikle gode tjenester for barn og unge, personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer, skrøpelige eldre og personer med flere kroniske lidelser.
- Felles virkelighetsforståelse. Regjeringen og KS vil tilrettelegge for at det fremskaffes bedre styringsinformasjon og framskrivningsverktøy som kan helsefellesskapene kan bruke.
- Behov for lokale tilpasninger. Det skal være rom for ulik organisering og lokale løsninger i oppgavedelingen mellom kommuner og helseforetak.
- Innspill til neste Nasjonal helse- og sykehusplan. Regjeringen og KS ønsker at neste Nasjonale helse- og sykehusplan skal bygge på innspill fra helsefellesskapene.

Boks 4.1 Hvor vil vi?

Pasienter og pårørende opplever en helhetlig og sammenhengende helse- og omsorgstjeneste der pasienten kan være en aktiv deltaker i egen helse og behandling. Det er etablert god samhandlingskultur, felles forståelse av hva helseforetak og kommuner skal samhandle om og hvordan de skal gjøre det. Helseforetak og samarbeidende kommuner møtes som likeverdige partnere i helsefelleskap. Sammen med brukere og fastleger utvikler og planlegger de tjenester til sårbare pasientgrupper med behov for tjenester fra begge nivå. Tilrettelagt styringsinformasjon og felles fremskrivingsverktøy bidrar til felles virkelighetsforståelse og understøtter felles planlegging. Helseforetak og kommuner inngår avtaler om lokalt tilpassede måter å løse oppgavene på til det beste for pasientene. Helsedirektoratet gir god veiledning om det lokale handlingsrommet og innretningen av samhandlingen. Stortinget behandler Nasjonal helse- og

sykehusplan hvert fjerde år der det formidles forventninger til helsefelleskapene om utvikling av helse- og omsorgstjenesten.

Pasientforløp på tvers av og innad i kommuner og sykehus kjennetegnes ved gode rutiner i overgangene som gir pasienter og pårørende forutsigbarhet og trygghet, mulighet for gjensidig konsultasjon mellom helsepersonell og IKT-systemer som understøtter samhandlingen. Pasientforløp utvikles basert på kunnskap og erfaring. Tverrfaglige team på tvers av nivåer ivaretar behovene til pasienter med store og sammensatte behov. Spesialisthelsetjenesten møter pasientene i større grad i hjemmet og i samarbeid med den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og deler sin kompetanse – både fysisk og virtuelt. Lovverk for informasjonsdeling, finansieringsløsninger og styringsdata er tilpasset disse arbeidsformene.

Hva betyr dette for Trøndelag?

- Hva vil vi i Trøndelag med helsefelleskap?
- Hvilken merverdi skal helsefelleskapene gi innbyggerne i vår region?
- Kan helsefelleskapene styrke kommunesamarbeidet i Trøndelag?

Kommunene i nordre del av Trøndelag har inngått samarbeidsavtale med helseforetaket og har gjennom denne avtalen forpliktet seg til å stille med ressurs til sekretariatsfunksjonen og ledelse av de avtalefestede samarbeidsorganene. Fra avtalen: «Sakene skal fremmes via felles sekretariat innenfor gitte frister.» (avtalens pkt 6.2 Politisk samarbeidsutvalg (PSU)). Samme bestemmelse gjelder for Administrativt samarbeidsutvalg (ASU) (jfr pkt 6.3 i avtalen).

KS Trøndelag sin ansettelse av rådgiver på helse- og velferdsområdet vil også ha betydning for hvilke områder og oppgaver en ansatt på samhandlingsområdet har mulighet for å prioritere, det blir økt kapasitet til å jobbe med utvikling av helsefelleskap og kommunesamarbeid.

Stillingsinnhold

Med utgangspunkt i etableringen av helsefelleskap, kommunenes avtale med helseforetaket, tilbakemeldingene fra kommunene og forventningene som ligger i Nasjonal helse- og sykehusplan ser arbeidsgruppa for seg disse aktuelle oppgavene i den nye stillingen på samhandling:

- Ivareta kommunenes likeverdighet mot helseforetaket

Sammen med sekretariatet ved helseforetaket forberede saker til partnerskapsmøtet, strategisk samarbeidsutvalg og faglige samarbeidsutvalg (dagens PSU og ASU) for å sikre fremdrift, effektivitet og legitimitet i beslutningsprosessene.

- Fasilitere samarbeidet og samhandlingen mellom kommunene
- Fasilitere samarbeidet og samhandlingen mellom kommunene og helseforetaket
- Bidra til å synliggjøre samhandlingsrommet i avtalene mellom kommunene og helseforetaket
- Samhandle og koordinere med samhandlingskoordinator for søndre del av Trøndelag
- Samhandle og koordinere med KS Trøndelag sin rådgiver på helse- og velferdsområdet

Vi ser også for oss at den ansatte på samhandlingsområdet kan bidra med utviklingsoppgaver som for eksempel:

- Bidra til å utvikle felles/like tjenester på helseområdet i kommunene
- Delta i aktuelle prosjekt på helseområdet
- Bidra til å samordne kommunene på planverk innenfor helseområdet
- Identifisere viktige utviklingstrekk innenfor helse- og velferdsområdet
- I samarbeid med Fylkesmannen samordne tilsyn

Stillingsinnholdet vil være førende for hvilken kompetanse man er ute etter i utlysning av stillingen.

Organisering og arbeidsgiveransvar

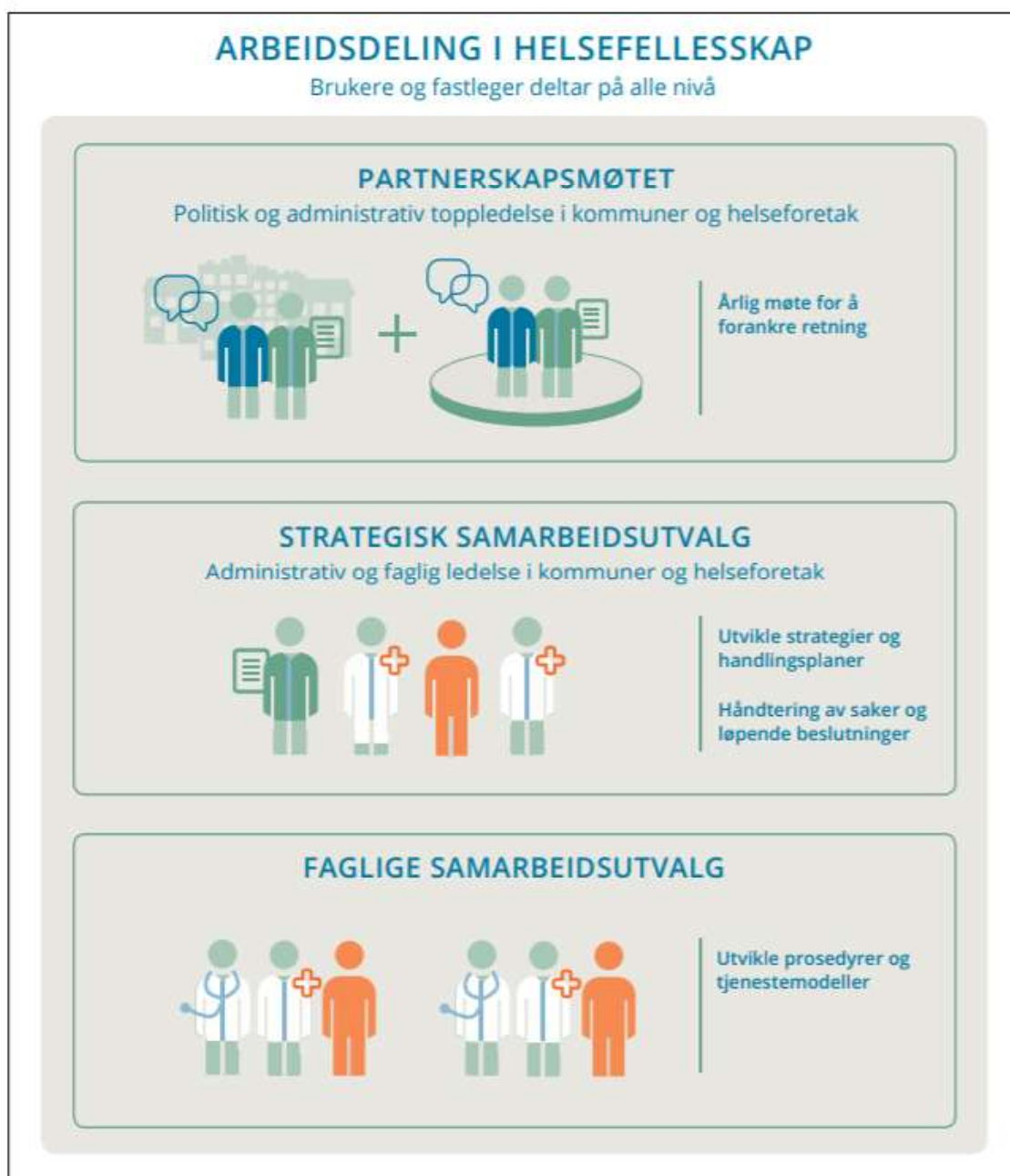
Ut fra etableringen av helsefelleskap og forventingen om styrking av sekretariatsfunksjonen fra kommunenes side anbefaler arbeidsgruppa at det lyses ut en fast stilling som Samhandlingsleder kommune. Dette er tittelen på stillingen i den nye samarbeidsavtalen mellom kommunene og helseforetaket (pkt 6.9.1).

Stillingen blir et spleiselag mellom kommunene som har avtale med Helse Nord-Trøndelag. Arbeidsgruppa foreslår at Steinkjer kommune sitt ansvar som arbeidsgiver videreføres som i dag, og at Samhandlingslederen vil ha arbeidsted KS Trøndelag, Steinkjer-kontoret.

Det statlige tilskuddet til sekretariatsfunksjon helsefelleskap på kr 250 000 pr år reduserer kommunenes andel til stillingen, se vedlagte budsjett for stillingen.

Arbeidsgruppa anbefaler at Helseledernettsverket oppnevnes som styringsgruppe for stillingen for å sikre at stillingen oppfyller intensjonene fra kommunene. Det vil også sikre dialog mellom kommunene og den ansatte på samhandling. Dette bør vurderes også for samhandlingsstillingen i søndre del.

Fra Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023; Arbeidsdeling i helsefellesskap:

Figur 4.1 Arbeidsdeling i helsefellesskap

Vedlegg:

Budsjett og fordeling av kostnader

Felles stilling samhandling helse nordre del av Trøndelag

Deltakerkommuner

Det er i dag 22 kommuner som har en samarbeidsavtale med Helse Nord-Trøndelag HF. Disse er: Tydal, Selbu, Meråker, Frosta, Stjørdal, Levanger, Verdal, Inderøy, Steinkjer, Snåsa, Lierne, Grong, Røyrvik, Namsskogan, Høylandet, Overhalla, Flatanger, Namsos, Osen, Nærøysund, Leka og Bindal.

Selbu og Tydal er med på spleiselaget for tilsvarende stilling i søndre Trøndelag. Det vil derfor være 20 kommuner som inngår i spleiselaget for stilling i nordre del.

Grunnlag for beregninger

Dagens grunnbeløp på kr 10.000, - per kommune foreslås videreført.

Kronebeløpet per innbygger foreslås redusert fra 6,00 til 4,75 kroner. Dette gjøres på bakgrunn av at kommunene har fått tildelt tilskudd fra Helsedirektoratet på kr. 250.000, - for 2020 som er øremerket ordningen. Det antas at en slik ordning vil vare minst fram t.o.m. 2023. Uten dette tilskuddet ville det vært nødvendig å øke kronebeløpet per innbygger til ca. sju kroner.

Innbyggerberegnet beløp justeres årlig ut fra innbyggertallene i hver enkelt kommune.

Kommunen som tar på seg arbeidsgiveransvaret for stillingen avklarer nærmere med KS Trøndelag det praktiske rundt fakturering til kommunene. Vi foreslår at dette gjøres etterskuddsvis som i dag.

Budsjett for fast stilling per år	
INNTEKTER	BELØP
Fast beløp fra kommunene, kr 10.000, - x 20 kommuner	200 000
4,75 kr x 136 562 innbyggere (SSB-tall pr. juli 2020)	648 670
Tilskudd fra Helsedirektoratet	250 000
Bidrag fra KS Trøndelag (tilsvarer kontorleie og felleskostnader)	31 330
Sum	1 130 000
KOSTNADER	
Lønn, ansettes på årslønn kr 750 000	750 000
Sosiale kostnader, 35% av lønn	262 500
Lønn inkl. sosiale kostnader	1 012 500
Reiseutgifter	27 500
Møtekostnader	25 000
Kontorleie	20 000
Mobil, PC og IKT-support	30 000
Avsetning til framtidig lønnsøkning	15 000
Sum	1 130 000

Kostnadsberegning per kommune					
Kommune		Innbyggertall per 01.07.2020	Fast beløp	Innbyggerberegnet beløp kr 4,75	Total kostnad
1	Tydal	Ikke med i avtale om samhandlingskoordinator i nordre Trøndelag			
2	Selbu	Ikke med i avtale om samhandlingskoordinator i nordre Trøndelag			
3	Meråker	2 422	10.000	11.505	21.505
4	Stjørdal	24 145	10.000	114.689	124.689
5	Frosta	2 627	10.000	12.479	22.479
6	Levanger	20 164	10.000	95.779	105.779
7	Verdal	14 948	10.000	71.003	81.003
8	Inderøy	6 816	10.000	32.376	42.376
9	Steinkjer	24 357	10.000	115.696	125.696
10	Snåsa	2 063	10.000	9.800	19.800
11	Lierne	1 355	10.000	6.437	16.437
12	Røyrvik	461	10.000	2.190	12.190
13	Namsskogan	843	10.000	4.005	14.005
14	Grong	2 359	10.000	11.206	21.206
15	Høylandet	1 231	10.000	5.847	15.847
16	Overhalla	3 884	10.000	18.449	28.449
17	Flatanger	1 103	10.000	5.240	15.240
18	Namsos	15 230	10.000	73.343	83.343
19	Osen	948	10.000	4.503	14.503
10	Nærøysund	9 623	10.000	45.710	55.710
21	Leka	557	10.000	2.646	12.646
22	Bindal	1 426	10.000	6.774	16.774
TOTALT		136 562	200.000	648 670	848.670

Protokoll politisk samarbeidsutvalg (PSU) 18.02.21

Til stede medlemmer: Hege Nordheim-Viken (Høylandet)(leder), Arnhild Holstad (Namsos), Arnt Bardal (Snåsa), Amund Hellesø (Nærøysund), Pål Sverre Fikse (Verdal), Kjersti Kjenes (Meråker), Ingrid F. Svendsen (HNT), Hilde Grimstad (HNT), Gunnar Lien (HNT) og Gerd J. Kristoffersen (HNT).

Til stede observatører: Peter Ardon (Inderøy/leder ASU), Tor Åm (HNT), Paul G. Skogen (HNT), Olav Bremnes (HNT), Tore O. Sandvik (Trøndelag Fylkeskommune), Jan Vaage (Statsforvalteren), Erik Eide (KS), Olav Malmo (HNT brukerutvalg), Elin Schive (brukerrepresentant kommune), Nancy Haugen (HNT) og Jonas Sjømæling (kommunene).

Forfall medlemmer: Ingen

Forfall observatører: Ole Herman Sveian (KS)

Andre tilhørere i møtet: Anne Berit Lein (Steinkjer – også innleder på sak 4/21), Tomas I. Hallem (Trøndelag Fylkeskommune), Sunniva Rognerud (Steinkjer) og Svein Karlsen (HNT)

Sted: Microsoft Teams

Sak	Tid	
		- Godkjenning av innkalling - Godkjenning av referat fra møte 17.11.2020 - Kort presentasjon av nye medlemmer i PSU
	08.00	Vedtak: Innkalling og referat godkjennes uten merknader. Vedtatt enstemmig.
		Status for samarbeid og utfordringer under pandemi v/ statsforvalteren Jan Vaage - Smittespredning og vaksinasjon
1/21	08.10	Smittesituasjonen er lav i nordre Trøndelag, og samarbeidet har fungert meget godt, spesielt gjennom onsdagsmøtene. (Presentasjon vedlegges) Vedtak: PSU tar informasjonen til orientering. Vedtatt enstemmig.
		Handlingsplan for samhandling og arbeid med utviklingsplan i HNT v/ Olav Bremnes
2/21	08.25	- Prioriterte pasientgrupper nasjonalt - Andre prioriterte tiltak nasjonalt - Handlingsplanen 2018 - 2021
		HNT skal starte ett arbeid med å revidere sin utviklingsplan for perioden 2023-26. Helsefellesskapet skal involveres aktivt i dette arbeidet, jfr. Nasjonal Helse- og

POLITISK SAMARBEIDSUTVALG (PSU)

Sykehusplan 2020-23. HNT legger fram en framdriftsplan på dette som leder fram til styrevedtak i HNT i desember 2021.

(Presentasjon vedlegges)

Vedtak:

Kommunene involveres i arbeid med HNT sin utviklingsplan, gjennom arbeidet med å revidere handlingsplanen for samhandling.

Vedtatt enstemmig.

Helsefellesskap - avklaring av organisering i nordre Trøndelag

- Krav om Helsefellesskap v/ Statsforvalteren

Statsforvalteren har fått ett oppdrag i å følge opp helsefellesskap gjennom årlige tildelingsbrev. Hovedoppgavene er å bistå i etableringen, og involvering av kommunene, og gi en evaluering av hvordan helsefellesskapene fungerer likeverdighet. I tillegg skal Statsforvalteren gjennom sin virksomhets- og økonomiinstruks bidra til å fremme god samhandling, rolleavklaringer og sammenhengende tjenesteforløp.

(Presentasjon vedlegges)

- Helsefellesskap i nordre Trøndelag v/ Hege Nordheim-Viken

- 3/21 08.40 Modellen for helsefellesskap samsvarer godt med modellen som allerede er etablert i nordre Trøndelag. En god flyt mellom nivåene er viktig, og det er nødvendig med ett godt fungerende sekretariat. Det er viktig at både HNT og kommunene prioriterer ressurser i dette videre.

(Presentasjon vedlegges)

Vedtak:

PSU vurderer at dagens modell for samarbeidsstrukturer ivaretar de nasjonale krav som stilles for helsefellesskap. Det anbefales at sekretariatet videreføres og styrkes for å følge opp arbeidet i helsefellesskapet.

Vedtatt enstemmig.

Samarbeid om akuttmedisinske kjeden

- Orientering om prosessen rundt ambulanse i Malm, Meråker og Snåsa
- v/ Tor Åm, HNT

- 4/21 08.55 Prosessen rundt endring av kasertering har ikke vært god nok fra HNT sin side. Felles koordinerte planer for den akuttmedisinske kjede blir svært viktig, og en stor test på om samarbeidet i helsefellesskapet er godt nok rigget til å finne gode løsninger på en vanskelig sak. Det blir også viktig at HNT og kommunene gjensidig involverer hverandre på ett tidlig tidspunkt når en endring i tjenestetilbud som kan påvirke den andre parten.

(Presentasjon vedlegges)

- Anne Berit Lein, Steinkjer kommune

Viktig at partene lærer av feilene som er begått, og den uheldige informasjonsstrømmen og negative oppmerksomheten som har kommet i kjølvannet av saken. Ambulanseberedskapen påvirker kommunene i stor grad, både innbyggernes trygghet, og forutsetningene for å utvikle lokalsamfunnene. Ambulanseberedskapen er også viktig på

POLITISK SAMARBEIDSUTVALG (PSU)

tvers av kommunegrenser. Møte mellom Steinkjer kommune og HNT har vært konstruktivt, men i arbeidet med ROS-analyser har ikke de kommunale representantene blitt involvert og likebehandlet så mye som de ønsker foreløpig. Det er svært viktig at dette arbeidet videre er basert på tillit og likeverdighet. Det er imidlertid svært ønskelig at man kan jobbe med utviklingsarbeid fremfor konfliktløsning og «brannslukking». Innbyggernes trygghet må være i fokus, og beredskapen oppleves som skjøre for mange. Viktig at denne styrkes og ikke svekkes.

Vedtak:

1. Tidligere vedtak i felles sak fra [ASU 23/19 PSU 13/19](#) den 17.10.19 må følges opp videre i fellesskap mellom partene.
2. Det er nødvendig med en evaluering av om både tidligere vedtak og samarbeidet mellom partene har hatt ønsket effekt, og ivarett partenes behov på en god nok måte.
3. Det er helt avgjørende for samarbeidet at partene gjensidig involverer hverandre på ett tidlig tidspunkt i saker som omhandler den akuttmedisinske kjede, og som vil påvirke den andre parten.
4. Dersom én av partene starter planlegging eller en prosess som kan føre til endringer i den akuttmedisinske kjede jfr. punkt 3, må denne parten etterstrebe en god og forståelig informasjonsflyt av både saksgrunnlag og planlagt framdrift til den andre parten.
5. Partene må i fellesskap etterstrebe likeverdighet i samarbeidet om den akuttmedisinske kjede, og en mest mulig lik virkelighetsoppfatning.

Vedtatt enstemmig.

Orienteringssaker

- Fra Helse Nord-Trøndelag v/ Tor Åm
 - Magnussen II rapporten om valg av inntektsmodell for helseforetakene
 - Helikopterlandingsplass Levanger og Namsos – status
 - Rapport fra Sykehusbygg – status

5/21

09.45

(Presentasjon vedlegges)

Vedtak:

Ingen vedtak i denne saken.

Budsjett for samhandlingskoordinator i nordre del av Trøndelag for 2021

1. Grunnlag for beregninger i 2021

- Beregnet årlig kostnad for stillingen er kr. 1.140.000, - (se budsjett nedenfor).
- Kommunene som spleiser på stillingen kan [søke tilskudd hos Helsedirektoratet på kr. 500.000, -](#) for 2021 som er øremerket lønnsmidler i ordningen. Innvilgelse av en slik søknad anses som helt sikker.
- Kommunene betaler ett grunnbeløp på kr. 10.000, - per kommune.
- Kommunene betaler også ett fast beløp per innbygger. Beløpet var opprinnelig satt til kr. 6,00, - per innbygger, men dette kan grunnet tilskudd fra Helsedirektoratet halveres ned til kr. 3,00, - per innbygger.

2. Foreløpig grunnlag for beregninger til 2022

- Grunnet Covid-19 situasjonen har stillingen høyst sannsynlig forbrukt mindre penger enn opprinnelig budsjettet i 2020, og dette underforbruket vil fortsette i 2021.
- Dersom stillingen forbruker mindre penger enn det som er budsjettet for 2021, vil tilgodehavende bli overført til 2022 og trukket fra kommunenes egenandeler ved neste års beregning.
- Det vil være mulig å søke tilskudd for lønnsmidler til Helsedirektoratet også for 2022. Summen vil da også bli på kr. 500.000, -

Budsjett for samhandlingskoordinator 2021	
INNTEKTER	BELØP
Fast beløp fra kommunene, kr 10.000, - x 20 kommuner	200 000
3,00 kr x 136 562 innbyggere (jfr. SSB-tall pr. juli 2020)	409 686
Tilskudd fra Helsedirektoratet	500 000
Bidrag fra KS Trøndelag (tilsvarer husleie og felleskostnader)	30 314
Sum	1 140 000
KOSTNADER	
<i>Lønn, anslått ca. kr 750 000</i>	<i>750 000</i>
<i>Sosiale kostnader, 35% av lønn</i>	<i>262 500</i>
Lønn inkludert sosiale kostnader	1 012 500
Reiseutgifter	30 000
Møtekostnader	30 000
Kontorleie	27 500
Mobil, PC og IKT-support	40 000
Sum	1 140 000

Kostnadsberegning per kommune					
Kommune		Innbyggertall per 01.07.2020	Fast beløp (i kroner)	Innbyggerberegnet beløp (i kroner)	Total kostnad (i kroner)
1	Tydal	Ikke med i avtale om samhandlingskoordinator i nordre Trøndelag			
2	Selbu	Ikke med i avtale om samhandlingskoordinator i nordre Trøndelag			
3	Meråker	2 422	10 000	7 266	17 266
4	Stjørdal	24 145	10 000	72 435	82 435
5	Frosta	2 627	10 000	7 881	17 881
6	Levanger	20 164	10 000	60 492	70 492
7	Verdal	14 948	10 000	44 844	54 844
8	Inderøy	6 816	10 000	20 448	30 448
9	Steinkjer	24 357	10 000	73 071	83 071
10	Snåsa	2 063	10 000	6 189	16 189
11	Lierne	1 355	10 000	4 065	14 065
12	Røyrvik	461	10 000	1 383	11 383
13	Namsskogan	843	10 000	2 529	12 529
14	Grong	2 359	10 000	7 077	17 077
15	Høylandet	1 231	10 000	3 693	13 693
16	Overhalla	3 884	10 000	11 652	21 652
17	Flatanger	1 103	10 000	3 309	13 309
18	Namsos	15 230	10 000	45 690	55 690
19	Osen	948	10 000	2 844	12 844
10	Nærøysund	9 623	10 000	28 869	38 869
21	Leka	557	10 000	1 671	11 671
22	Bindal	1 426	10 000	4 278	14 278
TOTALT		136 562	200 000	409 686	609 686

Ny vurdering av behovet for heldøgns omsorgsplasser 2025 - 2035

Saksbehandler: Anne Kari Haugdal	Arkivref:
E-post: anne.haugdal@verdal.kommune.no	2021/2933 - /
Tlf.: 908 95 050	

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Utvalg for mennesker og livskvalitet		
Formannskap		
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunestyret i Verdal ber kommunedirektøren planlegge for en kapasitetsøkning i helse og omsorgstjenestene med utgangspunkt i middels dekningsgrad på 16 - 20% for innbyggere 80+ for heldøgns omsorgsplasser for perioden 2025 – 2035. Dimensjonering av hjemmebaserte tjenester skal ses i sammenheng med planleggingen for når og hvordan en realiserer kapasitetsøkningen på heldøgns omsorgsplasser fra 2025.
2. Dekningsgrad evalueres og vurderes på nytt innen 2026.

Vedlegg:

- 1 Kunnskapsgrunnlag
- 2 Diskusjonsnotat Eldrerådet og pensjonistforeningene
- 3 Innspill fra Pensjonistforeningene
- 4 Innspill fra Eldrerådet

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

I henhold til Kommunestyrets vedtak PS 031/16 legges det fram ny vurdering av behovet for heldøgns omsorgsplasser for perioden 2025 til 2035.

Bakgrunn for saken

Tidligere vedtak i saken, PS 031/16 punkt 2 og 3, omfatter følgende;

- *I tråd med økonomiplan 2016 – 2019 etableres heldøgns omsorgsplasser tilsvarende ca. 25% dekningsgrad i 2018. Dette innebærer bygging av 43 omsorgsboliger med individuelt tilpasset omsorgstilbud. Kommunen vil med det ha 61 omsorgsboliger og 89 sykeheims plasser.*
- *Utvikling i antall innbyggere over 80 år gjør at dekningsgrad vil synke til ca. 20% i 2025. I perioden 2021 – 2022 gjøres nye helhetlige vurderinger for ny kapasitetsøkning til om lag 25% for perioden 2025 - 2035. I disse vurderingene skal også eventuelt behov for økning i antall sykeheims plasser i perioden inngå, basert på faktisk befolkningsutvikling og den kunnskap som foreligger på det tidspunktet.*
- *Kommunestyret viser til uttalelsen fra Eldrerådet og ber administrasjonen vurdere denne i den videre planleggingen av heldøgns omsorgsboliger og nye institusjons plasser*

Dette vedtaket lå til grunn for kommunestyrets vedtak i PS 045/18:
«Hvilken boform skal det nye helsebygget ha?»

Konseptet og løsningene for framtidens helse- og omsorgstjenester i Verdal står fast. Kapasitetsøkningen i kommunestyrets vedtak i PS 98/17 ivaretar på kort sikt en tilfredsstillende økning for omsorgsboliger med heldøgns omsorg, slik at det kan prioriteres en rendyrket institusjonsutbygging i fase 1. Kommunestyret ber derfor rådmannen i denne omgang (fase 1) legge institusjons plasser som boform til grunn i det videre programmeringsarbeidet. Nytt produksjonskjøkken og dag- og aktivitetstilbud for hjemmeboende inngår i dette.

Videre kapasitetsutvikling for omsorgsbolig med heldøgns omsorg og lokalisering av driftsapparat for hjemmebaserte tjenester kommer da i fase 2.

I henhold til dette vedtaket er det nye Bo- og behandlingssenteret med 132 institusjons plasser fordelt på 36 korttids plasser og 96 langtids plasser under bygging. Fleksibiliteten bygget har, ivaretar variasjon i behov på en god måte i og med at korttids- og langtids plasser kan tilpasses behovet.

I PS 031/16 pkt 2, ble det vedtatt å gjøre en ny helhetlig vurdering knyttet til kapasitetsøkning på heldøgns omsorgsplasser med en ambisjon om 25% dekningsgrad av antall 80+ for perioden 2025 til 2035.

Heldøgns omsorgsplasser defineres her som institusjons plasser og omsorgsboliger med heldøgns bemanning. Heldøgns omsorgsplasser spesielt tilrettelagt for gruppen funksjonshemmede og psykisk utviklingshemmede, inngår ikke i denne saksutredningen.

Strategisk planlegging knyttet til dekningsgrad

Dekningsgrad er en kapasitetsvurdering knyttet til antall heldøgns omsorgsplasser målt opp mot antall eldre 80+. Mange kommuner benytter denne type dekningsgrad i sine vurderinger av framtidige behov, mens andre kommuner velger å måle dekningsgraden gjennom en inndeling i

aldersgrupper. Verdal kommune sine heldøgns omsorgsplasser bebos av innbyggere i ulike aldersgrupper, jf. figur 8 i vedlegg Kunnskapsgrunnlag.

Det finnes ingen nasjonal standard eller anbefaling knyttet til dekningsgrad. Her vil det være ulikheter både regionalt og mellom kommuner basert på blant annet:

- befolkningssammensetning,
- prioritering mellom heldøgns tjenestetilbud og hjemmebaserte tjenester,
- utvikling av sykелighet, eksempelvis knyttet til demens,
- liggetid i spesialisthelsetjenesten,
- bostandard med mer.

I ny vurdering av dekningsgrad, bør det også gjøres vurderinger knyttet til;

- framskriving av ulike tjenestebehov,
- ressurseffektivitet til tjenesteproduksjonen,
- tilgang på kompetanse og arbeidskraft.

Verdal Bo- og behandlingssenter er ferdig bygd i løpet av 2021, og vil bli tatt i bruk for pasienter fra januar 2022. I økonomiplanen 2021 – 2024 planlegges det en innfasing av nye plasser over 3 år. Det tas i bruk 11 + 16 + 16 plasser henholdsvis i 2022, 2023 og 2024. Kommunen bygger for framtidens behov, og det vil være viktig å fase inn plassene i rett tid, både med tanke på brukerbehov, tjenestetilpasning og økonomi.

Dekningsgraden er et uttrykk for hvor stor del av befolkningen som trenger en heldøgns plass. Det er vanlig i mange kommuner at fremtidig behov for et heldøgns tilbud tar utgangspunkt i antall personer over 80 år. Samtidig er det også knyttet til at det er mange brukere under 80 år som har behov for heldøgns omsorgstjenester. Utvikling av brukerbehov knyttet til brukere under 80 år, vil også påvirke behovet, og er en viktig del av den helhetlige planleggingen. I denne saken tas det utgangspunkt i fremtidige behov for antall heldøgns plasser for de over 80 år ved at vi tar stilling til hvilken dekningsgrad som er god nok med tanke på behovsutviklingen i årene som kommer. Andre faktorer som påvirker dekningsgraden, er blant annet;

- Økt satsing på forebyggende tjenester,
- Økt satsing på hjemmebaserte tjenester,
- Økning i antall personer med demens,
- Økt levealder med flere friske leveår, og mindre behov for bistand enn før,
- Økt oppgaveoverføring fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten,
- Endring i tildeling av tjenester
- Rekrutteringsutfordringer
- Målrettet bruk av velferdsteknologi
- Nye og sterkere brukerrettigheter
- Tilrettelagte avlastningstilbud for pårørende
- Flere sosiale møteplasser
- Varierte aktivitetstilbud
- Økt samarbeid med nettverk og frivilligheten
- En større andel eldre bor i boliger med livsløpsstandard

Det må skapes en bærekraftig løsning for hele tjenesten, og for kommunen i sin helhet. Det er ikke mulig å bygge seg ut av den demografiske utviklingen, og de økte behovene som kommer i årene fram mot 2050. Det gjelder å finne den beste balansen mellom heldøgns omsorgstjenester og øvrige tjenester, og bærekraft handler konkret om:

Økonomiske prioriteringer. Forsvarlig prioritering som skal ivareta helheten for all kommunal tjenesteyting.

Tilgang på arbeidskraft og kompetanse. Den demografiske utviklingen viser at behovet i årene framover øker mer (ant 80+) enn tilgjengeligheten på arbeidskraft (innbyggere i arbeidsfør alder). Dette er en situasjon som er mer og mindre lik i alle kommuner rundt oss, og noe som må hensyntas i dimensjonering av tilbud. Viktige tiltak knyttet til dette er å; være en attraktiv arbeidsgiver, utnytte arbeidskapasiteten til alle med å tilby riktig stillingsstørrelse, være en god lærebedrift samt utvide antall lærlingeplasser og være en arena for arbeidstrening og utprøving for å kunne kvalifisere innbyggere med nedsatt arbeidsevne ut i jobb og aktivitet.

Økt etterspørsel av tjenester kan føre til redusert tilgang til kompetanse i årene framover. Dette fører til at kommunen må bruke tilgjengelig kompetanse på en mer målrettet måte, og bygge hus med fleksible løsninger for å kunne bruke kompetanse på tvers av tjenester etter behov for å sikre forsvarlighet slik Verdal bo- og behandlingssenter er bygd. Parallelt må det jobbes aktivt for å tilknytte seg ny kompetanse for utvikling av tjenester og behandlingsformer.

Bruk av velferdsteknologi. Utvikling av teknologi skjer raskt, og det er ikke mulig å forutse løsninger og muligheter mange år fram i tid. Det bør jobbes aktivt med å vurdere hvilken velferdsteknologi som bidrar til å dekke brukerbehov til enhver tid, i tillegg til at det bygges strukturer for å kunne ta i bruk framtidig teknologi i bygg og tjenester. Samtidig er det viktig å utfordre leverandørmarkedet på utvikling av gode løsninger.

Miljø- og klimautfordringer. I en framtid med økende etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester kan trangere budsjetter som følge av miljø- og klimamessige forhold by på utfordringer i prioritering, og sannsynligvis øke behovet for velferdsteknologiske løsninger ytterligere.

Robuste driftsformer. Utfordringer knyttet økte behov, økonomi, tilgjengelige ressurser og kompetanse gjør at kommunen må tenke robuste driftsformer rundt framtidige tjenester. Det er viktig at nye bygg utformes på en effektiv måte, både med tanke på logistikk, drift og antall boenheter. Størrelse på enheter har betydning for hvordan arbeidskraft og kompetanse kan benyttes, og hvordan gode fagmiljø utvikles. Det samme gjelder for tjenester rettet mot hjemmeboende

Å finne nivået på kommunes dekningsgrad er avhengig av levealder, kulturelle forhold, geografiske avstander, utvikling av de øvrige helse- og omsorgstjenestene, kompetansen i hjemmebaserte tjenester og en god boligpolitikk for eldre. Agenda Kaupang gjennomførte på oppdrag av KS i 2016 et prosjekt som omhandlet kommunenes dekningsgrad av heldøgns omsorg, og i rapporten "Heldøgns omsorg – kommunenes dekningsgrad" tok de utgangspunkt i følgende hypoteser om dekningsgrad:

Høy dekningsgrad >20%	Kan føre til at kommunen gir et tilbud som kan føre til at innbyggerne i for liten grad opplever mestring i eget liv.
Middels dekningsgrad < 16-20%	Kommunen gir et tilbud til innbyggerne som ivaretar variasjonene i innbyggernes behov.
Lav dekningsgrad under 16%	Kommunen gir et tilbud som ikke dekker innbyggernes behov.

Rapporten konkluderer med at det kan være fornuftig med en veiledende differensiert kommunal norm. Anbefalingen de gir, er at en slik norm må ta utgangspunkt i det samlede tilbudet av sykehjem og boliger til eldre. I tillegg til dette, anbefales det at kommunene ser på

den delen av botilbudet som egner seg for heldøgns omsorg. Det krever at det er mulig å finne en hensiktsmessig avgrensning på heldøgns omsorg.

Kunnskapsgrunnlag

Når det skal vurderes nye omsorgsplasser for perioden fra 2025 til 2035, er det nødvendig å oppdatere oppdatering av kunnskapsgrunnlaget som ble nyttet i sak PS 031/16 og 098/17, og presentere ny kunnskap som er relevant for definering av framtidig behov. Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget er knyttet til demografisk framskriving, framskrevet brukerbehov samt virkninger knyttet disse framskrivningene har for driftsutgifter og investeringer, se vedlegg i saken.

Kunnskapsgrunnlaget viser:

- En demografisk økning for antall eldre over 80 år på 130% fram mot 2035 og ca. 200% fram mot 2050.
- Det er størst økning blant den eldste aldersgruppen i kommunen.
- Antall innbyggere med demens øker med 113 % fram mot 2040, og 140% fram mot 2050.
- Antall brukere med hjemmebaserte tjenester (helsehjelp) vil øke med 180% fram mot 2050.
- Knapt 70% av alle innbyggere over 80 år i Verdal bor sentrumsnært.
- Innbyggere under 60 år vil reduseres i perioden fram mot 2050, noe som vil bety at brukergruppen i denne aldersgruppen ikke øker på grunn av demografien. Men det betyr også at kommunen vil ha en redusert tilgang til arbeidskraft.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning i arbeidet med å vurdere riktig dekningsgrad, er ivarettatt gjennom et felles møte med Eldrerådet og lederne i Pensjonistforeningene den 27.08.21. I forkant av møtet fikk deltakerne tilsendt et diskusjonsnotat. Møtet 27.08. var todelt med en befaring på Verdal bo -og behandlingssenter, før avsatt tid til spørsmål og avklaringer rundt diskusjonsnotatet. Både Eldrerådet og pensjonistforeningene ble invitert til å gi en skriftlig tilbakemelding innen 07.09. på 3 problemstillinger;

- Heldøgns omsorg,
- tildelingskriterier for heldøgns omsorg,
- riktig dekningsgrad for heldøgns omsorg i Verdal kommune.

Tilbakemeldinger ligger vedlagt saken.

Driftsutgifter

Økningen av antall eldre vil gi et økt behov for antall heldøgns omsorgsplasser. Høy dekningsgrad vil utløse behov for flere heldøgns plasser og gi økte driftsutgifter, enn det lav dekningsgrad vil gjøre. Middels dekningsgrad vil i større grad svare på variasjonene i befolkningens behov, og det krever flere heldøgns plasser og gir økte driftsutgifter. Verdal kommune sin døgnpris pr institusjonsplass jf.KOSTRA i 2020, er lagt til grunn ved beregning av driftsutgifter. En plass er beregnet til å koste kr 1 442 000,- pr år, se figur 12 og 15 i vedlegg Kunnskapsgrunnlag.

Investeringskostnader

Investeringer på heldøgns omsorgsplasser delfinansieres med tilskudd fra Husbanken på inntil 45% av utgiftene på omsorgsbolig, og 55% av utgiftene på en institusjonsplass. Husbanken har et tak med makstilskudd på henholdsvis kr 1 509 000,- for omsorgsbolig, og kr 1 844 000,- for en institusjonsplass pr 2021. Det er laget en beregning av netto utgift (kostnad pr enhet minus investeringstilskudd fra Husbanken), se figu 14 i vedlegg Kunnskapsgrunnlag.

Høy dekningsgrad vil gi økte investeringskostnader på bygg. Samtidig vil investeringskostnadene også gi større renteutgifter, noe som påvirker driftsutgiftene. Vedlegget gir en beskrivelse av en framskriving av driftsutgifter knyttet til investering. Disse kommer i tillegg til driftsutgiftene som er knyttet til lønnsmidler og andre driftsmidler.

Kommunens handlingsrom

Valg av dekningsgrad vil ha betydning for kommunens handlingsrom, og uansett vil dekningsgrad bety utbygging av heldøgns plasser framover. Dette vil påvirke handlingsrommet parallelt med den generelle utviklingen av sykdomsbyrden i befolkningen, bruken av velferdsteknologi og effekten det gir for kvaliteten på tjenestene, pårørende og frivillig innsats, rekrutteringsutfordringene framover, og hvordan kommunen realiserer målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunens handlingsrom ved lav dekningsgrad, (under 16% for de over 80 år), krever lavere investeringskostnader, reduserte renteutgifter som igjen påvirker kommunens driftsutgifter. Framtidas eldre kan ha flere friske leveår, og mindre behov for bistand, noe som kan bidra til at lav dekningsgrad svarer på denne utviklingen. På den annen side kan lav dekningsgrad bidra til at innbyggerne ikke får dekt sine behov for heldøgns plasser, noe som kan påføre brukere og deres pårørende økt belastning. En slik situasjon kan også føre til tillitskrise mellom befolkningen og administrativt- og politisk nivå. En annen faktor er at lav dekningsgrad kan føre til at tjenester som understøtter brukernes egenaktivitet og evne til å hjelpe seg selv i større grad prioriteres.

Middels dekningsgrad, (mellom 16 – 20% for de over 80 år), er mer i samsvar med variasjonene befolkningens behov for heldøgns omsorg. Variasjonene i når befolkningen har behov for heldøgns omsorg, er ofte store. En variabel dekningsgrad kan bidra til et større handlingsrom i å tilpasse tilbudet for heldøgns omsorg etter befolkningens behov. Kunnskapen om framtidas eldre i dag, viser at eldre har flere friske leveår og mindre behov for bistand, samtidig som antall eldre med demens øker framover. Balansen mellom hjemmebaserte tjenester og heldøgns omsorg etter BEON-prinsippet (beste effektive omsorgsnivå), bidrar til mer rasjonell bruk av kommunens midler. Middels dekningsgrad vil i større grad ivareta dette perspektivet.

Høy dekningsgrad, (over 20% for de over 80 år), kan føre til at kommunen gir et tilbud som kan føre til at innbyggerne i for liten grad opplever mestring i eget liv. Tilbudet om heldøgns omsorg tilbys på et tidspunkt hvor andre tjenester kan ha bedre effekt ut fra den enkeltes behov. Høy dekningsgrad krever bygging av flere heldøgns plasser, noe som gir høyere investeringskostnader, økte renteutgifter og høyere driftsutgifter. Det kan bidra til at hjemmebaserte tjenester nedprioriteres, fordi drift av heldøgns omsorgstjenester begrenser handlingsrommet for satsing på tjenester som understøtter den enkeltes egenmestring i eget hjem.

Vurdering:

Økonomiplanen 2021-2024 belyser at kommunens evne til kontinuerlig endring og utvikling blir den kritiske suksessfaktoren for kommunen framover. Tjenesteutviklingen må til enhver tid stå i forhold til samfunnsutviklingen, slik at utenforskap motvirkes, at klima- og miljøhensyn håndteres, og at økonomisk bærekraft over tid sikres.

Helse og velferd vil ha kapasitetsutfordringer i årene framover, i hovedsak som følge av demografiendringene, og det er behov for langsiktig planlegging for å møte morgendagens

behov. En ny vurdering av hvilken dekningsgrad for heldøgns omsorg kommunen skal ha, er etter kommunedirektørens vurdering, en viktig del av planleggingen.

Handlingsrommet kommunen har, må bygge på kunnskapsgrunnlaget vi har om befolkningen sitt tjenestebehov i årene fram mot 2050. Prognosene for økning i antall demente fram mot 2030 på 55%, og en like stor økning fram mot 2050, er kunnskap som har betydning for dimensjonering av heldøgns omsorgstjenester. Sykdomsbyrden blant den eldste delen av befolkningen er det ingen god framskriving på, men vi vet at det vil være flere som har store bistandsbehov i sine siste leveår. En enkel framskriving av brukere opp mot KOSTRA tall for Verdal, viser at hjemmebaserte tjenester kan få en økning på ca. 300 brukere (133 % økning) fram til 2035, og knapt 450 (280% økning) brukere fram til 2050.

Antall innbyggere under 60 år går ned, og kan redusere etterspørselen for helse- og omsorgstjenester som følge av det. En nedgang i innbyggere under 60 år, utfordrer også med tanke på tilgang på arbeidskraft. Rekrutteringsutfordringene framover har betydning for kommunens handlingsrom i hva befolkningen tilbys av tjenester. Å legge grunnlaget for å gjøre helse- og omsorgsyrkene attraktive ved å ha en kunnskapsbasert, utviklingsorientert og innovativ tilnærming i den videre planleggingen, er etter kommunedirektørens vurdering et viktig bidrag til rekruttering i årene framover.

Tidligere kartlegging viser at mange eldre bor sentrumsnært i leiligheter med livsløpsstandard. Det betyr at de bor forholdvis nært baser for tjenester, og i mindre grad enn tidligere må flytte på grunn av at boligen ikke lenger er tilpasset. Å bo lengst mulig i eget hjem, vurderes å være viktig for den enkeltes livskvalitet. Samtidig har de fleste behov for å ha tilgang på tilpassede helse- og omsorgstjenester når helsen svikter.

Verdal kommune kan ikke bygge seg ut av et økende tjenestebehov de eldste innbyggerne vil ha. Å gi det rette tilbudet på riktig omsorgsnivå, til den riktige brukeren til rett tid i årene som kommer, er viktig. Dette medfører at prioriteringene på hvem som får bistand til hva, utfordres framover.

Valg av dekningsgrad for heldøgns omsorg for de over 80 år, må forsvares kvalitetsmessig, kapasitetsmessig (tilstrekkelig antall plasser til brukere med størst behov), bemanningsmessig (effektiv og riktig bruk av kompetanse) og økonomisk (balanse investering og drift). Prioriteringene må balanseres ut fra variasjonene i befolkningens behov for tjenester framover, slik at det er samsvar mellom antall heldøgns omsorgsplasser og hjemmebaserte tjenester. Dette perspektivet legger også Pensjonistforeningene og Eldrerådet til grunn. De påpeker at det går ei grense for når brukeren har behov for et høyere omsorgsnivå/ institusjonsplass, og at det må være trygghet for at dette gis når behovet er der.

En opprettholdelse av dagens vedtatte dekningsgrad på 25%, vil medføre økte investerings- og driftsutgifter i årene som kommer, som etter kommunedirektørens vurdering kan bidra til at hjemmebaserte tjenester nedprioriteres. Det må sikres et handlingsrom som ivaretar utbygging og drift heldøgns omsorg og hjemmebaserte tjenester.

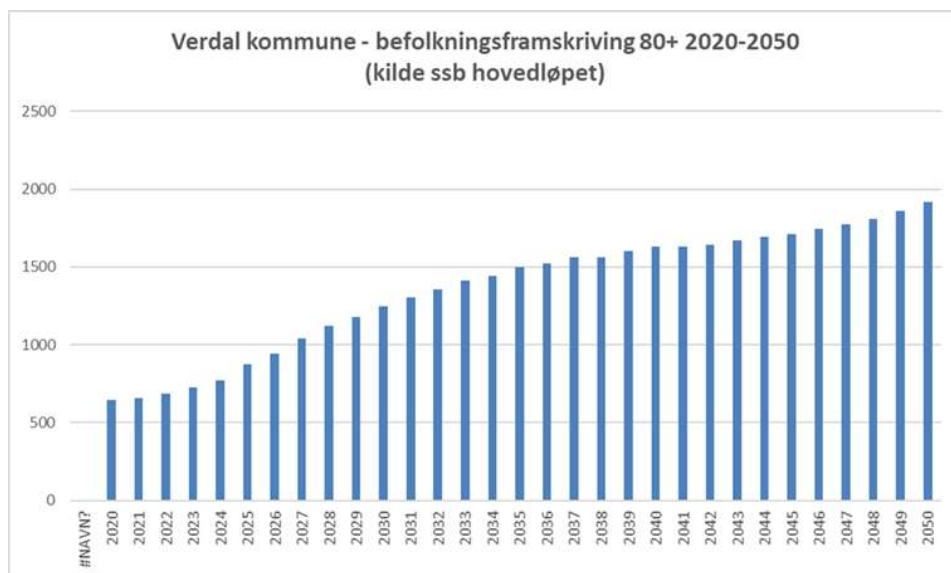
Kommunedirektøren vurderer at middels dekningsgrad gir et handlingsrom som er mer i samsvar med variasjonene befolkningens behov for heldøgns omsorg har framover. Dimensjonering og kapasitet for heldøgns omsorgsplasser må tilpasses denne variasjonen, samtidig som kommunen har god nok kapasitet i hjemmebaserte tjenester. Målet er å bo lengst mulig i eget hjem, samtidig som befolkningen har trygghet for å få tilpassede tjenester når behovet oppstår. Konkret betyr middels dekningsgrad på 16 - 20% en kapasitetsøkning på inntil 100 plasser innen 2030. Dette krever en investeringskostnad på ca. 270 millioner med en

framtidig driftskostnad på til sammen ca. kr 150 millioner pr år. Parallelt med dette må kapasiteten i hjemmebaserte tjenester økes.

Dimensjonering og utvikling av helse- og omsorgstjenestene må evalueres jevnlig, fordi ny kunnskap om befolkningens behov og kommunens rammevilkår vil ha betydning for kapasiteten i helse- og omsorgstjenestene framover. Neste evaluering skjer senest 2026.

Oppdatert kunnskapsgrunnlag knyttet til sak om dekningsgrad heldøgns omsorgsplasser.

FIGUR 1

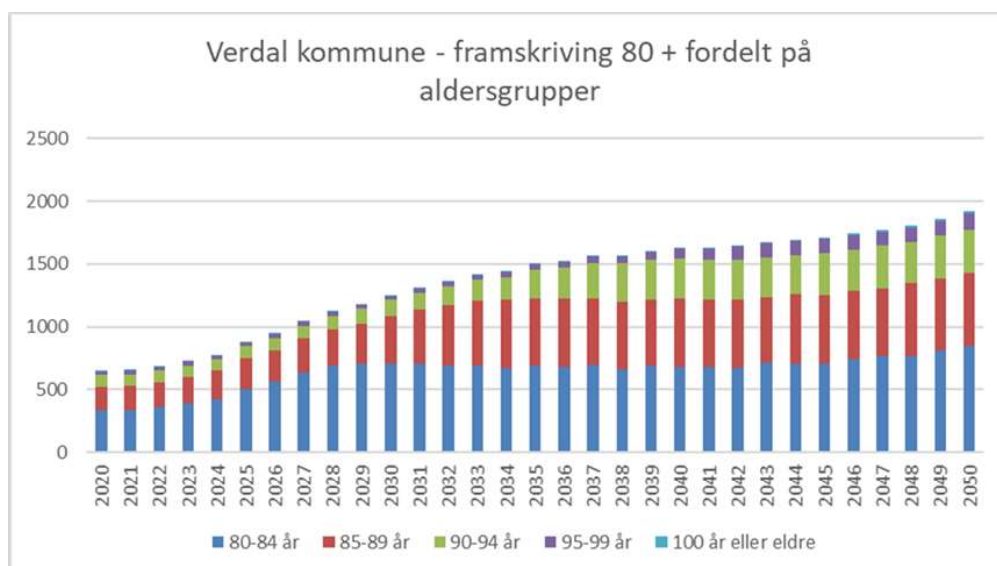

Økning antall 80+ i perioden 2020 – 2030 er 606 innbyggere

Økning antall 80+ i perioden 2020 - 2040 er 987 innbyggere.

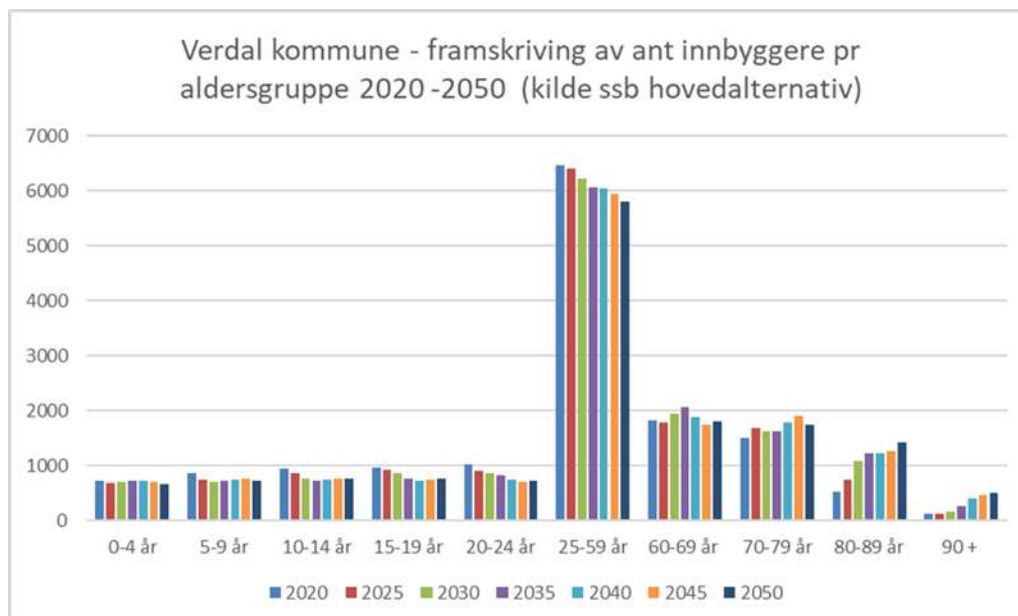
Tallene er videre økende fram mot 2050

FIGUR 2

Størst økning iblant de eldste eldre fra 2030.

FIGUR 3

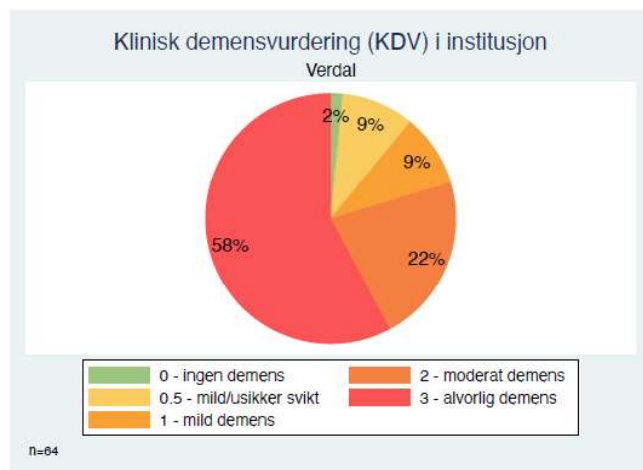
I aldersgrupper under 60 år vil det være en nedgang fram mot 2050.

Framskriving viser at det blir færre yrkesaktive pr 80+. Videre er det en nedgang i antall ungdommer som skal i utdanning. Dette betyr at en må påregne en redusert tilgang på arbeidskraft når vårt behov er økende samt at det blir større konkurranse om å få ungdom til å velge utdanning innen helse.

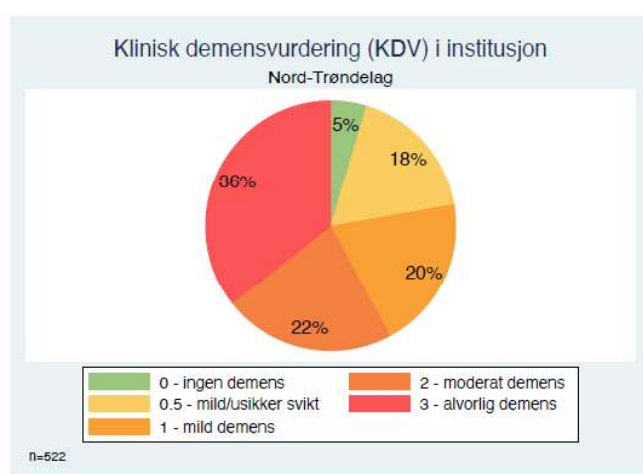
Framskrevet demensutvikling i Verdal kommune

I forbindelse med HUNT4 undersøkelsen ([Rapport Eldrehelse HUNT4 70 + Verdal kommune](#)) ble det gjennomført klinisk demensvurdering av beboere i sykehjem. Blant dem som ble undersøkt i sykehjem gjorde personalet en vurdering av kognitiv funksjon på ulike områder. Dette er brukt i standardvurdering av kognitiv funksjon – Klinisk demensvurdering (KDV). Dette tallet sier noe om hvor mange av sykehjemspasientene som trenger personell med kompetanse innen kognitiv svikt, og som trenger et tilrettelagt miljø og spesielt tilrettelagte aktiviteter i hverdagen på sykehjemmet.

FIGUR 4 OG 5

Figur 13. Klinisk demensvurdering (KDV) i institusjon i Verdal kommune (n=64) og for institusjoner i Nord-Trøndelag fylke (n=522).

Resultatet for Verdal viser at det er langt flere med alvorlig demens i sykehjem i Verdal sammenliknet med samlet resultat for institusjoner i Nord Trøndelag.

Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og Helse har laget en framskriving på demens, [demenskartet](#), for perioden 2020-2050. Dette er bygget på kunnskap hentet ut fra bla HUNT-undersøkelsene.

For Verdal kommune er det en framskriving som betyr at andelen innbyggere med demens utvikler deg på følgende måte;

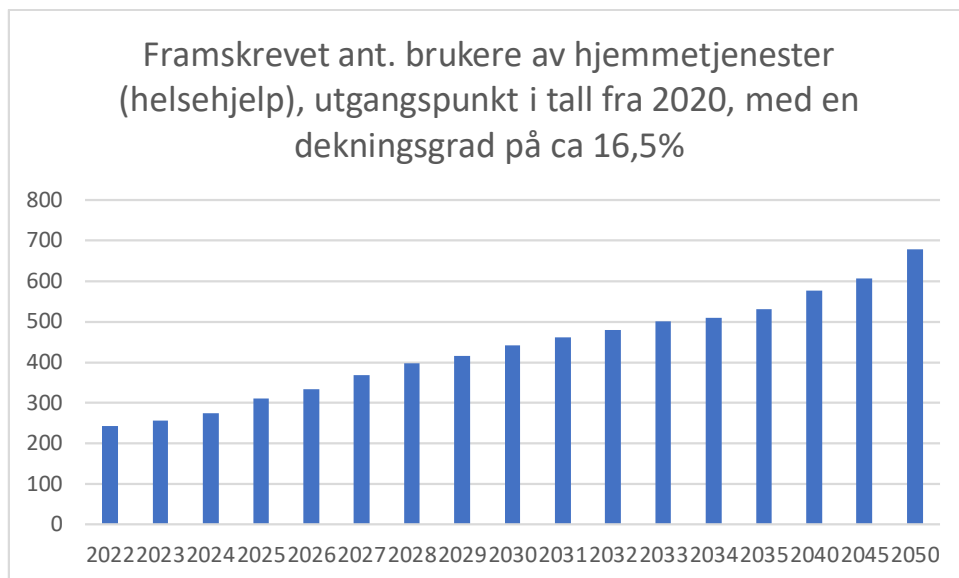
FIGUR 6

År	Ant innbyggere med demens	Økning fra 2020
2020	299	
2025	371	72 (24 %)
2030	464	165 (55 %)
2040	637	338 (113 %)
2050	719	420 (140 %)

Økningen er i all hovedsak knyttet til gruppen 80+

Framskrivning av antall brukere av hjemmebaserte tjenester

FIGUR 7

Framskriving av antall brukere av hjemmebaserte tjenester er gjort med utgangspunkt i brukertall pr 2020 hvor dekningsgrad for heldøgns omsorgstjenester er beregnet til ca 16,5%. Når ulike modeller knyttet til dekningsgrad legges fram så er ikke antall brukere av hjemmebaserte tjenester akkumulert med den enkelte dekningsgrad. Det vil si at en dekningsgrad over 16,5 % vil føre til at flere brukere vil ha sitt tilbud innen heldøgns omsorgstjeneste enn det som er framskrevet i tabellen over.

Demografisk framskriving viser at antall brukere av hjemmebaserte tjenester vil øke fra 242 i 2022 til 679 i 2050.

Aldersinndeling på pasienter i institusjon, Verdal kommune, pr 31.03.21

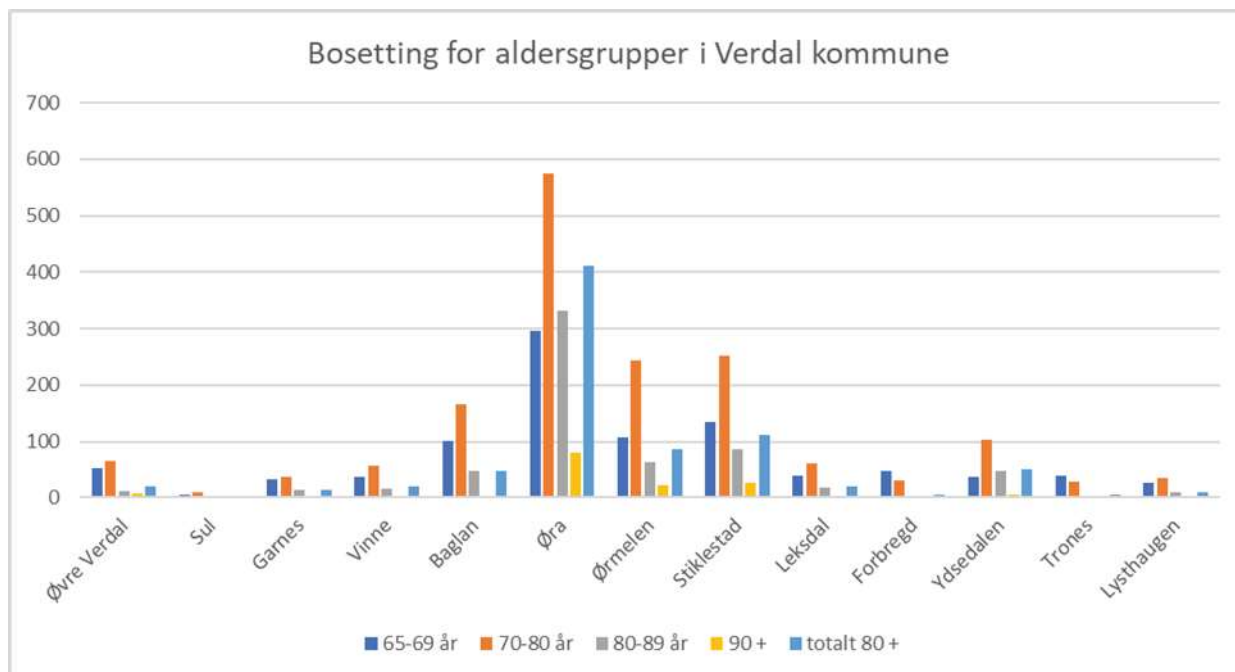
FIGUR 8

Aldersgruppe	Andel brukere av institusjonsplasser pr 31.03.21
30 – 66 år	7,6 %
67 – 79 år	23,9 %
80 – 89 år	43,5 %
90 +	25 %
Totalt	100 %

Dette gjelder summen av alle plasser i institusjon både brukte korttidsplasser og langtidsplasser.

Kartlegging over hvor innbyggere 80+ i Verdal bor

FIGUR 9

FIGUR 10

Sentrumsnært (Øra, Ørmelen, Ydsedalen)

70-80 år	55,40 %
80 +	68,50 %
90+	70,20 %

Tallene er ikke korrigert for heldøgns plasser på Ørmelen Bo- og helsetun, Verdal Bo- og helsetun og Vuku Bo- og helsetun.

Aldersfordelingen viser at 68,5% av innbyggere 80+ bor i sentrum. Tallet er enda høyere for andelen av 90+ med 70,2%. For aldersgruppen mellom 70- 80 år viser kartleggingen at 55,4 % av disse bor nærmest sentrum.

Videre leilighetsbygging kan føre til fortsatt tilflytting til sentrum blant denne aldersgruppen.

Økning i antall plasser i perioden knyttet til dekningsgrad

FIGUR 11

Økning i antall døgnplasser fra 150 i 2024

	2025	2030	2035	2040	2045	2050
16 %	-11	50	90	111	124	157
18 %	8	75	120	144	158	195
20 %	25	100	150	176	193	234
22 %	43	125	180	209	227	272
25 %	69	163	225	258	278	330

Driftsutgifter knyttet til ant plasser med heldøgns omsorgstjenester

Med utgangspunkt i KOSTRA-tall for 2020 så kostet en institusjonsplass kr 3951 pr døgn i Verdal kommune. En heldøgns omsorgsplass kan enten være institusjonsplass eller omsorgsbolig. Det er i tidligere sak lagt fram en beregning som viser at det ikke er veldig store kostnadsforskjeller mellom

disse to driftsformene hvis det omhandler brukere med omfattende tjenestebehov. Dette viser at det er viktig å gi riktig tjeneste på rett omsorgsnivå til riktig bruker.

Årskostnad institusjonsplass (2020 tall) i Verdal kommune; kr 3951,- x 365 døgn = kr 1 442 115,-

En gjennomgang av regnskap knyttet til eksisterende bofellesskap i Verdal kommune (riktignok for en annen målgruppe) viser at kostnad pr enhet er minst like stor som for institusjonsplass. Her er det imidlertid flere små enheter som gir høyere kostnad.

En kostnadsantydning for driftsutgifter til nye heldøgns plasser med utgangspunkt i KOSTRA tall pr 2020 er;

FIGUR 12

Driftskostnad kr 1 442 000 x ant plasser (i 1000 kr)						
	2025	2030	2035	2040	2045	2050
16 %		72100	129780	160062	178808	226394
18 %	11536	108150	173040	207648	227836	281190
20 %	36 050	144 200	216 300	253 792	278 306	337 428
22 %	62006	180 250	259 560	301 378	327 334	392 224
25 %	99 498	235 046	324 450	372 036	400 876	475 860

Hva påvirker driftskostnader;

- Bemanningsfaktor er avgjørende, det er grenseverdier knyttet til størrelse på enhetene (stordriftsfordeler). Videre er målgruppe og bistandsbehov til brukerne av stor betydning.
- Størrelse på enhetene. Kostnadseffektive enheter med en ideell størrelse
- Kompetansebehovet til ansatte. Spesialkompetanse er mer kostbart enn generalistkompetanse.

Investeringskostnader

I beregning av investeringskostnader er det lagt inn en kvadratmeter per plass på 55 kvm. Dette nyttes enten i egne boareal eller som mindre leiligheter med en del av dette arealet som fellesområder, eks stuer og kjøkken. Det er lagt inn en faktor på 1,7 pr boenhet for å dekke korridorer, andre fellesareal og driftsareal. Det er lagt inn kr 40 000 som kvadratmeterpris.

Det er lagt inn ulik sats for investeringstilskudd fra Husbank. Dette ligger på maks tilskudd og vil ikke endres hvis totalkostnaden beregnes høyere.

FIGUR 13

Investeringskostnad		
BOA pr enhet i kvm	55	
Bruttoareal BOA x 1,7	93,5	
KVM-pris	45 000	
Totalt pr enhet	4 207 500	
Tilskudd pr omsorgsbolig	-1 509 000	
Tilskudd pr institusjonsplass		-1 844 000
Netto utgift pr plass	2 698 500	2 363 500

I denne beregningen er det lagt til grunn at boenhetene bygges som bofellesskap hvor privat boareal er nedskalert til fordel for gode fellesrom. Arealet er multiplisert med 1,7 for å ta inn nødvendig bruttoareal for drift av bygget, eks korridorer, arbeidsrom for ansatte, lagerrom etc. Prinsippet er at bygget kan være ganske likt utformet og bygget uavhengig av organisasjonsform som omsorgsbolig i bofellesskap eller institusjonsplass.

Med utgangspunkt i investeringskostnad pr omsorgsboligenhet vil kostnader knyttet til ulike dekningsgrader bli som følger;

FIGUR 14

Investeringskostnad kr 2 698 000 x ant plasser (i 1000 kr)						
	2025	2030	2035	2040	2045	2050
16 %		134 900	242 820	299 478	334 552	423 586
18 %	21 584	202 350	323 760	388 512	426 284	526 110
20 %	67 450	269 800	404 700	474 848	520 714	631 332
22 %	116 014	337 250	485 640	563 882	612 446	733 856
25 %	186 162	439 774	607 050	696 048	750 044	890 340

Eksemplet med utgangspunkt i en investeringskostnad (fratrasket tilskudd) på 2 698 000 pr enhet er laget for å vise spennet i investeringskostnadene mellom de ulike dekningsgradene.

Hvordan påvirker investeringskostnader drift?

5% av kostnader knyttet til investering når momskompensasjon og tilskudd er trukket fra vil bli belastet driftsbudsjettet i form av renteutgifter.

FIGUR 15

Investeringskostnadens påvirkning på drift, beløp i kroner pr år						
	2025	2030	2035	2040	2045	2050
16 %		5 396 000	9 712 000	11 979 000	13 382 000	16 943 000
18 %	863 360	8 094 000	12 950 000	15 540 000	17 051 000	21 044 000
20 %	2 698 000	10 792 000	16 188 000	18 994 000	20 828 000	25 253 000
22 %	4 640 000	13 490 000	19 425 000	22 555 000	24 498 000	29 354 000
25 %	7 446 000	17 590 000	24 282 000	27 842 000	30 002 000	35 614 000

Ut ifra forutsetningene som beskrevet over så vil de ulike dekningsgradene gi en belastning på driftsbudsjettet som framskrevet i modellen. Dette kommer i tillegg til ordinære driftsutgifter knyttet til lønn og andre driftsmidler.

Diskusjonsnotat:

«Hvor mange døgnplasser skal Verdal kommune ha fram mot 2050?»

1. Bakgrunn

Verdal bo- og behandlingssenter tas i bruk i desember 2021, og er første del av i alt tre byggetrinn. I utredningene før første byggetrinn ble iverksatt, vedtok kommunestyret en dekningsgrad for heldøgns omsorgsplasser tilsvarende 25% for aldersgruppene 80+.

Å planlegge byggetrinn 2 starter i høst og Kommunedirektøren forbereder to saker som skal behandles av kommunestyret 27.09. og 25.10.21. Saken som skal behandles politisk i september omhandler spørsmålet om hvor mange heldøgns omsorgsplasser kommunen skal ha fram mot 2050. I oktober legger Kommunedirektøren fram politisk sak om hva konseptet for andre byggetrinn skal behandles. I dette arbeidet er det ønskelig med bred involvering, og innspill fra ulike interessenter legges det vekt på.

Dette notatet skal gi et kunnskapsgrunnlag slik at Eldrerådet og Pensjonistforeninger i Verdal kan medvirke og gi innspill til den pågående saksutredningen om hvor mange døgnbemannede plasser Verdal kommune skal ha fram mot 2050.

Medvirkningsprosessene har korte tidshorisonter, og prosessen blir slik:

2. Hva skal utredningen handle om?

- Å finne en god og bærekraftig balanse mellom heldøgns omsorg og hjemmebaserte tjenester ut fra befolkningens behov fram i tid.
- Hvor stor andel av helse- og omsorgstjenestene skal tilbys/organiseres som heldøgns omsorgsplasser?

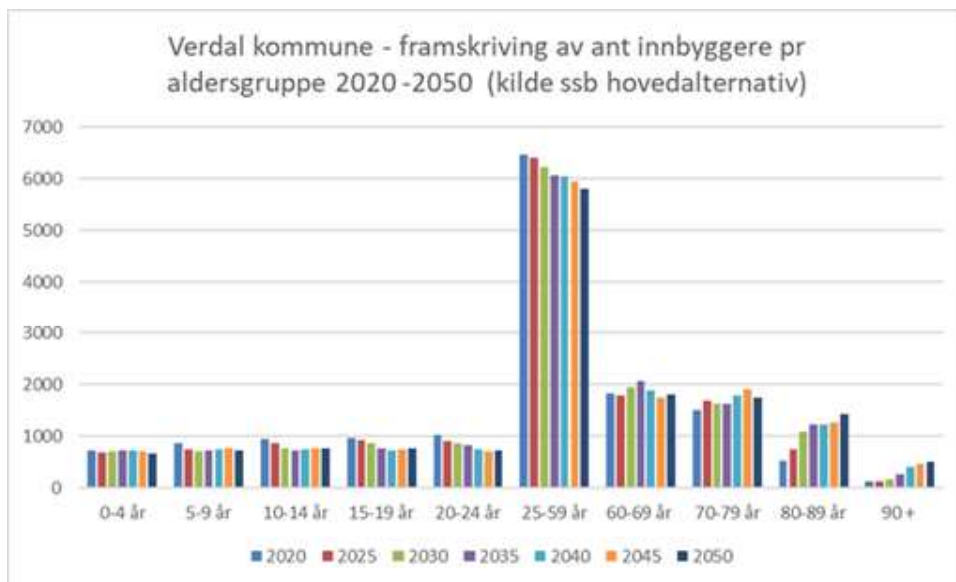
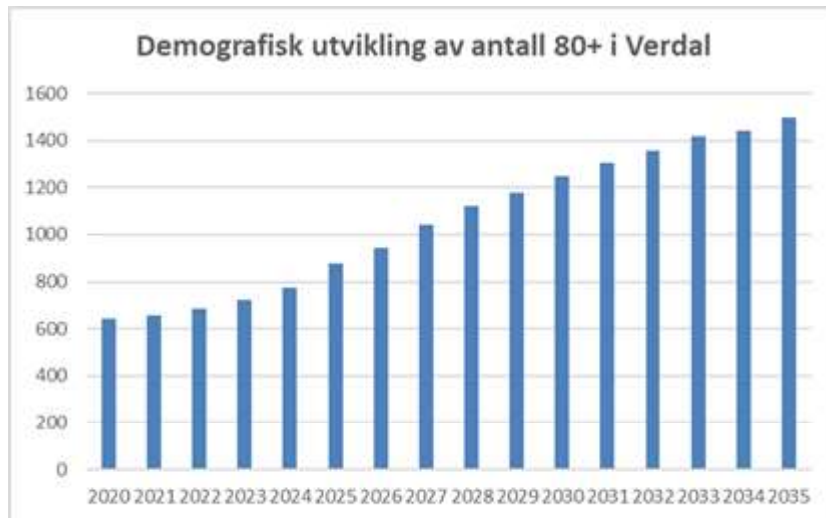
**i denne sammenhengen defineres heldøgns omsorgsplasser som alle plasser med heldøgns bemanning (med unntak av plasser til målgruppen funksjonshemmede/psykisk utviklingshemmede).*

3. Kunnskapsgrunnlag

Et utvalg av relevant kunnskap som anses nyttig grunnlag for å komme med innspill presenteres i det følgende.

3.1 Demografiutfordringene

Demografisk framskriving viser at antall 80+ øker med 133 % i perioden fram mot 2035, av dette utgjør aldersgruppen 90+ en økning på 112%

Den demografiske framskrivingen utløser økte behov for helse- og omsorgstjenester i den eldste befolkningen. Samtidig ser vi en negativ utvikling for de fleste andre aldersgruppene, inklusive innbyggere i den yrkesaktive fasen. Dette gjør utfordringen med økte helse- og omsorgstjenester større med tanke på hvem som skal yte disse tjenestene. Dette gir oss sannsynligvis også en rekrutteringsutfordring.

3.2 Kommunens folkehelseprofil 2021

Verdal kommune får årlige oversikter over befolkningens folkehelseprofil. Noen utvalgte indikatorer fra folkehelseprofilen 2021 viser at forventet levealder blant menn er noe lavere i Verdal 78,9 år sammenlignet med fylket 80 år og landet 79,6 år. For kvinner er forventet levealder 83,9 år omtrent likt sammenlignet med fylket 83,8 år og landet 83,7 år. Når det gjelder utdanningsforskjeller i forventet levealder har befolkningen i Verdal færre år, 3,7 år sammenlignet med fylket som har 4,7 år og landet 5 år. Du kan lese mer om kommunens Folkehelseprofil 2021 på denne [lenka](#).

3.3 Ulike framtidshypoteser om eldres helse i siste del av livet og forskningsprosjektet «Friske leveår»

I NOU 2020:15 «Demografiutfordringer i distriktene» er det beskrevet tre ulike framtidshypoteser når det gjelder eldre sykkelighet i siste del av livet.

- Forlenget sykkelighet – syke år øker minst like mye som økning i forventet levealder.
- Sammentrengt sykkelighet – uførhet og sykkelighet opptrer uavhengig av livslengde.

Utsatt sykkelighet – antall friske år øker like mye som levealder.

Forskningsprosjektet «Friske leveår» er basert på data fra Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT) 1995-1997, 2006-2008, 2017-2019, og er utført av forskere fra Folkehelseinstituttet i samarbeid med forskere ved NTNU og UiT.

Hovedfunnene fra studien viser at i 1995 kunne en 70-årig mann forvente å leve 11,9 år til. Av disse 11,9 gjenstående leveårene var han selvhjulpne i 8,0 av årene, og hadde behov for hjelp i 3,9 av årene. Om lag to tiår senere, i 2017, hadde gjenstående levetid økt til 15,3 år, hvorav 12,1 var selvhjulpne og 3,2 var med hjelpebehov.

Mønsteret var det samme for kvinner; den forventede gjenstående levealder for 70-åringer økte fra 14,7 i 1995 til 17,1 år i 2017, altså en økning på 2,4 år. Økningen i funksjonsfriske leveår i denne perioden var enda større – hele 4,6 år, mens det var en nedgang i år med hjelpebehov fra 6,3 til 4,1 år.

70 prosent av 70-årige menn i 1995 rapporterte ingen funksjonsbegrensning. Dette steg til 84 prosent i 2017. De samme tallene for kvinner var 61 prosent og 83 prosent.

Generelt var det flere som rapporterte mild funksjonsbegrensning enn alvorlig funksjonsbegrensning; i 2017 rapporterte 13 prosent menn og 15 prosent kvinner om mild funksjonsbegrensning og 3 prosent menn og 3 prosent kvinner om alvorlig funksjonsbegrensning.

Kvinner hadde høyere forventet levealder sammenlignet med menn.

Kjønnsforskjellene i forventet levealder minket i perioden 1995-2017 (fra 2,8 til 1,8 år), mens kjønnsforskjellen i funksjonsfriske leveår holdt seg stabilt på rundt 1 år i hele perioden.

De med høyere utdanning hadde høyere forventet levealder sammenlignet med de med grunnskoleutdanning, men det var ikke forskjell i antall år med lett og alvorlig funksjonsbegrensning mellom utdanningsgruppene.

Du kan lese mer om denne forskningen på denne [lenka](#).

3.4 Demensutvikling fram mot 2050

Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og helse har laget en framskriving på demens for perioden 2020 – 2050. Framskrivningen har sitt kunnskapsgrunnlag fra HUNT-undersøkelsene. For Verdal kommune sin del vil antallet innbyggere med demens øke i denne perioden slik:

ÅR	Ant innbyggere med demens	Økning fra 2020
2020	299	
2025	371	72 (24%)
2030	464	165 (55%)
2040	637	338 (113%)
2050	719	420 (40%)

3.5 Hvor bor de eldste innbyggerne i Verdal?

Sentrumsnært (Øra, Ørmelen, Ydsedalen)	
70 – 80 år	55,40 %
80+	68,5 %
90+	70,20%

Aldersfordelingen viser at 68,5% av innbyggere 80+ bor i sentrum. Tallet er enda høyere for andelen av 90+ med 70,2%. For aldersgruppen mellom 70 – 80 år viser kartleggingen av 55,4% av disse bor nærmest sentrum.

3.6 Begrepet heldøgns omsorg

Ulike aktører avgrenser begrepet heldøgns omsorg slik:

Aktør	Krav til personalbase	Krav til eieform	Type bolig
Husbanken	Omfatter også bygg hvor basen for hjemmetjenesten er et stykke unna. Brukere med vedtak om heldøgns omsorg.		Omsorgsboliger med heldøgns omsorg med tilskudd fra Husbanken.
Statistisk sentralbyrå	Bygningen må ha tjenesteyter tilstede hele døgnet. Kortvarige tilsynsrunder i nærliggende bygg godtas.	Krav om husleiekontrakt og betaling av husleie. Tar ikke med boliger med kun en beboer.	Bruker begrepet «bolig» som også kan omfatte boliger uten tilskudd fra Husbanken.
Kommunene	Ingen felles definisjon. Forvirring om definisjonene til Husbanken og SSB	Omfatter vanligvis også private boliger.	Omtales som omsorgsboliger, plussboliger, serviceleiligheter, trygghetsboliger mv.

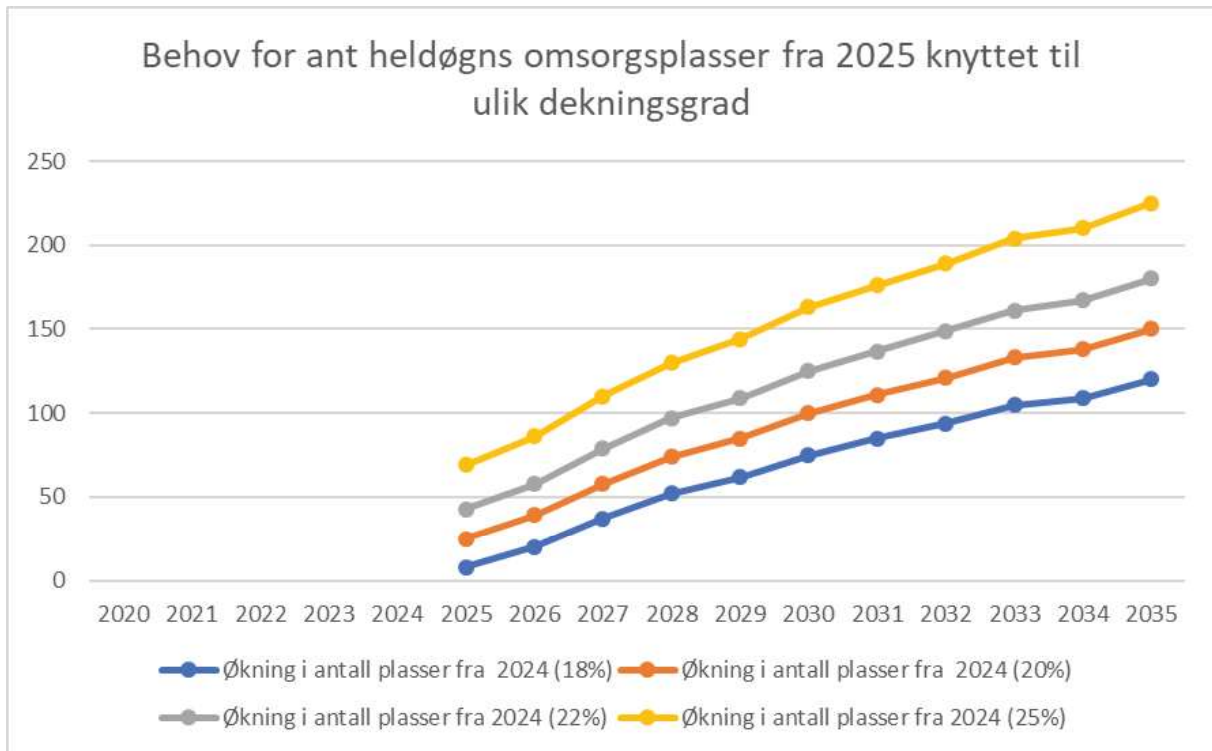
En mulig bruk av begrepet av heldøgns omsorg i Verdal kommune kan være:

«Med utgangspunkt i brukerens behov bør helsepersonell nå brukeren på kort varsel»

3.7 Vedtatt dekningsgrad

Ambisjonen er å ha 25% dekningsgrad heldøgns omsorgsplasser, jf kommune-styrevedtak 31/16 *Begrunnelse? Sette det inn i en sammenligning med andre kommuner.*

Ulike dekningsgrader gir ulike utfordringer for kommunens bæreevne økonomisk, sosialt og natur/miljø – se tabell.

3.8 Dekningsgrad i sammenlignbare kommuner

Agenda Kaupang AS har på oppdrag av Kommunenes Sentralforbund (KS) i 2016 levert Rapporten [«Heldøgns omsorg – kommunenes dekningsgrad»](#) med undertittelen «Færre institusjonsplasser, mer omfattende hjemmetjenester». KS hadde gitt Agenda Kaupang AS følgende mandat:

- Er det mulig å tenke seg en mer lik praksis for beregning av behovet i kommunene?
- Lar en slik praksis seg overføre til et nasjonalt nivå?

Disse to overordnede spørsmålene er presisert i fire problemstillinger:

- Hva slags dekningsgrad tar kommunene utgangspunkt i når de beregner behov for heldøgns omsorg i en planperiode?
- Hva forklarer forskjellene mellom kommunal innretning av heldøgns tilbudet?
- Hva er praksis for tildeling av tjenester, enten i eget hjem eller som heldøgns omsorg?
- Hva forklarer ulik ventetid mellom vedtak og vurdering av behov for heldøgns plass og tildeling av plass?

For å svare på mandatet er det brukt et spekter av ulike typer data som statistikk, dokumentanalyse, intervju med ulike grupper, kartlegging av omsorgsbehov til eldre med omfattende omsorgsbehov. Hovedfunnene i studiene er drøftet i en dialogkonferanse.

I rapporten konkluderes det med: *at det er lite hensiktsmessig med en nasjonal norm for dekningsgraden. En tilsvarende konklusjon blir trukket i «Innovasjon omsorg» (NOU 2011:11). Her blir det vist til at i offentlige debatter blir det i mange sammenhenger hevdet at det er behov for 25 %*

dekning av sykehjemsplasser i prosent av eldre 80 år og over, og at dette er en statlig norm for sykehjemsdekning. Det blir vist til at det ikke eksisterer en slik statlig norm, og at en dekningsgrad på 25 % savner også et faglig vitenskapelig belegg.

En kommunal veiledende norm kan imidlertid fortsatt være fornuftig. Det anbefales at en slik norm tar utgangspunkt i det samlede tilbudet av sykehjem og boliger til eldre i kommunen. Så kan man eventuelt også se på den delen av botilbudet som egner seg for heldøgns omsorg. Det fordrer at det er mulig å finne frem til en hensiktsmessig avgrensning av begrepet heldøgns omsorg. Normen kan ikke være lik for alle kommuner. Nivået avhengig av levealder, kulturelle forhold, geografiske avstander, utviklingen av resten av omsorgstrappen, hjemmetjenestenes kompetanse og en vellykket boligpolitikk for eldre. Normen bør derfor differensieres ut fra en vurdering av disse forholdene. En norm som er tilpasset særegne forhold i den enkelte kommune gjør at det gir liten mening å snakke om en norm på nasjonalt nivå. (s.96 i rapporten).

3.9 Bærekraftig dekningsgrad heldøgns omsorgsplasser i Verdal

Bærekraft handler om å leve på en måte som gjør at vi får det vi trenger, uten å ødelegge for at fremtidige generasjoner skal få dekket sine behov. Tre områder må ivaretas for at noe skal være **bærekraftig**: miljø, økonomi og sosiale forhold.

En bærekraftig løsning for helse- og omsorgstjenesten kan ikke vurderes isolert, den må ses i sammenheng med kommunen tjenestetilbud for øvrig.

De økte behovene som kommer i årene fram mot 2050 er det ikke mulig å bygge seg ut av. Det gjelder å finne den beste bærekraftige balansen.

Innfasing av heldøgns omsorgsplasser i Verdal bo- og behandlingssenter fram til 2024 har en variasjon i dekningsgrad for innbyggere i alderen 80+ fra 16,3 til 19,4%.

	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt 80 +	644	656	684	725	774
Ant brukere av hjtj	228	232	242	257	274
Antall plasser	107	107	118	134	150
Dekningsgrad dagens plasser	16,60 %	16,30 %	17,3	18,5	19,4

For lav dekningsgrad = etterspørselen er høyere enn tilbudet av heldøgns plasser, **gir økt risiko for at:**

- antallet korttidsplasser reduseres,
- utskrivningsklare pasienter får økt liggetid i sykehus,
- presset på hjemmebaserte tjenester øker,
- situasjonen kan utløse stort omsorgsansvar for mange pårørende,
- økende antall klager,
- kommunen får store økonomiske og omdømmemessige utfordringer.

For høy dekningsgrad – gir økt risiko for at

- For friske brukere får tildelt institusjonsplass,
- økonomiske ressurser må brukes til å finansiere heldøgns plasser i stedet for å kunne brukes til ressursinnsats i f.eks. hjemmetjenestene,
- at andre tjenester må prioriteres ned.
- kan også føre til antall heldøgns plasser stenges i perioder for å balansere økonomien.

Riktig dekningsgrad

- Brukere og pårørende vil i større grad få et tilpasset tilbud ut fra det reelle behovet.

- Gir den beste balansen i prioriteringene mellom heldøgns omsorgsplasser og øvrige helse- og omsorgstjenester.
- Det vil i perioder være variasjoner i ledig og ingen kapasitet
- Grunntilbud for å opprettholde nødvendig kompetanse.
- Antall aktive korttidsplasser kan i større grad være konstant.
- Økonomisk vil dette være den mest forsvarlige prioriteringen av ressurser for å kunne tilby et helhetlig helse- og omsorgstilbud.
- God omdømmebygging.
- Er avhengig av at det øvrige tjenestetilbudet i kommunen fungerer godt.

4 Problemstillinger vi ønsker innspill på

Med utgangspunkt i et bærekraftig perspektiv:

- Hva mener dere om å definere begrepet heldøgns omsorg «*Med utgangspunkt i brukerens behov bør helsepersonell nå brukeren på kort varsel*»?
- Hva mener dere tildelingskriteriene for heldøgns omsorg bør være?
- Hva mener dere er riktig dekningsgrad for heldøgns omsorg Verdal kommune?

Verdal 04.09.2021

Heldøgns omsorg i Verdal kommune fram mot 2050.

Heldøgns omsorg.

Heldøgns omsorg er heldøgns omsorg. Heldøgns omsorg bør ytes på institusjon underlagt et lovverk som skal sikre likeverdig innhold i tjenestene uavhengig av bosted.

Pensjonistforeningene kan ikke akseptere kommunedirektørens forslag til utvanning av kvalitetskrav og innhold i begrepet heldøgns omsorg, som fremgår av utsendt diskusjonsnotat. Vi anser ikke at Verdal kommunen har ivaretatt sitt ansvar etter «Lov om kommunale helse – og omsorgstjenester», dersom kommunen reduserer sin ambisjon til at helsepersonell bør nå brukeren på kort varsel.

Alle ønsker å bo hjemme så lenge som mulig. Men fra den dagen du ikke kan ta hånd om deg sjøl, ønsker de fleste trygghet for en verdig alderdom. Når helsa svikter kan hjemmet bli et isolat hvis kommunen mangler sykehjemsplasser.

Det er ei grense for hvor mye omsorg kommunen kan yte i pasientens egne bolig. Velferdsteknologi og hyppige besøk av hjemmesykepleie/hjemmetjeneste kan forlenge tida du kan bo i egen bolig, men det er ei grense, kanskje ved 5 besøk i døgnet?

Kommunedirektørens forslag til ny definisjon av heldøgns omsorg reduserer det kommunale ansvaret til responstid. Vi advarer mot å erstattet langtidsplass på sykehjem med langtidsisolasjon i egen eller kommunal bolig.

Tildelingskriterier for heldøgns omsorg.

Vi mener det bør innføres nasjonale kriterier for langtidsopphold i sykehjem. Først når retten til sykehjemsplass blir en rettighet vil det bli slutt på at bosted avgjør innholdet i rettigheten. Verdal kommune har egen forskrift med tildelingskriterier for langtidsopphold i sykehjem.

Vi mener denne forskriften må endres slik at:

- Tildeling av sykehjemsplass avgjøres av Sentral inntaksnemnd. Teamet er tverrfaglig sammensatt av lege, sykepleiere med geriatrikisk fagbakgrunn, ergoterapeut, fysioterapeut og representant fra den kommunale psykiatritjenesten.
- Søknad fra fastlege og anmodning fra sykehus om sykehjemsplass for pasienten er å betrakte som et sjølstendig, faglig grunnlag for tildeling av sykehjemsplass i kommunen, som det skal svært tungtveiende grunner til for å overprøve.
- Pasienter som oppfyller kriteriene for rett til sykehjemsplass må få en garanti på at ventetida ikke overstiger 30 dager

Dekningsgrad for heldøgns omsorg i Verdal kommune.

Kommunestyrets vedtak i 2016 om en dekningsgrad for heldøgns omsorgsplasser tilsvarende 25% av antall innbyggere over 80 år kan være et godt utgangspunkt.

Det betyr at det vil være behov for ca.400 plasser i 2030, altså allerede om 9 år. Hvor mange av disse må være sykehjemsplasser, hvor mange kan klare seg med en omsorgsbolig med heldøgns bemanning (ikke kommunal eller egen bolig med alarmknapp og responstid)?

Verdal kommune har ingen planer om å øke kapasiteten på langtidsplass på institusjon i årene som kommer. Faktisk er planen å bruke 36 av de 132 plassene i Verdal bo -og behandlingssenter til korttidsopphold ved oppstart. En stadig større andel av institusjonsplassene skal tas i bruk til korttidsplasser slik at i 2040 er det bare 72 langtidsplasser igjen.

Verdal kommune har for få langtidsplasser i dag og må prioritere langtidsplasser.

HUNT-undersøkelsene har avdekket at omfanget av demens i Norge er langt høyere enn tidligere antatt. Det må få konsekvenser for prioriteringa. I stedet for fortsatt sentralisering og blokkbygging rundt Verdal bo – og behandlingssenter vil vi trenge små enheter i resten av kommunen.

Det er ikke slik at kommunale helse – og omsorgstjenester er en utgift, mens private helse – og omsorgstjenester er verdiskaping. Vi er ikke innstilt på å senke forventingene til offentlige løsninger.

Verdal Pensjonistlag

Utdanningsforbundet Verdal pensjonistlag

Fagforbundet Verdal pensjonistgruppe

Vuku Pensjonistlag.

Pensjonistforeningen Aker Verdal / Kværner Verdal

Anne Kari Haugdal

*Deres ref:**Vår ref: INST 2021/2710**Dato: 06.09.2021***Innspill fra Eldrerådet ang. antall døgnbemannede omsorgsplasser**

Eldrerådet innser at det er komplisert og vanskelig å finne en god og bærekraftig balanse mellom heldøgns omsorg og hjemmebaserte tjenester ut fra befolkningens behov fram i tid. Vi vil leve lengre, få flere funksjonsbegrensninger og flere av oss vil utvikle demens. (Forskning fra HUNT viser at antallet demente i landet er underestimert med 25%). Sykehusene skriver dessuten ut pasienter raskere og med et større pleiebehov enn tidligere.

Alt dette vil kreve mye av kommunens tilrettelegging av omsorgstjenestene i institusjon, men også de hjemmebaserte tjenestene.

Det vil også bli færre innbyggere i den yrkesaktive fasen, noe som sannsynligvis vil gi rekrutterings -utfordringer i helsetjenestene.

Det er vanskelig å tro at en bare kan «bygge» seg ut av problemene. Derfor kan begrepet heldøgns omsorg også defineres «Med utgangspunkt i brukerens behov bør helsepersonell nå brukeren på kort varsel», så lenge «kort varsel» er kort responstid, selv om brukeren da bor hjemme. Responstid må vurderes av relevant helsepersonell, og det må tas hensyn til hvilken velferdsteknologi brukeren har.

2. Brukere som trenger heldøgns omsorg i institusjon, må få vedtak om dette uansett plassmangel på institusjon. Det må godkjennes også når fastlege/sykehus ber om dette.

3. Kanskje det skulle finnes en «mellomstasjon» mellom hjem og institusjons-plass? Et bofellesskap, der en kunne ha sosialt samvær med andre i det daglige, aktiviteter, måltider i fellesskap, men ha egne «leiligheter» og trekke seg tilbake til. Et bofellesskap der det enkelt kunne gis «heldøgns omsorg» i perioder det er nødvendig?

4. Det bør også vurderes om det er behov for en varig bolig i bofellesskap i et «bokollektiv» eller et botilbud som ligner på de gamle aldersboligene.

5. Dekningsgraden i institusjon er det vanskelig å bestemme. Men alle må kjenne seg trygge på at de får plass når behovet oppstår.

Det som er sikkert, er at alle bør ta en titt på sitt eget hjem. Tenke på sin egen alderdom og se om boligen har potensiale til forbedringer. Kanskje burde det være ergoterapeuter, helsearbeidere e.l. i fellesskap som kom på besøk og ga gode råd før en fyller 70 år, helst før

problemer oppstår, slik at de årene en har hjemme blir best mulig lengst mulig. Det burde finnes en instans å henvende seg til for å få slik veiledning.

Med hilsen

Inger Storstad
Konsulent

Anne Kari Haugdal

Deres ref:

Vår ref: INST 2019/3830

Dato: 20.09.2021

Uttalelse fra Eldrerådet til sak 50/21 Ny vurdering av behovet for heldøgns omsorgsplasser 2025-2035

Eldrerådet viser til tidligere uttalelse og ønsker å utdype punkt 3 og 4 hvor det står:

«3. Kanskje det skulle finnes en «mellomstasjon» mellom hjem og institusjons-plass? Et bofelleskap, der en kunne ha sosialt samvær med andre i det daglige, aktiviteter, måltider i fellesskap, men ha egne «leiligheter» og trekke seg tilbake til. Et bofelleskap der det enkelt kunne gis «heldøgns omsorg» i perioder det er nødvendig?

4. Det bør også vurderes om det er behov for en varig bolig i bofelleskap i et «bokollektiv» eller et botilbud som ligner på de gamle aldersboligene.»

Eldrerådet vil be om at det utredes om Verdal Bo- og helsetun kan settes i stand til å fylle et behov for tilpassede boformer for eldre som ikke kvalifiseres for tildeling av institusjonsplass. I tillegg bør det vurderes om det er andre helse- og omsorgstjenester som kan flyttes til dette bygget, f.eks legesenter, hjelpemiddelsentral, aktivitetstilbud, kontor for Frivillighetskoordinator, kontorer for hjemmebaserte tjenester m.m.

I saksframlegget går det fram at det allerede er gjort vurderinger av bygningen og Eldrerådet er enig i at den synes å ikke fylle kravet om mest mulig hensiktsmessige institusjonsplasser. Vi er derfor enig i behovet for bygging av flere institusjonsplasser i et nytt bygg.

Imidlertid vil vi i den forbindelse peke på at før bygget rives for å gi plass til nybygg, at det i større grad også må legges vekt på hensyn til miljø og gjenbruk. Vi ønsker også derfor en grundigere vurdering av fortsatt bruk av Verdal bo- og helsetun.

På bakgrunn av dette vil vi peke på at videre planlegging av byggetrinn 2 da kan få ny plassering der det i dag er planlagt byggetrinn 3. Dermed kan evt. Verdal Bo og helsetun planlegges brukt til ulike formål, fram til det er behov for byggetrinn 3.

Med hilsen

Inger Storstad
Konsulent

Mona Kristin Rømuld (H) - Endelig uttreden fra folkevalgte verv grunnet flytting fra kommunen. Nyvalg

Saksbehandler: Line Therese Ertsås	Arkivref: 2021/2867 - /
E-post: line.ertsas@verdal.kommune.no	
Tlf.: 47692392	

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap		
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunestyret tar melding flytting til etterretning gjeldende fra 1.11.21. Mona K. Rømuld har rett til å tre inn i sine verv om hun flytter tilbake til kommunen innen 30.10.23.
2. Varamedlemmer for Høyre i kommunestyret rykker opp i forandret rekkefølge.
3. Nytt medlem i utvalg mennesker og livskvalitet fra 01.11.21:
4. Nytt medlem i rådet for likestilling av funksjonshemmede fra 01.11.21:
5. Nytt medlem i utvalg for gatenavn fra 01.11.21:

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Mona K. Rømuld har i epost datert 3. september 2021 meldt i fra om at hun flytter fra kommunen i månedsskiftet oktober/november 2021.

Kommuneloven § 7-9 første ledd sier:

«En folkevalgt som ikke lenger er valgbar til et folkevalgt organ, trer endelig ut av organet. En folkevalgt som er registrert som utflyttet fra kommunen eller fylkeskommunen, og derfor ikke lenger er valgbar, kan likevel tre inn igjen til vervet hvis han eller hun flytter tilbake igjen innen to år».

I kommentarutgaven til kommunelovens står:

«Ved registreringspliktig flytting fra kommunen/fylkeskommunen er også hovedregelen at en person trer endelig ut av de vervene som omfattes av § 7-2 første avsnitt. Dersom vedkommende blir registrert tilbakeflyttet i løpet av en toårsperiode etter registrert utflytting, følger det imidlertid bestemmelsene her at han/hun trer inn i vervet igjen. Med mindre det da foreligger grunnlag for fritak, må en slik gjeninntreden ikke bare anses som en rett, men som en plikt for vedkommende».

Dette betyr at Mona K. Rømuld ikke er valgbar etter flyttedato, som settes til 01.11.21 og trer endelig ut av sine folkevalgte verv, men med rett og plikt til å gjeninntre om han flytter tilbake innen 30.10.2023.

Mona K. Rømuld er innvalgt i følgende:

Varamedlem i kommunestyret for Høyre.

Innvalgt på fellesliste SP/MDG/H/FRP i følgende utvalg:

- Medlem i utvalg for mennesker og livskvalitet
- Medlem i rådet for likestilling av funksjonshemmede
- Medlem i utvalg for gatenavn

Utvalg for mennesker og livskvalitet har følgende medlemmer/varamedlemmer fra felleslisten SP/MDG/H/FRP:

Medlemmer:

1. Einar Olav Larsen (SP), leder
2. Atle Vikan (SP)
3. Edel Marie T. Einarsen (SP)
4. Jonas Tanem (SP)
5. Hilde Daleng (SP)
6. Mona K. Rømuld (H)

Varamedlemmer:

1. Mats Andre R. Bjugan (SP)
2. Kari Birgitte Ekseth (SP)
3. Tor Arne Øvrum (UAVH)
4. Jorunn Indahl Slapgård (SP)
5. Marita Nergård Gustad (MDG)
6. Monika Johnsen (FRP)
7. Tor Wæren Kvernmo (SP)
8. Vidar Alstad (SP)

Og følgende medlemmer/varamedlemmer i rådet for likestilling av funksjonshemmede fra felleslisten SP/MDG/H/FRP:

Medlemmer:

1. Ingvild G. Myhre (SP)
2. Stein Arne Stiklestad (SP)
3. Mona K. Rømuld (H)

Varamedlemmer:

1. Monica Iren Rekve (SP)
2. Mats Andre R. Bjugan (SP)
3. Lotte H. Kjesbu (H)- permisjon
4. Kari Birgitte Ekseth (SP)
5. Atle Vikan (SP)

Og følgende medlemmer i utvalg for gatenavn fra felleslisten SP/MDG/H/FRP:

Medlemmer:

1. Trude Holm, leder (SP)
2. Mona K. Rømuld (H)
3. Tor Arne Øvrum (UAVH)

Kommuneloven § 7-10, 4. ledd sier:

«Hvis et medlem eller varamedlem av et annet folkevalgt organ enn kommunestyret, fylkesting, kommunestyrekomité trer endelig ut, skal det velges et nytt medlem eller varamedlem. Det nye medlemmet skal velges fra den samme gruppen som det utredende medlemmet tilhørte. Hvis dette vil føre til at ett kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av medlemmene i organet, skal det, hvis det er mulig, velges et nytt medlem fra det underrepresenterte kjønn.»

Ved nyvalg etter 4. ledd skal gruppen selv foreslå hvem som skal velges og det nye medlemmet rykker inn på den ledige plassen. Det betyr at felleslisten SP/MDG/H/FRP fremmer forslag på nytt medlem i utvalg for mennesker og livskvalitet, rådet for likestilling av funksjonshemmede og utvalg for gatenavn.

Kommuneloven § 7-10, 3. ledd sier:

«Hvis medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget trer endelig ut, og de er valgt ved forholdsvalg, skal varamedlemmer fra samme liste tre inn i deres sted i den nummerorden de er valgt. Hvis medlemmer av kommunestyret trer endelig ut, og de er valgt ved flertallsvalg, skal varamedlemmer tre inn i den nummerordenen de er valgt»

I Verdal er kommunestyrevalget avholdt som forholdsvalg, og varamedlemmer fra Høyre i dette tilfellet, rykker opp på varalisten i den nummerorden de er valgt.

Saken legges med dette fram til behandling og felleslisten SP/MDG/H/FRP bes fremme forslag på nytt medlem i utvalg for mennesker og livskvalitet, rådet for likestilling av funksjonshemmede og utvalg for gatenavn. Det bør tas hensyn til kjønnsbalansen.

Fritak fra kommunale verv for resten av valgperioden grunnet flytting fra kommunen

Saksbehandler: Rune Gjelvold E-post: rune.gjelvold@verdal.kommune.no Tlf.:	Arkivref: 2020/1141 - /
---	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap		
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunestyret tar melding om flytting til etterretning. Zeynab Khodadadi har rett til å tre inn i sitt verv om hun flytter tilbake til kommunen innen 20.08.2023.
2. Nytt medlem i Integreringsrådet Graciela Elizabeth Huerta Navarro

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Zeynab Khodadadi søker i e-post 20.august om fritak fra Integreringsrådet på grunn av flytting.

Ved flytting er ikke Zeynab lenger valgbar.

Zeynab er innvalgt som medlem av Integreringsrådet.

Kommunelovens § 7-9 første ledd sier: «En folkevalgt som ikke lenger er valgbar til et folkevalgt organ, trer endelig ut av organet. En folkevalgt som er registrert som utflyttet fra kommunen eller fylkeskommunen, og derfor ikke lenger er valgbar, kan likevel tre inn igjen i vervet hvis han eller hun flytter tilbake igjen innen to år». I kommentarutgaven til kommunelovens står: «Ved registerpliktig flytting fra kommunen/fylkeskommunen er også hovedregelen at en person trer endelig ut av de vervene som omfattes av § 7-2 første avsnitt.

Dersom vedkommende blir registrert tilbakeflyttet i løpet av en toårsperiode etter registrert utflytting, følger det imidlertid bestemmelsene her at han/hun trer inn i vervet igjen. Med mindre

det da foreligger grunnlag for fritak, må en slik gjeninntreden ikke bare anses som en rett, men som en plikt for vedkommende.»

Det betyr at Zeynab Khodadadi ikke er valgbar etter 20.08.2021 og trer endelig ut av sitt folkevalgte verv, men med rett og plikt til å gjeninntre om hun flytter tilbake innen 20.08.2023. Det er videre fra sekretær i rådet foreslått at Graciela Elizabeth Huerta Navarro velges inn som nytt medlem (er nå innvalgt som varamedlem).

Graciela er fra riktig verdensdel, jfr reglementet og kjønnsbalansen vil bli opprettholdt.

Det er ikke stilt krav til et bestemt antall varamedlemmer i rådets reglement, så det foreslås at det ikke oppnevnes nytt etter Graciela Elizabeth Huerta Navarro.

Valgbar til innvandrerrådet er alle som har stemmerett ved lokalvalg.

Kommunedirektøren har ansvar for nominasjonsprosessen i samarbeid med integreringsrådet.

4 av medlemmene, 2 kvinner, og 2 menn, velges blant kommunens innvandrere. 2 medlemmer velges fra kommunestyret og den ene av disse bør så langt som mulig ha innvandrerbakgrunn. 2 av medlemmene som velges skal være fra landgruppe 1; EU/EØS, Nord-Amerika, Australia eller New Zealand. 2 av medlemmene som velges skal være fra landgruppe 2; Asia, Afrika, LatinAmerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU28/EØS.

Saken legges med dette fram for formannskapet som bes innstille for kommunestyret på nytt medlem i integreringsrådet.

Nytt valgoppgjør - supplering av Høyres varamannsliste i kommunestyret

Saksbehandler: Line Therese Ertsås	Arkivref: 2019/3351 - /014
E-post: line.ertsas@verdal.kommune.no	
Tlf.: 47692392	

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap		
Kommunestyre		

Kommunedirektørens innstilling:

Frode Varslot Hagen, Torbjørn Sellæg og Eskil Ørdal rykker inn som vararepresentanter i nevnte rekkefølge på Høyres liste til kommunestyret 2019-2023.

Vedlegg:

- 1 Kandidatkåring Høyre kommunestyrevalget 2019

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Siden valgperioden start er det innvilget 3 fritak fra Høyres liste for kommunestyret perioden 2019-2023. Dette betyr at 2 varamedlemmer har rykket inn som medlemmer og varamedlem mister valgbarheten pga flytting i månedsskiftet oktober/november. Ordfører finner det derfor nødvendig å foreta nytt valgoppgjør/suppleringsvalg i henhold til valglovens § 14-2 (2).

Valglovens § 14-2 (2) har følgende ordlyd:

«Det skal også foretas nytt valgoppgjør når en vararepresentantplass blir ledig, dersom fylkesordføreren eller ordføreren finner dette nødvendig.»

Ifølge valgprotokollen fra kommunestyrevalget 2019 er Frode Varslot Hagen, Torbjørn Sellæg og Eskil Ørdal rangert etter siste vara på Høyres liste, Ingolv Bengtsen. Ved nytt valgoppgjør rykker disse inn som vararepresentanter i nevnte rekkefølge til Høyres kommunestyregruppe.

Interpellasjon fra Jorunn Slapgård (SP) - Koordinator Leve hele livet

Saksbehandler: Pål Sverre Fikse E-post: paal.fikse@verdal.kommune.no Tlf.:	Arkivref: 2021/78 - /000
---	------------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Kommunestyre		

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Representanten Jorunn Slapgård har fremmet slik interpellasjon:

«Koordinator - Leve hele livet.

«Leve hele livet» er en kvalitetsreform for eldre over 65 år, både for hjemmeboende og de som bor på institusjon. Den skal bidra til at den enkelte får flere gode leveår, har god livskvalitet og kan være aktiv og selvstendig lengst mulig.

Vi blir stadig flere eldre også her i Verdal. Derfor er det viktig å legge grunnlaget for at de eldste kan leve i en funksjonell bolig, ha sosiale møteplasser, tilgang til servicefunksjoner og være trygge på at man får den hjelpen man trenger.

Et aldersvennlig samfunn er et felles ansvar. Målet er aktivitet, deltakelse og fellesskap. Sosiale møteplasser motvirker ensomhet og passivitet, og bidrar til bedre psykisk og fysisk helse.

Ettersom vi blir flere eldre, vil det bli færre hender til å ta rede på oss. Ikke alle har pårørende, og pårørende trenger også avlastning. Vi trenger møte- plasser for sosial omgang og samfunnet har bruk for mange frivillige. Frivillighet handler også om omsorg, trygghet, medmenneskelighet og kan bedre livskvaliteten for både en selv og andre.

Eldre er også en stor ressurs gjennom frivilligheten. Det gir en meningsfull hverdag å gi

bistand, og det utgjør en forskjell for den som trenger det. Det kan være små og store håndsrekninger. Det være seg en samtalepartner, kaffevenn, tur-venn eller kanskje en å gå på kino/et arrangement sammen med, eller få skyss av. Noen trenger kanskje en som kan handle, bære ved, gi datahjelp eller hjelpe til med enkle velferdsteknologiske innretninger. Noen kan trenge lufting av familiens hund en periode, mens andre trenger besøk av fribente venner. Dette er viktige områder for aktivitet, deltakelse og fellesskap, og motvirker ensomhet. Frivilligheten gjør en kjempeviktig forskjell her. Medmenneskelighet i hverdagene er det alltid bruk for -- både i det profesjonelle hjelpeapparatet og på de mellom-menneskelige treffpunktene. Å leve aktive liv og ha sosialt fellesskap med andre, gir dagene innhold og glede.

MEN det trengs en person som kan samordne/ koordinere «tilbud og etterspørsel» og få satt det hele i system.

Det kan også oppstå taushetsplikt i noen sammenhenger, og kanskje trengs det opplæring/ «sertifisering» i andre. Dette må ivaretas.

Har man en koordinator vil de frivillige tjenesteyterne og det offentlige hjelpeapparatet stå bedre rusta til å imøtekomme og løse små og store behov, og bidra til at hver enkelt kan «leve» hele livet mest mulig selvstendig, aktivt og med god livskvalitet i et trygt fellesskap. Eldrerådet har også påpekt behovet for og ønske om, en frivillighetskoordinator.

Forslag til oversendelsesvedtak

Formannskapet bes se på muligheter for å få på plass en koordinator til å samordne frivillige tjenester, (ønsker og behov), informasjon om sosiale møteplasser, aktivitetstilbud og kulturelle arrangement, da dette vil være et viktig element i reformen «Leve hele livet».

Ordfører vil besvare interpellasjonen i møtet.